

• উপেক্ষিত যৌৱন যোৰ

[কৰাচী লিখিকা Catherine Arleyৰ বিখ্যাত উপভাস
Woman of Strawৰ অসমীয়া অনুবাদ]

অনুবাদক

শ্ৰী প্ৰসন্নকুমাৰ শৰ্মা

ପ୍ରକାଶ କରିଛି :
ଶ୍ରୀମାତା ସମ୍ମାନ
ସବୁମିତ୍ର ।

ଦାନ—ଚାରି ଟଙ୍କା

ହୁରାକର :
ଶ୍ରୀମାତାସମ୍ମାନ ଉପାଧ୍ୟକ୍ଷ
ଶ୍ରୀମତୀ ଶ୍ରୀମତୀ
୨୧, ବିଦ୍ୟାଳୟ ସମ୍ମାନ,
କଲିକତା-୬

ইয়াত পাব

বোৱনৰ বিয়লি বেলাত এজনী আটকধূৱীয়া গাভৰু ।.....

মহাযুদ্ধই বেচেৰীৰ ধব-জন, আত্মীয়স্বজন সকলোকে গ্ৰাস কৰিলে । বোৱনৰ মধু উপভোগ কৰাৰ পৰা তাই হ'ল বঞ্চিত । ইতিমধ্যে প্ৰকাশ পালে বাতৰি কাকতৰ জাননী—

“প্ৰতিপত্তি বন্ধ আৰু সম্পত্তিশালী ভাৱলোক এজনক মনোমিলি এজনী পাত্ৰী লালে ।.....বিলাসী জীৱন বাগবত ইচ্ছুক আৰু দূৰ ভ্ৰমণত আনন্দ পোৱা পাত্ৰীৰ দৰ্কাৰ ।”.....

‘বিবাট ঐশ্বৰ্য্যশালীয়েই যদি হয়, তেৱেহলে বাতৰি কাকতত জাননী দিবলগীয়া হৈছেই বা কেনেই ?’—সেইদৰে ভাবিলে ।

তথাপি সেইদৰে এই বিয়াৰ প্ৰাৰ্থী হ'ল । কিন্তু বেচেৰী সোমাই পৰিল সেই প্ৰতিপত্তিশালী লোকজনৰ প্ৰাইভেট চেক্ৰেটৰীৰ জালত ।.....

তাৰ নিচত আবদ্ধ হল বিবাদ, ককণা আৰু বহন্তৰ কাহিনী । প্ৰাইভেট চেক্ৰেটৰীৰ লোভৰ অন্তৰালত সংঘটিত হ'ল এক বিবাট হত্যাকাণ্ড । তাৰ নিচত ভিটেভিত্তি বিভাগৰ চোকা তদন্ত আৰু সেইদৰেৰে মনৰ অন্তৰ্দ্ধন ।

এই সকলোবোৰৰ মাজত পাব মৰনী এজনী গাভৰুৰ সান্নিধ্যত পদু বৃত্ত এজনৰ কঠুৱা মদলৈ কেনেকৈ আহিব পাৰে কোমলতাৰ পৰা !

জীৱন-সুখত আউলী-বাউলী হৈ কোমলতাৰ প্ৰতীক সেই গাভৰু-জনায়েই এদিন ভাবিবলৈ বাধ্য হৈছিল—‘জীৱন আৰু মৰণ একেই বস্তু । গতিকে মৰণলৈ ভয় কিহৰ ? সেইদৰেই আৰু পলন কৰাৰ কোনো কাৰণেই থাকিব নোৱাৰে ।’

শেষত কিন্তু জীৱনৰ অৱসাদ আভৰিল। সত্যৰ জয় হ'ল।
মেইনাবৰ উৎকৃষ্ট বোৱনক সন্মান দেখুৱাবলৈ আৱিৰ্ভাৱ হ'ল
জুলিয়াচৰ।

সীমান্তৰ যুদ্ধত জুলিয়াচৰ যত্ন হ'ল বুলিহে ওলাইছিল। কিন্তু
খবৰটো সঠিক নাছিল।

শুৱনী মেইনাব—বৃহৎ বিচক্ষণ, বিস্তলোভী এণ্টন কক', ডিটেক্টিভ
বিভাগৰ ইন্সপেক্টৰ কেৱ আৰু দেশৰ বাবে যুঁজ দিয়া সৈনিক
জুলিয়াচ—

এই আটাইবোৰক কেন্দ্ৰ কৰি প্ৰকাশ পাইছে মানুহৰ অন্তৰৰ
প্ৰেম আৰু ভালপোৱাৰ কাহিনী।.....

* * * *

* * * *

অনুবাদকৰ কথা

বিখ্যাত কবাচী লিখিকা Catherine Arleyৰ ৰচিত উপন্যাস Woman of Strawৰ সংক্ষিপ্ত সংস্কৰণ বিডাৰ্চ ডাইজেণ্ট এচছিয়েছনে উলিয়ায়। ভাৰণবা বৰ্তমান কিতাপখন অনুবাদ কৰা হৈছে।

Woman of Strawৰ অভিযন্তাৰ প্ৰতিশব্দ এটা বিচাৰি উলিয়াব যোৱাৰি লিখিকাৰ মূলভাৱৰ লগত খাপখোৱাকৈ “উপেক্ষিত যোৱন মোৰ” নামাকৰণ কৰা হ’ল।

মূল কিতাপৰ প্ৰকাশিকা Madam Helena Strassova আৰু বিডাৰ্চ ডাইজেণ্ট এচছিয়েছনৰ ওৰফে পৰা এই কিতাপখন অনুবাদ কৰিবলৈ অনুমতি দিয়াবাবে উভয়ে ওচৰত বহি কৃতজ্ঞ।

মিকু-মলিৰ ঘৰুৱা শিক্ষক শ্ৰীমুত মৃণালকান্তি পূজাৰীয়ে কিতাপৰ পাণ্ডুলিপিখন সুগুত কৰি দিয়াত আৰু হপাবৰ সময়ত কলিকতাৰ শ্ৰীমুত সুবোধকুমাৰ পালৰি আৰু হাটলিৰ শ্ৰীমুত বানৰচন্দ্ৰ দাস মহোদয়ে সকলো বকমৰ সহায় কৰি দিয়া বাবে ধেবেতনকললৈ মোৰ আন্তৰিক কৃতজ্ঞতা জনালো।

বৰপেটা

১৫।৭।৭০

}

শ্ৰীমুতকুমাৰ বৰুৱা

উপেক্ষিত যৌৱন যোৰ

[এক]

হামবাৰ্গ চহৰৰ এটি ঘৰ। বাতিপুৱাই শোৱা কোঠালীৰ ছুৱাবখন মেলিয়েই মেইনাৰে ডাবিলে যে সেই দিনা শুক্ৰবাৰ। বাহিৰত বৈ যোৱা গাৰীৰ বটলটোতে আঁউজাই থোৱা সাপ্তাহিক কাগজখন দেখিয়েই ভেঙৰ বাৰটোলৈ মনত পৰিল। আজিৰ এই শুক্ৰবাৰটোক মেইনাৰে জীৱনত পাহৰিব নোৱাৰিব। ভেঙৰ গতানুগতিক আৰু একে বিধিয়া লানি নিছিগা দিন বোবলৈ আজিৰ এই মুহূৰ্তটোৱেই আনি দিছিল এটা বিৰাট পৰিৱৰ্তন। কাগজখন ভেঙ হাতেৰে তুলি লৈ ছুৱাবখন আকৌ বন্ধ কৰি দিলে আৰু বেগা বেগিকৈ সৈ বাতৰি ঘৰত সোমাল।

ইতিমধ্যে ভেঙ বেতিঅ'টো দিলে। এটা কটিলৈ কেইটুকুৰা দাব কাটি ট'কাবত তৰাই দি অলপ গাৰীৰ দি সিজিবলৈ দিলে।

ভাৱ নিচত ভেঙ বাতৰি কাকতখন হাতত ললে। বানাবিধ ব্যক্তিক শিৰোনান্ধা কিম্বা বিবিধ হাৰি আদিলৈ চকু দিদি পোনেই

তেওঁ কাকতখনৰ ছয় নম্বৰ পৃষ্ঠাত চকু ফুৰালে। সেই পৃষ্ঠাত দিয়া হৈছিল বিয়াৰ জাননী—দৰা কইনা বিচৰা মানুহে দিয়া নানাবকমৰ জাননী। পৃষ্ঠাটোৰ দুটা ভাগ—বাওঁফালৰটো অবিবাহিত ছোৱালীয়ে দৰা বিচাৰি দিয়াৰ বাবে আৰু সোঁফালৰটো আছিল দৰাই কইনা বিচাৰি দিয়াৰ কাৰণে।

সোঁফালৰ ভাগটোলৈহে তেওঁ প্ৰথমেই চকু দিলে। অকল আজিয়েই নহয়, প্ৰত্যেক সপ্তাহেই অতি আগ্ৰহেৰে তেওঁ এই ছয় পৃষ্ঠাৰ সোঁফালৰ ভাগটোৰ জাননী পঢ়ি আহিছে। অন্তৰৰ নিভৃততম কোণত তেওঁৰ সদায় এটা আশা আছিল যে এদিন নহয় এদিন তেওঁৰ মনৰ কামনা পূৰ্ণ হব। বোমাৰ্জ, ভাৱ-প্ৰৱণতা আদি তেওঁৰ কাৰণে অৰ্ধহীন হৈ উঠিছিল। আগৰ গ্ৰীষ্ম ফালৰ সন্তান আদি থকা ডাং-বৰলা নতুবা লাজকুৰীয়া ডেকা লৰা এটাৰ লগত বিয়া হবলৈ তেওঁ কোনো দিনেই ইচ্ছা কৰা নাছিল। আনকি অৱস্থা সম্পন্ন ব্যৱসায়ী এজনকো জীৱনৰ লগৰী হিচাবে লবলৈ তেওঁ আগ্ৰহান্বিত নাছিল। বৰ্তমানৰ জীৱনটো লৈয়েই তেওঁ ব্যস্ত হৈ থাকিব লগীয়া হৈছিল। প্ৰকাশক কোম্পানী এটাৰ অধীনত অমুখাদিকাব কাম কৰি থকা গডামুগতিক জীৱনটোৰ বাহিৰে তেওঁৰ আন কথা ভাবিবলৈ হয়তো অৱসৰো নাছিল। তথাপিও অন্তৰৰ গুপ্ত কোনত যেন তেওঁৰ সদায় এটা প্ৰশ্নই আমনি দি আহিল। “জীৱনটো উত্তেজনাপূৰ্ণ হোৱা উচিত। মোৰ বৰ্তমান হৃদয়হীন জীৱনটোৰ কোনো মূল্য নাই। সোন কালেই মই মোৰ জীৱনৰ বং ঘূৰাই আনিব লাগিব।”

এটা আখৰো বাদ বিদ্যিৱাকৈ অতি মনোবোণেৰে তেওঁ জাননীৰ কথাবোৰ পঢ়ি বাবলৈ ধৰিলে। সংক্ষেপ আখৰেৰে মাত্ৰ তিনি চাৰিটা শাৰীত জাননীবোৰ লিখা হৈছিল। সদায় জাননী পঢ়ি পঢ়ি ভাত লিখা সংক্ষেপ আখৰ বোৰৰ অৰ্থ তেওঁ বিভূল ভাবে বুজিব পৰা হৈ সৈছিল। মাখন লগোৱা কৰ্তি ঞ্জুৰুবা হাততলৈ তেওঁ জাননী বোৰ পঢ়ি বাবলৈ ধৰিলে। ঘৰীতে তেওঁৰ হৃদয়ৰ স্পন্দন

যেন বন্ধ হৈ গ'ল। আকৌৱন অতি আগ্ৰহেৰে বিচাৰি থকা জাননী খনৰে আজি ডেউৰ চকুৰ আগত! অতি সাৱধানে ডেউ জাননীখন পঢ়ি গ'ল। তাত এই দৰে লিখা আছিল—“প্ৰতিপত্তি থকা আৰু সম্পত্তিশালী ভৱলোক এজনক মনেমিলা এজনী পাত্ৰী লাগে। হামবাৰ্গ চহৰৰ ছোৱালী হলে ভাল হয়। পৰিয়ালৰ প্ৰতি আসক্তি নথকা কিম্বা একেবাৰে অকলশৰীয়া ছোৱালী হ'ব লাগিব। বিলাসী জীৱন বাগনত ইচ্ছুক আৰু দূৰ ভ্ৰমণত আনন্দ পোৱা পাত্ৰীৰ দৰ্কাৰ।”

ডেউৰ মগজত নানান চিন্তাৰ খেলি মেলি লাগি গ'ল। “সম্পত্তি শালীলোক,” ডেউ ভাবি গ'ল—“যদি সম্পত্তিশালীয়েই হয়, তেন্তেহলে বাতৰি কাগজত জাননী দি পাত্ৰী বিচাৰিব লগীয়া হৈছে কেনেই?”

“হামবাৰ্গৰ ছোৱালী হলে ভাল হয়……অকল শৰীয়া কিম্বা পাৰিবাৰিক আহুকাল নথকা হলেই ভাল……“এই বোৰ লিখাৰ অৰ্থ কি বাক?” মেইনাৰে জাননীখনৰ কথাবোৰ জুটাই ভাবি বাবলৈ ধৰিলে। “হয়তো জাননী দিওঁতাই ডেউৰ দৰেই অকল শৰীয়া সজী বিচাৰিছে। পাৰিবাৰিক সম্বন্ধৰ কথা উল্লেখ কৰাৰ অৰ্থ এইয়েই হ'ব পাৰে যে ডেউ হয়তো সম্বন্ধৰ অভূহাত দেখুৱাই আপোন বুলি চিনাকি দিবলৈ অহা আন মানুহ বোৰক দেখিব নোৱাৰে।” এইবোৰ কথা ডেউৰ মনত খেলাবলৈ ধৰিলে।

“সম্পত্তিশালী ভৱলোক এজনক মনে মিলি পাত্ৰী লাগে” এই শব্দ কেইটা ডেউৰ চকুত বাবে বাবে পৰিবলৈ ধৰিলে। ডেউ ভাবিলে যে জাননী দিওঁতাই হয়তো নিজৰ জ্ঞানভাণ্ডাৰ লোকৰ ভিতৰৰ ছোৱালী আৰু মাইকী মানুহবোৰ দেখি অতীৰ্ণ হৈ উঠিছে। হয়তো এনেকুৱাত হ'ব পাৰে যে জাননী দিওঁতাজন আপু বা বুদ্ধ। তথাপি ডেউ ভাবিলে যে ঐশ্বৰ্য সম্পত্তিৰ কথা যেতিয়া উঠিছেই, পাৰিবাৰিক বিদ্বেষৰ প্ৰশ্ন এতিয়া হ'ব দৰ্কাৰী নহয়। ধন সম্পত্তি থাকিলে সকলো ভাল পৰিব।

ডেউ জনে জনেই নিজৰ সিদ্ধান্তত উপনীত হ'ল। জীৱনক

গতিশীল কৰিবলৈ হলে এইটোৱেই স্তব্ধ স্থযোগ। এখনেকো নষ্ট কৰিব নোৱাৰি। তাৰ পিচত কপালত যি আছে ঘটি থাকিব।..... কপালৰ লিখনৰ ওচৰত মেইনাৰে আত্মসমৰ্পন কৰিলে আৰু এই জাননীৰ উত্তৰত নিজেই প্ৰাৰ্থী হৈ আন প্ৰতিদ্বন্দীক পৰাস্ত কৰিম বুলি দৃঢ় প্ৰতীজ্ঞ হ'ল।

অতীত জীৱনলৈ মেইনাৰে মনত পেলালে। তেওঁৰ জীৱন আজি-লৈকে অকল শৰীয়া অৱস্থাতেই গ'ল। দাবিদ্রাই তেওঁক অতি কষ্ট দিলে। মহামুগ্ধৰ সময়ত জাৰ্মানবাসীক দেখা দিয়া দুৰ্দশাই তেওঁৰ জীৱন চূৰ্ণ-বিচূৰ্ণ কৰিলে। কিন্তু আজি তেওঁ দৰিদ্ৰ আৰু পৰাজয়ৰ বিপক্ষে সংগ্ৰাম কৰিব। এই সংগ্ৰামত জয়ী হৈ কিছু পৰিমাণে হলেও সুখী জীৱন এটাৰ সন্ধান আজি মেইনাৰে লবই। ছন্দহীন জীৱনত বংসানি সোণোৱালী ৰূপ দিয়া শক্তি তেওঁ যেন আজি ঘূৰাই পাইছে। তেওঁ কপালৰ লিখনিত বিশ্বাস কৰে আৰু সুখৰ সন্ধানত তেওঁ নিৰ্ভীক বোকা হিচাবে থিয় দিবলৈ আজি দৃঢ়প্ৰতীজ্ঞ।

কাগজখন ধৈ তেওঁ চিঠি এখনৰ খচৰা এটা লিখি পেলালে। জাননীৰ প্ৰাৰ্থী হৈ লিখা চিঠিত মিছা কথাৰ অৱতাবনা কৰি লাভ নহব। জাননী দিওঁতাই নিশ্চয় বুজিবই যে উত্তৰ দাঁতাসকলৰ আটাইয়েই ছুখীয়া। এই কথা মনত ৰাখি অতি ধুনীয়া আখৰেৰে তেওঁ বিধন চিঠি লিখিলে সি এনেকুৱা :—

“মহাশয় :—

হামবাৰ্গৰ বোমাবৰ্ষণৰ সময়ত আত্মীয়স্বজন, বন্ধু-বান্ধব আৰু টকা পইচা সকলো হেৰুৱাই আজি দুখ লগা অতীতক স্মৰণি মই জীৱন যাপন কৰিব বোদ্ধা নাই, আৰু সেই কাৰণেই নতুন জীৱনৰ পাতনি মেলাবলৈ মই আজি ইচ্ছুক। ভৱিষ্যতৰ বতীৰ কল্পনাৰ অলৌক সন্ধান মই বহুত বচিলো; আৰু সেই বোৰত লাগি থাকিবলৈ বোৰ এতিয়া ধৈৰ্য্য নাই। সাপ্তাহিক কাকতৰ বিৱাৰ বিষয়ৰ পৃষ্ঠাত আপুনি

দিয়া জাননী দেখি মই নিশ্চিত যে আপোনাৰ আৰু মোৰ মিলন নিশ্চয় মধুবেই হ'ব।

মোৰ বৰ্তমান বয়স চৌত্ৰিশ বছৰ। ধূৱীয়া চুলি আৰু উচ্চভাবে মোৰ চকুত লগা চেহেৰা আপোনাৰ বাছনিত উঠিব বুলি মোৰ দৃঢ় বিশ্বাস। আত্মীয় স্বজন বুলিবলৈও মোৰ কোনো নাই। আগৰ স্বামী কিম্বা সন্তান সন্ততি থকা ছোৱালীও মই নহওঁ। অলীক কল্পনা কৰি আকাশ কুন্তল বচা ধৰণৰ ছোৱালীও মই নহওঁ।

আপোনাৰ জাননীত আকৃষ্ট হোৱাৰ প্ৰথম কাৰণ হ'ল আপোনাৰ ধন ঐশ্বৰ্য্য; আৰু দ্বিতীয়তে আপুনি উল্লেখ কৰা বিলাসী জীৱনৰ আভাষ।

আপুনি সম্পত্তিশালী হোৱা সত্ত্বেও ৰাতুৰি কাকতত জাননী দি পাত্ৰী বিচাৰৰ নিশ্চয় কিবা কাৰণ আছে। সি বিষয়েই নহওক, সেই বিষয়ে সময়ত সকলো ধিক্ৰা কৰি পেলাব পাৰিম বুলি মই আশা কৰিছোঁ; আৰু সেই কাৰণেই মই ভাবোঁ যে এই বিষয়ে আমি দুয়ো স্পষ্ট ভাবে সকলো কৈ পেলোৱাই ভাল। গতিকে সকলো কথা মই খুলি লিখিলো।

জাননীত দিয়া আপোনাৰ কথা যদি গঁচাকৈয়ে আন্তৰিকতাৰে সৈতেই আপুনি লিখিছে, তেনেহলে মই আপোনাক ন-দি ক'ব পাৰোঁ যে এই বিষয়ে হ'ব লগীয়া সকলো বন্দোবস্ততেই মই ৰাজি আছোঁ।”

ইতি :—

আপোনাৰ বিশ্বাসী
“মেইনাৰ”

অতি বহুসংখ্যকাবে চিঠিখন লিখি উঠি তেওঁ লেফাকা এটা আনিিলে আৰু চিঠিখন ভাঙ কৰি ভাত ভবালে। ওপৰত কুন্ধৰ আখৰেৰে টিকনাটো লিখি লেফাকাখন হাতেৰে উঠাই লৈ ঘূৰাই পকাই চালে। সেই চিঠিৰ উত্তৰত তেওঁৰ জীৱনৰ গতি কেবলকৈ সলনি হৈ যাব পাৰে সেই কথা ভাবি মেইনাৰে বিজেই এবাৰ হাঁহিলে।

উত্তৰৰ কাৰণে মেইনাৰে পূৰ্বা দুমাহ অপেক্ষা কৰিব লগীয়া হ'ল।

স্বপীৰ্ণ তিনিকুৰি দিন বাট চাবলগীয়া হৈছিল যদিও তেওঁ ঔৰ্ধৱ্য সহ-কাৰেই দিনবোৰ অতিবাহিত কৰিছিল। তেওঁ ভাবিছিল যে জ্ঞাননী দিওঁতাই নিশ্চয় অজ্ঞত চিঠি পাইছে আৰু সেইবোৰ পৰিপাটি লগাই থিক থাক কৰি উত্তৰ দিওঁতে তেওঁৰ যথেষ্ট সময় লাগিব।

মেইনাৰে অনাহকত সময় খৰচ নকৰিলে। ইতিমধ্যে বেচ দামী কাপোৰ এজোৰ কিনি লৈ তেওঁ সম্ভাৱ্য ইণ্টাৰ্ভিউৰ কাৰণে সাজু হ'ল। সেই কাপোৰ কিনাত বেচেৰীৰ সঞ্চিত ধনৰ ভালেখিনিয়েই খৰচ হ'ল। যদি সকলো থিকে থিকেই হৈ যায় তেনেহলে ইণ্টাৰ্ভিউৰ দিনা তেওঁ অতি চকুত লগাইহ যাব লাগিব। স্বাস্থ্য বাতে ভালে থাকে সেই বিষয়ে তেওঁ যথেষ্ট যত্নপৰ হ'ল। বেচিকৈ শকত হৈ নগৈ যাতে ল-নি হৈ থাকিব পাৰে সেই কাৰণে আলু আৰু চৰ্ব্বী জাতীয় বস্তু খাবলৈকে এৰি দিলে আৰু নিয়মীয়াকৈ সৌন্দৰ্য্য সাধনাত মন দিলে। পুৱা গধূলি দুয়োবেলা ডাক পিয়নলৈ অপেকা কৰি তেওঁ চিঠিখনৰ আগমনৰ বাবে সাজু হৈ বৈ থাকিল।

দিন গৈ অহাৰ লগে লগে অৱশ্যে মেইনাৰৰ মনত হতাশাৰ ভাবেও দেখা দিবলৈ ধৰিলে। শেষত এদিন বাতিপুৱা সেই হতাশাৰ অন্ত পৰিল। কে'নচ চহৰৰ ডাক ঘৰৰ মোহৰ থকা চিঠিখন তেওঁৰ হাতত পৰিলহি। চিঠিখন হাতত লৈ তেওঁৰ ঘেন উশাহ বন্ধ হৈ গ'ল। খুলি চাই তাৰ ভিতৰত কি দেখে সেই কথা ভাবি লেকাফাটো খুলিবলৈ তেওঁৰ ভয় লাগিল। হাতত লৈ চিঠিখন দুই তিনিবাৰ ঘূৰাই-মেলি যথেষ্ট সাহস গোটাইলৈ অৱশেষত চিঠিখন খুলিলে। তাত এইদৰে লিখা আছিল :—

“মৰমৰ শ্ৰীমতী মেইনাৰ—

মোৰ জাবনীৰ উত্তৰত অজ্ঞত চিঠি আহিছিল আৰু সেই কাৰণেই তোমালৈ সময়মতে লিখিব নোৱাৰিলো। অৱশ্যে পঢ়াখায়েই তোমাৰ চিঠিয়ে মোৰ মনোযোগ আকৰ্ষণ কৰিছিল।

ইমান খোলাখুলিভাবে তুমি যে সকলো কথা লিখিব পাৰিছা সেই

কথাই মোক যথেষ্ট আনন্দ দিছে। তোমাৰ চিঠি পঢ়ি মোৰ ভাব হৈছে যে মই ইমান দিনে বিচাৰি অহা ধুনীয়া আৰু সববৰহী হোৱালী-জনী নিশ্চয় তুমিয়েই হৈছে।

আমাৰ এবাৰ দেখা দেখি হোৱা নিশ্চয় উচিত হ'ব। সেই কাৰণেই কে'নচ চহৰলৈ তুমি এবাৰ আহি বোৱা। সেই উদ্দেশ্যে তোমালৈ উৰাজাহাজৰ টিকেট এটাও কিনি পঠিয়ালো। ইয়াৰ কাৰ্লটন হোটেলত তোমাৰ কাৰণে এটা কোঠালীও মই আচুতীয়াকৈ ৰাখিছো।

অস্বাভাৱিক সম্পৰ্কে তুমি বিহকেই বিবাং নকৰা, তুমি মোৰ দৰত যিমান দিন ইচ্ছা কৰা সিমান দিন আলহী হৈ থাকিলেও মই বেয়া নেপাওঁ। সঁচাকৈয়ে তোমাক লগ পাবলৈ মই বৰ ব্যগ্ৰ হৈ আছো। ইতি—

তোমাৰ বিশ্বাসী—

.....”

চিঠিৰ ভালত থকা চহাটো অস্পষ্ট। সেইবাবে মেইনাৰে নামটো পঢ়িব নোৱাৰিলে। চিঠিৰ ভিতৰতে দি পঠিওৱা অহা সপ্তাহৰ তাৰিখ থকা উৰাজাহাজৰ টিকেটটো তেওঁ ঘূৰাই পকাই চালে।

এখন হাতেৰে চিঠিখন আৰু আন হাতত টিকেটটো লৈ তেওঁ চকী এখনত বহি পৰিল।

মেইনাৰৰ মনত অজস্ৰ কল্পনাই ঠাই ললে। “মোৰ অস্বাভাৱিক আৰু মোৰ হাতত,” তেওঁ ভাবিলে আৰু তৃপ্তিৰ হাঁহি এটা মাৰিলে।

এই ভূমিকা তেওঁ কেতিয়াও এৰি নিদিয়ে। তেওঁ ইয়াকো ভাবিলে যে এই উদ্দেশ্য ফলস্বৰূপী বহলেও তেওঁৰ বিশেষ একো লোকচান নহয়। আন একো বহলেও বিনা পইচাতে তেওঁ ৰাখিবা ঠাইৰ পৰা এপাক ফুৰি ঢাকি আহিবলৈ পাৰিব।

[দুই]

বন্দোবস্ত কৰা মতেই মেইনাৰ আহি কেন্দ্ৰত উপস্থিত হ'ল আৰু কাৰ্লটন হোটেলত উঠিলহি। হোটেলৰ কোঠালীটো অতি সুন্দৰভাবে সজাই থোৱা আছিল। ফুলদানিত ফুল আৰু লগতে স্বাগতম জনাই লিখা সৰু চিঠি এখন। ডেউৰ হাত ধৰচৰ কাৰণে টেবুলত থকা দ্ৱাৰত ফৰাচী মুদ্ৰা কিছু ধোৱাৰ কথাও তাত উল্লেখ আছিল; আৰু পিচদিনা আবেলি চাৰি বজাত হবলগীয়া ডেউৰ ইণ্টাৰভিউৰ স্থানবো নিৰ্দেশ দিয়া আছিল।

মেইনাৰে যথেষ্ট আৰামেৰেই বাতিচো কটালে। অৱশেষত সেই মাহেন্দ্ৰকণ উপস্থিত হল। আগৰ বন্দোবস্ত মতে ৩০৬ নং কোঠালীৰ ওচৰত থিয় হলহি আৰু ডেউ আহি পোৱাৰ লগে লগে কোঠালীৰ দুৱাৰ খুলি দিয়া হ'ল। তাত সোমাই চকী এখনত ডেউ বহিল। ডেউৰ সন্মুখত থকা দ্ৱাৰ এটাৰ ওপৰত ৩০।৪০টা ধুনীয়া গোলাপ ফুল দি ফুলদানি এটা সজাই থোৱা আছিল। তাত কিমান ফুল আছে লেখিবলৈ লওঁতেই সেই কোঠালীৰ আনখন দুৱাৰ মেল খালে আৰু স্তম্ভম গঢ়ৰ প্ৰায় তিনিফুৰি বহুৰ বয়সীয়া এজন ভ্ৰমলোক ভালে সোমাই আহিল। বাবুহজনৰ সাজ পোছাক পৰিপাটি আৰু

দেখনে শুৱনেও বেয়া নহয়। মাত্ৰ তেওঁৰ মূৰৰ চুলি সৰি শুপা মূৰটো ওলাই পৰিছে। মানুহজন মেইনাৰৰ কালে আগবাঢ়ি আহি তেওঁক স্বাগতম জনালে আৰু সুখিলে—“তুমিয়েই মেইনাৰ নেকি ?” উত্তৰত মেইনাৰে লাজুকীয়া ভাৱে মূৰ জোকাৰিলে মাত্ৰ।

“তুমিও সেই কোঠালীলৈকে বলা—”, এই বুলি অতি নম্ৰভাৱে ভদ্ৰলোকজনে বহা কোঠালীৰ গিনে মেইনাৰক মাতি লৈ গ’ল। মেইনাৰে মানুহজনক অতি সন্মমভাৱে নিৰীক্ষণ কৰিলে। মানুহজনৰ বৰ্ণে বয়স হৈছে যদিও তেওঁ সঁচাকৈয়ে দেখিবলৈ শুৱনী। এই কথা ভাবি তেওঁ মনে মনে বেচ আনন্দও অনুভৱ কৰিলে।

কোঠালীটোত দুয়োজন উপস্থিত হ’লত ভদ্ৰলোক জনেই প্ৰথমে কথা আৰম্ভ কৰিলে—“মিচ্ মেইনাৰ ! ফ্ৰান্সলৈ তোমাক স্বাগতম জনাবলৈ পাই মই অতি আনন্দিত হৈছো। তুমি বোধ হয় কৰাচী ভাষাত কথা হব নেজানা।”

মেইনাৰে কলে—“কৰাচী ভাষা মই ভাল দৰেই জানো। ইংৰাজীও কওঁ।”

“হয় নেকি ? বৰ ভাল কথা। পিচে তুমি নবহা জানো ?”,

তেওঁ মেইনাৰক চকী এখনত বহিবলৈ দিলে, আৰু ধুনীয়াটো সজাই খোৱা কেইবাটাও টেলিফোন থকা টেবুল এখনৰ সিকালে নিজেও বহিল গৈ।

“তুমি বাক আগতে ফ্ৰান্সলৈ আহিছিলো নে নাই ?” “নাই অহা। প্ৰকৃততে মই জাৰ্মানীৰ বাহিৰ হৈ কলিকতা যোৱাই নাই। আনকি হামবাৰ্গৰ পৰাই মই বাহিৰ যোৱা নাছিলো।”

“এৱা, হামবাৰ্গখন অতি ধুনীয়া চহৰ আছিল। পিচে বুদ্ধৰ ধ্বংস-সীলা ভাঙ বৰ বেচি হ’ল। বোম্বাৰ্ধমন্ত ভোৱালোকৰ পৰিয়ালৰ সকলোটিকে হেৰুৱালো নেকি বাক ?”

“হয়, য়াৰ মা-দেউতা ; বিয়া দিয়া য়াৰ বাইদেউ আৰু তেওঁৰ কেইবাও বোম্বাৰ্ধমন্তেই নিহত হ’ল।”

“এই খবৰত মই সঁচাকৈয়ে মৰ্মাহত হৈছো। তোমাৰ ভিনীহিৰ জীৱন তেনেহলে কেনেকাকৈ বন্ধা পৰিল?” মেইনাৰে কলে—
 “আপোনাৰ কথা আংশিক ভাবেহে সত্য। মোৰ ভিনীহি জুলিয়াচে বোমাবৰ্ষণত নিজৰ ভিৰোডা আৰু কেচুৱাৰ মৃত্যু দেখিবলৈকেহে জীয়াই আছিল। সেই বোমাবৰ্ষণৰ পিচত পশ্চিমৰ বণাজনত ভেঙৰ নিজৰো মৃত্যু হ’ল। অতি সাহসী আৰু কাৰ্য্যক্ষম বীৰ আছিল বুলি চৰকাৰে ভেঙক প্ৰশংসা কৰিছিল। জীয়াই থকাৰ এমাজবী সহধৰ্ম্মিণী আৰু সন্তানক হেৰুৱাই ভেঙ সংসাৰত থাকি কৰিবই বা কি?”

“সঁচাকৈয়ে ই বৰ দুখৰ কাহনী। তেনেহলে সংসাৰত তোমাৰ আপোন বুলিবলৈ কোনোৱেই নাই?”

“প্ৰকৃততে আজি মোৰ ভেনে কোনো আপোন মানুহ নাই।”

“আন পুৰুষৰ ভিতৰতো তোমাৰ কোনো অন্তৰঙ্গ বন্ধু নাই নেকি?”
 “সঁচাকৈয়ে ভেনে বন্ধুও নাই।”

কথা বতৰা চলি থাকোতেই ভদ্ৰলোকজনে সোণচৰোৱা চিগাৰেট কেচ এটাৰ পৰা দামী চিগাৰেট এটা উলিয়ালে আৰু সোণৰ লাইটাৰ এটাৰে জুই জ্বলাই চিগাৰেট হুপিবলৈ ধৰিলে। চিগাৰেট খাই খাই ভেঙ আকৌ কথা কবলৈ আৰম্ভ কৰিলে।

“তেনেহলে তোমাবনো এতিয়া জীৱিকাৰ উপায় কি?”

“জীৱিকা? অৰ্দ্ধাহাৰে জীয়াই থাকিবলৈনো উপায়ৰ কি অভাব? জীৱিকা নিৰ্ব্বাহৰ কাৰণে প্ৰকাশক সন্ধ্যা এটাত মই অনুবাদিকাৰ কাম কৰো।”

“বৰ ভাল কথা” ভদ্ৰলোকজনে কলে। অৰ্দ্ধাহাৰে জীয়াই থাকি জীৱিকা নিৰ্ব্বাহ কৰা কথাৰ কোৱাটো ঘেন বেয়া হল লেই কথা ভাবি ভেঙ কথাৰ ঘূৰাবলৈ পুনৰ কলে :—

“সেইটো মই কথা প্ৰসঙ্গতহে কৈছো।” ভদ্ৰলোক জনে উত্তৰ দিলে—“মই বুজিছো।” এই বুলি দুয়ো দুয়োৱালৈ চাই এবাৰ হাঁহিলে।

“ভদ্ৰলোকজনে পুণৰ কলে—‘এগিলাচ বিয়েৰ নোখোৱা জানো ?’
মেইনাবে মূৰ দোৱাই সন্মতি জনালে। তাৰ পিচত ভদ্ৰলোকজনে
আলমাবী খুলি বটল এটা উলিয়াই দুগিলাচ পনীয় ঢালি ললে।

গিলাচটো হাততলৈ ভদ্ৰলোকজনে কলে—“ভৱিষ্যতৰ বাবে।”
কথাৰ কণ্ঠতে কিন্তু ডেউ “আমাৰ ভৱিষ্যতৰ কাৰণে” এই কথা
নকলে। মেইনাবে এই কথাৰ মন কৰিলে যদিও পনীয় গিলাচ খাই
শেষ কৰিলে। ভদ্ৰলোকজনে আকৌ কথা আৰম্ভ কৰিলে—
“ইমানবোৰ চিঠি পোৱা সত্ত্বেও তোমাক মই কেলেই বাচি উলিয়ালো
কব পাবানে বাক ?”

“সম্ভৱতঃ মোৰ কপালৰ বলতেই”.....। “কপালৰ বলত
কেতিয়াও নহয়। তোমাৰ অসীম সাহসী স্পৰ্শত বাদিতাৰ
কাৰণেহে।”

মেইনাবে চকীখনতেই অলপ ঘূৰিলে আকৌ ভাল দৰে বহিল।
“মোঁলে উত্তৰ দিয়া প্ৰায় ভাগ ছোৱালী বা মহিলাই ভাবিছিল যে
ধন-সম্পত্তিৰ কথা উল্লেখ নকৰাতোৱেই ডেউলোকৰ বুজিব পৰাচায়ক
হব। তাৰে কিছুমানে অৱশ্যে টকা পইচাৰ কথা উল্লেখ কৰিছিল।
কিন্তু লগতে স্বামী বাতে ডেকা, ধুনীয়া আৰু ডেউলোকক প্ৰাপ্ত ভৱি
ভাল পোৱা ধৰণৰ হব লাগিব সেই বিষয়ে অৱতাৰণা কৰি মূল কথা
ঢাকিবলৈ চেষ্টা কৰিছিল।”

কথাকৈ থাকোতেই ভদ্ৰলোকজন বৈ গ’ল। হাতৰ গিলাচটো
এনেদৰে দুই তিনিবাৰ ঘোঁৰাবিলে, আৰু অলপ চিন্তাৰিহিত হোৱা বেন
দেখুৱাই আকৌ কবলৈ আৰম্ভ কৰিলে :—

“সেইবোৰ কাকৰুডেই তোমাৰ চিঠিয়ে মোৰ দৃষ্টি আকৰ্ষণ কৰিলে।
অনাড়হৰ আৰু খোলাখুলি ভাবে অৰ্থনৈতিক সমস্যাতে ভুগি বুদ্ধি
লৈছা আৰু প্ৰেক্টিকেল মানুহৰ বিচিনাকৈ ভুগি বুদ্ধিহা যে বিবা
কাকৰুত কোনো মানুহে আনৰ বাবে ত্যাগ নকৰে বা কৰিবলৈ
আগবাঢ়ি নাযে। মোৰ বুদ্ধিবলৈ বাকী দেখাছিল যে আনবোৰ

মহিলাতকৈ তুমি বহুত বেলেগ।” এই বুলি নম্রভাবে তেওঁ মেইনাবলৈ চালে। তাৰ পিচত তেওঁ আকৌ আৱস্ত কৰিলে:—

“হেৰা মোৰ মৰমৰ যুৱতী, আমি প্ৰেক্টিকেল মাসুহৰ নিচিনাকৈ প্ৰকৃত সত্য কথাৰেই আলোচনা কৰিছো আৰু মূল তথ্য উদ্ঘাটনো কৰিছো। গতিকে আমাৰ মাজত লুকা-ভাকু খেলা কথাৰ কোনো আৱশ্যকতা নাই। তুমি বাক খোলোচাভাবে কোৱাচোন এই বিষয়ৰ পৰা তুমি কি আশা কৰিছা?”

মেইনাৰে কি উত্তৰ দিব সহজে থিক কৰিব নোৱাৰিলে। কথা কবলৈ গৈ মাত আকৌ বন্ধ হৈ গ’ল। থোকা ধুকি মাতেৰে তেওঁ কলে—“ভোগ বিলাস, আনন্দময় জীৱন আৰু দূৰ দূৰণিত ভ্ৰমণ কৰিব পাবিম এই আশালৈয়েই মই আহিছো।”

“তেনেহলে কোৱাচোন বাক টকা পইচা উপাৰ্জনৰ কাৰণে তুমি কিমান দূৰ ভললৈ যাব পাৰিবা?”

“আপুনি কেনে ধৰণৰ আচৰিত প্ৰশ্ন কৰিছে বাক? মোৰ বোধেৰে মই ভাল পোৱা বেয়া পোৱা বিষয়ে স্তম্ভিত আৰু মোক ইয়াতলৈ মাতি অনা নাই। বৰং আপুনি কি ভাল পাব বিচাৰে সেই কথা কবলৈহে আহিছে।”

“তুমি পিচে প্ৰকৃত উত্তৰকেই দিছা। তথাপিও মোৰ স্তম্ভিত—লগীয়া প্ৰশ্ন কেইটা মই তোমাক স্তম্ভিত কৰিছো। তুমি তোমাৰ চিঠিত লিখিছিলি যে এই উদ্দেশ্যে তুমি যি কোনো বন্ধোৱন্ততেই মান্তি হবা।”

“সঁচা কথা। মই প্ৰকৃত স্তম্ভিত জীৱন যাপন কৰিব খোজো। মাহটোত দহদিন স্তম্ভিত কটাই বাকী দিশ দিন নিৰানন্দত কটাবলৈ মই নিবিচাৰো।”

“তাব মানে?”

“তাব মানে মই ইয়াকেই কৈছো যে মাহটোৰ বিশটা দিন ঘৰ ত্যাগ, বজাৰ পাতি আদিৰ চিন্তাত বাত মই কটাব বেজায়ে।

আপোনাৰ জাননী ওলোৱা সেই সাপ্তাহিক বাতৰি কাগজখন একমাত্ৰ এই উদ্দেশ্যতেই মই সদায় পঢ়িছিলো—যাতে মোৰ জীৱনত এটা পৰিবৰ্ত্তন আনিব পাৰো। কিন্তু এতিয়া দেখিছো আপোনাৰ জাননীয়েও হয়তো মোৰ জীৱনত একো সাল সলনি কৰিব নোৱাৰিব।”

দুয়ো কিছু সময়ৰ কাৰণে নীৰৱ হ'ল। শেষত মেইনাৰে পুনৰ আৰম্ভ কৰিলে—“অৱশ্যে মই ভেনেদৰে আপোনাক কোৱাতো সমীচিন হোৱা নাই। ভেনেকৈ কৈমই মোৰ মূৰ্খতাৰহে পৰিচয় দিছো। আপোনালৈ চালে মই সঁচাকৈয়ে বৰ ব্যস্ত হৈ পৰো। আপোনাৰ সৌন্দৰ্য্য দেখি মই প্ৰকৃততে মুগ্ধ হৈছো।”

এই কথাত ভদ্ৰলোকজনে হাঁহিবলৈ ধৰিলে আৰু আচৰিত হৈ মেইনাৰে তেওঁলৈ চালে।

ভদ্ৰলোকজনে কলে—“মেইনাৰ, তুমি অতি বুদ্ধিমতী ছোৱালী। মোৰ বোধেৰে তুমি সঁচাকৈয়ে বিয়া কৰাবলৈ অতি ইচ্ছুক।”

“আপুনি সত্য কথাই কৈছে। প্ৰকৃত কথা কবলৈ গলে আপোনাৰ নিচিনা স্বামী এজন পাম বুলি জীৱনত মই কেতিয়াও ভবাই নাছিলো।”

“সেই কথা নেভাবি তুমি উত্তম কামেই কৰিছা, কিয়নো তোমাৰ স্বামী মই কেতিয়াও নহম।”

“আপুনি কি কথা কৈছে? আপুনি বাক মোৰ লগত খেলা কৰিছে বেকি?”

“তুমি উত্তেজিত নহবাচোন। বহা বাক। ইমান সহজেই লাভপতি এজনক স্বামী হিচাবে পোৱা নেদায়। তোমাৰ ভালোখিনি একাগ্ৰতা আছে যদিও মোৰ মনেৰে সি যথেষ্ট নহয়।”

“আপুনি যদি মোৰ স্বামী নহয়, তেনেহলে আচৰিত ধৰণৰ মোৰ সেই প্ৰেৰণাপনজন ক’ত?” উত্তেজিত হুবতেই মেইনাৰে প্ৰশ্ন কৰিলে।

“তেওঁৰ বিষয়ে আমি পিচতো কথা হব পাৰিম। সন্ধ্যাতি

আমাৰ মাজত অতি দৰ্কাৰী কথা এটাৰ মীমাংসা কৰিবলগীয়া এতিয়াও আছে।”

অতি আচৰিত হৈ মেইনাৰে তেওঁৰ ফালে চালে।

ভদ্ৰলোকজনে কৈ গ’ল :—“মেইনাৰ, মই তোমাৰ পৰীক্ষা লৈ আছো। মোৰ বিশ্বাস হৈছে যে মই বিচাৰি ফুৰা ছোৱালীজনী তুমিয়েই হবা। তথাপিও বৰ্ত্তমানে মই তোমাৰ সম্ভাৱ্য স্বামী আৰু মোৰ নিজৰ পৰিচয় তোমাৰ আগত গোপন কৰিয়েই ৰাখিম আৰু এই বিষয়ে তুমি মোক কমা কৰিবা বুলিয়েই ভাবো। সেই বিষয়ে তুমি ভুল নুবুজিবা। যোৱা বছৰ বছৰ ধৰি মই বিজন মানুহৰ প্ৰাইভেট চেফ্ৰেটৰী হৈ কাম কৰি আছো। তেওঁ অজস্ৰ ঐশ্বৰ্য্য সম্পত্তিৰ অধিকাৰী। তেওঁ এজন সতি সন্ততি নথকা বৰলা মানুহ। যথেষ্ট বুদ্ধি, চিৰকগীয়া মোৰ সেই গৰাকীৰ স্বভাৱ অতি বিটৰিটীয়া ধৰণৰ। সেই অভ্যাগত মানুহজনৰ স্বাৰ্থপৰ স্বভাৱ, ভালপোৱা বেয়াপোৱা আদি ব্যক্তিগত খুতি নাতিবোৰ সহ্য কৰিও মই তেওঁৰ অধীনত আজি বহুদিন ধৰি চাকৰি কৰি আহিছো, আৰু সেই বাবে মোৰ নিজস্ব স্বাধীনতাও মই ভালেখিনি বিসৰ্জন দিব লগীয়া হৈছে। প্ৰকৃততে তেওঁৰ কাৰণে মই বিধিনি কৰিছো আন কাৰো বাবেই সেই কাম মই কেতিয়াও নকৰিলো-হেতেন। পিচে মই পৰোপকাৰী আৰু নিঃস্বার্থ হৈ সেই কাম কৰা নাছিলো, আৰু প্ৰকৃততে মোৰ কামৰ বাবে প্ৰতিদান বিচাৰি আছিলো। মোৰ মনত সদায়েই আশা এটা আছিল যে মোৰ অবিহনে মোৰ গৰাকী চলিব নোৱাৰে। গৰাকীৰ ঐশ্বৰ্য্য সম্পদৰ বৃদ্ধিৰ অংশ এটা কেতিয়া পাওঁ সেই দিনটোৰ কাৰণেও মই ধৈৰ্য্য সহকাৰে অপেক্ষা কৰি আহিছিলো। কিন্তু এতিয়া দেখিছো যে মোৰ সেই আশাত কুঠাৰাঘাট পৰিবৰ উপক্ৰম হৈছে। অলপতে মোৰ গৰাকীয়ে এখন উইল কৰিছে। ভাগ্যক্ৰমে সেই উইলৰ কথা মই গম পালো আৰু ভাত মোৰ নামে লিখি দিয়া সম্পত্তিৰ পৰিৱানৰ কথাও জানিলো।

“তুমি বোধ হয় নেজানো যে মোৰ বৰ্ত্তমান বয়স ৬২ বছৰ আৰু এইজন গৰাকীৰ অধীনতেই মোৰ জীৱনৰ সুদীৰ্ঘ বিশ বছৰতকৈ অধিক কাল কটাইছো। মোৰ গৰাকীৰ সন্ধিত ঐশ্বৰ্য্যৰ প্ৰায় গোটেই বিনিয়োগেই তেওঁৰ নামেৰে পৰোপকাৰী কাৰ্য্যৰ কাৰণে খৰচ কৰা হ’ব। এই মানুহজন ভৱিষ্যৎ জীৱন সম্বন্ধে ভেনেই উদাসীন। তেওঁৰ বাহু যুগমীয়া কৰিবলৈ টকা-পইচাৰিনি সংকাৰ্য্যত খৰচ কৰাই ভাল হ’ব বুলি মই ভাবো। ঘটনাৰ সোঁত কেনেকৈনো সলনি কৰিব পাৰি সেই বিষয়ে মই অতি গভীৰ ভাবে চিন্তা কৰি আহিছো। এতিয়া মই এটাই মাত্ৰ উপায় বিচাৰি পাইছো, আৰু সেই বাবেই বাস্তব কাকতৰ সেই জাননীখন মই দিছো।”

খৰ লাগি বৈ মেইনাবে অতি মনোযোগেৰে সকলো কথা শুনি গ’ল।

“মই মোৰ গৰাকীক হাড়ো হিমজুয়ে চিনি পাওঁ, আৰু তেওঁৰ লগত কেনেকুৱা ব্যৱহাৰ কৰিব লাগিব খুব ভাল দৰে জানো। মই কোৱামতে যদি সকলো কাম নিয়াবিকৈ তুমি কৰি বাব পাবা তেনেহলে তুমিও অল্প সম্পত্তিৰ গৰাকীনী হ’ব পাৰিবা।”

“কিন্তু আপুনি কলেই এই পন্থা অৱলম্বন কৰিব খুজিছে ?”

অজ্ঞানলোক জনে মেইনাবৰ কথাত ঈৰ্ষা হাঁহিলে, আৰু লাহেঁকৈ বিজুলী বাতিৰ চুইচ্চো টিপি দিলে। কোঠালীটো পোহৰ হৈ পৰিল। তেওঁকৈ গ’ল :—

“মোৰ সম্পত্তি লাভৰ পৰত তুমিও যে কিছু ঐশ্বৰ্য্য লাভ কৰা উচিত, সেই বিষয়ে মই বহু লোৱা দৰ্কাৰ আৰু সেইটো বৰকলিলে বহুও। মোৰ গৰাকীৰ এই বৃদ্ধ অৱস্থাত এজনী মাইকী মানুহৰ ব্যৱস্থাই বহুত পৰিবৰ্ত্তন ঘটাব পাৰে। এই সকলোবোৰ মই ভবা মতেই হ’ব ; যদিহে মই নিকোৱা মতে তুমি কাম কৰি দোৱা। কিন্তু আশাৰ পৰ অতি দাত্ৰাই কৰ্ত্তকপূৰ্ণ। তাৰ প্ৰেমাৰ কাৰণ হ’ল

এইয়েই যে সেই বুঢ়া মানুহ জনে ভিৰোতাক ঘিন কৰে. বিশেষকৈ ডেউৰ সময়পৰ্যায়ৰ টকা পইচা থকা ভিৰোতাক। তুমি অকলে বৃদ্ধৰ যত্নাৱলম্ব একো সলনিকেই কৰিব নোৱাৰিবা। তোমাক ডেউৰ পৰিবাৰ হিচাবে স্বীকৃতি লাভ কৰিবলৈ কি উপায়ৰ আৱশ্যক সেইটো মইহে ভাল দৰে জানো।”

“যদি মোক ডেউ পৰিবাৰ হিচাবে গ্ৰহণ কৰে তেতিয়া হলে আপোনাৰ কাৰণে মই কি কৰিব লাগিব?”

“তুমি পাহৰি যাৱ নেলাগিব যে মোৰ কাৰনেহে তুমি ডেউৰ পত্নী হব পাৰিছা, আৰু তাকেই মনত ৰাখি তুমি মোৰ উপকাৰৰ স্বীকৃতি দিব লাগিব।” “আপুনি কি কৈছে মই একো বুজা নাই।” মেইনাৰে কলে।

“তেনেহলে খোলাখুলিকৈ তোমাক সকলো হিচাবনিকাচৰ কথা কৈ পেলোৱাই ভাল হব। মোৰ গৰাকী যদি আজি এতিয়াই মৰি যায়, তেনেহলে ডেউৰ উইলমতে মই বিশ হেজাৰ ডলাৰ পাম। তুমি আচৰিত হৈছা নেকি বাক? আচৰিত হোৱাৰ কোনো কাৰণ নাই। সেইখিনি টকা তোমাৰ কাৰণে হয়তো অজ্ঞপ্ত যেন লাগিব। কিন্তু মোৰ গৰাকী বা মোৰ কাৰণে সি একোৱেই নহয়। ডেউ যদি তোমাক বিয়া কৰাই, তেনেহলে আৰু এখন নতুন উইল কৰিবৰ আৱশ্যক হৈ পৰিব; আৰু তেতিয়া তুমিয়েই সেই সকলো ঐশ্বৰ্য্য সম্পত্তিৰ অধিকাৰিনী হৈ পৰিবা। এতিয়া মই বিচাৰিছো যে বৰ্তমানৰ মোৰ প্ৰাপ্যৰ উপৰিও ডেউৰ মৃত্যুৰ পিচত তুমি মোক দুখনহাজাৰ ডলাৰ দিব লাগিব। মোৰ কাৰণে সি অত্যৱশ্যকীয় সম্পদ হব; আৰু তুমিও অজ্ঞপ্ত ধন সম্পত্তিৰ মালিক হৈ পৰাৰ ৰাজ্যৰ মুখ উপভোগ কৰি দিন কটাব পাৰিবা।”

“কিন্তু ডেউ যদি আৰু দহ-বাৰ বছৰ জীয়াই থাকে?”

“ডেউৰ এতিয়া তেজস্তৰ বছৰ হৈছেই। পিছে সেই বিষয়ে তুমি ভাবাৰ দৰাৰেই নাই। অনাথ সম্পত্তিৰ তুমি গৰাকীজনী হবাই।

বেতিয়া হয় মাহ, এবছৰ বা দহ বছৰো তেওঁৰ লগত থাকিব লগীয়া হলে তাত তোমাৰ আপত্তি কৰিব লগীয়া কিবা আছে জানো ?”

“কিন্তু তেওঁৰ এই ধন সম্পত্তিৰ অধিক যিকোনো আপুনি মোক অকলে কলেই দিব খুজিছে ?”

“মই মোৰ নিজৰ কাৰণে মাত্ৰ সেই যিকোনো বিচাৰিছো। মই বিচৰাযিনি পালে তাৰেই মোৰ বাকী থকা দিন কেইটা সুখে সন্তোষে থাকিব পাৰিম। নহয় জানো ?”

“মইনো কি কম একো ভাবি পোৱাই নাই।” মেইমাবে উত্তৰ দিলে।

“তোমাৰ অৱশ্যে কবলগীয়া একো নাই। মাত্ৰ মই কোৱা কথা যিনি আজি তুমি অতি ঠাণ্ডা মগজেৰে ভাবি চাবা আৰু কাইলৈ মোক তাৰ উত্তৰ দিবা।”

“ভাল বাক,”

“বাক, তোমাৰ লগত চিনাকি হবলৈ পাই সঁচাকৈয়ে মই অতি আনন্দিত হৈছো।”

[শিৱি]

পিচদিনা বাতি পুৱাৰ পৰাই মেইনাৰে সৌন্দৰ্য সাধনাত মনো-
নিবেশ কৰিলে। প্ৰথমেই ডেউৰ আলপৈচান ধৰিবলৈ দিয়া চাকৰণী
ছোৱালী জনীক কাপোৰ কানিবোৰ অতি স্নেহৰ ভাবে ইট্টী কৰাবলৈ
লগাই দিলে। বিখ্যাত জোতা দোকান এখনলৈ গৈ বখেট দামী
জোতা এজোৰ কিনি ললে আৰু চিনাকি চেলুন এখনলৈ গৈ চুলিখিনি
আধুনিক ফাইলত সজাই ললে। এটা নতুন জীৱনৰ পাতনি মেলাত
ডেউ আনন্দিত হ'ল। কি উপায়ে ডেউ ভাৰি স্বামীৰ মন আকৰ্ষণ
কৰিব, কেনেকৈ ডেউৰ আগত ওলাব ইত্যাদি কথা ভাৰি ডেউৰ
চকুত বাতি টোপনিয়েই নাছিল। গতিকেই সকলো কথা ভাবিবলৈ
ডেউ বখেট সময়ো পালে। ডেউ ভবা মতে অৱশ্যে সকলো যিকৈ
যিকৈ হৈও গৈছিল।

আগৰ বন্দোৱন্তমতে পিচদিনা ডেউ ইন্টাৰভিউৰ বাবে থিক কৰি
খোৱা কোঠালীত উপস্থিত হলসৈ। ভৱলোকজন সেইদিনা ধুনীয়া
টুইভৰ চুট এজোৰ শিকি আগদিনা দেখাতকৈও ডেকা বেন হৈ ডেউৰ
কাৰণে তাত অপেকা কৰি আছিল। যিচিকি হাঁহিৰে সন্ধ্যাৰ জনাই
মেইনাৰক বহিবলৈ দি ডেউ হুহিলে :—

“কালি ৰাতি ভাল চৌপনি হলনে বাক ?”

“প্ৰকৃততে মই ৰাতি চকুৰ টিপকেই মাৰিব নোৱাৰিলো। আপুনি কোৱা কথাবোৰ ভাবি থাকোতেই ৰাতি পুৱাই গ’ল।”

“ভেনেহলে তুমি কি সিদ্ধান্ত কৰিলা ?” লাজকুৰীয়া হাঁহি এটা মাৰি মেইনাৰে উত্তৰ দিলে, “এই বিয়াত য়াৰ সন্মতি আছে—অৱশ্যে যদি আপোনাৰ ভৱৰ্থৰ পৰা একো আপত্তি নাই।”

“তোমাৰ সিদ্ধান্তত মই অতি আনন্দিত হৈছো। এতিয়া আমি অশ্রান্ত চিন্তা কৰিবৰ হ’ল। তোমাক বুদ্ধি ভৰসা দিয়া নিজৰ কোনোবা উকীল আছে নেকি বাক ?”

“আপুনিও ভাল কথা সুধিছে। উকীলৰ লগত য়াৰ সম্বন্ধ থাকিব লগীয়া দৰ্কাৰেই বা কি আছিল ? ভেনেকুৱা কোনো সমস্যাবো উদ্ভৱ হোৱা নাছিল। আনকি মই কোনো উকীলকেই চিনি নোপাওঁ।”

হাতত লৈ থকা পেন্সিলডাল আঙুলিৰ মাজত হুমুৱাই লৈ ভদ্ৰ-লোকজনে কলে “সেইয়েই নেকি ? ভেনেহলে তোমাৰ ব্যক্তিগত কিবা দলিল পত্ৰাদি আছে নেকি বাক ?”

বগৰ কৰি মেইনাৰে উত্তৰ দিলে “য়াৰ পাচপোৰ্টখন আৰু বেচন কাৰ্ডৰ বাহিৰে আন একো দলিল পত্ৰই য়াৰ হাতত নাই।”

“নিচে বিয়া কৰাবলৈ হলে অন্ততঃ তোমাৰ হাতত জন্ম-চাৰ্টিফিকেট থকাৰেই আৱশ্যক হব। এইখন নিচে অতি সোনকালেই লাগিব।”

“নিচে য়াৰ জন্ম চাৰ্টিফিকেটখন পোৱাহে কঠিন হব। বোম্বাৰ্ণৰ্ণৰ সময়ত হাৰবাৰ্ণৰ অকিচ কাছাৰী সকলো হাৰখাব হ’ল। জন্ম চাৰ্টিফিকেট থকা বগৰ পালিকাৰ অকিচো সেই বোম্বাৰ্ণৰ্ণত নিশ্চিহ্ন হৈ গ’ল।”

“সেইটো অৱশ্যে হয়। তথাপিও কিছুমান আইন সৰ্ব্বস্বত্ব লৈ

আমি নিজেই মাৰিব লাগিব” ভদ্ৰলোকজনে কলে আৰু জয়্যাবৰ পৰা এটা ফাইল বাহিৰ কৰি টেবুলৰ ওপৰত থলে।

কোনো প্ৰসঙ্গ উল্লেখ নকৰাকৈয়েই ভদ্ৰলোকজনে মেইনাৰক কলে “মিচ মেইনাৰ, তোমাক মই ভোলনীয়াকৈ কৰি ললোঁ।”

আচৰিত হৈ মেইনাৰে স্তম্ভিলে “আপুনি কি কৈছে?”

“আচৰিত নহবা। তোমাক মই ভোলনীয়াকৈ দুহিত্ৰী হিচাবে ললোঁ। তুমি এতিয়াৰ পৰা আইনভঃ মোৰ ছোৱালী হলা।” ফাইলটোৰ ওপৰত হাতেৰে টেঁচা দি ধৰি ওঠত ইঁহি এটা লৈ ডেঙু কৈ গ’ল—“তুমি কেনেকুৱা দেখা বাক?”

মেইনাৰ হতভম্ব হোৱাৰ দৰে বহি আছিল। শেষৰ প্ৰশ্নটোৱে যেম ডেঙুৰ চেতনা ঘূৰাই আনিলে। থোকাথুকি মাতেৰে ডেঙু কলে—“ই আপোনাৰ দয়াহে।”

“তুমি পিচে মোক ভুল নবুজিবা। মই পৰোপকাৰীৰ ভাণ্ড ধৰিব খোজা নাই। মই বাৱসায়ী লোক। তোমাক লৈ মই জুৱা খেলা আৰম্ভ কৰিব খুজিছো। কিন্তু তুমি মোক গেৰেষ্টি দিব লাগিব।”

“কমা কৰিব, আপোনাৰ কথা মই বুজিব পৰা নাই।”

“মই বিচৰা প্ৰকৃত ছোৱালীজনী তুমিয়েই; কিয়নো মোৰ দিহা ভৱমামতে সকলো কাম কৰিবলৈ তুমি মান্তি হৈছা। তোমাক মোৰ সাৰথি কৰি মোৱাৰ প্ৰধান উদ্দেশ্যই হল শক্তিশালী অস্ত্ৰ এপাত ব্যৱহাৰ কৰি কাৰ্য্যসিদ্ধি কৰা। তোমাৰ আন্তৰিকতা সন্দেহে মই নিঃসন্দেহ। তোমাৰ বিয়া নোহোৱা পৰ্য্যন্ত তোমাৰ সহায় মই পাম। কিন্তু বিয়াৰ পিচত জানো.....?”

মেইনাৰ নিৰ্বাক নিষ্পন্দ হৈ বহি থাকিল মাত্ৰ। ভদ্ৰলোকজনে কৈ গ’ল—“বিয়াৰ পিচত কুৰ স্বামীক ৰূপ যৌৱনে ভৱপূৰ এগৰাকী স্ত্ৰীৰূপে সহজেই পতিৱন বিয়াৰ পাৰিব যে ডেঙুৰ চেৰেটবীয়ে ডেঙুৰ বহুত কুৰুজি দিছিল। ডেবেকুৱা এটা অৱস্থায় স্ত্ৰী হলে চেৰেটবীৰ আঁহা কি হয় বাক?”

“মই ভেনেকুৱা বিন্যাসঘাটকৰ কাম কেতিয়াও নকৰো! আপুনি বাক খোলাখুলিভাবে কওকচোন মোক তোজনীয়া জী কৰাৰ পৰা আপোনাৰ অস্থি কেনেকুৱা নিৰ্ভয় হয়?”

“তুমি অলপ ভাবি চালেই এই কথাৰ উত্তৰ পাবা। এইটো জল জল পটপটহৈ ওলাই থকা কথা যে বাপেকক জীয়েকে অনাহকত কেতিয়াও সন্দেহ নকৰিব। অৱশ্যে তোমাক তোজনীয়া জী কৰাৰ কথা মই কাৰো আগত প্ৰকাশ নকৰো।”

মেইনাবে এখন ভৰিৰ ওপৰত আনখন ভৰি তুলি দি চকিখনত আঁউজি বহিল আৰু লাহে লাহে কৈ গ’ল—“আপুনি নেভাবিব যে আপোনাৰ পৰিকল্পনাত মই বিবোধিতা কৰিছো। মই মাত্ৰ আচৰিতহে হৈছো। সেইবোৰ যাওক বাক। মই মোৰ স্বামীক কেতিয়া দেখা কৰিব পাৰিম কওক চোন বাক!”

“সেই সময় এতিয়াও উপস্থিত হোৱা নাই। তেওঁৰ সন্মুখত ওলোৱাৰ আগতে আৰু ভালেখিনি কথা শিকাই বুজাই তোমাক মই উপযুক্ত কৰি লব লাগিব। তুমি যে অতি খুনীয়া হোৱালী তাত সন্দেহ নাই। তথাপি তুমি আৰু সুন্দৰী হৈ ওলাব লাগিব। তোমাৰ চুলি, সাজপাৰ, খোজকঢ়া আৰু কথাবাতীৰ ধৰণৰ আৰু উন্নতি কৰিব লাগিব। পিচে তুমি ব্যৱসায় বাণিজ্য কিম্বা ঘোৰা দৌৰ আদিৰ কথা তেওঁৰ আগত ঘূৰ্ণাকৰেও অৱতারণা কৰিব নোলাগিব। সেইবোৰ বাক এতিয়া থাকুক। ইয়াৰ আগতে আৰু সৰু সৰু কথা কেইটামান আমি থিক থাক কৰি লব লাগিব।”

“আপুনি বি কয় তাকেই কৰিবলৈ মই সদায় সাজু থাকিম।” মেইনাবে কলে।

“বৰ ভাল কথা। তেনেহলে তুমি উঠি আহি মোৰ ঠাইত বহাৰি। মই কৈ যোৱা মতে তুমি চিঠি এখন লিখিব লাগিব।”

“কালৈ?” মেইনাবে সুধিলে।

“তোমাৰ নিজৰ হাতৰ আখৰেৰে সেইখিনি চিঠি তুমি মোলৈ

লিখিব লাগিব। এই চিঠিখন লিখাই লোৱাৰ মাত্ৰ এটা কাৰণ আছে, আৰু সেইটোৱেই হ'ল যাতে তোমাৰ স্বামীৰ মৃত্যুৰ পিচত তুমি মোক দিব খোজা দুশ হাজাৰ ডলাৰৰ প্ৰতিজ্ঞাৰ বিষয়ে পিচত তুমি অন্বীকাৰ কৰিব নোৱাৰা।”

“মই যে এই কথাত কালিয়েই সন্মতি দিলো!”

“সেইটো অৱশ্যে হয়। তথাপিও লিখা কাগজ এখন দিয়াতো সন্মত অতি দৰ্কাৰী। তুমি হয়তো পিচত এই কথা পাহৰিও যাব পাৰা। অৱশ্যে সম্প্ৰতি এই লিখা খনৰ একো অৰ্থ ই বেধাকিব; কিয়নো বিয়াৰ পিচত তোমাৰ নামেৰেহে তুমি এই কাগজ খনত চহী কৰিব লাগিব। তুমি সকলো ঐশ্বৰ্য্যৰ মালিক হৈ মোৰ প্ৰাপ্যবিধি দিয়াৰ পিচতেই এই কাগজ মই তোমাক ঘূৰাই দিম।”

উদ্ভেক্সনাত ৰব নোৱাৰি মেইনাৰ ধিয় হ'ল। ভদ্ৰলোকজনে ডেউৰ কান্ধত ধৰি লোকাৰি দিলে। দুবাহুত হাত দি ডেউৰ বুকখন নিজৰ কাললৈ লোৱাকৈ ঘূৰাই লোৱাই ভদ্ৰলোকজনে মেইনাৰলৈ খন্তেক চালে আৰু পুনৰ কবলৈ ধৰিলে—“তুমি মোৰ ওপৰত সম্পূৰ্ণ বিশ্বাস ৰাখিব লাগিব। সেই একে বিশ্বাসতেই মই সকলো পৰিকল্পনাৰ কথা তোমাৰ আগত কৈছো। এই ব্যৱসায়ত আমি দুয়ো অংশীদাৰ। যদি তুমি মোক অশ্বিহাস কৰা কিম্বা শেষতগৈ মোক প্ৰতাৰণা কৰা সেনেহলে আমাৰ সম্বন্ধ এতিয়াই চিঙি পেলোৱাই ভাল হব। এই কাৰ্য্য অকল তোমাৰ বাবাইহে বে সিদ্ধি হব সেই কথা তুমি ভবা উচিত নহব। মোৰ হাতত তোমাবেই নিচিনা আৰু তিনি জনী বেলেগ হোৱালী এতিয়াও আছে।”

মেইনাৰৰ চেতনা ঘূৰি আহিল। ডেউৰ ব্যত্ৰ হৈ লুহিলে “ভেবেহলে মই কি লিখি দিব লাগিব?”

ভদ্ৰলোকজনে ভেতিয়া দলিল লিখিব পৰা কাগজ এখন উলিয়ালে। কাউণ্টেৰপেনটো হাতেৰে তুমি লৈ কাগজ আৰু কলম মেইনাৰৰ সন্মুখত দিলে। চকীখন টানি আনি মেইনাৰক

টেবুলৰ ওচৰত বহিবলৈ দিলে আৰু লিখিবৰ কাৰণে সাজু কৰাই লৈ এই দৰে কৈ যাবলৈ ধৰিলে। তেওঁ কোৱা মতে মেইনাৰে লিখি গল :—

“পূজনীয় দেউতা,

আপোনাৰ কাৰণে দুশহেজাৰ ডলাৰৰ চেক এখন ইয়াৰ লগতে গাঠি পঠিয়ালো। সকলো হিচাব পত্ৰ লেঠা মৰাৰ পিচত এইখিনি আপোনাৰ প্ৰাপ্য। মোৰ স্বামীৰ মৃত্যু হ’ল আৰু সেইবাবে এই খিনি ধন আপোনাক দিলো। এই ক্ষুদ্ৰ দানত আপুনি সন্তুষ্ট হব বুলি মই আশা কৰিছো।” লিখিবলৈ এৰি মেইনাৰে মূৰ দাঙি চাই তেওঁক কলে “শেষৰ খাবীটোৰ মই একো অৰ্থ বিচাৰি পোৱা নাই।”

ভদ্ৰলোকজনে উত্তৰ দিলে “চিঠিৰ কথা খিনি সহজেই আনৰ বোধগম্য বুলি বিবেচিত হব লাগিব। তোমাৰ স্বামীৰ মৃত্যুৰ পিচত তোমাৰ পিতৃ হিচাবে মোৰ প্ৰাপ্য বিশহেজাৰ ডলাৰতকৈও বে আৰু অধিক কিছু বিচাৰিম সেইটো স্বাভাৱিক ; আৰু সেই প্ৰলোভনৰ বাবে মই যে নিজেই দোষী এই কথাও যে মোৰ মনলৈ নহাকৈ থকা নাই সেইটোও মই কাৰ্য্যত দেখুৱাব লাগিব।”

“বাক আপুনি কৈ যাওক, মই লিখি গৈছো।” মেইনাৰে কলে।

ভদ্ৰলোকজনে কৈ গ’ল “সকলো ঘটনাই সময়ৰ বুকুত বিলীন হৈ যাব।

মই আপোনাক দিয়া এই ধন খিনিৰে আপোনাৰ জীৱনৰ বাকী থকা দিন কেইটা সুখে সন্তোষে কটাবৰ কাৰণে বৰেই হব বুলি মোৰ বিশ্বাস।

ইতি—

আপোনাৰ মৰনৰ জী
মেইনাৰ কৰ’ বিচলও।”

চিঠি লিখা শেষ হোৱাৰ লগে লগেই ভক্তলোক জনে কলে :—

“তোমাৰ ভৱিষ্যতত হব লগীয়া নামটোৰ বিষয়ে তুমি এতিয়া জানিলা। মোৰ নাম হল এণ্টন কৰ্ক, আৰু সেই বাবেই তুমিও হবা মেইনাৰ কৰ্ক। বিচমগুৰু বিয়া কৰাই তুমি সেই নামটোৰ উত্তৰাধিকাৰিণী হবা। পিচত তোমাৰ নিজস্ব বেংকৰ একাউণ্ট খোলাৰ পিচত তুমি মোৰ চেকখন দিবা। সম্প্ৰতি মোৰ নাম আৰু ঠিকনা লিখি লেফাফাটো মোক দি দিয়া যাতে ভৱিষ্যতে আৰু একো গণ্ডগোলৰ সৃষ্টি নহয়।” ইয়াকেই কৈ তেওঁ নিউইয়ৰ্কৰ ঠিকনা এটা দিলে, আৰু মেইনাৰে লেফাফাটোৰ ওপৰত সেই ঠিকনা লিখি তেওঁক দি দিলে।

“এইখিনি কষ্ট সহ কৰাৰ কাৰণে তুমি ধন্যবাদৰ পাত্ৰ। সৰু দুই এটা কাম কৰিবলৈ এতিয়াও আমাৰ বাকী আছে। সম্প্ৰতি বাক ভোলনৌয়া জী কৰিবলৈ কৰা এই কাগজ খনতেই চহী কৰা” এণ্টন কৰ্ক কলে।

মেইনাৰে উত্তৰ দিলে “আপুনি দেখিছো সকলো পৰিকল্পনা আগতেই কৰি থৈছে।” “সেইটো নকৰিলে বা হবই কেনেকৈ?” যন্ত্ৰচালিতৰ দৰে মেইনাৰে টাইপ কৰা কাগজ কিছুমানত চহী কৰি গ’ল আৰু এণ্টন কৰ্কলৈ নোচোৱাকৈয়ে সুখিলে—

“আপুনি জাৰ্মান দেশীয় মানুহ নেকি বাক?”

“তুমি ধিক ধৰিছা। মোৰ ঘৰ হামবাৰ্গত আৰু সেই বাবেই এই ঐশ্বৰ্য্য সম্পদৰ অধিকাৰী হবৰ কাৰণে মোৰ দেশবাসী এজন বিচাৰিছিলো।”

“আপুনি বিবাহিত নহয় নেকি?”

“ওঁহো, মই বিয়া কৰোৱা নাই। তোমাক মই এজন পিতৃহে দিলো, আন পৰিয়াল দিব নোৱাৰিলো।”

“এতিয়া বাক মই কৰিব লগীয়া আৰু কি বাকী থাকিল?”

“আৰু বহুতেই আছে। তুমি অগ্নি পৰীক্ষাৰ বাবে সাজু হৈ লোৱা। দামী দামী আৰু বং বেবঙৰ পোছাক কিনা। হুগন্ধি স্নো-

পাউডাৰ আৰু অজ্ঞাত ৰূপ সজ্জাৰ বস্তু গোটাই লোৱা। ৰূপৱতী হবলৈ কি কি বস্তুৰ আৱশ্যক সেই বিষয়ে বোধ হয় এজনী পাণ্ডক ছোৱালীক মই শিকাই দিয়াৰ দৰ্কাৰো নাই। তোমাক যদি আৰু ধন লাগে মোক জানিবলৈ দিবা। অ', আৰু শুনা। এটা দৰ্কাৰী কথা বাদ পৰিছে, বিচমণ্ডে কিন্তু সেউজীয়া বঙটো ভাল নেপায়। সেই বিষয়ে মনত ৰাখিবা।”

সেই অনুসাৰেই মেইনাৰে ৰাজকুমাৰীৰ নিচিনাকৈ অতি মূল্যবান পোছাক পৰিচ্ছদ কিনাত লাগি গ'ল। তেওঁ ভাল দৰে বুজিলে যে পুৰুষ জাতিৰ মন আকৰ্ষণ কৰিবলৈ একমাত্ৰ উপায় হৈছে অতি পৰিপাটি সাজ পাৰ। চহৰত নাম থকা দোকানৰ পৰা সাজসজ্জা আৰু প্ৰসাধনৰ সামগ্ৰী কিনি মেইনাৰ আগতকৈও ধুনীয়া হবৰ বাবে চেষ্টাত লাগিল।

মেইনাৰৰ নতুন জীৱন আৰম্ভ হ'ল। ৩০৬ নং হোটেলত এণ্টন কৰ্ক'ৰ লগত নিভো আহাৰৰ সময়ত এণ্টন কৰ্ক' বাকী থকা সকলো শিকা মেইনাৰক দি যাবলৈ ধৰিলে। তেওঁৰো ব্যৱসায়ী বুদ্ধি খটুৱাই সকলো কথা তৎক্ষণাত্ই শিকি ললে। আবেলি আনকি ফুৰিবলৈও তেওঁ ওলাই নোযোৱা হ'ল।

এণ্টন কৰ্ক' মেইনাৰক কলে “ইয়াৰ মানুহে তোমাক চিনি পোৱাতো ভাল নহব। কাৰ্ল বিচমণ্ডে ভাবক যে তেওঁহে তোমাক আৱিষ্কাৰ কৰিলে...আৰু এনেকৈয়ে প্ৰথম দৰ্শনতেই বুদ্ধক তুমি পৰাস্ত কৰিব লাগিব।”

মেইনাৰে ব্যস্ত ভাবে শুনিলে—“মই যদি এই কাৰ্য্যত নিছক লাভ বৰবোৰে ভেটিয়া হলে কি হব?”

“সেইটো সহজ হৈ আছে। ভেটিয়া তুমি হামবাৰ্গলৈ যুৰি গৈ তোমাৰ আগৰ কামত লাগিবাগৈ।”

দিনবোৰ বাগৰি যাবলৈ ধৰিলে। এণ্টন কৰ্ক' মেইনাৰক সকলো বুজাই বঢ়াই ইতিমধ্যে পাৰ্শ্বকৰ্ত্তা কৰাই ললে। মেইনাৰ বিয়ে

মতী ছোৱালী। গতিকে বেচি কথা তেওঁক বুজাব নেলাগিছিল।
 আনপিনে এণ্টন কফে'ও তেওঁৰ বুদ্ধি খটুৱাই বহুত কথা ইচ্ছিতেৰেও
 বুজাব পাৰিছিল। গতিকে পৰস্পৰৰ মাজত বুজা পৰাৰ অভাৱ
 আকনো নাছিল।

— — —

[চাৰি]

লাকি নামৰ সৰু জাহাজ খনত ভাত খোৱা কোঠালীত চকা লগোৱা চকীখনত বহি কাৰ্ল বিচমণ্ডে উৰ্জন গৰ্জন কৰি আছিল, কিয়নো ইতিমধ্যে তেওঁৰ চিগাৰেট শেষ হৈ গৈছিল। চকীখনত লগোৱা দুটা চকা দুয়োখন হাতেৰে ঘূৰাই, তেওঁ টেবুলৰ ওচৰৰ পৰা চকীখন অলপ দূৰলৈ লৈ গ'ল আৰু ওচৰতে থকা নিগ্ৰো চাকৰ তিনিটাক গালি খপনি পাৰি থৈ সাৰিলে। গালি খোৱাত অভ্যস্ত চাকৰ কেইটাই মনে মনে সকলো গুনি গ'ল। সিহঁতৰ মৌনতাই বৃদ্ধৰ থৈ আৰু দুগুণহে বঢ়ালে।

“অকৰ্মন্তৰ দল কৰবাৰ” বুঢ়াই গৰজি উঠিল। “মই মৰিবলৈহে উঠতে যেন আটাইয়ে বাটচাই আহ, বাতে মোৰ মৰাশৰ ওপৰত শব্দ হৈ বহিবহি পাৰ। কিন্তু তহঁতৰ সেই আশা বুধা হ'ব। এটা কুটা কড়িও তহঁতে নেপাৰি।

তহঁতৰ বিচিনা অবিবাসী পণ্ডবোৰলৈ মই একো ধন সম্পত্তিকেই এৰি থৈ নেযাম। মই অসুস্থ। তহঁতে কবনোৱাৰা বৈয়েই আহ বেকি ? মোক এতিয়া মনৰ শাস্তি লাগে। তহঁতে মোক খলাই নেখাকিবি। ভাতৰেও সেই একে কথাৰেই কৈছে।” বগত টুকিটি

যিকিচি উঠি বুঢ়াই পাগলৰ দৰে যিহকে পাই তাকেই বকিবলৈ ধৰিলে।

“তহঁত ইয়াৰ পৰা এতিয়াই ওলাই যা। মোক অলপ অকলে থাকিবলৈ দে। মই অকলে থাকিয়ে ভাল পাওঁ। মই বুঢ়া হোৱা বাবে মোৰ কাৰণে তহঁত কোনেও নাভাব। কিন্তু মনত ৰাখিবি মই ঐশ্বৰ্য্যশালী। তহঁতে মোক ভাল পাব বা নেপাব টকাৰ কাৰণে মোৰ অধীনত তহঁতে কাম কৰিবই লাগিব। মই কৈছো নহয়, এতিয়াই তহঁত ইয়াৰ পৰা যা। আৰু শুন, জাহাজৰ কেপ্তেইনক মই মাতিছো বুলি কবি।”

নিগ্ৰো চাকৰ কেইটাই বুঢ়াৰ গালি খাই ভয়তে পেপুৱা লাগিল আৰু আটাই কেইটাই একে লগে নিঃশব্দে তাৰ পৰা ওলাই গ’ল।

সিহঁত ওলাই যোৱাৰ পিচত কাৰ্ল ৰিচমণ্ডে চকীখনৰ চকা কেইটা ছুয়োখন হাতেৰে ঘূৰাই লৈ গাধোৱা ঘৰত সোমালগৈ। আইনাৰ ওচৰলৈ গৈ মূৰটো ধুনীয়াকৈ কনিয়াই ললে আৰু নুগন্ধি আতৰ কিছু গাত লগাই ললে। ঘোৱা দুদিন ধৰি বৃদ্ধৰ বাঁও চকুৰ পৰা ধাৰাসাবে পানী বৈ আছিল। চকুৰ এই অসুখটোৱে তেওঁক আৰু পিট্‌ৰিটীয়া কৰিছিল। আইনাৰ সন্মুখত চকীখনত বহা ঠাইৰ পৰাই বুঢ়াই চকুটো চাই ললে। তাৰ পিচত লগাই ঘোৱা দাঁত কেইটা এবাৰ চালে আৰু চকী খনৰ চকা কেইটা ঘূৰাই ঘূৰাই তেওঁ আকৌ আগৰ কোঠালীলৈ আহিল। জাহাজৰ কেপ্তেইন আহি ইতিমধ্যে তেওঁৰ কাৰণে ভাত অপেক্ষা কৰি আছিল।

বৃদ্ধক দেখিয়েই কেপ্তেইনে টুপীটো খুলি হাতত ললে আৰু সন্মান দেখুৱাই থিয়দি লুখিলে “গৰাকীয়ে মোক মাতি পঠাইছে বাবে মই আহিছো।”

“এৱা, তোমাক মই মাতিছিলো। আমি কে’নচ কেভিৰা পাম সৈ ?

“অস্তুতঃ আৰু দুদিন লাগিব।”

বুদ্ধই আকৌ প্ৰশ্ন কৰিলে, “মোৰ কাৰণে কিবা সংবাদ আদি আহিছে নেকি ?”

“নাই অহা।” বুঢ়াৰ খঙে আকৌ চুলিৰ আগ পালেগৈ “মোৰ জাহাজত ভেটিয়াহলে বেতাৰ যন্ত্ৰ এটা বখাৰ কি লাভ হৈছে ? মোৰ কাৰণে ভাবোতা আজিলৈ কোনো বোলাল। এণ্টন কৰ্কে কিবা সংবাদ পঠাইছে নেকি ?”

“যোৱা তিনি দিন ধৰি তেওঁৰ পৰা একো সংবাদ অহা নাই।”

বুদ্ধই কলে “মোৰ চকুটো চাবলৈ এজন বিশেষজ্ঞৰ দৰ্কাৰ হৈছে। মনত ৰাখিবা, তেওঁ ইউৰোপৰ জ্যেষ্ঠ বিশেষজ্ঞ জনহে হব লাগিব। তুমি সঁচা কথা কোৱাচোন বাক মোৰ চকুটো কালিতকৈ বেছি ফুলিছে নে নাই ? ওচৰলৈ আহি নোচোৱা কেলৈ ? ভয় নকৰিবা। মোৰ সৌচৰ্য্যবোগ হোৱা নাই।” এই ধিনি কোৱাৰ পিচত খঙৰ কোষতেই বুঢ়াই চকিখন কেপ্তেইনৰ একেৰাৰে গাৰ ওচৰলৈকে লৈ গ’ল।

কেপ্তেইনে অলপ বেকা হৈ অতি যত্ন সহকাৰে চকুটো পৰীক্ষা কৰি চাই কলে “গৰাকীৰ চকুটোৰ পৰা কালিতকৈ অলপ বেছি পানী ওলোৱা যেন দেখা যায়।”

“সঁচাকৈয়ে এইটো বৰ টান বিধৰ বেমাৰ নেকি ?” বুঢ়াই নুখিলে।

কেপ্তেইনে কলে “সেই বিষয়ে মতামত দিবলৈ মই উপযুক্ত লোক নহওঁ মহাশয়।”

বুঢ়াৰ ক্ৰোধ এইবাৰ আক দুগুণে চৰিল আৰু চিক্ৰংবি চিক্ৰংবি কলে “তুমি জহন্নামে যোৱা।”

“উত্তম মহাশয়।” কেপ্তেইনে সেইটোৰ বাহিৰে আন উত্তৰ কি দিব ভাবি নেপালে আৰু টুপিটো পিন্ধি লৈ সত্বে কোঠালীটোৰ পৰা ওলাই গ’ল। বাওঁতে এবাৰ ঘূৰিও বেচালে।

কেপ্তেইন ওলাই যোৱাৰ পিচত একাধী বেমাৰত আক্ৰান্ত

এই বুদ্ধই কি কৰিব একো ভাবি বেপালে। সময় কেনেকৈ কটাব এইটোৱেই আছিল বুদ্ধৰ বাবে এটা অতি ডাঙৰ সমস্যা।

কয় আৰু বয়োবৃদ্ধ এই মানুহজনৰ বাবে সকলো সা-সুবিধা কৰি লোৱা। এই জাহাজখনেই আছিল এখন ক্ষুদ্ৰ জগত। বছৰটোৰ প্ৰায় বাৰ মাহেই এই জাহাজখন লৈ সমুদ্ৰ যাত্ৰাত কটোৱাই আছিল বুদ্ধৰ একমাত্ৰ কাম। তাৰ বাহিৰে আৰু কিবা কৰ্তব্য আছে বুলি বুদ্ধই নেভাবিছিল। নিজৰ চাকৰ নাকৰৰ ওপৰত একছত্ৰী সম্ৰাট হৈ তাহাঁতৰ ওপৰত প্ৰভুত্ব খটুৱাই জাহাজত ভ্ৰমণ কৰি ফুৰাই আছিল তেওঁৰ জীৱনৰ একমাত্ৰ লক্ষ্য। আনকি বন্দৰত আহি জাহাজখন লাগিলেও তেওঁ পাৰলৈ নামি আহিবলৈকো ইচ্ছা নকৰিছিল। সীমাবদ্ধ এই জাহাজৰ ভিতৰৰ সংসাৰখনৰ সকলো খুতি মাতি পিচে বুঢ়াৰ চকুত পৰিছিল, আৰু ইয়াৰ ভিতৰত কোনেও তেওঁক ফাকি ফুকা দি সাৰিব নোৱাৰিছিল। এই জাহাজৰ ভিতৰতেই অৱশ্যে তেওঁৰ হিতাকাঙ্ক্ষীও আছিল বহুত। তাৰ ভিতৰতে বুদ্ধৰ শত্ৰুও আছিল। এই সকলোৰে গতিবিধি লক্ষ্য কৰিবলৈ তেওঁৰ বিজ্ঞ স্বচোৰাংচোৱাও আছিল। শত্ৰুক পৰাস্ত কৰাৰ উৎসাহে দিছিল তেওঁৰ কয় জীৱনতো জীৱাই থাকিবলৈ প্ৰেৰণা।

শত্ৰুৱে হাৰ মানি তেওঁৰ ওচৰত অৱগাগত হলেই তেওঁ পাইছিল অভূতপূৰ্ব আনন্দ।

সেই বুলি কাল' বিচক্ষণক এটা দস্যুৰ লগত তুলনা কৰাটো ভুল হ'ব। তেওঁ প্ৰথমে হামবাৰ্গৰেই বাসিন্দা আছিল। তাৰ পিচত ব্যৱসায়ৰ সুবিধাৰ কাৰণে আমেৰিকাৰ নাগৰিক হ'ল 'নেচাৰালাইজড' হিচাবে। নিজৰ বুদ্ধিৰ বলত তেওঁ অজস্ৰ ধন দৌলত গোটালে। তেওঁৰ ভাগ্যইও এই ধন দৌলত আহৰণত বৰঙনি যোগাইছিল। তেওঁৰ মাটিৰ তলত এটা পনিজ তেল বাহিৰ হ'ল আৰু সেই ভেলেই আনিলে তেওঁৰ সৌভাগ্য। তাৰ লগতে নিজৰ বুদ্ধি কৌশল খটুৱাই নিজৰ ব্যৱসায়ো সম্প্ৰসাৰণ কৰি ললে।

কাৰ্ল বিচমণ্ড সদায় অকলশৰীয়া হৈ থাকিবলৈহে ভাল পাইছিল। তেওঁৰ জীৱনটোও প্ৰকৃততে তেনেকৈয়ে গ'ল। অকলশৰীয়া এই জীৱনে তেওঁৰ স্বভাৱ অতি কঠিন কৰি তুলিছিল, আৰু আনৰ প্ৰতিও তেওঁ সদায় কঠোৰ আছিল। দুৰ সন্মুখীয় এণ্টন কৰ্কক তেওঁ প্ৰথমে ১২৩৪ চনত জাৰ্মানী ভ্ৰমণৰ সময়ত লগ পাইছিল; আৰু সেই যাত্ৰাৰ সময়খিনিৰ বাবে তেওঁক তেওঁৰ ব্যক্তিগত চেফ্ৰেটৰী কৰি লৈছিল। বংশগত বান্ধোন থকাৰ কাৰণেহে যে বিচমণ্ডে কৰ্কক ভাল পাইছিল সি নহয়। কৰ্কৰ নিজস্ব বুদ্ধিবৃত্তি আৰু গুণবাজিও আছিল প্ৰশংসনীয়। তেওঁৰ গুণত মোহিত হৈ বিচমণ্ডে তেওঁক স্থায়ীভাবেই নিজৰ চেফ্ৰেটৰী হিচাপে ৰাখি থলে।

এণ্টন কৰ্ক যেনেকুৱা বুদ্ধিয়ক আছিল, তেনেকৈ তেওঁ সুবিধাবাদীও আছিল আৰু হাতত পোৱা সুবিধা অথলে বাৰলৈ কেতিয়াও নিদিছিল। বুদ্ধিও পিচে এণ্টন কৰ্কৰ মন ভাল দৰেই বুজিছিল। ব্যৱসায়ী বুদ্ধিত পটু বিচমণ্ডে এণ্টন কৰ্কৰ এই সুবিধাবাদী চৰিত্ৰৰ ইন্ধন যোগাইছিল অতি নিপুনভাবে—যাতে সেই আশাত বন্দী হৈ এই চেফ্ৰেটৰীজনে আৰু লাভবান কাম বুদ্ধক কৰি দিব পাৰে।

টকাই বুঢ়াক চৰিত্ৰ-ভ্ৰষ্ট কৰিলে। সুদীৰ্ঘ এই জীৱনত টকাৰ মূল্য তেওঁ ভাল দৰেই উপলব্ধি কৰিছিল। দুগুণ টকা খৰচ কৰি আনকি তেওঁ সাধু বুলি বিবেচিত মানুহকো কিনি লব পাৰিছিল। তেওঁ সদায় কৈছিল যে টকা হলে সকলো হয়—আনকি মানুহৰ বিবেকো কিনি লব পাৰি।

তেওঁৰ জীৱনত কিন্তু মাত্ৰ এজনী মানুহে তেওঁৰ টকা পইচাৰ অকনো মূল্য নিদিলে। এই মানুহজনীয়েই আছিল তেওঁ ডেকা কালতে বিয়া কৰোৱা তেওঁৰ পত্নী।

টকা পইচাৰ প্ৰতি অকনো আসক্তি নাছিল সেই মানুহ গৰাকীৰ। বিচমণ্ডৰ লগত তেওঁ টকা পইচাৰ লালসাত বিয়া লোৱোৱা নাছিল। কিন্তুগুৰু সদায় সাধাৰণ মানুহৰ জ্ঞানতে তেওঁ ৰখি থৈছিল।

লাজুকীয়া স্বভাৱৰ এই মানুহ গৰাকীও অতি কণ্ঠ আছিল। তথাপি তেওঁ প্ৰাণভৰি বিচমণ্ডৰ শুশ্ৰূষা কৰিছিল আৰু তেওঁক অন্তৰ ভৰি ভাল পাইছিল। তেওঁ নিঃসন্তান আছিল। নিজে সন্তানৰ মৰম উপভোগ কৰিব নোপোৱাত তেওঁৰ অন্তৰত সদায় এটা অভাব থাকি গল। তেওঁৰ মনত প্ৰধান দুখ আছিল যে বিচমণ্ডক তেওঁলোকৰ ঐশ্বৰ্য্য সম্পত্তিৰ অধিকাৰী হবলৈ সন্তান এটি দি যাব নোৱাৰিলে। সেই দুখ লৈয়েই তেওঁ ইহ সংসাৰৰ পৰা বিদায় ললে।

বিচমণ্ডে মানুহক ভালৰি বোলাবলৈ দেখুৱাই একো কৰিব নোৱাৰিছিল। পত্নীক যে ভাল পাই সেই কথাও ভাৱাৰ অভাৱত তেওঁ বুজাব নোৱাৰিছিল। ঘৈণীয়েকৰ মৃত্যুৰ পিচত সুদীৰ্ঘ চল্লিশ বছৰ দ্বিতীয় বিবাহ নকৰোৱাকৈ থকাৰ কথাই প্ৰমাণ কৰে যে পত্নীৰ প্ৰতি তেওঁৰ ভাল পোৱা কিমান গভীৰ আছিল।

এতিয়া তেওঁ বৰ্ধেষ্ঠ বৃদ্ধ আৰু কণ্ঠ। জীৱনপথত পালে তেওঁ অজস্ৰ কণ্টক। ঐশ্বৰ্য্য সম্পদৰ মালিক হৈও তেওঁ তাক উপভোগ কৰিব নোৱাৰিলে চিৰ কগীয়া হোৱাৰ কাৰণে।

এতিয়া সম্প্ৰতি তেওঁ জাহাজেৰে নিউইয়ৰ্কৰ পৰা কেন্চলৈ আহিছে। কেন্চত তেওঁৰ ইউৰোপস্থ ব্যৱসায় সম্পৰ্কীয় কথাৰ লেঠা মাৰি তাৰ পৰা তেওঁৰ চেফ্ৰেটৰী কৰ্ককো জাহাজত ডুলি লৈ যোৱাৰ কথা। তাৰ পিচত প্ৰথমে তেওঁ ইটালিয়ান বিভেৰিয়াত জাহাজ বৰখাই তাৰ পৰা গ্ৰীচ আৰু শেষত দালমাচিয়ান উপকূললৈ ফ্ৰোৰিডালৈ যোৱাৰ কথা। চকু চিকিৎসকৰ সহায় লবৰ কাৰণে তেওঁ উপকূলত উঠিবলৈ বাককৈয়ে খৰখেনা লগাইছিল। শুদ্ধপৰি জাহাজত থকা চিগাৰেভো শেষ হৈ আহিছিল, আৰু সেই কাৰণেও জাহাজ বৰখোৱাৰ নিতান্ত আৱশ্যক হৈ পৰিছিল।

[পাঁচ]

কে'ল্চৰ উপকূলত আহি জাহাজ লগাব লগে লগেই এণ্টন ককে
ডেউৰ নিঠুৰ গৰাকীৰ সোজা কি অৱস্থাত আছে সেই বিষয়ে পৰীক্ষা
কৰি চাবলৈ জাহাজ পালেহি। গৰাকীৰ মনৰ অৱস্থা চাইয়ে ডেউ
মেইলাবক লৈ খেলা আবন্ত কৰিব পাৰিব।

পাবৰ পৰা লগাই খোৱা ভক্তা কেইখন পাব হৈ জাহাজত উঠাব
লগে লগেই এজন বিয়ৰাই এণ্টন ককক বহুকাৰ দিলে। এণ্টন
ককে' পোনে পোনেই বিচক্ষণক লগ পাবলৈ বুলি গ'ল আৰু ডেউ
অহা পৰৰ গৰাকীক দিলে। ইতিমধ্যে এণ্টন ককক বিচাৰি গৰাকীও
ব্যৱ হৈ উঠিছিল। গতিকে লগে লগেই ডেউৰ আহ্বান আহিল।

এণ্টন কক' লৈ কোঠালীটো পোহোৱাৰ লগে লগেই বুঢ়াই পানী
তলাই বকা চকুটো চাবলৈ দি কলে :—, “তুমি থাক এই চকুটোত কি
বৈছে তুলি তামা ? তৰু চাপি আহি ভালদৰে চোৱাচিত্তাৰ থাক।”

অকি কলেবে এণ্টন কক' বুঢ়াৰ অস্থীয়া চকুটো জাই বেলি
বিন্দৰ-হুৰত কলে “দই চকুৰ বিশেষত্ব একেই এতিয়াই লগ কৰি
নকলে ক'য়া জাতিৰ জাতিৰ। পুৰিমানত বকা জাহাজত বুলি বই
এতিয়াই বকা পুৰিমান। বিপদ উপস্থাপিত অকি লৈ গতি হৈছে

আজিয়েই খাত্ৰা কৰে ভেবেহলে কাইলৈৰ পৰা আপোনাৰ চকুৰ চিকিৎসা তেওঁ আবস্ত কৰিব পাৰিব।”

বুদ্ধই স্বস্তিৰ নিশ্বাস পেলাই কলে “মোৰ কপাল ভাল যে তুমি কে'নচত আছিল। এই বলথবোৰে মোক মাৰি পেলালে হেতেন। ডাক্তৰ জনক অতি সোনকালেই মাতি আনা। কে'নচত সবহ দিন থাকিবলৈ মোৰ অকনো ঘন নাই। তুমি এতিয়াই গৈ ডাক্তৰলৈ খবৰ পঠিওৱা। ঘূৰি আহোতে মোৰ কাৰণে কিছু চিগাৰেট লৈ আহিবা।”

গৰাকীৰ আদেশমতেই এণ্টন কৰ্কে কাম কৰিলে। চহী কৰিব লগীয়া কিছুমান কাগজপত্ৰ গৰাকীৰ টেবুলত থৈ তেওঁ গাড়ীত উঠিলহি আৰু পোনে পোনেই হোটেল পালেগৈ। এবন্ধুকো সময় পলম নকৰি তেওঁ লুচিয়াবালৈ টেলিফোন এটা কৰি কৰিলে। ডাক্তৰ মুৰেৰ ক্লিনিকত তেওঁৰ লগত ফোনত কথা কবলৈ এণ্টন কৰ্কে বথেট ক'ফী কৰিবলগীয়া হৈছিল; কিন্তুো ডাক্তৰ ইমান ব্যস্ত আছিল যে আনৰ লগত ফোনত কথা কবলৈ তেওঁ অকনো সময়কেই নাপাইছিল। তথাপিও এণ্টন কৰ্কে বত্ৰপূৰ্বক এটা সুবিধা কৰি ডাক্তৰৰ লগত কথা হ'ল, আৰু তেখেতে কি কৰিব লাগিব সেই বিষয়ে বুজাই কলে। এই চলতে মেইনাৰৰ পৰিচর্যো তেওঁ ডাক্তৰক দিলে।

ইয়াৰ প্ৰায় এবটা সিত্ত মেইনাৰ তেওঁৰ অকিচত উপস্থিত হ'লহি। এণ্টন কৰ্কে মেইনাৰক ভবিষ্য পৰা বুবলৈকে খুব ভালদৰে লক্ষ্য কৰিলে। তেওঁ ইতিমধ্যে সাজে সজাই অতি যত্নসেৱা হৈ পৰিছিল। এণ্টন কৰ্কেৰ সমুখত উপস্থিত হোৱা এই হোৱালীজনী যেন অতি ধূলীয়া আৰু আনক সহজেই আকৰ্ষণ কৰিব পৰা হৈ পৰিছে।

এণ্টন কৰ্কে অলপ বগৰ কৰি কুৰিলে “তোমাক এতিয়া পৰা লগ দিবলৈ নাজু হৈছোনে বাক ?”

কিন্তু ইয়াৰে মেইনাৰে নাজু থকাৰ কথা জ্ঞাত কৰিলে।

“মই নিজে তোমাক আনতে ব্যৱধান কৰি দিয়া আছিলো।

প্ৰথম দৰ্শনত তুমি বৃদ্ধক বৰ কুৰুণ অৱস্থাত হে পাব। কেইটো
হোৱাই তোমাৰ কামত বহুত সহায়হে কৰিছে। কিয়নো ডেউৰ
নাৰ্চ হিচাবেহে তুমি বৃদ্ধৰ আগত প্ৰথমে দেখা দিব লাগিব।”

আচৰিত হৈ সেইবাবে প্ৰশ্ন কৰিলে “ডেউৰ নাৰ্চ হিচাবে ?...
...আপুনি কি কৈছে ?”

“এবা, নাৰ্চ হিচাবেহে। বুঢ়াৰ চকু এটা বৰ বেয়াকৈ জ্বলি গৈছে
আৰু সেইটোৱে ডেউক বথেষ্ট চিন্তিত কৰিছে। ডেউৰ চিকিৎসাৰ
কাৰণে কালি চুইজাবলেগুৱা পৰা ডাক্তৰ হুবে আহি পাবহি। ডেউ
বৃদ্ধৰ কাৰণে নাৰ্চ এগৰাকী লাগে বুলি কৰ। নাৰ্চ হিচাৰি আমি
গোটেই চহৰ চলাধ কৰিম। বৃদ্ধৰ সময়ত ইয়াত এতিয়া নাৰ্চ পোৱাৰ
প্ৰশ্নই নুঠে; যিহেতুকেই প্ৰত্যেকেই নিতু মিত কামত ব্যস্ত। ইতি-
মধ্যে হুই তিনি দিনৰ কাৰণে বিচমণ্ডে ব্যস্তবাত বিশেষ চাতি ফুটি কৰি
থাকিব। ডেউয়া আমি এটা বুদ্ধি উলিয়াও আৰু তাৰ দ্বাৰাই তুমি
যাতে নিৰ্ভৰে ডেউৰ আগত দেখা দিব পাৰা সেই উপায় উলিয়াও।
বাতনৰ অন্তত তোমাৰ উপস্থিতি ডেউৰ কাৰণে ৰোগ উপশমৰ
কাৰণ হৈ উঠিব।”

“কিন্তু আপুনি পাবহি গৈছে বেকি যে বই নাৰ্চ নহয় ?”

সেইবাবেই আৰু ভালহে হৈছে। প্ৰকৃততে নাৰ্চ ডেউক
বেলাগে।

ডেউক লাগে এতিয়া এখাৰি কোকল মাত দিবলৈ এজনী- দুজনী,
বাৰ এখাৰি আঁঠে দেখি মাত্তে বৃদ্ধৰ মনোভাব কিছু কোকল কৰিব
পাৰে।”

“সেইটো হ'ব বাক, কিন্তু ডেউৰ কোৱাৰী চকুৰ দ্বাৰা এই কি
চিকিৎসা কৰিব ?”

“সেই বিষয়ে ভাববে তোমাক বৰকৈ। বৃদ্ধৰ পাত্ৰে বৃদ্ধাই দিব।
কৰ্মীয়া গৰা পাত্ৰীক কুলা অলপ বি-কলতাই বৈ-কলতাই দিয়া
নাৰ্চৰ এইবিধৰ আৱশ্যকতা আছে বাকি ? কল-কলিৰ কল-কলি

লগীয়া হয় যদিও তুমি সেই বিষয়ে নিশ্চিত হৈ থাকিব পাৰিবা। সকলো কাম কৰিবলৈ বৃদ্ধৰ নিজা চাকৰ নাকৰ আছে। তুমি মাত্ৰ ডেউৰ কোঠালীৰ সৌন্দৰ্য বৰ্দ্ধনৰ বাবেহে তাত থাকিবা। তোমাৰ মিহি হাতেৰে বেমাৰীৰ চকুত দিয়া কোমল পৰশ আৰু বুঢ়াক খাবলৈ দিয়া দৰবে ডেউৰ অশ্লথ ভালেখিনি কমাৰ পাৰিব। তুমিও বোধ হয় এই কথা গুৰুজা নহয়।”

“আপোনাৰ কথাৰ অৰ্থ সঁচাকৈয়ে মই ভাল দৰে বুজিবই পৰা নাই। ডেউৰ যদি চাকৰ নাকৰৰ ভিতৰতেই মইও এজনী হবলগীয়া হ’ল, তেনেহলে ডেউ বা মোক বিয়া কৰাবলৈকে ওলাব কেলেই ?”

“সেই বিষয়ে মই ভাবিম। বুঢ়াৰ লগত ভালদৰে চলিব পৰা এটা সন্দৰ উপায় আছে। মই পিচে বহুত পলমকৈহে এই বুজি ভাবি পালো আৰু সেই কাৰণে সেই বুজি খটুৱাৰ নোৱাৰিলো।”

“তেনেহলে বাক কওকচোন মই কি কৰিব লাগিব ?”

“সেইটোৱেইটো হৈছে প্ৰধান কথা। তুমি ডেউৰ লগত হোৱা প্ৰথম মেধা সাক্ষাততেই ডেউক আকাৰে ইজিভে বুজাই দিব লাগিব যে তুমিহে ডেউক শাসন কৰিব পাৰিবা। ডেউ যদি তোমাৰ অলপ-দানো চুৰলতা পায়, তেনেহলে তুমি আৰু একোকেই কৰিব নোৱাৰিবা।”

“কিন্তু ডেউৰ ভলতীয়া কৰ্মচাৰী হৈ ডেউক যদি অৱমাননা কৰো বা শাসন কৰিবলৈ চেষ্টা কৰো তেতিয়াহলে দেখোন ডেউ যোক খেদিৱেই দিব।”

“ডেনেকুৱা কেতিয়াও নহয়। মোৰা কেইবছৰ মানৰ পৰা ডেউ তেনেকুৱা পৰিচালিকা এসবাকীকেই কিনি কুৰিছিল। মানৱীয় সন্মান দেখুৱাই ডেউক যদি কোনোমিাই সন্মৰ্ণ কৰে তেনেহলে সেইজনৰ প্ৰতি বুকুই সকলো জ্ঞান প্ৰকাশ কৰিব পাৰে। সেইটোকেই হ’ল ডেউৰ চৰিত্ৰৰ বিশেষত্ব। ডেউ অৱশ্যে এখেতে তোমাক সন্মৰ্ণ কৰিব

কবিৰ আৰু কেতিয়াবা হয়তো অপমানো কৰিব। সেইটো কবিলৈ পিচে তুমি জুৰিবা নিদিবা। তেতিয়া দেখিবা তোমাবেই জয়।”

“আপুনি তেনেহলে ভাবেনেকি যে মই তেখেতুৱাকৈ চলিলেই বুকু মোৰ প্ৰতি আসক্ত হব ?”

“প্ৰেম বা আসক্তিৰ প্ৰশ্ন অৱশ্যে ইয়াত নুঠে। তোমাৰ লগত তেওঁ নাচিব লাগিব আৰু তেখেতকৈয়ে শেৰতগৈ তেওঁ তোমাক কিয়া কৰাব। প্ৰথমে অৱশ্যে টকা পইচা আৰু আভিভাত্যৰ প্ৰদৰ্শনী দেখুৱাই তেওঁ তোমাক কি নি পেলাবলৈ চেষ্টা কৰিব। সেই চেষ্টা যদি তুমি ব্যৰ্থ কৰি দিব পাৰা তেনেহলে তেওঁ তোমাক বখেঁট ব্ৰহ্মাৰে চাব। কিন্তু তুমি এটা অতি দৰকাৰী কথা মনত ৰাখিব লাগিব। সেইটো হৈছে এইয়েই যে তেওঁ যদি তোমাক বিয়া কৰাবলৈ নিকেই আগবাঢ়িও আহে, দুবৰ সৰগ চুকি পোৱা বুলি যেন তুমি কেতিয়াও প্ৰকাশ নকৰা।

“তেনেহলে মই নাৰ্চৰ পোচাক এজোৰ কি নি লওঁ নেকি ?”

“এবা, সেইটো উত্তৰ হব। নাৰ্চৰ পোচাকটোৱে তোমাৰ গাভীৰ্য আৰু বচাব। লগতে বুঢ়াই তোমাৰ প্ৰতি শুকৰও দিব বেছি। পিচে তাৰ লগতে সাধাৰণ ধৰণৰ পোচাক কেইজোৰ মানো কিনিবা। বং চতুৰীয়া পোচাকৰ নাৰ্চ দেখিলে বুঢ়াই হয়তো সন্দেহ কৰিব।”

“সেইটো অৱশ্যে হয়”—সেইদৰে খলাগিলে। “আমি দৰকাৰী কথা মোটেই বিনি আলোচনা কৰিলোৱেই” এওঁৰ কৰ্মে কৈ গ’ল—“তোমাৰ এই অতিবৰ আৰু বাত্ৰাৰ উৰাক-পতনৰ সকলো পৰব মই কৰি থাকিম। লগতে দৰকাৰী সকলো সকল বোকাই থাকিম। তোমাৰ এই বাত্ৰা শুভ হ’ওক—মই শুভেচ্ছা জনাইছো।”

সেইদৰে কৰাৰ পৰা উঠিল। দুয়ো কৰ্মৰক্ষক কৰি সেইদিনাৰ কাৰণে এবা এৰি হ’ল। তেওঁবিলাকৰ এই দুইটা বাত্ৰাৰ প্ৰতিবা কেন আৰু কৰিবলৈ হৈ উঠিব লাগিব।

ডাক্তৰৰ ঘৰে অভিজ্ঞ আৰু সুনিপুণ চকু চিকিৎসকৰ ওপৰিও এজন নামজলা ব্যৱসায়ী আছিল। তেখেতৰ ক্লিনিকটো আছিল অতি লাহ-বিলাসপূৰ্ণ। চিৰকালীয়া কোটিপতি এজনৰ চিকিৎসক হবলৈ পোৱাত তেখেতে যেন কুৰেবৰ খনত হাত দিয়া যেনহে পালে আৰু সেইবাবে অকনো সময় নষ্ট নকৰিলে। এণ্টন কৰ্কৰ লগত তেওঁৰ অন্তৰৰ যেন সকলো ফালৰ পৰাই মিল আছিল। দুয়ো দুয়োকো ভালমতে বুজিছিলো।

ডাক্তৰক আনিবলৈ কৰ্ক বিমান বন্দৰ পাইছিল গৈ। বিমানৰ পৰা অৱতৰণ কৰি গাড়ীৰে আহি থাকোতে বাটতে ডাক্তৰে এণ্টন কৰ্কক লুখিলে “কওকচোন বাক বুঢ়াৰ প্ৰকৃততে কি হৈছে?” এণ্টন কৰ্ক উত্তৰ দিলে—“বিশেষ একো নহয়। চকু এটাত কিবা অলপ হৈছে। হয়তো চকু নাথিছে। বিচমণ্ডে লগে লগে চিকিৎসা কৰাই চকুটো ভাল হোৱাতো বাঞ্ছা কৰিছে; কিয়নো চকুৰ বোগৰ উপশম হলেই তেওঁ পুনৰ সাগৰত জাহাজ মেলিব খোজে। মই পিচে এইটোহে বৰ পচণ্ড কৰা নাই।”

“তেখেতক ইয়াত যোৱা তহাৰধানত বাৰিব লগীয়া হব পাৰে বুলি আপুনি ভাবে বেকি বাক?” ডাক্তৰে প্ৰশ্ন কৰিলে।

“সেইটো আৱশ্যক নহয় যেন পাওঁ। বুঢ়াৰ মন আৰু পিনে বুৰাবলৈ লগতে মই বাৰ্চ এজনীও লৈ আহিছো।”

ডাক্তৰৰ দূৰত এটা হাঁহি বিৰিঙি উঠিল। তেওঁ যেন সকলো কথা ইতিমধ্যে বুজি পেলাইছে।

এণ্টন কৰ্ক আকৌ কলে “মই অৱশ্যে বাৰ্চজনীক আকিয়ালৈকে দেখাই নাই। তথাপি তেওঁ কেচ শুৱনী হ'ব বুলিয়েই মই ভাবিছো। সি বিকি নকওক, অৱশ্যে আমাৰ জাহাজত এগৰাকী থাৰিলে—”

দুয়ো আহি জাহাজ পালেহি। কৰ্কই গাড়ীখনত বহি ডাক্তৰক বিচমণ্ডৰ ওচৰ পালেগৈ আৰু চকুৰ পৰীক্ষা আৰম্ভ কৰিলে। ডাক্তৰে কেবা মৰ্ত্তা বুলি বিচমণ্ডৰ চকু পৰীক্ষা কৰিলে। যৌৱন আৱশ্যক

ধৰিবলৈ ততালিকে এজনী নাৰ্চৰ বন্দোবস্ত কৰিব লাগে বুলি ভাঙবে এটন কৰ্ক কলে। ভাঙবে উপদেশ দিলে যে সুযোগ্যা নাৰ্চ এগৰাকী বোশোৱালৈকে বোগীক চাকৰ দাৰুৰ সৰুৱাই চোৱা যেনা কৰিব, আৰু কেবিনৰ পৰা ডেউ ওলাই অহাতো উচিত নহয়।

ভাঙম্বৰ উপদেশমতে সকলো কাম হ'ল। দুদিন খিচাৰিও নাৰ্চ এজনী পোৱা নহল। নাৰ্চ এজনী বন্দোবস্ত কৰিব নোৱাৰা দেখি বুকু খঙত অগ্নিশৰ্মা হল। বুকুই খিৰাং কৰিলে যে নাৰ্চ এজনীৰ সন্ধানত ডেউলোক নাইচ, চহৰলৈকে হলেও বাব লাগিব।

ডাৰ পিচত বেন সেই সুযোগ্যা নাৰ্চজনীৰ আবিৰ্ভাৱ হ'ল। সুবিপুল নাৰ্চ বুলি খ্যাতি থকা সেইনাৰক বুদ্ধাৰ চিকিৎসাৰ কাৰণে মকৰল কৰা হ'ল। ধুনীয়া অঞ্চল, গছাৰীৰ লাজ পাৰ পিন্ধি লৱনী শৰীৰেৰে লাহে লাহে সেইনাৰ দেখিয়া জাহাজ পালেহি সকলোৱেই প্ৰজ্ঞা আৰু বিশ্বাসেৰে ডেউলৈ চালে।

পোনে পোনেই ডেউ জাহাজৰ সহকাৰী বিষয়াজনৰ ওচৰলৈ টুৰি উঠি ইন্কবমেচন বুৰোৰ পৰা ডেউক থবৰ দি ইয়ালৈ আহিবলৈ কোৱায়ে আহিছে বুলি কলে। ততালিকে ডেউক বুকুৰ ওচৰলৈ লৈ বোৱা হ'ল।

বিচমণ ইতিমধ্যে বেচ অৰ্থৰ্য্য হৈয়েই উঠিছিল। সেইনাৰ আঁহি পোৱাৰ লগে লগেই ডেউ চাকৰ দাৰুৰ বন্দোবস্তক বিনাশ দিলে আৰু চকা হুটা জোৰেৰে ধুবাই চকীখন কোৱেৰে সেইনাৰৰ বিচেই ওচৰলৈ লৈ আহিল। ডেউৰ বিক নবুৰাডে চকীখন বখাই বুদ্ধাই প্ৰায় কৰ্কক হুৰেৰে বদাগতাক হুৰিলে যে কোৱা হুজিৰ খনি। এই বেনাৰীটিক বকট ভোগাখন উদ্দেশ্যে ডেউ কেলেই সৰুৱাক আঁহি আহিল।

কথা বৰদ্বাৰা বৰেই সাক্ষীৰ্ত্ত বাপি সেইনাৰে উঠব দিলে, "এইখন লগে লগেই আঁহাৰ কাৰ বৰেই বাঢ়ি যায়। অৱশ্যে কোৱাৰী আঁহাৰ পৰিৱৰ্ত্তন কৰাৰ ক্ষমতা আছে। অৱশ্যে এইনাৰ বাপীৰ্ত্তন আঁহাৰ লৈ পৰিৱৰ্ত্তন কৰাৰ ক্ষমতা নাই।" বাকি আঁহাৰ পৰিৱৰ্ত্তন কৰাৰ ক্ষমতা

বেকি বাক ? সেয়ে যদি হয়, তেনেহলে খোলাখুলিভাবে কৈ দিলে আন ব্যৱস্থা কৰিব পাৰিম।”

কাল বিচক্ষণে হাতত থকা সৰু গামোচাখন ঘূৰলীয়াকৈ বল এটাৰ আকৃতি কৰি চকুটো এখন হাতেৰে ঢাকি থৈছিল। মেইনাৰৰ গভীৰ কথা বক্তব্যত তেওঁ এনেকুৱা আচৰিত হ’ল যে চকুৰ পৰা গামোচাখনো এৰি দিলে। তাৰ পিচত তেওঁ মেইনাৰক আকৌ লুখিলে “মই খবৰ দিয়াৰ লগে লগে তুমি কেলেই অহা নাছিলি ?”

মেইনাৰে উত্তৰ দিলে “প্ৰসব বেদনা ভুগি থকা এগৰাকী ভিৰোতাৰ লগত মই লাগি আছিলো। তাৰ পৰা আহি আজি বাস্তিপুৱাই টুৰিষ্ট ইন্সক্ৰমেচন বুৰোলে গৈ খবৰ কৰিলো যে কোনোবাই মোক বিচাৰি তাত খবৰ দিছে বেকি। তাতেই মোক বিচৰা মানুহবোৰৰ লিষ্টি এখন মোক দিলে। আপোনাৰ নাম লিষ্টিখনৰ প্ৰথমেই আছিল আৰু সেই কাৰণে আপোনাৰ ভালৈকে মই প্ৰথমে আহিছো। গতিকে পলমকৈ অহাৰ প্ৰশ্ন উঠা নাই।”

“কিন্তু তুমি জানাৰে মই কোন ?”

“লিষ্টিত লিখি থোৱা নামটোৰ পৰা জানিলো যে আপুনি কাল বিচক্ষণ।”

“কিন্তু মই যে কোটিপতি সেই কথা তুমি বোজনা বেকি ?” উদাসীন ভাৱ এটা দেখুৱাই মেইনাৰে উত্তৰ দিলে “জানো কি হ’ল।”

“কি হ’ল তুমি বুজা নাই ? প্ৰসব বেদনাত ভুগি থকা ব্যক্তিক জ্যেষ্ঠ ভিৰোতা গৰাকীৰ পিচত দৌৰাকটকৈ যৌৱ ওচৰলৈ আহিলে যে তেওঁৰ বহুত লাভ হয় সেই কথা তুমি এতিয়াও বুজা নাই বেকি ?”

“মই চবকাবে বাস্তি বিয়া দামচকটকৈ অধিক কেতিয়াও কাকো পৰা বিজ্ঞানো।”

“কিন্তু হেবা আকবী হোৱালী, তুমি বুজি পোৱা উচিত যে আনতকৈ দহগুণ বেচি টকা তোমাক দই দিম।”

“বিচমণ্ড ডাঙবীয়া। সেই কথা মোক নকব। মই বেচি পইচা কেতিয়াও নলঙ।”

“তুমি বব সাধু প্রকৃতিৰ নাচ যেন পাওঁ।”

“সাধু প্রকৃতিৰেই বোলক বা আন কিবাই বোলক মই সেই বিষয়ে একো ভাব পোষণ নকৰো। কিন্তু মই এইটোৱেই আপোনাক কব খোজো যে মই দুৰদৰ্শী। বেচি পইচা বি মোক আপোনাৰ ডলতীয়া কৰিবলৈ আপুনি বি ইচ্ছা কৰিছে সেই সুবিধা আপোনাক কেতিয়াও নিদিওঁ। আনে মোক বি দিৱে তাকেই আপুনিও দিব আক আমৰ পৰা পোৱা ব্যৱহাৰ হে মই আপোনাৰ পৰা বিচাৰো। সেইমতে যদি হয় তেতিয়া হলে সোনকালে আপোনাৰ কাম কৰি দি লিঙিত থকা দ্বিতীয়জন বোগী চাবলৈ মই বাব পাবো। আশাকৰো আমাৰ পৰস্পৰৰ বুজা পৰাৰ অভাব নিশ্চয় হোৱা নাই।”

অলপ চিন্তাশ্ৰিত হৈ বুদ্ধই মেইনাবলৈ চালে আক কিছু বজা হুৰত কলে—“অবুজ হোৱালী!” তাৰ পিচত চকীখন লাহে লাহে অলপ আতৰলৈ লৈ গৈ কলে “তুমি যেতিয়া আহিহায়েই, তেনেহলে মোৰ পৰিচৰ্যাৰ কামত লাগাহি।”

“মইও তাকেই কৰিব বিচাৰিছো। ডাকবে দি থৈ মোৱা নিৰ্দেশ লবুহ কত বাক?”

মোৰ চেক্রেটৰীয়ে সেইবোৰ তোমাক দিম। পিচে ববা, তোমাৰ কিবা নামবান আছে যে নাই? যে মই তোমাক জুহুবি বজাইহে মাতিব আসিব?”

“মোক নাম নেইমান।”

“এইটো নেবোৰ দাতীয় দেশীয় নাম।”

“কৰা, কৰা আপোনাৰ কামখান লবব হোৱালী।”

বুৰ্জী আশ্ৰয়েৰে কলে “মই জাৰ্মান ভাষা ভাল পাওঁ। আমি তেনেহলে সেই ভাষাবেই কথা পাতিম।”

হামবাৰ্গ, জাৰ্মানী, এইবোৰ নাম ওলোৱাত বুৰ্জী যেন অলপ চিন্তাশীল হ'ল। সমুখৰ আৱনাত প্ৰতিবিম্বিত হোৱা মেইনাৰৰ ছবিটোলৈ একাগ্ৰচিত্তে চাই চাই বুৰ্জী লুখিলে :—“হামবাৰ্গ চহৰৰ বৰ্তমান অৱস্থা কেনেকুৱা মোক কোৱাচোন বাক। ১৯৩৪ চনৰ পৰা মই তালৈ যাবই পৰা নাই।”

বুৰ্জী মনৰ এই উদ্দেশ্যিত অৱস্থা দেখি চতুৰা মেইনাৰে সহজেই বুজি পালে যে বুঢ়া ভাৱপ্ৰৱণ আৰু সেইবাবেই ভেঙৰ লগত চলা-ফুৰা কৰা বেচি কঠিন নহ'ব।

[छत्र]

ইয়াৰ কেইঘণ্টামান পিচতেই ইটালিয়ান বিভেবিয়াৰ পৰ্টকিন্টল
মুঠি জাহাজ এৰি দিয়া হ'ল। কেন্দ্ৰৰ উপকূল লাহে লাহে অন্ধকাৰৰ
মাৰুত বিলীন হৈ গ'ল। এণ্টন কৰ্ক'ৰ ওচৰতে বেলিঙত ছেলান দি
দেইনাৰে উপকূলৰ কাষে চাই আছিল। এণ্টন কৰ্ক'ই এবাৰে
কথা আৰম্ভ কৰিলে।

“ভূমি দেখিছো। প্রথম দর্শনভেদেই কৃষ্ণর লগত যেচ কৃতকার্যতাবে সকলো কথা চম্ভালি পেলাল। কৃষ্ণই তোমার কথা মোর আশ্রিত উদ্দেশ্য কবিছিল।”

“ভেঁ কি কেছিল বাক ?”

‘জেনেবুবা বিশেষ একো কোরা নাহিল। অরন্তে তুমি এতিয়াও
বুড়ার বিবীকনভেই আছ। তখানি প্রথম বর্ণনভেই তুমি কখন দল
জাল ছাপ বহরাইছ। পিচে এটা কথা দেই, দল বহরাইলে কৈ
বৈছে। বুড়ার চিনাকটে পোরাটে। দল কবিনটল তেটা কবিনা।
আকসম বহরাই বহরাই বৈছে যে তেটা চিনাকটে পোরা। উচিত
কব। পোরা এটা কথা। জেনেবুবা দল বহরাই বহরাই
বিকিটেই বহরাই দিল। পিচে দল বহরাই বহরাই বহরাই বহরাই।’

বুঢ়াই সেই কথা বুজি পাব। মাজে সময়ে চেগবুজিহে তেনেকুৱা কৰিবা।”

“মোৰ বোথেবে বৃদ্ধ অতি ভাবপ্ৰৱণ আৰু তাৰ প্ৰাচুৰ্য্যই তেওঁক বন্ধ কৰিছে। আপুনি জানেনে যে বুঢ়াৰ আগত হামবাৰ্গৰ কথা মই প্ৰায় এঘণ্টা সময়ৰ কাৰণে কৈ থাকিব লগীয়া হৈছিল?”

“তুমি পিচে নেভাবিবা যে ভাবপ্ৰৱণতাৰ বশৱৰ্তী হৈ বুঢ়াই তোমাক কথা মনোযোগেৰে শুনিছিল। তোমাৰ কথা শুনাৰ চলেৰে তেওঁ তোমাৰ আভিগুৰি বুজিবলৈহে চেষ্টা কৰিছিল।”

মেইনাৰে এবাৰ সাগৰৰ ফালে এনেয়ে চালে, আৰু তাৰ পিচত কলে “সেইটো হব নোৱাৰে বুলি মই নকওঁ। যিয়েই নহওঁক মই তেওঁৰ বিষয়ে সেই ধৰণেহে ভাবিছো।”

লাকিৰ দাত্ৰী সকলৰ জীৱন লাহে লাহে সাধাৰণ অৱস্থালৈ ঘূৰি আহিল। জীৱনত কোনো দিনেই জাহাজত ভৰি দি নোপোৱা মেইনাৰে এই ভ্ৰাম্যমান প্ৰাসাদত এক বিৰাট দায়কতা উপভোগ কৰিলে। তেওঁক যিটো কেবিনত থাকিবলৈ দিয়া হৈছিল সেইটো আছিল বিলাস আৰু সুখৰ আকৰ। নিচেই বাতিপুৱাতেই উঠি অলপ সময়ৰ কাৰণে জাহাজৰ মজিয়াত ইকাল সিকাল কৰি বিবৱা সকলৰ লগত চাহ তাহ খাই জাহাজৰ এমূৰে বহি বদলোৱা তেওঁৰ দৈনন্দিন কামত পৰিশত হ’ল। তাৰ পিচত দুপবীয়াৰ অলপ আগতে তেওঁ কাৰ্ল বিচমণ্ডৰ কোঠালীলৈ যায়। বিচমণ্ড সেই সময়ত খোৱাৰ পৰা উঠেহে। তেওঁ শুই উঠাৰ পিচতেই মেইনাৰে বৃদ্ধৰ চকু বুৰাই দিয়ে, আৰু দৰব আতি দি আৱশ্যকীয় আলোচনাৰ ধৰে।

এই কাৰ্য্যত মেইনাৰ জ্বনিপূৰ্ণ নাছিল যদিও বুঢ়াই তেওঁক ইটো কৰা, সিটো কৰা কৰি আটাইবোৰ কামকৰ্ম্মই কৰিবলৈ দিছিল। এইদৰেই অৱকাৰী কাম কিছুমান কৰিবলৈ দি বুঢ়াই মেইনাৰক বৰ্ধকী সময় তেওঁৰ ওচৰত থাকিবলৈ দাখ্য কৰাইছিল। মেইনাৰ ওচৰত থাকিলে যে তেওঁ অতি আনন্দ পাইছিল সেই কথা বিচমণ্ড আৱদ্ধ

কেতিয়াও খোলাখুলিভাবে আনিবলৈ নিদিছিল; আৰু কামে কামে স্বীকাৰো যেন কৰা নাই যিক ভেনেকুৱা দেখুৱাবলৈহে চেষ্টা কৰিছিল।

এদিন বাতি পুৱাই বুঢ়াই চাবোনদেখে হাত ধুই আছিল। দেইদাৰ ওচৰতে থিয় হৈ আছে। চাবোন লগা হাতখন পানীকলৰ তলত দি বুঢ়াই কলে—“হেবা বুৱডী, তুমি এতিয়া কি কৰিব লাগিব জানিছানে নাই? তোমাৰ জেপত থকা চাৰিটো এতিয়া কেই মিনিট মানৰ কাৰণে তুমি মোক দিব লাগিব?”

“চাৰিটোৰে আপুনি কি কৰিব?”

উত্তৰত বুঢ়াই হাঁহি মুখেৰে অস্পষ্ট শব্দ কেইটামান হে কৰিলে। তাৰ পিচত কলে—“আলমাবীৰ পৰা কিবা এটা বস্তু উলিয়াই আনিবলৈ মোক চাৰিটো লাগে।”

“আপুনি চিগাৰেট খাবলৈ বিচাৰিছে যেন পাওঁ।”

“তুমি দেখিছো বৰ চতুৰ ছোৱালী। শুনা, তোমাৰ লগত মই বন্দোৱস্ত এটা কৰিব খুজিছো। তুমি মোক চাৰিটো দিয়া আৰু তাৰ পৰিৱৰ্ত্তে তোমাক মই এশ ডলাৰৰ নতুন মোট এখন দিম।”

দেইদাবে উত্তৰ দিলে—“আপোনাক যে ভাত্তৰে চিগাৰেট খাবলৈ একেবাৰেই বন্ধ কৰি দিছে।”

“মইনো চিগাৰেট খাম বুলি তোমাক কোনে কলে?” “আপুনি অৱশ্যে সেই কথা কোৱা নাই। পিচে চাৰি খোজাৰ উদ্দেশ্যে তাৰ বাহিৰে আন একো বস্তু বুলিয়েই মই ভাবো।”

হেবা বুৱীয়া ছোৱালীজনী। কথাবাৰ তুমি এবাৰ তাৰি চোৱাচোৱা বাক। মই চিগাৰেট খোৱা কথাটো অতি গোপন কাম। তোমাক বাহিৰে ভাত্তৰ কিয় আন কোনেও সেই কথা নোৱাৰিব।” লগতে তোমাৰ এশ ডলাৰ উপাৰ্জনো হ'ব।

“শিষ্টতাৰ জৰিয়ত। সেই একোজন মোক দেখুৱাওক তাৰ কোনো বস্তু কৰিব। আপুনি নিয়াবলৈহে অৱশ্যে বন্ধ কৰিছে।

বুঢ়া এইবাৰ খঙত জ্বলি পকি উঠিল আৰু প্ৰায় চিঞৰি চিঞৰিয়েই কলে—“মুখ হোৱালী। তুমি যদি মোক চাবিটো নিদিয়া তেনেহলে চাকৰ এটা মাতি আনি মই আলমাৰীৰ ভগ্না ভাঙিবলৈ দিম। তেতিয়া হলে এক পইচাও তুমি নোপোৱা।”

“আপুনি যি ভাল দেখে তাকেই কৰক” উদাসীন ভাব এটা দেখুৱাই মেইনাৰে উত্তৰ দিলে।

তেওঁ মেইনাৰলৈ এবাৰ চালে আৰু তাৰ পাছত অদ্ভুত ধৰণৰ ভঙ্গী এটা ৰবি চকৌখন কিছুদূৰলৈ ঘূৰাই লৈ গ'ল। এটা আলমাৰীৰ সম্মুখলৈ আহি তেওঁ দুৱাৰখন খুলিলে আৰু তাৰ পৰা অলপ ডাঙৰ বাকচ এটা উলিয়াই আনি সেইটো প্ৰথমে তেওঁৰ ছুটা আঠুৰ ওপৰত লৈ তাৰ পাছত মেইনাৰৰ হাতত দিলে। অনিমেষ নেত্ৰে মেইনাৰে তেওঁলৈ চাই থাকিল মাত্ৰ।

তেওঁৰ ৱেইষ্ট কোটৰ জেপৰ পৰা এজোটা চাবি উলিয়াই লৈ কাৰ্ল বিচমণ্ডে বাকচটো খুলিলে। বাকচটোৰ ভিতৰত অজস্ৰ মনি মুকুটাই চিকমিকাই আছিল। ব্ৰেচিলেট, সোণৰ আঙঠি, নেক্সেচ, হীৰা লগোৱা আঙঠি আদি অলঙ্কাৰেৰে পূৰ্ণ এই বাকচটো মেইনাৰৰ আগত খুলি ধৰি বুকুই কলে, “তোমাক কি লাগে ইয়াৰ পৰা বাছি লোৱা।”

বিস্ময়াভিভূতা হৈ মেইনাৰে সেইবোৰলৈ চাইয়েই আছিল। বিচমণ্ডে তেওঁক স্তম্বিলে—“তোমাক কি লাগিব? আঙঠি, ব্ৰেচিলেট নে ক্লিপ?”

মেইনাৰে উত্তৰ দিয়াৰ আগতেই বুঢ়াই মুকুতা খচিত আঙঠি এটা হাততলৈ সেইটো তেওঁৰ হাতত দি কলে “এইটোকেই লোৱা। এই আঙঠিটো তোমাক মই দিছো।”

আঙঠিটো হাততলৈ মোহাবি মোহাবি মেইনাৰে মনতে ভাবিলে “কি বে বিভোপন বস্তু।”

কাৰ্ল বিচমণ্ডে মেইনাৰৰ মনৰ ভাব বুজি কলে—“সেইটো মই বৰ্জালৈ বাওঁতে তাৰ পৰা কিবিলিলো।”

মেইনাৰে বুঢ়ালৈ চালে। দুয়োৰো চকুৱে চকুৱে পৰাত ভেঙে আকৌ তললৈ মূৰ কৰিলে। তাৰ পিচত নিশাকৈ আগুঠিটো বাকচটোৰ ভিতৰত থলে। এইবাৰ অলপ বৈ হাঁহি এটা মাৰি বুকলৈ চাই কলে “আপুনি চিগাৰেট খাবলৈ ইমান আগ্ৰহাৱিষ্ট বুলি মই সঁচাকৈয়ে ভবাই নাছিলো। এই কাৰণে মই বৰ দুঃখী।” বুঢ়াই ঈষৎ ভঙ্গী কৰি সঘোৰে বাকচটো বন্ধ কৰি তাত চাৰি লগাই চাৰিটো নিজৰ জেপত ভৰাই ধলে। তাৰ পাছত অলপ ঠাট্টাৰ সূৰত মেইনাৰক কলে “তোমাৰ নিশ্চয় মনত আছে যে তুমি মোৰ অধীনত চাকৰিহে কৰিছা।”

“সেই বিষয়ে পাহৰিবলৈ আপুনি মোক অতি কম সুবিধাহে দিছে।” অলপ ব্যঙ্গ সূৰেৰে মেইনাৰে উত্তৰ দিলে।

বুঢ়াৰ ঋং এইবাৰ আক দুগুণ হৈ চৰিল। খঙেৰে তেওঁক কলে “মই তোমাক ছকুম দিছো, তুমি গৈ এতিয়াই মোৰ কাৰণে চিগাৰেট লৈ আহা।” মেইনাৰে উত্তৰ দিলে “বিচক্ষণ ডাক্তৰীয়া, আপোনাৰ এই খঙৰ কোনো যুক্তি নাই। আপুনি মোক দৰমহা দি ৰাখিছে সঁচা কিন্তু আপুনি জাৰিৰ লাগিছিল যে ডাক্তৰৰ উপদেশ মতে আপোনাৰ ভালৰ কাৰণেহে আপোনাৰ আদেশ লঙ্ঘন কৰিবলৈ মই বাধ্য হৈছো।”

“ভেনেহলে তুমি মোক অমান্ত কৰিবা নেকি ?”

“হয়, মই আপোনাক অমান্ত কৰিছো ?”

“ইয়াৰ পৰা এতিয়াই বাহিৰ হৈ যোৱা, তোমাৰ মুখ মই একেভাৱে চাবলৈ ইচ্ছা নকৰো। তোমাৰ নামো আৰু শুনিবলৈ ইচ্ছা নকৰো। তুমি জহান্নামে যোৱা। বুঢ়াই গৰ্জন কৰি উঠিল।

কিংকৰ্তব্যবিশূঢ় হৈ মেইনাৰ তাতেই থিয় হৈ ৰাকিল।

“মই আকৌ কৈছো তুমি এতিয়াই ওলাই যোৱা।”

বাবলৈ উঠি মেইনাৰে বক্তব্যে কলে, “বিচক্ষণ ডাক্তৰীয়া, আপুনি ভেনেটিক ঋং কৰা ভাল নহয়। আপোনাৰ এই বয়সত ভেনেটিক ঋং কৰিলে আশ্চৰ্য বৰ অজ্ঞান হয়।”

দুখ মৰেৰে মেইনাৰ কোঠালীৰ পৰা ওলাই আহি নিজৰ কেবিনত সোমালগৈ। পিচদিনালৈকে তেওঁৰ মনটো বৰ গধূৰ হৈ থাকিল। কাল' বিচমণ্ডেও নিজৰ কেবিনতে গোটেই দিনটো কটালে। মেইনাৰক তেওঁ আৰু মাতি নপঠালে। নিগ্ৰো চাকৰ কেইটাই সেইদিনা তেওঁৰ আলপৈচান ধৰিলে। সেইদিনা বাতিহে ভাতখোৱা টেবুলত বিচমণ্ড আৰু মেইনাৰৰ দেখাদেখি হ'ল। সেই নিশা কাল' বিচমণ্ডে এণ্টন কৰ্ক, জাহাজৰ কেপ্তেইন, সহকাৰী বিষয়া আৰু মেইনাৰক একেলগে ভাত খাবলৈ নিমন্ত্ৰণ কৰিছিল আৰু তাতেই তেওঁলোকৰ দেখাদেখি। বৃদ্ধৰ মুখত অৱশ্যে সেই দিনা হাঁহি বিৰিঙি আছিল আৰু প্ৰত্যেক জনকে তেওঁ অতি সূক্ষ্মভাবে লক্ষ্য কৰিছিল। খাবলৈ বৰ্ধেই উপাদেয় আহাৰ আৰু দামী স্তৰাৰ যোগাৰ কৰা হৈছিল যদিও আলহী কেইজনৰ মন যেন অলপ সচকিত। অভাৱনীয় কিংবা এটা ঘটি স্বাস্থ্য বুলি প্ৰত্যেকেই নিজকে চম্ভালি আছিল। খোৱা লোৱা শেষ হোৱাৰ পাছতহে মেইনাৰে বুদ্ধি পালে বৃদ্ধই সেই নিশা তেওঁলোকক নিমন্ত্ৰণ কৰাৰ উদ্দেশ্য কি আছিল।

খোৱা লোৱা শেষ হোৱাৰ পাচত বুঢ়াই লাহেকৈ জেপৰ পৰা চিগাৰেটৰ কেচু এটা উলিয়াই আগত ডাঙি ধৰিলে। তাৰ পৰা লাহেকৈ হাভানা চিগাৰেট এটা উলিয়াই লাইটাৰটো লৈ চিগাৰেটটো জ্বলালে। চিগাৰেটৰ ধোঁৱাখিনি - নাকেৰে উলিয়াই দি বৃদ্ধই মেইনাৰক স্মিলিলে :—“তুমি বাক কালিৰ কাৰ্য্যৰ কাৰণে দুঃখিত নহয়নে ?”

বিচমণ্ডলৈ চাই হাঁহি মেইনাৰে কলে, “বিচমণ্ড ভাঙবীয়া, কিহৰ কাৰণে ভাস্কৰ মুৰেই আপোনাক চিগাৰেট খাবলৈ নিদিবলৈ দঢ়াই কৈ নৈছিল জায়েনে ?” বৃদ্ধৰ পৰা কিংবা উত্তৰ পায় বুলি মেইনাৰ অলপ বল, তেওঁ কিন্তু একো উত্তৰকে নিমিলে। মেইনাৰে কৈ গল :— “ভাস্কৰে লিখিত ভাষে উপদেশ দি গৈছে যে আপোনাৰ বয়সৰ মানুহে এটা চিগাৰেট খোৱা খালে এমাহৰ আয়ুস কমোৱা।” বৰ্ধেই প্ৰত্যুত্তৰ

ভাবো যে চিগাৰেটৰ নিচিনা এটা সামান্য বস্তুৰ লগত দুস্ত্ৰাপ্য আয়ুস কমোৱাৰ কোনো যুক্তিযুক্ততা নাই।”

ভাত খোৱা কোঠালীটোত এক গভীৰ নীৰৱতাই বিৰাজ কৰিলে। মেইনাৰে ইমান স্পৰ্শ কৰা বিচমগুৰু শুনাৰ যে পাৰিছে এই কথাটো এণ্টন কৰ্ক অভিষয় আনন্দিত হ’ল। তেওঁৰ আনন্দৰ ভাব যাতে প্ৰকাশ নহয় সেই কাৰণে তেওঁ ভাত খোৱা থাল খনলৈকে চাই থাকিল। আন দুজন বিষয়াইও বৰ অস্বস্তি বোধ কৰি আছিল, আৰু নিজৰ মনৰ ভাব ঢাকি ৰাখিবলৈ তেওঁলোকৰ আগত থকা কাপ কেইটাকৈ লিৰিকি বিদাৰি আছিল। মেইনাৰে কিন্তু বুদ্ধৰ চকুলৈ একেধৰে চাই আছিল। কাল বিচমগুে এইবাৰ সেই নীৰৱতা ভঙ্গ কৰিলে। অতি জোৰেৰে টেবুলখনত তেওঁ কেইটামান ডুকু মাৰিলে। টেবুলত থকা থাল পিয়লা আদি জ্বজ্বলাই উঠিল। এটা গিলাচত থকা মদ পানী খিনি পৰি টেবুলৰূথ খন নষ্ট হৈ গ’ল।

খঙতে চিঞৰি বুঢ়াই মেইনাৰক কলে “তুমি জখা মুৰ্খ।” মেইনাৰেও লগে উত্তৰ দিলে, “মই মুৰ্খ হব পাৰোঁ, কিন্তু মই এজনী মূৰ্খতা।” তাকে কৈ মুখত এটা হাঁহি লৈ তেওঁ বহা ঠাইৰ পৰা উঠিল আৰু লাহে লাহে ভাত খোৱা কোঠালীটোৰ পৰা ওলাই গ’ল। আন কেইজন আলহী বিস্ময়বিমূঢ় হৈ তেওঁ যোৱাৰ পিনে একেধৰে চাই থাকিল।

নিজৰ কেবিনত সোমাই তেওঁ দুৱাৰখন বন্ধ কৰি দিলে। লগে লগেই মেইনাৰে অনুভৱ কৰিলে যে তেওঁৰ শৰীৰত কঁপনি উঠিছে। অলপ আগতে হৈ যোৱা কথাবাত্তাবোৰৰ বিষয়ে তেওঁ ভাবি গ’ল। তেওঁ বিচমগুৰু বৰ টান কথা কলে নেকি বাক ? মেইনাৰে মনতে ভাবিলে। বেবৰ বেলিঙত আঁউজি মেইনাৰে মনৰ উত্তেজিত অৱস্থাটোক অলপ শাস কাটিবলৈ দিলে। ইতিমধ্যে জাহাজৰ কেপ্তেইন আহি যে তেওঁৰ ওচৰ পাইছিলহি সেই কথা তেওঁ গমকেই পোৱা নাছিল। কেপ্তেইনৰ মাতত তেওঁ উচাপ খাই উঠিল।

কেণ্টেইনেই প্ৰথমে কথা আৰম্ভ কৰি কবলৈ ধৰিলে, “আপুনি যদি বেয়া নেপাই মই এবাৰ কথা কব খোজো। বিচ্ছিন্নতাৰ লগত যথেষ্ট সাৱধান হৈ চলাই ভাল। সময়ৰূপৰ আগত নাক কাণ গলেও বুঢ়াই পৰোয়াই নকৰে।” ইয়াকে কৈ মেইনাৰে উত্তৰ দিবলৈ নোপাওঁতেই কেণ্টেইন তাৰ পৰা গুছি গল।

বাহিৰত সাগৰৰ ঢোৱে যুহু খেলা খেলিছিল। শীতল বজাহৰ পৰশত নিশাই যেন কোমলতাহে সানি লৈছে। মেইনাৰে মনতে ভাবিবলৈ ধৰিলে—তেওঁনো বাক এই জাহাজখনত কি কৰিবলৈ আহিছে? কিহৰ মানকতাই তেওঁক ইয়াত ৰাখি থৈছে বাক? সেই একেবিধিয়া জানি নিছিগা জীৱনটোৰ পৰা যে তেওঁ কেইবাদিনো আঁতৰি আছে!

হামবাৰ্গৰ সেই সৰু ঘৰটো মেইনাৰৰ মানস পটত ভাহি উঠিল। অতীত জীৱনৰ সকলো ঘটনা এটা এটাকৈ তাইৰ মনলৈ আহিবলৈ ধৰিলে। তাইৰ জীৱন ছিন্ন-ভিন্ন কৰা সেই বোমাবৰ্ষণ, যাৰ ফলত জাৰ্মানীৰ মানুহ ৰাস্তাই ঘাটে এন্দুৰৰ নিচিনাকৈ মৰিল—তাৰ পিচত ক্ষুধা, অনাটন আৰু কঠোৰ শীতৰ জ্বালা। তাইৰ মনত পৰিল কেনেকৈ তাইৰ নিচিনা হেজাৰ হেজাৰ মানুহে অনিদ্ৰা অনশনত জীৱন ৰাপন কৰিব লগীয়া হৈছিল, এক কিলোগ্ৰাম আলুগুটি বা অলপ কম মূলৰ কাৰণে মানুহে কেনেকৈ হাবাথুৰি খাই ফুৰিব লগীয়া হৈছিল।এই মহাদুৰ্যোগৰ মাজতেই এদিন তাইৰ জীৱনত ভুমুকি মাৰিছিল প্ৰেম আৰু ভালপোৱাই। সিও এক মৰ্মস্পৰ্শ কাহিনী।বোমাবৰ্ষণৰ বিভীষিকাৰ মাজতেই এটা ধ্বংসক্ৰপৰ মাজৰ ভগা অট্টালিকাৰ উৱলি পৰা লোহা পাখৰৰ মাজত তাই লগ পাইছিল তাইৰ সেই প্ৰেমাস্পদক।

তেওঁ আছিল জাৰ্মানীৰ যুদ্ধক্ষেত্ৰৰ পৰা পিচ হহকি অহা একজন সৈনিক। ভাগৰ আৰু অনাহাৰত জুকলা হোৱা সৈনিক জনৰ গাৰ কাপোৰ বোৰ কাটিছটি পৈছিল। বাইকল আৰু নিষ্ঠিত ওলমি থকা

মোনাখন যেন অতি কষ্টেবেহে সৈনিকজনে কঢ়িয়াই আনিছিল। তেওঁৰ গোটেই গা খুলি বালিৰে ভৰপূৰ আছিল আৰু ভাগবন্ত যেন মানুহজন বাগৰি পৰিব তেনেকুৱা যেন দেখা গৈছিল। সেই অৱস্থাতেই মেইনাৰে তেওঁক প্ৰথম বাৰৰ কাৰণে দেখা পাইছিল।

ক্লান্ত সেই সৈনিকজনক মেইনাৰে মাতি আনিলে। তাইৰ লগত থকা সামান্য আহাৰকেই ভাগ কৰি দুয়ো খাবলৈ ললে। সেই দিনা তেওঁলোক দুয়োজনেই এক মহা দুৰ্যোগৰ মাজত। আগত পোৱা ঋতুখিনি সৈনিক জনে একে গৰাহতে খাই শেষ কৰিলে। তেওঁৰ জীৱনৰ স্থিৰতা যে নাই সেই কথা তেওঁ বুজিছে। পিচ মুহূৰ্ত্ততেই হয়তো তেওঁৰ মৃত্যু হ'ব। তাৰ পিচত এটি জীৱন হয়তো পৃথিৱীৰ পৰা লুপ্ত হৈ যাব। সেই কথা কোনেও নেজানিব, কোনেও তাৰ হিচাব নলব। মেইনাৰৰ জীৱনৰো সেই একেই অৱস্থা। বিপদ সংকুল সেই মুহূৰ্ত্ততেই তেওঁলোকৰ ওপজিল অপবিসীম ভাল পোৱা। দুয়ো নিজৰ জীৱনৰ অস্থিৰতাৰ কথা পাহৰিলে আৰু পৰস্পৰে পৰস্পৰৰ ওচৰ চাপি আহিল। জীৱনৰ কোমলতা খিনি দুয়ো দুয়োকো উপহাৰ দিলে। জীৱনৰ সকলো দুখ ভাগৰ পাহৰি দুয়ো শুই থাকিল সেই ভয়াৱশেষ বোৰৰ মাজত। তাৰ পিচ দিনা ৰাতি পুৱাই মেইনাৰ টোপনিত লাল কাল হৈ থকা অৱস্থাতেই সৈনিক জন শোৱাৰ পৰা উঠি গুছি গল গৈ। তাৰ পিচত মেইনাৰ আকৌ অকলশৰীয়া। সেই নিশাৰ সেই মুহূৰ্ত্ত কেইটাই আছিল মেইনাৰৰ জীৱনৰ চিৰাকাখিত মুহূৰ্ত্ত! তাৰ পিচত তাইৰ জীৱনলৈ আছিল আকৌ সেই নীৰৱতা। জাহাজৰ বেলিঙত বহি ভাবি গ'ল মেইনাৰে অতীতক আকোৱালি লোৱা তেওঁৰ সেই দিনবোৰৰ কথা।

বাহিৰত সাগৰৰ সেই একেই মৃদু পৰ্জন আৰু শীতল নিশাৰ নীৰৱতা। সেইদিনাৰ সেই আবেশৰ মাজতো মেইনাৰৰ মনলৈ আছিল, তেওঁ যেন আঁজি বুদ্ধা.....জীৱন যৌৱনে যেন তেওঁৰ পৰা মেলাব মাগিছে।

এই চিন্তাপূৰ্ণ ভাৱনাৰ মাজত নিজকে পাহৰি থকা অৱস্থাতেই এজন নাবিক আহি তেওঁক কলে যে কাল' ৰিচমণ্ডে ডবা খেলিবলৈ তেওঁক মাতি পঠিয়াইছে।

ইতিমধ্যে জাহাজ আহি পৰ্টফিনত লাগিলহি। মেইনাৰে পৰ্টফিন ঠাই ডোখৰ ভাল পাওঁ বুলি কোৱা বাবেই জাহাজ তাত দুদিন বথোৱা হ'ল। পৰ্টফিনত জাহাজ বথোৱাৰ পিচত মেইনাৰে চহৰ চাবলৈ বুলি নামি যোৱা গোটেই সময়খিনিয়েই ৰিচমণ্ডে কেবিনৰ ভিতৰত বিচনাত "পৰি পৰিয়েই কটালে।

এণ্টন কৰ্কে ইতিমধ্যে মেইনাৰৰ কৃতকাৰ্য্যতাৰ স্বীকৃতি দিছিল। চহৰৰ বেৰ্টোৰ্ণা এখনত চাহ খোৱা টেবুলত বহি আনন্দ মিশ্ৰিত স্মৰেৰে এণ্টন কৰ্কে মেইনাৰক কলে—“তুমি অতি চালাক ছোৱালী। এনেকুৱা সুনিপুণ ছাত্ৰী পোৱাটো মোৰেই গোৰব।

“আপুনি শিকাই যোৱা মতেহে মই কৰিছো।”

“কিন্তু নিজৰ বুদ্ধি খটুৱাই উপদেশ দিয়া মতে কাম কৰিব পৰাটোত নিজৰ পাবদৰ্শিতা লাগিব, আৰু তুমি এই কাৰ্য্যত সঁচাকৈয়ে পটু।”

“মই এই কাৰণেই আনন্দিত হৈছো যে ৰিচমণ্ডে অগ্ৰায় নকৰে। মোৰ ওপৰত তেওঁৰ বিশ্বাস নাইকিয়া হৈ যোৱা হলে মই সঁচাকৈয়ে দুঃখীত হলোহেভেন।”

“কিন্তু এদিন তুমি এই সমস্তাৰ সন্মুখীন হবা যেনহে লাগিছে।”

মেইনাৰে এবাৰ ওপৰলৈ আৰু এবাৰ এনেয়ে বাহিৰলৈ চাই কলে, “জানো দেও, সঁচা কথা কবলৈ গলে ভৱিষ্যতত কোনো হয়গৈ মই একো কবই পৰা নাই।”

[সাত]

জাহাজে পৰ্টফিন এৰিলে। তাৰ পিচত কেইবাদিনো কাৰ্ল বিচমণ্ডে অকলশৰেই কেবিনৰ ভিতৰতে উদাসমনেৰে কটাই দিলে। মেইনাৰেও এই সময়ছোৱাৰ ভিতৰত বিচমণ্ডৰ পৰা ঘিমান পাৰে সিমান আতৰি ফুৰিছে—ঘাতে ছয়োৰো পুনৰ মনোমালিন্য উপস্থিত নহয়। কিন্তু তেওঁলোক গৈ উপকূল পোৱাৰ লগে লগেই ঘটনাই বেয়া ৰূপ ধাৰণ কৰিলে।

এই ঘটনাটো ঘটিছিল মুৰ্গাৰ মাংসৰ ভৰকাৰি এখনক কেন্দ্ৰ কৰি।

সেই কেইদিন খোৱা লোৱাৰ সকলো ব্যৱস্থাই মেইনাৰে নিজে কৰিছিল। বুঢ়াৰ খোৱা লোৱাৰ ভাল পোৱা বেয়া পোৱা ইতিমধ্যে তেওঁ সকলো বুজি পাইছিল; আৰু অতি নিপুণতাবে সৈতে সকলো ব্যৱস্থা কৰি গৈছিল। বৃদ্ধইও এই বন্ধুৰ খলাগ নোলোৱাকৈ নাছিল। পিচে এদিন সামান্ত কথাতে সকলো খেলি মেলি হৈ গ'ল। বিচমণ্ডে অধিক মচলা দিয়া মাংসৰ ভৰকাৰী ভাল বেপাইছিল। মেইনাৰৰ কিন্তু এনেবিধ ভৰকাৰী বৰ প্ৰিয় আছিল। গতিকে বৃদ্ধি ভাল নোপোৱা সত্ত্বেও তেওঁ এদিন অধিক মচলা দি মুৰ্গাৰ

তৰকাৰী বন্ধালে। অৱশ্যে বিচমণ্ডে ভাল পোৱা মাহৰ আঞ্জা এখনো বেলেগে ভেঙে সেইদিনা বন্ধাইছিল।

ভাত খাবৰ সময়ত টেবুলত তেওঁলোক আটাই কেইজন লগ হ'ল। বান্ধনী লৰাটোৱে মুৰ্গীৰ মাংসৰ তৰকাৰী থকা বাচনটো লৈ নহালৈকে সকলো ভালেৰেই চলিছিল। কিন্তু মচলা দিয়া সেই মাংসৰ তৰকাৰী চকুৰ আগত দেখি বুদ্ধৰ ং চুলিৰ আগ পালেগৈ। মেইনাৰ এই কাৰ্য্যই যেন আজি তেওঁৰ আত্মসন্মানতহে আঘাট কৰিলে। মেইনাৰে যেন তেওঁৰ দুৰ্বলতাৰ সুবিধালৈ তেওঁৰ নিজস্ব স্বাধীনতাৰ ওপৰতো হাত দিবলৈ ওলাইছে। নিজৰ জাহাজৰ খোৱা টেবুলত কি কি আঞ্জা-তৰকাৰীৰে সৈতে নিজে খাব লাগিব বা আলহীক সুধিব লাগিব সেই বিষয়ে বিবেচনা কৰিব তেওঁ নিজেইহে। তেওঁ খাই ভাল নোপোৱা বস্তু তেনেকৈ আনি আগত ৰাখিধৈ মেইনাৰে যেন তেওঁক অপমানহে কৰিছে। এই কথা তেওঁ কেতিয়াও সহ্য কৰিব নোৱাৰে।

এণ্টন কক' আৰু লগৰ আনবোৰে বিভিন্ন পাত্ৰৰ পৰা নিজে নিজে চামুচেৰে খোৱা বস্তু উঠাই লোৱাত ব্যস্ত আছিল। বিচমণ্ডে কলিং বেলটো টিপি চাকৰ এটা মাতিিলে। খণ্ডত বঙাচঙা পৰি তেওঁ মেইনাৰৰ ফালে একেধৰে চাই আছিল। বুদ্ধৰ মনোভাব মেইনাৰে সুন্দৰকৈ বুজি পালে। যথেষ্ট চেক্টা কৰি তেওঁ অশ্রুমনস্ক হবলৈ যত্ন কৰিলে। গাৰ কঁপনি বহুত কষ্ট কৰিহে তেওঁ বন্ধ কৰিব পাৰিছিল। ঘণ্টাৰ শব্দ শুনাৰ লগে লগে এটা চাকৰ আহি উপস্থিত হলহি। বুদ্ধই প্ৰায় চিঞৰিয়েই তাক কলে "এই মাংস খোৱা পাত্ৰ আৰু সকলো খোৱা বস্তু এতিয়াই মোৰ চকুৰ আগৰ পৰা আতৰাই লৈ যা। এই টেবুল এতিয়াই ধালি কৰি দে।"

জাহাজৰ বিষয়া কেইজন আৰু এণ্টন কক' তেওঁবিলাকৰ আগত থকা ধালিবোৰ নিবলৈ দিলে। ক'লা বঙৰ চাকৰটোৱে যেতিয়া মেইনাৰৰ ধালখন নিবলৈ হাত দিলে তেতিয়াও বেচেৰীয়ে টেবুলখনলৈ বেচালে। ং, অভিমান আৰু উদ্বেজনাত বেচেৰী অধীৰ হৈ

পৰিছিল। ভাঙ খোৱা কোঠালীটোত এক গভীৰ নিবৰতাই বিৰাজ কৰিছিল। কিংকৰ্তব্যবিমূঢ় চাকৰটোৱে ধাল কেইখন উঠাই তাৰ পিচত কি কৰিব লাগিব সেই লুকুমৰ কাৰণে সঁচকিত ভাবে অপেক্ষা কৰি আছিল।

অতি ধঙেৰে বুদ্ধই কলে—“মেইনাৰ! তুমি ভালদৰেই জানাযে মই মুৰ্গীৰ মাংস ঘৃণা কৰো। মই ভাল নোপোৱা বস্তু যৌৱ ভাঙ খোৱা টেবুলত দিয়াটো মই পচন্দ নকৰো।”

মেইনাৰে বুদ্ধৰ মুখলৈ মূৰ ডাঙি চালে। তাৰ পিচত এক বিৰাট বিদ্ৰোহৰ ভাবত কৈ উঠিল—“আপোনাৰ ভালবেয়াৰ ওপৰত নিৰ্ভৰ কৰি যে আনে ভাল নেপাব সেইকথা আপুনি কেতিয়াবা ভাবি চাইছেনে? আপুনি মাছ ভাল পায় কাৰণে মই মাছৰ তৰকাৰী বেলেগে বন্ধাই ধৈছো। আপুনি মাছ খাওক, আক আমি মুৰ্গীৰ মাংস খাম। কিন্তু এই সাধাৰণ কথা এটাকে লৈ এইখন হলস্থল লগোৱাৰ কোনো আৱশ্যক নাছিল।”

মেইনাৰৰ এনেকুৱা দ্বঃসাহসিক উত্তৰ শুনি টেবুলৰ অশ্ৰুসিক্ত বিষয়া সকল ভীতি বিহ্বল হৈ ইজনে সিজনলৈ চাব ধৰিলে। মেইনাৰে উপলব্ধি কৰিলে যে দৰ্কাৰতকৈ বহুত বেচি কথা শুঙি কৈ পেলালে।

বজ্জ পৰা মানুহৰ দৰে আটাইকেইজন কল্লেখকৰ কাৰণে নিজ নিজ চকীত বহি থাকিল। ইতিমধ্যে কাৰ্ল বিচমণ্ডৰ মুখমণ্ডল খঙত অধিক বঙা পৰি আহিল। ওচৰতে থকা বঙা মদৰ বটল এটা হাতেৰে উঠাই লৈ ওচৰৰে আলমাৰী এটালৈ জোৰেৰে মাৰি পঠিয়ালে। বটলৰ আয়নাবোৰ ভাঙি টুকুৰা টুকুৰ হৈ ভিতৰত থকা বাঙলি লুৰা যজ্ঞিয়াত পৰি নৈৰ দৰে সোঁত সৃষ্টি কৰি বৈ গ’ল। তাৰ পিচত টেবুলত থকা প্লেট, বাতি যি পালে তাকে উঠাই লৈ বেবলৈ দলিয়াবলৈ ধৰিলে। তাৰে এখৰ গৈ ওচৰতে থকা চাকৰটোৰ মুখতে পৰিল। বেচেৰা ভয়ত সঁচকিত হৈ তাৰ পৰা পলাই পত্ৰ দিলে।

বুদ্ধই চকীখন ইকালে সিকালে ঘূৰাই লৈ ওচৰত ব’ত যি পালে

এফালৰ পৰা দলিয়াই সকলো বস্তু ভাঙি চূৰমাৰ কৰিবলৈ ধৰিলে।
তাৰ পিচত উগ্ৰ মূৰ্ত্তি ধৰি মেইনাৰক কবলৈ ধৰিলে :—

“তোমাৰ স্পৰ্দ্ধা বহুত বাঢ়ি গৈছে। তুমি ভাবিছা নেকি যে ইয়াত
তুমি ভবামতে সকলো কথা হব? তুমি জানানে যে মোক কোনেও
অৱজ্ঞা কৰিব নোৱাৰে? মই যিটো কাম কৰিবলৈ বাধা দিওঁ সেই
কাৰ্য্য কোনেও কেতিয়াও কৰিব নোৱাৰিব। মোৰ আদেশ মানি
কাম কৰিবলৈহে দৰমহা দি মই তোমাক ৰাখিছোঁ। তোমাৰ প্ৰভু
মইহে। আন বিষয়া সকলৰ নিচিনাকৈ তুমিও মোৰ অধীনত কাম
কৰা দৰমহা লোৱা বিষয়াহে। সেই কথা তুমি পাহৰি যোৱা উচিত
নহয়।”

ঘটনাই ইমান কুকৰ্প ধাৰণ কৰিব বুলি মেইনাৰে কেতিয়াও ভবা
নাছিল। বেচেৰী প্ৰায় সংজ্ঞাহীন হোৱা যেন হ’ল। তেওঁ লাহেকৈ
চকীৰ পৰা উঠিল আৰু ধীৰ গতিৰে কোঠালীটোৰ পৰা বাহিৰ হৈ
গ’ল। কাৰ্ল বিচমণ্ডে নাযাবা নাযাবাকৈ খণ্ডেৰে চিঞৰি থকা কথালৈ
মেইনাৰে কাণযাৰেই নকৰিলে।

ওলাই যাওঁতে জাহাজৰ মজিয়াৰ বেৰিং এডালত ধৰি জন টমাচ
নামৰ জামাইকান চাকৰটো বিবাদ মনেৰে থিয় হৈ থকা মেইনাৰে
দেখিলে। অলপ আগতে বেচেৰাই বৃদ্ধ মালিকৰ গালি খাই তাত মন
মাৰি বৈ আছিল। অন্তৰৰ বিবাদ বেদনা এটা লৈ যে চাকৰটো তাত
থিয়হৈ আছিল তাৰ চেহুৰা দেখিয়েই বুজিব পৰা গৈছিল।

চাকৰটোক তাত দেখি মেইনাৰে মনতে ভাবিলে—‘তাৰ লগত
মোৰ একো পাৰ্থক্য নাই। অল্প সংস্থানৰ কাৰণে আমি উভয়ে আমাৰ
স্বাধীনতা বিসৰ্জন দিছোঁ।’ মনৰ আবেগত মেইনাৰে চাকৰটোৰ
ওচৰলৈ গ’ল আৰু মৰমেৰে তাৰ বাহুত ধৰি জোকাৰি দিলে।

মেইনাৰে মৰম সনা মাতেৰে ডাক কলে—বুঢ়াৰ গালি গালাজলৈ
তুমি কাণ নিদিবা। বৃদ্ধ আৰু অন্তঃস্থতাই তেওঁক অতি বিটুৰিটিয়া
কৰি পেলাইছে। এইয়া নিয়া—এই পইচাখিনি তুমি লোৱা।

এইখিনিৰে তোমাৰ আৱশ্যকীয় বস্তু কি লাগে কিনি লব পাৰিবা।” এইবুলি মেইনাৰে বেগৰ পৰা কিছু পইচা উলিয়াই চাকৰটোক দাঙিলে।

অতি নত্ৰতাৰে এই মৰমৰ দান উপেক্ষা কৰি চাকৰটোৱে কলে : “আইটি, আপুনি মোক মানুহৰ ব্যৱহাৰ প্ৰদৰ্শন কৰিছে। এই জাহাজত আৱদ্ধ হৈ থাকি মানবীয় পৰাণৰ পৰা বঞ্চিত হৈ গৈছিলো। আপোনাৰ হাতৰ মৰমী পৰশে মোক আজি বহুত ঐশ্বৰ্য্য দান কৰিছে। আপোনাৰ পইচা মোক বেলাগে।” ইয়াকে কৈ চাকৰটো লাহে লাহে তাৰ পৰা আঁতৰি গ’ল।

বিশাল জলৰাজিৰ পৰা বৈ অহা শীতল বতাহত মেইনাৰে শাস্তিৰে অলপ নিশ্বাস পেলালে। তাৰ পিচত বেগাবেগিকৈ গৈ তেওঁৰ কেবিনত সোমাল। খৰখেদাকৈ তেওঁৰ কাপোৰ কানি হাতত দি পালে তাকে চুটকেচ্ এটাত ভৰাই ললে। চুটকেচটো হাততলৈ লাহে লাহে মেইনাৰ জাহাজৰ পৰা পাৰলৈ নামি গ’ল। জাহাজৰ বিষয়াজনে আচৰিত হৈ তেওঁলৈ চাই থাকিল।

বাহিৰত সূৰ্য্যৰ প্ৰথৰ কিৰণে ধবণী উত্তপ্ত কৰি থৈছিল। আতৰত এঘৰৰ ডুইং কমৰ পৰা বেডিঅ’ত গোৱা প্ৰেমৰ গীত এটি ভাহি আহিছিল। মেইনাৰে এই সকলোবোৰলৈ আওকান কৰি হোটেল এখন বিচাৰি খোজ ললে। অলপ দূৰ গৈয়েই হোটেল এখনৰ মালিক এজনক লগ পালে। মালিকৰ গাড়ীবেই গৈ হোটেলত নামিল গৈ। হোটেলখন বথেফ্ট লেভেৰা আছিল যদিও তাৰে এটা আহল বহল কোঠালী তেওঁ বাচি ললে। এই হোটেলৰ মুখচত উঠিলে লাৰ্কি জাহাজখন দেখা গৈছিল।

কোঠালী সোমাই চুটকেচটো থৈ জোতা কাপোৰ আদি খুলি মেইনাৰে অলপ আৰাম পালে। চিগাৰেট এটা জ্বলাই লৈ তেওঁ বিচনাত দীঘল দিলে। চকুহুটা মুদি লৈ অলপ আগতে ঘটি যোৱা ঘটনাবাজি মাকল পটলৈ আনিবলৈ তেওঁ চেষ্টা কৰিলে।

কি কথাৰ পৰা কি হ'লগৈ, তাকেই তেওঁ ভাবিবলৈ ধৰিলে। অৱশ্যে মেইনাৰে নিজৰ মনতেই পতিৱন গৈছিল যে আত্মসন্মান থকা যি কোনো মানুহেই তেওঁ যি দৰে কৰিছে যিক সেই পন্থাকেই ললেহেতেন।

ইপিনে লাৰ্জি জাহাজতো বৃদ্ধই ভাতৰ টেবুলত ঘটযোৱা সেই দুখটনাৰ পিচত ভাত খোৱা কোঠালীৰ পৰা চকীখন ঘূৰাই ঘূৰাই নিজৰু কেবিনলৈ লৈ গ'ল। খং আৰু উত্তেজনাত বৃদ্ধৰ কেতিয়াও বেচি সময়ৰ বাবে বিচলিত হৈ থকা স্বভাৱ নাছিল। সেই খণ্ডে যেন তেওঁক জীয়াই থকাৰ প্ৰেৰণাহে যোগাইছিল।

জাহাজৰ আন এটা কেবিনত এণ্টন কৰ্কে' অলপ আগতে ঘট যোৱা ঘটনাটোৰ কথাকেই ভাবি আছিল। মেইনাৰে জাহাজৰ পৰা গৰাকীৰ অনুমতি নোলোৱাকৈ গুছি যোৱাৰ কথা ইতিমধ্যে তেওঁৰ কাণত পৰিছিলহি। তেওঁৰ প্ৰশিক্ষণ মতে সেইদিনা দুপৰীয়ালৈকে মেইনাৰে অতি নিয়াৰিকৈ সকলো কাম কৰি গৈছিল আৰু তেওঁলোকৰ পৰিকল্পনাত দুয়ো অতি লুখ্যাতিৰেই আগবাঢ়ি গৈ আছিল। কিন্তু আজি মেইনাৰে যি অঘটন ঘটালে তাৰ শুধৰণীৰ আশা যে নিচেই কম সেই কথা এণ্টন কৰ্কে' ভাবিবলৈ বাধ্য হ'ল। তাকেই কৰিবলৈ এটা মাত্ৰ উপায় আছিল আৰু সেইটোৱেই হৈছে বৃদ্ধই থবৰ পোৱাৰ আগতেই মেইনাৰক বিচাৰি আকৌ জাহাজলৈ ঘূৰাই লৈ অহাতো।

অকনো সময় অনাহকত থবচ নকৰি এণ্টন কৰ্কে' জাহাজৰ পৰা চহৰলৈ বুলি বাহিৰ হল, আৰু অ'ত ত'ত থবৰ কৰি চহৰৰ এক মাত্ৰ হোটেল খনত মেইনাৰক বিচাৰি উলিয়ালে গৈ।

তেওঁৰ কোঠালীত এণ্টন কৰ্কে' হাজিৰ হলগৈ। মেইনাৰে তেওঁক বহিবলৈ দিলে। তেওঁৰ কালে অলপ কেবাহিকৈ চাই এণ্টন কৰ্কে'ই প্ৰথমে কথা আৰম্ভ কৰি কলে—“তুমি সাংঘাটিক ভুল কৰি পেলালা।”

মেইনাৰে একো উত্তৰ নিদিলে। এণ্টন কৰ্কে' কৈ গ'ল—“তুমি

গুছি অহাৰ কথা কাৰ্ল বিচমণ্ডে অৱশ্যে এতিয়ালৈকে গম পোৱা নাই। ইমান কম কৰি চাৰিওফালৰ পৰা নিয়াবলৈ কৰি অহা আমাৰ পৰিকল্পনাটো নষ্ট হৈ যোৱাৰ আগতেই তুমি জাহাজলৈ ঘূৰি যোৱাটো নিতান্তই দৰ্কাৰ হৈ পৰিছে।”

“জাহাজলৈ ঘূৰি যাবলৈ মোৰ আৰু অকনো ইচ্ছা নাই।”

দুয়ো অলপ সময় মনে মনে থাকিল। নিবৰতা ভঙ্গ কৰি এণ্টন কৰ্কে কলে—“বিদেশত থাকিবলৈ যে তোমাৰ পাচ্ পৰ্ট, ভিছা বা বম্বুৱাৰ পাৰ্মিটো লগত নাই সেই কথা তুমি ভাবি চাইছানে? ইয়াৰ অভাৱত যে তুমি এই ঠাইৰ পৰা ওলাই যাব নোৱাৰিবা সেই কথা তুমি নিশ্চয় জান। সেই বিষয়ে কিবা উপায় উলিয়াইছা নেকি বাক?”

“সেই বিষয়ে অৱশ্যে মই একোৱেই ভবা নাই। সি যিয়েই নকৰ্ত্তক ঘটায়োৱা সেই ঘটনাৰ পিচত জাহাজলৈ মই আৰু ঘূৰি যাব নোৱাৰিম।”

“সেইটো অভিমানত কৈছানে আন কিবা পৰিকল্পনা ঠিক কৰি থৈহে কৈছা?”

“আপুনি যি বুলিয়েই নকৰ্ত্তক, সেই বুদ্ধৰ লগত মই আৰু এখন্তেকো থাকিব নোৱাৰো। মোৰ শেষ সিদ্ধান্ত সেইটোৱেই।” এণ্টন কৰ্কে অলপ বিজ্ঞৰ স্বৰত কলে, “হেৰা আৰবীজনী, বিনা কৰ্কে যে ঐশ্বৰ্য্য সম্পদৰ অধিকাৰিণী হব নোৱাৰিবা সেই কথা তুমি এতিয়াও বুজি পোৱা নাই নেকি? আৱন্তগীতেই দেখোন এই কথা মই তোমাক কৈছিলো।”

চকীখনত পোৱলৈ বহিলে এণ্টন কৰ্কে কোৱা মূল্যবান কথা যেইদৰে দৰ্কে ভাবি চাই কলে—“আপুনি অৱশ্যে সত্য কথাকেই কৈছে। উত্তেজনাৰ বশৱৰ্তী হৈহে মই এই কাম কৰি পেলাইছিলো। এই ভুল পিচে সংশোধন কৰিবলৈ বৰেই স্থল আছে। মোৰ প্ৰতি বুদ্ধৰ আকৰ্ষণ বঢ়াবলৈহে যেন মোৰ এই অঙ্গুপাতিত্বৰ সুবিধা লোৱা

হৈছে এই বুলিয়েই বাক আমি ধৰি ললো। এতিয়া আপুনি জাহাজলৈ ঘূৰি যাওক। মোৰ কথা বৃদ্ধৰ আগত ঘৃণাকৰেও উলিয়াব মেলাগে। দেখা যাওক ঘটনাই কোন ফালে গতি লয়। বৃদ্ধই যদি মোৰ কথা পাহৰা নাই, তেনেহলে আজিয়েই মই ঘূৰি যাম। নতুবা আপুনি মোক ইয়াতে এৰি থৈ যাওক। নিজৰ ব্যৱস্থা মই নিজেই কৰি লম ”

মেইনাবৰ এই অভিমত এণ্টন কৰ্ক প্ৰথমতে মানি লব পৰা নাছিল। এই পন্থাৰে কিমান দূৰ কৃতকাৰ্য্যতা লাভ কৰিব পৰা হ'ব সেই বিষয়ে তেওঁ তেতিয়াও যথেষ্ট সন্দিহান আছিল। আনহাতে বিকল্প উপায় এটাও তেওঁ ভাবি নেপালে। দোধোৰ দোধোৰ অৱস্থাত পৰি তেওঁ মেইনাবক কলে “তুমি লোৱা পন্থা অতি বিপদসংকুল। তাৰ অবিহনে আন উপায়ো মই একো ভাবি পোৱা নাই। পিচে আন এটা কথাও ইতিমধ্যে হৈ বাব পাৰে। তুমি ইয়াত থাকোতেই যদি জাহাজ এৰি দিবলৈ বৃদ্ধই হুকুম দিয়ে তেতিয়া দেখোন তুমি ইয়াতেই থাকি যাবা।”

“সেই ক্ষেত্ৰটো তেওঁৰ এটা বিপদ আছে। বিনা পাৰ্মিটে মোক ইয়াত থাকিবলৈ দিয়াৰ কাৰণে স্থানীয় কৰ্ত্তৃপক্ষই তেওঁকো ধৰিব।”

“এবা, সেইটোও হয়। তুমি যিকৈই কৈছা। মই সেই কথা ভবাই নাছিলো।” এই বুলি কৈ এণ্টন কৰ্ক হোটেলৰ পৰা ওলাই গ'ল।

এণ্টন কৰ্ক আৰু মেইনাবৰ এই পৰিকল্পনা অৱশ্যে অতি বিপদ সংকুল আছিল। কিয়নো ইয়াৰ ভিতৰতে জাহাজ এৰি দিব লাগে বুলি বৃদ্ধই হুকুম দিলে সকলো জল্পনা কল্পনা ওলট পালট হৈ গলহেভেন।

জাহাজলৈ গৈ নিজৰ কেবিনৰ পৰা এজাপ কাইল উলিয়াই কাৰ্য্যলভিৰ ডঙ্গত লৈ এণ্টন কৰ্ক গৰাকীৰ কোঠালী পালেগৈ। কোঠালীৰ ভিতৰত গৰাকীক অতি খেমেলীয়া চেহেৰাত দেখিবলৈ পাই এণ্টন কৰ্ক আচৰিত হ'ল।

বৃদ্ধই মিচিকৈ হাঁহি এটা মাৰি কলে “সকলো থিক থাক কৰি লোৱা, আমি আজি গধূলিয়েই এই ঠাইৰ পৰা জাহাজ এৰিম।”

বৃদ্ধৰ কথা শুনি আগন্তুক বিপদৰ কথা ভাবি এণ্টন কৰ্ক অলপ সঁচকিত হ'ল। নতুনভাবে তেওঁ কলে—“আপুনি জাহাজৰ কেপ্তেইনক হুকুম দিলে নেকি ? মই গৈ এই খবৰ দিব লাগিব নেকি ?” বৃদ্ধই উত্তৰ দিলে “মই সকলো থিক কৰি থৈছো। তুমি সেই বিষয়ে ভাবিব নেলাগে। আহা অলপ ডবাকেই খেলা যাওক। পাচ বজাৰ আগতে আমি এই পানীৰ ওপৰেৰে জাহাজলৈ যোৱাতো উচিতো নহ'ব।” দুয়ো ডবা খেলিবলৈ বহিল। অলপ সময় পিচত গৰাকীয়েই প্ৰথমে কথা আৰম্ভ কৰি কলে—“মেইনাৰ তেওঁৰ কোঠালীত নাই যেন পাওঁ।”

একেবাৰেই ধেন অশ্বমনস্ক, তেনেকুৱা ভাব দেখুৱাই এণ্টন কৰ্ক উত্তৰ দিলে—“এনেকুৱা উৎপাত গৰমত তেওঁ বাহিৰকালে ওলাই যোৱাটো একো আচৰিত নহ'ব।”

“মই সেই কথা কোৱা নাই, বৃদ্ধই কৈ গ'ল—“তেওঁ এটা চুটকেচলৈ বাহিৰলৈ ওলাই যোৱা আমাৰ বিষয়া এজনে দেখিছে।”

“তেওঁ বোধ হয় চহৰৰ কালে এনেয়ে ফুৰিবলৈ গৈছে,” ভয়ে ভয়ে এণ্টন কৰ্ক কলে।

“হাতত চুটকেচলৈ চহৰ চাবলৈ গৈছে ?” বৃদ্ধই প্ৰশ্ন কৰিলে। “হেৰা চেক্ৰেটৰী ! তোমাক মিছাকৈয়ে মই বৰ বুখিয়ক বুলি ভাবিছিলো। তুমি পিছে এই সাধাৰণ কথাটোও বুজিব নোৱাৰিলা। তুমি বুজি পোৱাই নাই নেকি যে তেওঁ জাহাজৰ পৰা একেবাৰেই গুছি গৈছে। তেওঁ আক ফুৰি নাহে। বিয়েই নহওক ছোৱালীজনী পিচে অতি গুণী আছিল।”

চোৱৰ দৰে কেবাহিকৈ চাই এণ্টন কৰ্ক দেখিলে যে বৃদ্ধই তেওঁলৈকে চাই আছে। গতিকে তেওঁ পুনৰ ডবাখেলত মন দিলে। তাৰ পিচত লাহে লাহে কলে—“মই আপোনাক আন এজৰী মাৰ্চ বন্দোৱস্ত কৰি দিম।”

“আন নাৰ্চ মোক আক নেলাগে। তেওঁকেহে লাগিব। তেওঁ আমাৰ চাকৰিয়াল সকলৰ মাজতেই এগৰাকী; আৰু মোৰ বিনা অনুমতিত তেওঁ কেতিয়াও কাম এৰি যাব নোৱাৰে। প্ৰভুৰ প্ৰতি তেওঁ দেখুৱা অৱমাননা মই ভাল নেপাওঁ। তথাপি তেওঁক ইয়াত এনেকৈ মই এৰি থৈ যাব নোখোজো।”

“তেওঁ মোৰ লগত আহিবলৈ হয়তো অমান্তিও হব পাৰে।” এণ্টন কৰ্কে কলে।

বৃদ্ধই উত্তৰ দিলে “তুমি এনেকুৱা অকৰ্মণ্য হলানে বাক? তেওঁ যোৱাত দেখিছো তুমিও বং পাইছা।”

“আপুনি গাঁচা কথা কেই কৈছে। প্ৰকৃত পক্ষে মেইনাৰৰ কিছুমান ব্যৱহাৰ পাতি মইও ভাল পোৱা নাই। নিজৰ কৰ্ত্তব্যৰ বিষয়ে তেওঁৰ বৰ্দ্ধিত ধাৰণা কিছুমান আছে বুলি মই ভাবো।”

“সেই কাৰণেই মইও তেওঁক ঘৃণাই আনিবলৈ বিচাৰিছো। তেওঁক মই বুজাই দিব খোজো যে এই জাহাজৰ সকলো কথা মোৰ আদেশ মতেহে চলিব আৰু মই ভাল পোৱা বেয়া পোৱাৰ ওপৰত নিৰ্ভৰ কৰিহে সকলো কৰা হব।”

কথাস্থৰ হোৱাৰ লগে লগে তেওঁলোকৰ ডবা খেলাও শেষ হ’ল। চতুৰ এণ্টন কৰ্কে পিচে গৰাকীক খেলত জিকিবলৈ সুবিধা নিদিয়াটকৈ নেখাকিল।

তাৰ পিচত তেওঁ হোটেলখনলৈ পুনৰ গল আৰু গৰাকীৰ আদেশৰ কথা মেইনাৰক জনালে। বৃদ্ধই যে মেইনাৰক জাহাজলৈ ঘূৰাই মাতি পঠিওৱাৰ উদ্দেশ্য বেচৰীক থকা-সৰকা কৰাৰ বাহিৰে আন একো নাছিল, সেই কথা দুয়োৰো বুজিবলৈ বাকী নেখাকিল। গতিকে এই খেলখন আৰু অলপ জটিল কৰি তুলিবলৈকে দুয়ো থিৰাং কৰিলে। সেই কাৰণে এণ্টন কৰ্কে জাহাজলৈ ঘূৰি আহিল আৰু গৰাকীক জনালে যে নাৰ্চজনী ঘূৰি আহিবলৈ অমান্তি হৈছে। লগতে এইটোও জনালে যে নাৰ্চজনীয়ে আনকি দৰমহা বিৰিও মুখুজিলে।

কাৰ্ল বিচমণ্ড যেন অলপ চিন্তিত হ'ল। মূৰটো অলপ ইকাতি সিকাতি কৰি চকু দুটা আধামুদা অৱস্থাত বাৰি ভেঙে কবলৈ ধৰিলে। এইটো পিচে আমাৰ ভিতৰত গোপন হিচাবেহে আলোচনা কৰিছো। প্ৰকৃততে কোৱাচোন বাক ঘূৰি আহিবৰ কাৰণে তুমি নাৰ্চজনীক টকা পইচাৰ কিবা লোভ দেখুৱাইছিলো নে নাই।”

“সঁচাকৈয়ে মই সেই লোভ দেখুৱাইছিলোৱেই।”

“তুমি কিমান দিম বুলি কৈছিলো বাক ?”

“কিমান ধন দিম পৰিমাণটো অৱশ্যে মই উল্লেখ কৰা নাছিলো। পিচে কথা বতৰাৰ মাজেৰে মই সেই বিষয়ে যথেষ্ট ইংগিত দিছিলো।

“তেতিয়াও ভেঙে অমান্তি হলেনে ?”

“এৰা সেইটোহে আচৰিত কথা। টকা পইচাৰ উল্লেখও ভেঙে মনৰ কোনো সাল-সলনি কৰিব নোৱাৰিলে।

“মোৰ বোধেৰে ভেঙে এইটো এটা মান-ইচ্ছতাবেই প্ৰশ্ন বুলি ধৰি লৈছে।”

বুদ্ধই পোনপতীয়া ভাবে উত্তৰ দিলে “তাই জহন্নামে যাওক। তাইৰ বিষয়ে চিন্তা কৰি সময় খৰচ কৰাৰ অকনো আৱশ্যক নাই। সকলো যোগাৰ শেষ হোৱাৰ লগে লগে যিমান সোনকালে পাৰি এই ঠাইৰ পৰা জাহাজ এৰি দিব লাগে।”

কাৰ্ল বিচমণ্ডৰ শেষৰ কথা কেইটাই এণ্টন কৰ্কক চিন্তাত পেলালে। ভাবগধূৰ চিন্তে লাহে লাহে ভেঙে নিজৰ কেবিন পালেহি। ভেঙে এই খেলত কোন হাবে কোৱা জিকে একো থিক নাইকিয়া হৈ পৰিছে। দুয়োপক্ষই যেন এতিয়া সমানেই কৃতকাৰ্য্যতাৰ পথত। ইতিমধ্যে যদি কাৰ্ল বিচমণ্ডৰ মনৰ গতিৰ কোনো সালসলনি বহুত, তেনেহলে এণ্টন কৰ্কৰ গোটেই পৰিকল্পনাটোৱেই বালিৰ ঘৰৰ দৰে ভাঙি পৰিব। মেইনাৰক এই খেল পথাৰৰ পৰা বিদায় দিব লাগিব। ভেঙে আৰ এগৰাকী ছাত্ৰীক আকৌ শুবিৰ পৰা শিকাই বুজাই মেইনাৰৰ নিচিনা পাঠকত কৰি তুলিব লাগিব। কিন্তু এই কামটো

সিমান সহজ নাছিল। এইবোৰ চিন্তাই এণ্টন কৰ্ক'ক জুয়ুৰি দি ধৰিলে। মেইনাৰক তোলনীয়া জীয়েক কৰি লৈ কিমান দূৰ তেওঁ সুপৰিকল্পিত ভাবে বাগবাটি গৈছিল সেই কথা তেওঁ ভাবিবলৈ ধৰিলে। বহুদূৰ কৃতকাৰ্য্যতা লাভ কৰা এই পৰিকল্পনা চুবমাৰ হৈ য়োৱাৰ চিন্তাই তেওঁক সঁচাকৈয়ে বিত্ৰত কৰি তুলিলে। আকৌ সকলো কথা গুৰিৰ পৰা আৰম্ভ কৰিবলৈ সময় যথেষ্ট কমি আহিছে। যিমান ধৰণেই তেওঁ কথাবোৰ ভাবি গ'ল, সকলো ফালৰ পৰাই তেওঁ মাত্ৰ অন্ধকাৰহে দেখিবলৈ ধৰিলে।

আবেলি প্ৰায় পাচ বজাৰ সময়ত যাত্ৰাৰ আৱশ্যকীয় সকলো য়োগাৰ হৈ উঠাৰ লগে লগে তেওঁ প্ৰায় অস্থিৰেই হৈ পৰিল, আৰু চিন্তা গধুৰ মন এটালৈ নিজৰ কেবিনৰ ভিতৰতেই সোমাই থাকিল। সকলো আশা এৰি দি এই দৰে চিন্তাস্থিত হৈ বহি থাকোতেই এক অভাৱনীয় ঘটনাই সকলো অদল বদল কৰি পেলালে।

কাৰ্ল বিচমণ্ডে তেওঁক মাতি পঠিয়াইছে বুলি তেওঁলৈ খবৰ আহিল। গৰাকীৰ কেবিনলৈ গৈ এণ্টন কৰ্ক' দেখিলে যে বৃদ্ধই ধুনীয়া সাজ পাবেৰে সু-সজ্জিত হৈ আছে। এণ্টন কৰ্ক' তালৈ সোমাই য়োৱাৰ লগে লগেই বিচমণ্ডে কলে “মই মেইনাৰক নিজেই এবাৰ দেখা কৰি আহিব খোজো।”

চতুৰ চেক্ৰেটৰীয়ে অতি ধৈৰ্য্যেৰে এই কথাত যেন একোকেই গুৰুত্ব দিয়া নাই তেনেকুৱা ভাব দেখুৱাই কলে—

“আপোনাৰ কাৰণে মই গাড়ী এখন বন্দোবস্ত কৰি আনোঁগৈ তেনেহলে।” আৰু আন কোনো কথা নোকোৱাকৈয়ে কেবিনৰ পৰা ওলাই গৈ তেওঁ জাহাজৰ মজিৰা পালেগৈ। তেওঁৰ মনলৈ অৱশ্যে যথেষ্ট উত্তেজনাও আহিছিল। ঘটনাচক্ৰত এতিয়া হয়তো তেওঁৰেই জয় সুনিশ্চিত।

এইবোৰ লানি নিহিগা কথা ভাবি ভাবি এণ্টন কৰ্ক' জাহাজৰ পৰা নামি গ'ল। ওচৰে পাজৰে গাড়ী বিচাৰিলে। বুঢ়াক হোটেললৈ

পঠিয়াবলৈ যেই সেই গাড়ী হলেওতো নহব ! চকা লগোৱা চকীখনেৰে সৈতে উঠাই দিবলৈ পিকআপ গাড়ী বা ট্ৰাক এখনৰ দৰ্কাৰ হব । গতিকেই হোটেলৰ গৰাকীক কৈ তেওঁৰেই ট্ৰাকখন খুজি অনা হ'ল । আটাইবোৰে ধৰি মেলি বুদ্ধক চকীৰে সৈতে ট্ৰাকখনত উঠাই দিলে । বুদ্ধৰ লগতেই এণ্টন কৰ্কে । যাবলৈ ওলাল । বিচমণ্ডে কিন্তু তাত সন্মতি নিদিলে । তেওঁ কলে যে তেওঁ অকলেহে যাব । জাইভাৰ জন লগত আছেই যেতিয়া একো অসুবিধা নহব ।

জাইভাৰে হোটেললৈ বুলি গাড়ী চলালে । গাড়ীৰ পিচফালে চকীখনত বহি বহি বুদ্ধই অকলেই এবাৰ হাঁহিলে । তেওঁৰ মনটো যেন এতিয়া পৰিকাৰ আৰু পাতল । তেওঁ যেন আত্মবিশ্বাস ঘূৰাই পাইছে ।

হোটেলৰ আগত গাড়ী বলহি । তিনিজনমান মানুহে ধৰি চকীখনেৰে সৈতে বুঢ়াক গাড়ীৰ পৰা নমাই দিলে । বুঢ়াই অতি বং মনেৰে চকা কেইটা ঘূৰাই ঘূৰাই চকীখন হোটেলৰ সন্মুখত থকা ফুসনিৰ মাজলৈ চলাই লৈ গ'ল । এজোপা পাতফুলৰ ছাঁত চকীখন বধাই তেওঁ মেইনাৰৰ কাৰণে অপেক্ষা কৰিলে ।

বিচমণ্ড তালৈ অহা খবৰ ইতিমধ্যে মেইনাৰক দিয়া হৈছিল । তেওঁ বুঢ়াক লগ ধৰিবলৈ বৰ দৌৰাদৌৰি কৰা যেন নেদেখুৱালে । বুদ্ধক তাত বধাই থৈ তেওঁ যেন এক গৌৰৱহে অনুভৱ কৰিছে । কাপোৰ কানি পৰিপাটি কৰি লৈ আয়নাৰ মুখখন চাই মেইনাৰ লাহে লাহে বুদ্ধৰ ওচৰলৈ আহিল । তেওঁ ওচৰ চাপিলত এটা ধুনীয়া হাঁহি মাৰি বিচমণ্ডেই প্ৰথমে কথা আৰম্ভ কৰিলে—“ভোমাক ইয়ালৈ বিচাৰি আহিবলৈ পাই মই সঁচাকৈয়ে বৰ ভালহে পাইছো । এটা বৰ ডাঙৰ অভিযানত অহা যেন লাগিছে ।”

“আপোনাক ইয়ালৈ আহিবলগীয়া অৱস্থা এটাৰ সৃষ্টি কৰি মই নিজেই বৰ দুখ পাইছো ।” “হৈছে, হৈছে । সেইবোৰৰ পুনৰুদ্ধাৰ আৰু কোনো আবশ্যক নাই । মই পোনপতীয়া মানুহ আৰু সেই কাৰণে আগপকীয়া ব্যৱহাৰ পাতি অকনো ভাল নেপাওঁ । তুমি বাক

এটা কথাৰ উত্তৰ দিয়াচোন। তুমি মোৰ অধীনত চাকৰি কৰিছা। কিন্তু মোৰ বিনা অনুমতিতেই জাহাজ এৰি গুচি আহিছা কিয় ?”

ওঠত এটা হাঁহি লৈ মেইনাৰে উত্তৰ দিলে “মই তাৰ পৰা গুছি অহাত এইটোৱেই প্ৰমাণ হৈছে যে আপোনাৰ অধীনত চাকৰি কৰি থাকিবলৈ মোৰ আৰু ইচ্ছা নাই।”

“সেইবোৰ এতিয়া বাদ দিয়া। সঁচা কথা কবলৈ গলে তোমাৰ অনুপস্থিতিৰ কাৰণে মই যথেষ্ট অনুৰোধিত পৰিছো। তুমিতো মোৰ সাধাৰণ আন কৰ্মী সকলৰ নিচিনা নোহোৱা যে তেওঁলোকৰ নিচিনাকৈ তোমাকো মই বিনা প্ৰশ্নই যাবলৈ দিম।” এইদৰে কৈ বৃদ্ধই মেইনাৰৰ মুখলৈ চালে। মেইনাৰ নিৰৱ হৈয়েই থাকিল। বিচমণ্ডে কৈ গ’ল—“তোমাৰ আগত মই এটা প্ৰস্তাব ডাঙি ধৰিব খুজিছো। সেইটো পিচে বিশেষ একো নহয়। মই ঘূৰি গৈ পোৱাৰ লগে লগেই আমি জাহাজ এৰি দিম। তুমি যদি আজি হৈ যোৱা এই ঘটনাটো পাহৰি গৈছো বুলি মোক প্ৰতিশ্ৰুতি দিয়া ভেনেহলে তোমাক মই দহ হেজাৰ ডলাৰ উপহাৰ দিম। লক্ষ্মী ছোৱালীজনী! যোৱা, তোমাৰ চুটকেচটো লৈ আহাগৈ।”

মেইনাৰে উত্তৰ দিলে—“বিচমণ্ড ডাঙৰীয়া! আপুনি কথাটো যিমান উজ্জ্বলৰে লৈছে সি প্ৰকৃততে ভেনেকুৱা নহয়।”

“ভেনেহলে মই তোমাক পোন্ধৰ হাজাৰ ডলাৰ দিম বুলি গাত ললো।”

মেইনাৰে কলে—“মই যি কাম কৰিলো তাৰ কাৰণে অৱশ্যে অনুশোচনা কৰিছো। কিন্তু আপুনি যে হৈ যোৱা ঘটনাৰ পুনৰাবৃত্তি নকৰিব সেই বিষয়ে মই যথেষ্ট সন্নিহান।”

“মই তোমাক পোন্ধৰ হেজাৰ ডলাৰ দিম বুলি কথা দিছো। তুমি মাত্ৰ সেই ঘটনাটোৰ কথা পাহৰি যোৱা। ইয়াতকৈ বাক আৰু কি কৰিব পাৰো ?”

“ক্ষমা খুজিব পাৰে”—মেইনাৰে ধীৰ স্থিৰ ভাবে উত্তৰ দিলে।

হস্তভঙ্গ হোৱাৰ নিচিনা হৈ বৃদ্ধই কলে—“তুমি তেনেহলে তাকেহে বিচাৰিছা ?”

অলপ ঠাট্টাৰ স্তৰত মেইনাৰে কলে “খন সম্পদৰ গৰাকী হৈ ক্ষমা খোজাৰ মূল্য কি সেই কথা বোধ হয় আপুনি ভাবিবই নোৱাৰা হৈ গৈছে।”

অলপ উত্তেজিত হোৱাৰ নিচিনাকৈয়েই বিচমণ্ডে কৈ উঠিল—
“ৰবা, মোৰ প্ৰস্তাৱৰ প্ৰতি তুমি অকনো গুৰুত্ব দিয়া নাই বুলিহে মই ভাবিছো। তুমি ইমান বুৰ্বকনে যে ক্ষমা খোজাৰ কাৰণে তুমি পোন্ধৰ হেজাৰ ডলাৰকো আওকাণ কৰিছা ? জ্ঞান বুদ্ধি থকা কোনো মানুহেই এই কাম কৰিবলৈ আগ নেবাঢ়িব বুলি মোৰ বিশ্বাস। তুমি কোৱাচোন বাক তুমি প্ৰকৃততে কি বিচাৰিছা ?”

“সেই কথা আপোনাক মই আগতে এবাৰ কৈছোৱেই। আপুনি ক্ষমা ভিক্ষা কৰক।”

“তেনেহলে ধৰিলোৱা মই তোমাৰ ওচৰত ক্ষমা ভিক্ষা কৰিছোৱেই। এতিয়া তুমি সন্তুষ্ট হবানে ?”

“নিশ্চয়। তাকেই যদি আপুনি কৰে তেনেহলে হৈ যোৱা সকলো কথা মই পাহৰি পেলাম আৰু আপোনাৰ লগত আকৌ ঘূৰি যাম।”

অভিমানত বিচমণ্ড বঙাচঙা পৰিল। চকীখন একাষলৈ ঘূৰাই লৈ আকৌ কবলৈ ধৰিলে—“তোমাৰ বয়সৰ কণমান ছোৱালী এজনীয়ে শুভ্ৰ চুলিৰ এই বৃদ্ধৰ পৰা ক্ষমা ভিক্ষাৰ দাবী জনাইছা কিয় বাক ? তোমাৰ যৌৱনৰ অহঙ্কাৰে এই কাৰ্য্যত ইচ্ছন যোগাইছে নেকি ?”

“অহঙ্কাৰৰ বাবে নহয়। অৱশ্যে আত্মসন্মানৰ কাৰণে বুলি আপুনি ধৰি লব পাৰে।”

“আত্মসন্মান ? কি আত্মসন্মানৰ কথা তুমি মোক কবলৈ আহিছা ? স্বাধীনতা বা সাম্যবাদৰ নিচিনাই অৰ্থহীন এই শব্দবোৰৰ

দৰেই আত্মসন্মান শৰুটিও তুমি অভিধানতহে বিচাৰি পাবা। তাৰ প্ৰকৃত অৰ্থ কোনো মানুহে বিচাৰিবলৈ নেযায়।”

“বিচমণ্ড ডাঙৰীয়া! কোনেও সেই কথা নেভাবে বুলি আপুনি নকব। জগতৰ সকলো মানুহ আপোনাৰ গঢ়ত উঠিছে বুলি নেভাবিব।”

“মানুহে অৱশ্যে এটা বয়সত সেইবোৰ কথা ভাবি আমোদ পায়।”

• —বুদ্ধই কলে। মেইনাৰ নিৰন্তৰে থাকিল।

আলোচনাৰ প্ৰসঙ্গ অলপ বেলেগ কৰি বিচমণ্ডে কলে—“এইটো ভেনেহলে থিক হল যে তুমি আৰু মোৰ তুলত চাকৰি কৰিব নেখোজা। গতিকে চৰকাৰে বান্ধি দিয়া মতেই তোমাক আইনসংগত ভাবে দিবলগীয়া পইচাখিনিহে দিম আৰু ঘৰলৈ ঘূৰি যাবলৈ ২য় শ্ৰেণীৰ টিকিট এটা কিনি দিম।”

“সেইমতেই মইও সন্তুষ্ট হম,” মেইনাৰে কলে। “কিন্তু তুমি ভাবি চাইছানে যে মোৰ লগত অলপমান সহযোগ কৰা হলে বিনাশ্ৰমে আৰু অতি কম সময়ৰ ভিতৰতেই তুমি অজস্ৰ ধন সম্পত্তি ঘটিব পাৰিলাহেতেন?”

“সেইটো অৱশ্যে সঁচা। সেই কাম কৰিবলৈ যোৱাৰ আগতে মোৰ ব্যক্তিগত বিসৰ্জন দিব লগীয়া হলহেতেন। আপোনাৰ লগত কাম কৰিবলৈ হলে মানুহে নিজস্ব বাদ নিদিয়াকৈ থাকিব নোৱাৰে।”

“সেইবোৰ বাক যাবলৈ দিয়া। মোৰ অধীনত কৰা কাম এৰি দি তুমিনো ভৱিষ্যতে কি কৰিম বুলি ভাবিছা?”

“মই আকৌ আগৰ দৈনন্দিন জীৱন যাপন কৰিমগৈ।”

“তোমাৰ প্ৰেমাঙ্গদ কোনোবা আছে নেকি?”

“নাই।”

“পৰিয়ালৰ কোন কোন আছে?”

“কোনো নাই। কালৰ গৰাহত মোৰ আত্মীয়-স্বজন সকলোৱেই ইহ সংসাৰৰ পৰা বিদায় লৈছে।”

ভেনেহলে কোনোবা বন্ধুবান্ধবো নাই নেকি ?”

“দুইচাৰিজন চিনাকি বন্ধু অৱশ্যে আছে।”

“তুমি জাহাজৰ এই জীৱনটো ভাল পাইছানে বাক ?”

সঁচাকৈয়ে মই বৰ ভাল পাইছো।”

“মোৰ বিষয়ে তোমাৰ বাক কি ধাৰণা হয় ?”

“আপুনি কি অদ্ভুত ধৰণৰ প্ৰশ্ন কৰিছে ? চাকৰিত সোমোৱা দিনৰে পৰা মই আপোনাক এই বিষয়ে সদায়েই কৈ আহিছোয়েই দেখোন।”

“মোক স্বামী হিচাবে পালে তোমাৰ বাক কেনেকুৱা লাগিব ?”

“আপুনি সেই কথা মোক কলেই সুধিছে ?”

“আমি এনেয়ে ধেমালিহে কৰিছো। তথাপি তোমাৰ জবাবনো কি তাকেই শুনোছোন।”

“সেই কথা মই কাহানিও ভবাই নাই।”

“ধেমালিতে এখন্তেকৰ কাৰণে এনেয়ে সেই কথাটো ভাবি চোৱাচোন বাক ?”

“মইনো কি কম ! আপুনি মোৰ বুঢ়া দেউতাৰ তুল্য।”

“মই কামাতুৰ লোক নহওঁ। আজি বহুবছৰৰ পৰা কামাসক্ত হৈ মই কোনো নাৰীলৈকে চোৱা নাই আৰু এতিয়া পঙ্গু অৱস্থাত সেই কাম নতুনকৈ আৰম্ভ নকৰো বুলি তুমি নিশ্চিত হব পাৰা।”

“ভেনেহলে কিহৰ কাৰণে আপুনি মোক বিয়া কৰাব খুজিছে ?”

“তোমাক বিয়া কৰাব খোজাৰ একমাত্ৰ কাৰণ এইটোৱেই যে তুমি মোক আনন্দ দিব পাৰা। তুমি নিশ্চয় জানা যে ঐশ্বৰ্য্যশালী বুঢ়া মানুহে মনৰ ভাৱ অগ্ৰ ফালে নিবলৈ সুবিধা বৰ কমহে পায়। মোৰ মনত তুমি আচৰিত ধৰণৰ শান্ত ছোৱালী এজনী। কেতিয়াবা তোমাক আকৌ প্ৰভাৱণাৰ প্ৰতীক বুলিও মনে মনে ভাবো। সেইবোৰ যিহকেই নোছোৱা, তোমাক বিয়া কৰাই লৈছে সেই কথা আৱিষ্কাৰ

কৰিম। তোমাক বিয়া কৰালে মোৰনো কি লোকচান হব ? এজনী মানুহক পোহপাল দিয়াৰ দায়িত্ব বঢ়াৰ পৰা মোৰ দৈনিক খৰচৰ একো হেৰুৱাব নহয়।”

অলপ মন্ত্ৰতাৰ স্ত্ৰবত মেইনাৰে কলে—“আপুনি সঁচাকৈয়ে অতি আচৰিত ধৰণৰ প্ৰস্তাৱ এটা আগবঢ়াইছে। সেই প্ৰস্তাৱত মান্তি হ'বলৈ হলে মোৰ জীৱনৰ গতিয়েই সলনি হৈ যাব। আপোনাক কি উত্তৰ দিম মই একো ভাবি পোৱাই নাই।”

“সেই বিষয়ে তুমি বাক বিবেচনা কৰি চোৱা। পিচে তুমি এইটো কথা মনত ৰাখিবা যে তুমি বেছি ভাবিবলৈ যোৱা মানে মোক অৱমাননা কৰাৰে সূচায়।”

“ভেনেহলে আপোনাক এটা কথা সুধিব পাৰোনে বাক ?”

“সোধা ভেনেহ।”

“আপুনি মোক কিহৰ কাৰণে বিয়া কৰাবলৈ খুজিছে সেই কথা খুব স্পষ্ট ভাবেই বুজাই কৈছে। মই বুজিছো যে আপোনাৰ স্বাৰ্থৰ কাৰণেই আপুনি মোক স্ত্ৰী হিচাবে পাবলৈ বিচাৰে। কিন্তু মোলৈ ভাবি নেচাই কৈছে ? মোৰ পক্ষৰ পৰা আপোনাক স্বামী হিচাবে ল'বলৈ হলে মোৰ ব্যক্তিগত লাভ কি হ'ব পাৰে বাক ?”

“ইমান খোলাখুলি ভাবে তুমি যে এই প্ৰশ্ন সুধিব পাৰিছা তাৰ কাৰণে মই তোমাক ধন্যবাদ দিছো। পৃথিৱীৰ আন কোনো মহিলাই বোধকৰো এই প্ৰশ্ন ইমান পোনপটীয়া ভাবে সুধিব নোৱাৰিলেহেতেন। মোৰ স্বাৰ্থৰ কথা তুমি কৈছা, নহয় জানো ? মোৰ আন স্বাৰ্থ একো নাই। মোৰ যথেষ্ট বয়স হৈছে। মই অগাধ ধন সম্পত্তিৰ মালিক। এনে অৱস্থাত এজনী স্ত্ৰী নাবী মোৰ পৰিচাৰিকা হোৱাতো মই নিবিচাৰিম বেকি ? তাতকৈ তোমাক মই আক কি বুজাই কম ?”

“আপুনি কোৱা কথা মই সুবুজা নহয়” মেইনাৰে কলে।

“তেনেহলে তুমি বুজা উচিত যে অতি সবল চিন্তেই মই তোমালৈ এই প্ৰস্তাৱ আগবঢ়াইছো।”

মেইনাৰে এইবাৰ অলপ উত্তেজনাৰ বশৱৰ্তী হৈয়েই কৈ পেলালে :—“তেনেহলে আপোনাৰ প্ৰস্তাৱত মই গঁচাকৈয়ে সন্মতি দিব লাগিব নেকি ? আপুনি আন্তৰিকতাৰে সৈতেই সেই প্ৰস্তাৱ আগবঢ়াইছে নেকি বাক ?” মেইনাৰ বহাৰ পৰা উঠিল আৰু চুটকেচটো হোটেলৰ পৰা লৈ আনোঁগৈ বুলি ঘাবলৈ ওলাল।

পঙ্গু বৃদ্ধৰ অন্তৰত ভাল পোৱাৰ চিকিমিকি খেলি গ’ল। তেওঁৰ মনলৈ আছিল এক অসীম কোমলতা। ছাল সোতোৰা সোতোৰ পৰা খহতা হাত দুখন আগবঢ়াই দি বুঢ়াই মেইনাৰক সন্মতি ধৰিলে।

খোকাথুকি মাতেৰে বৃদ্ধই কৈ গ’ল—“মানুহৰ অন্তৰত মানবীয় গুণ বহুত কমেই হে থাকে। কেতিয়াবা যদি সেই গুণৰ কণিক পৰিমাণেও অধিকাৰী হৈছিলো, দীৰ্ঘ জীৱনসংগ্ৰামত সিও মোৰ পৰা মেলানি মাগিছে বুলি মই বুজি পাইছো। তোমাৰ প্ৰতি কৰা অমানুষিক ব্যৱহাৰৰ বাবে তুমি মোক ক্ষমা কৰিবা বুলিয়েই মোৰ দৃঢ় বিশ্বাস।”

এক লয়লাস ভাৱীয়ে মেইনাৰ তাৰ পৰা গ’ল আৰু হোটেলৰ পৰা চুটকেচটো উলিয়াই আনি গাড়ীখনৰ ওচৰ পালেহি। হোটেলৰ লগুৱা কেইটাই সঘনে বৃদ্ধক চকীৰে সৈতে গাড়ীত উঠাই দিলে।

জাহাজ থকা বন্দৰৰ ফালে গাড়ী চলিল। গাড়ীৰ জোকাবনিত বুঢ়াৰ অন্তৰতো যেন এটা স্পন্দন উঠিল। বুঢ়াৰ সন্মুখতে থকা বাকচ এটাৰ ওপৰতে মেইনাৰক তেওঁ বহুৱাই ললে। অলপ দুখ মনেৰেই বিচমণ্ডে মেইনাৰক কলে—“দুৰাৰোগ্য বেমাৰে ঘূৰীয়া কৰা মই এজন বৃদ্ধ। সেইবাবেই তোমালোকে মোক পুত্ৰী কৰা উচিত। নহয় জানো ?”

আন্তৰিকতাৰে সৈতে মেইনাৰে কলে—“সেই কথা নকৰ। সেইটো কেতিয়াও হব নোৱাৰে।”

মেইনাৰৰ উত্তৰত বিচমণ্ডৰ মনৰ দুখ যেন বহুত পাতলিল। পঙ্গু অৱস্থাতো আনৰ পুতেই যে বিচাৰিব লগীয়া হোৱা নাই সেই কথা আনৰ মুখে শুনি তেওঁৰ ভাল লাগিল। সেই কাৰণেই গাড়ী গৈ জাহাজৰ ওচৰ নোপোৱালৈকে তেওঁলোকে আন কথা পতাত মন দিলে।

বিচমণ্ডৰ প্ৰস্তাৱত মেইনাৰে আৰু আপত্তি নুতুলিলে। হোটেলৰ পৰা ওভটি অহাৰ তিনি সপ্তাহৰ পিচত কাৰ্ল বিচমণ্ড আৰু মেইনাৰৰ শুভবিবাহ সম্পন্ন হ’ল। জাহাজ ইতিমধ্যে বিশাল জলবাজি ভেদ কৰি আগবাঢ়ি গৈ আছিল। বাধাহীন উৰ্দ্ধমালাই নৱদম্পতীক যেন আদৰণি জ্বালে।

বিচমণ্ডৰ চেক্ৰেটৰী এণ্টন কফে’ বাতৰি কাগজলৈ এই খবৰ প্ৰেৰণ কৰিলে। সমগ্ৰ দেশ-বিদেশৰ বাতৰি কাকত সমূহে ডাঙৰ ডাঙৰ শিৰোনামাৰে এই সংবাদ প্ৰচাৰ কৰিলে : “—বিবাৰ্ট ঐশ্বৰ্য্যশালী কিন্তু পঙ্গু ৭৩ বছৰীয়া কাৰ্ল বিচমণ্ডে মেইনাৰ নামৰ ছোৱালী এজনীক বিয়া কৰাইছে।” এৰাতিৰ ভিতৰতে অসীম ধন দৌলতৰ অধিকাৰিণী হোৱা এই মহিলা গৰাকীক বহুতেই যেন ঈৰ্ষাৰ চকুৰে চালে : কোটিপতিৰ পত্নী হোৱাৰ কাৰণে মান সন্মানো যে তেওঁৰ বহুত বাঢ়িব সেই কথা মেইনাৰেও ভালদৰে উপলব্ধি কৰিলে।

জাহাজৰ কৰ্মী সকলৰ বাহ্যিক জীৱন ঘাত্ৰাৰ একো সাল সলনি নোহোৱাকৈয়ে চলি থকা যেনেই দেখা গৈছিল। ভিতৰে ভিতৰে কিন্তু সকলো কৰ্মীয়েই মেইনাৰৰ এই অভাৱনীয় ভাগ্য পৰিৱৰ্ত্তনৰ কথাটো সৰল চিন্তে লব নোৱাৰিলে। বেচৰীৰ প্ৰতি তাঁহাতৰ হিংসাৰ উদ্বেগ হ’ল। সেই হিংসাই কিছুমানক দেই পুৰিও মাৰিলে।

এণ্টন কফে’ক কিন্তু উৎফুল্ল দেখা গ’ল। তেওঁ লক্ষ্যস্থলত প্ৰায় উপনীত হৈছেহি। বিচমণ্ডৰ চেক্ৰেটৰী হিচাবে গৰাকীৰ প্ৰায় সকলো

গোপন কাগজ পত্ৰই তেওঁৰ হাতত আছিল। সেই সকলো কাগজতেই তেওঁ মেইনাৰ নামৰ পৰিৱৰ্ত্তে মেইনাৰ কৰ্ক কৰি পেলালে।

এক অসীমক লক্ষ্য কৰি লাকি নামৰ এই জাহাজখন সাগৰ-বক্ষ্য ভেদ কৰি আগবাঢ়ি গৈ আছে। খাঙ-দ্রব্য, পানী আৰু অতি আৱশ্যকীয় সৰঞ্জামৰ দৰ্কাৰ হলে কোনোবা বন্দৰত ক্ষন্তেক বোৱাৰ বাহিৰে এই গতিৰ যেন অৱসান নাই।

বৃদ্ধ এই গৰাকী স্বামীৰ জীৱনলৈ যেন আহি পৰিছে এক মাদকতা। নতুন জীৱনৰ গতিয়ে বিচমণ্ডৰ মনলৈ আনিছে এক প্ৰফুল্লতা। বেচেৰী ন-কন্ঠাই কিন্তু এই বিবাহৰ মধু উপভোগ কৰিবলৈ পোৱা নাই। ঐশ্বৰ্য্য সম্পত্তিৰ অধিকাৰিণী হৈ পৰীৰ ৰাজ্যৰ ৰাণী যেন ভাব হৈছে যদিও বেচেৰীয়ে জীৱনৰ মধু উপভোগৰ পৰা বঞ্চিত। তথাপি জীৱনৰ গতিৰ লগত তেওঁ নিজকে ধাপ খুৱাই লবলৈ অতি মাত্ৰাই যত্নৱন্তী হ'ল। স্বামীৰ প্ৰতি কৰিব লগীয়া সকলো মৰম যত্ন তেওঁ কৰিলে। তেওঁৰ কোমল হাতৰ পৰা আৰু মৰমী মাতে বৃদ্ধৰ স্বভাৱলৈও আনিলে এক বিৰাট পৰিৱৰ্ত্তন। বুঢ়াৰ খিট্‌খিটীয়া ং আগতকৈ বহুত কমিল। কেতিয়াবা চাকৰ নাকৰলৈ ং উঠিলেও পত্নীক তেওঁ কেতিয়াও কটু কথা নোকোৱাকৈ থাকিবলৈ যথেষ্ট সচেতন হ'ল। পাৰ্থ্যমানে তেওঁ যৈগীয়েকক মৰম চেমেহ দেখুৱালে আৰু অতি মৰমেৰে মাতবোল কৰিবলৈ ধৰিলে। আনন্দমনেৰে দুয়ো নানাৰকমৰ কথা-বাৰ্ত্তা কৈ সময় কটালে। ডবা খেলা সময়তো নানাৰকম চুপ্তি মৰা কথাকৈ দুয়ো যথেষ্ট ং মনেৰে থকা সময়ত দেখিলে বাহিৰৰ পৰা কোনেও ডাবিবলৈ শুল নাছিল যে এই নব বিবাহিতা দম্পতী স্ত্ৰী নহয়। ং তামচাৰ মাজেৰেই তেওঁ-লোকৰ জ্ঞান অতিবাহিত হবলৈ ধৰিলে।

মাধুৰ্য্যমাসনা এই স্ত্ৰী জীৱনলৈ ভৱিষ্যত অন্ধকাৰৰ হাঁ এটা মেইনাৰৰ মনলৈ অহাটো হয়তো একেবাৰে অস্বাভাৱিক নাছিল। মেইনাৰ কিন্তু জাৰ্মানী ছোৱালী। জীৱনৰ পৰিৱৰ্ত্তে বহুত শিক্ষা

তেওঁক দি থৈছে। গতিকেই ভৱিষ্যতৰ কথা ভাবি তেওঁ অনাহকত মন চঞ্চল নকৰিলে। স্বভাৱতে চিন্তাশীল মেইনাৰে সকলো কথা সহজভাবেই ললে। বুদ্ধ বিচমণ্ডৰ পৰিবাৰ হৈও তেওঁ অনাগত জীৱনৰ অজ্ঞাত কথাবোৰলৈ মনোনিবেশ নকৰিলে।

নিউইয়ৰ্ক অভিমুখে গৈ থকা লাকি জাহাজ হেমিণ্টন বন্দৰত লাগিলহি। নব বিবাহিতা স্ত্ৰীক লগতলৈ চহৰত ফুৰিবলৈ বুদ্ধ স্বামীৰ মনত অতি আগ্ৰহ হ'ল। কিন্তু ঘৃণীয়া শৰীৰেই হল তেওঁৰ এই আকন্দ উপভোগত কণ্টক স্বৰূপ। তথাপি বুদ্ধই মেইনাৰক কলে যে তেওঁৱেই যেন অকলে হলেও চহৰত অলপ বং বহুইচ কৰি আহেগৈ। কয় শৰীৰ হলেও কাৰ্গ' বিচমণ্ডৰ মনটো যেন সতেজ হৈ উঠিল।

বিবাট ধনী এই মানুহজনৰ পৰিবাৰে হেমিণ্টন চহৰত যাতে অভিজ্ঞাত শ্ৰেণীৰ সমাজত ৰূপ-লাবণ্য দেখুৱাই চমক খুৱাব পাৰে সেই কথা বিচমণ্ডে একাধিকবাৰ ভাবিলে।

মহাযুদ্ধৰ বিভীষিকাই সৰ্বস্বান্ত কৰা এই মহিলা গৰাকীয়ে হেমিণ্টন চহৰৰ আমোদ আহ্লাদ উপভোগ কৰি অৱশ্যে বুজিলে যে তেওঁৰ যৌৱনে তেতিয়াও মেলানি মগা নাই। জীৱনৰ আনন্দ উপভোগৰ যথেষ্ট সময় যে এতিয়াও আছে সেই কথা মেইনাৰে ভালদৰেই বুজিলে। প্ৰকৃতিদত্ত ৰূপ যৌৱন লৈ ঐশ্বৰ্য্যশালী ব্যক্তি এজনৰ পৰিবাৰ হোৱা বাবেই হেমিণ্টন চহৰৰ অভিজ্ঞাত শ্ৰেণীয়ে আন্তৰিক অভ্যৰ্থনাৰে তেওঁক আপ্যায়িত কৰিলে।

সংসাৰত একশ্ৰেণীৰ মানুহ আছে যিয়ে আনৰ লুখ সম্পদ ভাল নেপায়। বিনাকাৰণতেই এই শ্ৰেণীৰ লোকে আনক হিংসা কৰে। সৌভাগ্যৰ অধিকাৰিনী মেইনাৰে এই ঈৰ্ষাপৰায়ণ এটা দলৰ অন্তৰত হিংসাৰ দাবানল জ্বলালে। এবাতিৰ ভিতৰতেই বিবাট ধনদৌলতৰ গৰাকিনী হোৱা এই মহিলা গৰাকীক বহুতেই সমালোচনা কৰি ইতিকিং কৰিবলৈ চেষ্টা কৰিলে। তাঁহাৰ সমালোচনাৰ মূল বস্তু আছিল এইয়েই যে টকা পইচাৰ লোভত ৰূপৱতী এই মহিলা গৰাকীয়ে বুদ্ধ

এজনৰ বাহু বন্ধনত সোমাই যৌৱনকো পৰিহাস কৰিছে। বিবেকে খুলি ধাই মৰা বেচেৰী মেইনাৰৰ জীৱনৰ ভিতৰত। কালটোলৈ অৱশ্যে কোনেও ভাবি চাব পৰা নাছিল। সমালোচক এই দলটোৰ এটা কালে আকৌ অৱশেষত গৈ মেইনাৰৰ গুণকাৰ্ত্তনো কৰিবলৈ ধৰিলেগৈ। হেমিণ্টন চহৰৰ সন্ত্ৰাস্তবংশীয় বহুত লোকেই মেইনাৰৰ সন্মানাৰ্থে বহুত ভোজ মেলৰ যোগাৰ কৰিলে আৰু চহৰৰ অপূৰ্ব স্কন্দৰ বহুত যুৱকেই তেওঁৰ লগত পাৰ্টিও এবাৰ নাচিবলৈ আগ্ৰহান্বিত হৈ হেতা-ওপৰা লগালে।

মেইনাৰেও মনৰ আনন্দত সকলোকেই সন্তুষ্ট কৰিলে। প্ৰায়বোৰ ভোজমেলতেই তেওঁ উপস্থিত আছিল আৰু আগ্ৰহান্বিত প্ৰত্যেকজন যুৱকৰ লগতেই এপাক হলেও নাচিবলৈ পাহৰা নাছিল। খোলা মনেৰে তেওঁ পইচা খৰচ কৰিলে আৰু আনন্দ উৎসৱৰ মাজত নিজকে ডুবাই দি ভাবিবলৈ ললে যে জীৱনত ভোগ বাসনা আৰু আমন্দ উলাহ অপৰিহাৰ্য্য অঙ্গ।

কাল' বিচমণ্ডে পিচে হেমিণ্টনত বেছি দিন থকা নহয় বুলি আগতেই কৈ থৈছিল। দাবতীয় বস্তু বাহানি লবৰ কাৰণেহে তাত অলপদিন থাকিব লগীয়া হব পাবে বুলি কৈছিল। কাল' বিচমণ্ডে মেইনাৰক তেওঁৰ ভৱিষ্যত পৰিকল্পনাৰ কথা বুজাই দি কলে যে নিউইয়ৰ্কত থকা তেওঁৰ ঘৰত যথেষ্ট ভোজমেল আৰু পাৰ্টিৰ আয়োজন কৰা হব আৰু তাৰ পিচত জাৰৰ দিন কেইটা কালিকোৰ্ণিয়াত কটাবগৈ। চিৰ আকাঙ্ক্ষিত এই ঠাইবোৰ চাই জীৱন উপভোগ কৰাৰ সপোন ফলৱতী হোৱাৰ আশা দেখি মেইনাৰৰ মন বঙতে সাতধন আঠধন হ'ল।

*

*

*

জাহাজ অবিৰাম গতিত গৈ থাকিল। বহুদিনৰ পৰা আগ্ৰহেৰে বাট চাই থকা সেই ধুনীয়া চহৰখন গৈ পোৱাৰ মাত্ৰ কেইদিন মানৰ

আগতে আৱশ্যকীয় কথা কিছু পাতিবৰ কাৰণে এণ্টন কৰ্ক' এদিন মেইনাৰৰ কেবিনলৈ আহিল।

তেওঁলোকৰ এই পৰিকল্পনা সুন্দৰভাবে ফলৱতী হোৱাৰ কাৰণে দুয়ো দুয়োলৈ চাই প্ৰাণ ভৰা সুখৰ হাঁহি মাৰিলে।

এণ্টন কৰ্ক'ই প্ৰথমে কথা আৰম্ভ কৰি কলে :—“তোমাৰ বিয়াৰ পিচত আমাৰ খুব কমেই দেখা দেখি হৈছে। তথাপি তোমাৰ ভৱিষ্যতৰ কাৰণে মই দিনে নিশাই ভাবিয়েই আছো। অৱশ্যে তাৰ লগতে মোৰ বিষয়েও যে ভবা নাই সেইটো নহয়। বহুত বুজনি আৰু চেষ্টা, আনকি লক্ষ্য নানান ইংগিত দিহে আগৰ উইলখন সলনি কৰিবলৈ তোমাৰ স্বামীক মই মান্তি কৰাইছো। আগৰ উইলখনত তেওঁ সকলো সা-সম্পত্তি ৰাজহুৱা কামৰ কাৰণে দান দি থৈছিল। সেইখন সলনি কৰি এতিয়া সকলো সম্পত্তি তোমাৰ নামে মই লিখাই দিলো। এই নতুন উইলখন আইন সংগতভাবে সাক্ষীৰ সন্মুখত তেওঁৰ নিজৰ হাতৰ আখৰেৰে লিখোৱা হৈছে আৰু নিউইয়ৰ্ক বেংকত উইলখন ৰখা হ'ব। দেখিছানে বাক তোমাৰ ভৱিষ্যত সুখৰ কাৰণে মই কিমান যত্নবান হৈছো ?” বিশেষ নাটকীয় ভংগীৰে কথাখিনি কৈ এণ্টন কৰ্ক' মেইনাৰলৈ চালে। দুটা ওঠত হাঁহি বিৰিঙাই মেইনাৰে কলে—“আপুনি তলে তলে বহুত কামেই কৰি পেলালে। কিন্তু এই কামৰ কাৰণে ইমান খৰ খৰ কৰাৰ আৱশ্যকতা আছে বুলি মই নেভাবো। মোৰ স্বামীৰ দেখোন সম্পত্তি গাটোৱেই ভাল নহয়।”

“বিয়া হৈ গ'ল যেতিয়া তোমাৰ স্বামীৰ গা-মন এনেইয়ে লাহে লাহে ভাল হৈ আহিব। কিন্তু সেইবুলি কোনো কামকেই পিচলৈ পেলাই খৰ নেলাগে। তেনেকুৱা কৰিলে বহুত ক্ষেত্ৰতেই পিচতগৈ অনুশোচনা কৰিব লগীয়া হয়। তেনেকুৱা এটা অৱস্থাৰ ঘাতে সৃষ্টি নহয় সেই কাৰণেহে মই সাৱধানতা অবলম্বন কৰিব খুজিছো।”

“উইলখনত মোৰ বিষয়ে কি কি সম্পত্তি ৰখা হৈছে আপুনি কবনে বাক ?”

তোমাৰ নামে বৃদ্ধৰ প্ৰায় সকলো ঐশ্বৰ্য্য সম্পত্তিকেই দিয়া হৈছে। তুমি মাত্ৰ সেই সম্পদৰাজিৰ পৰা এখন দাতব্য চিকিৎসালয়, বৃদ্ধ লোকৰ পৰিচৰ্যাৰ কাৰণে এখন আশ্ৰম, এটা বাত্ৰঘৰ আৰু দুই তিনিটা সৰু সূৰা বাজহুৱা কামৰ কাৰণে তাৰে কিছু টকা খৰচ কৰিব লাগিব বুলি তেওঁ তাত বেলেগে উল্লেখ কৰি থৈছে।”

“আপোনাৰ বিষয়ে কি উল্লেখ কৰা হৈছে বাক ?”

“মোক দিবলগীয়া সম্বন্ধে একো সাল সলনি অৱশ্যে কৰা হোৱা নাই। সকলো আগৰ দৰেই ৰাখিছো। তথাপি মই পাব লগীয়া সম্পত্তি সম্পৰ্কে তোমাৰ লগত আনুষঙ্গিক সৰু সূৰা কেইটামান কথাৰ খাটাং ব্যৱস্থা এটা কৰি থবলগীয়া হৈছে। আজি শুকুৰবাৰ হলেই। আগত সোমবাৰে আমি নিউইয়ৰ্কত উপস্থিত হয়গৈয়েই। কালিফোৰ্নিয়ালৈ যোৱাৰ আগতে তুমি মানা বকম উৎসৱ, ভোজমেল আদিত ব্যস্ত হৈ থাকিব লাগিব। তেতিয়া তোমাক লগ ধৰি ধীৰে স্থিৰে কথা পতাই মোৰ পক্ষে টানহৈ পৰিব। গতিকে এতিয়া সময় থাকোঁতেই আগতে আমি বন্দোৱাস্ত কৰিলোৱা মতে দুখ হেজাৰ ডলাৰৰ চেকখন তুমি চহী কৰি মোক দিয়া।”

“কিন্তু চেকখন নিউইয়ৰ্কতো দেখোন মই চহী কৰি দিব পাৰো। সেইফেৰা কাম কৰোতে কেইচেকেণ্ড সময় লাগিবনো ?”

“সেই কথা তুমি নকবা। তুমি পিচে মন কৰিছানে যে কালিফোৰ্নিয়ালৈ তুমি উৰাজাহাজেৰেহে যাবা ? আজি কালি যেনেকুৱা দিন হৈছে উৰাজাহাজত ফুৰা মানুহৰ জীৱন পিচমুহূৰ্ত্ততে কি হয় কোৱা টান। তেনেকুৱা অভাৱনীয় কিবা এটা হলে মোৰ দেখোন সৰ্বস্ব হেৰোৱাৰ নিচিনাই হব। মাত্ৰ কুৰি হেজাৰ ডলাৰহে মোৰ কাৰণে বৰগৈ। গতিকেই অথবা বিপদৰ সন্মুখীন হবলৈ মই ইচ্ছা নকৰো।”

“আপুনি যদি ষিক তেনেকুৱাভাৱেই কথাটো ভাবিছে তেতিয়া হলে দিয়ক চেকবহীখন, মই চহী কৰি দিওঁ। সেই টেবুলখনৰ ওপৰতেই বহীখন আছে।”

এণ্টন কফে' অতি আথে বেথে চেক্‌বহীখন আনি এটা ফাউণ্টেন পেনেৰে সৈতে সেইখন আগবঢ়াই দিলে। ক্লেভেৰ নিস্তক্ৰুতাই কেবিনটো আবৰি ধৰিলে। কলমটোৰে লিখা থচ্, থচ্, শব্দৰ বাহিৰে আন একো শুনিবলৈ পোৱা নগল। চহী কৰি উঠি চেক্‌খন এণ্টন কফে'লৈ আগবঢ়াই দি মেইনাৰে কলে—“আপুনি কোৱা মতেই সকলো কাম কৰা হ'ল। আপুনি দেখিছে। ব্যৱসায়ী বুদ্ধিত বেচ পাকৈত লোক।” এণ্টন কফে' চেক্‌খন ঘূৰাই পকাই চাই ভালদৰে পৰীক্ষা কৰি ললে। কৰবাত্ত কিবা লিখাত ভুল আদি হৈছে নেকি চালে। আখৰ লিখোতে বিৰিঙি উঠা চিন্নাহীখিনি শুকাবলৈ ভেঙু চেক্‌খন হাতেৰে ইকালে সিকালে কেইবাৰ মান ঘূৰালে। তাৰ পিচত হাতত থকা বেগটোত অতি সাৱধানে চেক্‌খন লুমাই লৈ মেইনাৰক ধন্যবাদ জ্ঞাপন পূৰ্বক তাৰ পৰা লাহে লাহে ওলাই গ'ল।

[আঠ]

খুষ্টিয়ান সকলৰ কাৰণে দেওবাৰটো অতি পবিত্ৰ দিম। প্ৰায় সকলো লোকেই সেই দিনাই ভগবানক প্ৰাৰ্থনা জনাবলৈ গীৰ্জালৈ যায়। ঈশ্বৰ ভক্ত বহুতেই ভগবানৰ অপূৰ্ব মাহাত্ম্যৰ প্ৰশংসা কৰি ভক্তি গদ্‌ গদ্‌ চিত্তে প্ৰাৰ্থনাত নিজকে পাহৰি পেলাই।

সেই পবিত্ৰ দেওবাৰেই আজি এই নুপ্ৰভাত। নিজৰ শোৱা কেবিনত চকা লগোৱা চকীখনত বহি কাৰ্ল বিচমণ্ড ভগবানৰ প্ৰাৰ্থনাত নিমগ্ন। তেওঁৰ এই প্ৰাৰ্থনা কিন্তু পাৰ্থিব লোকৰ প্ৰাৰ্থনা নহয়। পঞ্চভূতৰ দেহৰ পৰা তেওঁৰ প্ৰাণবায়ু কেতিয়াবাই উৰি গৈছে। চকীখনত অলৰ অথৰ হৈ বহি সেই অৱস্থাতেই তেওঁ যেন আজি চিৰ আৰাধ্যভমৰ লগত এক হৈ বিলীন হৈ গৈছে।

বাতিপুৱা উঠি একে লগে চাহ খাবলৈ বুলি বিচমণ্ডৰ কেবিনলৈ সোমাই যেইনাবেই প্ৰথমে সেই দৃশ্য দেখিলে। ওচৰলৈ গৈয়েই যেইনাবৰ আক বুলিবলৈ বাকী নেথাকিল যে তেওঁৰ স্বামীৰ প্ৰাণবায়ু কেতিয়াবাই উৰি গৈছে। বিচমণ্ডৰ চকুৰ স্পন্দন যেইনাবে দেখিবলৈ নেপালে। চকু কেইটা ধৰ হৈ তেওঁলৈকে বেন চাই আছে।

এক সন্ধ্যাত যেইনাবৰ মন প্ৰাণ সঁচকিত হৈ উঠিল। বহুপৰা

মাংসুহৰ দৰে দুৱাৰৰ ওচৰতে তেওঁ কিছু সময় থিয়দি থাকিল। তাৰ পিচত ওচৰলৈ গৈ বিচমণ্ড, বিচমণ্ড বুলি দুবাৰো অলপ টান টানকৈ মাতিলে। কিন্তু কোনো সহাৰি নাই। তেওঁৰ মাতটোৱে বেবৰ চাৰিওফালে খুন্দাখাই প্ৰতিধ্বনিত হৈ তেওঁৰেই কাণত সোমালহি। এক বিৰাট আতংকত মেইনাৰৰ সৰ্বশৰীৰ কঁপি উঠিল। কিংকৰ্তব্য বিমূঢ় হৈ কিছু সময় তেওঁ তাতেই থিয়দি থাকিল। তাৰ পিচত লাহে লাহে গৈ দুৱাৰখন খুলিদি মৃত স্বামীৰ ওচৰতে থকা বিচনা খনত বহিলগৈ।

বহা ঠাইৰ পৰা হাত দুখন মেলি বিচমণ্ডক স্পৰ্শ কৰিবলৈ তেওঁ চেষ্টা কৰিলে, কিন্তু চুবলৈ সাহস নহল। তেওঁৰ মনলৈ লানি নিচিগা অজস্ৰ ভাব আহিবলৈ ধৰিলে। সীমাবিহীন ভাববাণিৰ মাজত তেওঁ যেন নিজকে পাহৰি গ'ল। তেওঁ কত আছে আৰু কি দেখিছে সেই কথাৰেই যেন কব নোৱাৰা হৈ গ'ল। বিচমণ্ডৰ মৃত্যু হৈছে। তেওঁৰ স্বামীৰ মৃতদেহ চকীখনৰ ওপৰত লৰচৰ নকৰাকৈ বহা অৱস্থাতেই আছে। কিন্তু কেনেকৈ বিচমণ্ডৰ মৃত্যু হল বাক ? তেওঁ মৰিবলৈ বা সময়হেই কিমান হ'ল ?...ইমান আকস্মিক ভাবে মৃত্যুৱে তেওঁক আহ্বান কৰিলে যে মেইনাৰক অন্ততঃ এবাৰো মাতিবলৈ তেওঁ সময় নেপালে !...

চকীখনৰ ওচৰতে হাতমেলি ঢুকি পোৱাতেই কলিং বেলটো আহিল। কিন্তু বেলটোও তেওঁ টিপিবলৈ নোৱাৰিলে বা সময়কেই নেপালে। তাৰ পৰা প্ৰমাণ হৈছে যে মুহূৰ্তৰ ভিতৰতেই বিচমণ্ডৰ মৃত্যু হ'ল। বিচনাখনৰ ওচৰত থকা টেবুলৰ ওপৰত তেওঁ গিলাচ এটা দেখিলে। কবনোৱাৰাকৈয়ে তেওঁ গিলাচটো হাতত তুলি লৈ এবাৰ শুঙি চালে। কিন্তু তাত একোৰেই গন্ধ নেপালে। গিলাচটোৰ তলিত সামান্য পানী আছিল। পানীখিনি পৰিস্কাৰ আৰু বিশুদ্ধ যেনেই লাগিল। ওচৰতে থকা পানীৰ জগটোত প্ৰায় আধাবিহি পানী আছিল। তাতো যে কিবা বস্তু মিহলি আছিল

ভেনেকুৱা যেন বোধ নহল। বেচেৰী অতি বিমোৰত পৰিল। কি কৰিব তেওঁ ভাবি নোপোৱা হ'ল। আগদিনা গধূলি বিচমণ্ডৰ লগত তেওঁ বহুত দেৰিলৈকে কথাপাতি আছিল। আমেৰিকাত গৈ কি কৰিব, কলৈ যাব ইত্যাদি কথাৰ নানাৰকম পৰিকল্পনা দুয়ো কৰিছিল। ৰাতি প্ৰায় দহবজালৈকে দুয়ো এনেকৈ ভৱিষ্যত জীৱন সম্পৰ্কে নানাতৰহৰ কথা পাতিছিল। তাৰ পিচত আন দিনাৰ নিচিনাকৈয়ে চাকৰটোৱে চাহ বিস্কুট আনি দিছিল :

বিচমণ্ডে শোৱাৰ আগতে সদায় চাহ একাপ আৰু দুখন বিস্কুট খোৱা অভ্যাস আছিল। সেই দিনাও আগৰ দৰেই চাহকাপ তেওঁ প্ৰফুল্ল মনেৰে খাইছিল। বিয়াৰ সময়ত মেইনাৰে বিচমণ্ডক দামী অতি খুনীয়া ছবি থকা কাপ এটা উপহাৰ দিছিল। দিবৰ দিনৰ পৰাই বিচমণ্ডে সদায় সেই কাপটোতেই চাহ খাইছিল। যোৱা নিশাও তেওঁ সেই একেটা কাপতেই চাহ খাই বিচনাড পৰিছিল।

আজি ৰাতি পুৱা কিন্তু বিচমণ্ড আৰু ইহ সংসাৰত নাই। মেইনাৰে অলপ স্তম্ভিত হবলৈ যত্ন কৰিলে। তেওঁ যেন এতিয়া তেনেকৈ বহি থাকিলে নহব। কিবা এটা এতিয়া কৰিব লাগিব। নিঃশব্দে তেওঁ কোঠালীটোৰ পৰা বাহিৰ হ'ল। দুৱাৰখন জপাই তলাটো বন্ধ কৰি দিলে। তাৰ পিচত লাহে লাহে তেওঁ এণ্টন কৰ্কৰ কেবিনলৈ গ'ল। বাহিৰৰ পৰা এণ্টন কৰ্কৰ কেবিনৰ দুৱাৰত তেওঁ কেবাবাৰো টুকুৰিয়ালে। এণ্টন কৰ্ক' ভেতিয়াও গভীৰ তৌপনিত। মেইনাৰ অধৈৰ্য্য হ'ল। অৱশেষত এণ্টন কৰ্ক' সাৰ পালে আৰু "সোমাই আহা" বুলি মাত দিলে।

এণ্টন কৰ্ক'ৰ শোৱা কোঠালীলৈ মেইনাৰ সোমাই গ'ল। তেওঁৰ সেই ৰূপ দেৰি আৰু ৰাতি পুৱাই শোৱা কোঠালীলৈ বিচাৰি অহাৰ কাৰণ বিচাৰি এণ্টন কৰ্ক' আচৰিত হোৱা যেন দেখা গ'ল। বিচনাডেই বাগৰ সলাই কিলাকুটি এটাৰ ওপৰত গাটো ভেজাদি তেওঁ বিচনাড

ওচৰতে থকা টেবুল লাইটটো জ্বলাই দিয়াত গোটেই কেবিনটো ভালদৰে পোহৰ হৈ উঠিল।

প্ৰায় পাগলৰ দৰেই মেইনাৰে কৈ উঠিল “তেওঁ আৰু ইহ জগতত নাই।”

“কোন ইহ জগতত নাই বুলি কৈছা?”

“মোৰ স্বামী কাল’ বিচমণ্ড।”

কস্তুকৰ কাৰণে কেবিনটোত নিস্তব্ধতাই বিৰাজ কৰিলে। তাৰ পিচত হঠাতে এণ্টন কৰ্ফ’ শোৱাৰ পৰা উঠি বহিল আৰু ব্যস্ত ভাবে স্তম্ভিলে, “তুমি কি কৈছা মই বুজিবই পৰা নাই।”

“বুজিবলৈ আৰু একো কথা নাই। আনদিনাৰ দৰেই আজিও ৰাতি পুৱাই মই একেলগে চাহ খাবৰ কাৰণে বিচমণ্ডৰ কেবিনলৈ গৈ দেখো যে তেওঁৰ মৃতদেহটো চকীত পৰি আছে। উস্! সেই দৃশ্য কি শোকাবহ! কালি গধূলি আমি দুয়ো একেলগে কতনো কথা পাতিছিলো! কিন্তু আজি ৰাতি পুৱাই কি বিৰাট ঘটনা!”

“তুমি ধৈৰ্য্য ধৰা। এতিয়া বিচলিত হোৱা সময় নহয়। আৰু আন কাৰোবাক এই কথা কৈছা নেকি?”

“কাকো কোৱা নাই। প্ৰথমেই আপোনাৰ ওচৰলৈকে আহিছো।”

এণ্টন কৰ্ফ’ থিয় হ’ল আৰু চিন্তাৰ গাউনটো পিন্ধি ললে। তাৰ পিচত তেওঁ কলে—“এবাৰ তেওঁক চাই আহোঁগৈ বলা। তুমি গৈ থকা, মই তোমাৰ পিচে পিচে গৈছো।”

অগা-পিচাকৈ দুয়ো গৈ থাকিল। বিচমণ্ডৰ কেবিনৰ ওচৰ পাই এণ্টন কৰ্ফ’ মেইনাৰৰ পৰা চাবিটো আনি নিজেই দুৱাৰ খন খুলিলে। মেইনাৰক প্ৰায় খেলিয়েই কেবিনৰ ভিতৰলৈ স্তম্ভুৱাই দি তেওঁ সোমাল আৰু নিঃশব্দে দুৱাৰ খন বন্ধ কৰি ভিতৰৰ ফালৰ পৰা খিলি লগাই দিলে।

চকীখনৰ ওচৰলৈ আহি মেইনাৰে বিচমণ্ডলৈ চাব নোৱাৰিলে। দুয়োখন হাতেৰে নিজৰ মুখখন ঢাকি ধৰি তেওঁ থিয় দি থাকিল।

এণ্টন কৰ্কে বিচমণ্ডৰ হাত এখনত ধৰি নাৰীৰ স্পন্দন পৰীক্ষা কৰি চালে। কিন্তু বিচমণ্ডৰ শৰীৰ শিল যেন টোঁচা হৈ আছে। তাত প্ৰাণৰ স্পন্দন নাই।

এণ্টন কৰ্কে মিজৈ নিজেই কৈ গ'ল—“এইটো গাঁটকৈ বৰ ভাবিব লগীয়া কথা হৈ পৰিছে।”

“কি ভাবিব লগীয়া কথা ?”

“তেওঁ যে মৃত্যুৰ ভিতৰতেই এনেকৈ মৰি থাকিল, সেইটোৱেই অতি ভাবিব লগীয়া কথা হৈ পৰিছে। কিন্তু তেওঁৰ মৃত্যুৰ কাৰণ তুমি কি বুলি ভাবা বাক ?”

“মই কেনেকৈ জানিম ?”

“তেওঁৰ মৃত্যু হোৱা বেচি সময় হোৱা নাই।। যমান দূৰ সম্ভৱ ধিক দোক-মোকালিতেই তেওঁ শেষ নিশ্বাস পেলাইছে।...তুমি কান্দিছা নেকি ? নেকান্দিবা, এতিয়া কান্দি অধৈৰ্য্য হোৱাৰ সময় নহয়। আমাৰ কাৰ্য্যপন্থা আমি এতিয়াই ধিক কৰি পেলাব লাগিব। নহলে আমি মহাবিপদৰ সন্মুখীন হ'ব লাগিব।”

“কিহৰ কাৰণে আমি বিপদৰ সন্মুখীন হমনো ?” এণ্টন কৰ্কে কথা বুজিব নোৱাৰি মেইনাৰে স্তম্ভিলে :

তেওঁৰ কথা যেন শুনা নাই এণ্টন কৰ্কে ধিক তেনেকুৱা যেন দেখুৱালে। তাৰ পিচত মেইনাৰৰ সন্মুখত থিয় হৈ কবলৈ ধৰিলে—
“তুমি পাগল হৈছা নেকি ? কি বিপদৰ সন্মুখীন হৈছো সেই কথাটোকে তুমি বুজি পোৱা নাইনে ? তেওঁৰ মৃত্যু হলেই। কোনেও তেওঁক এতিয়া পুনৰ্জীৱন দিব নোৱাৰে। তেওঁৰ কাৰণে আমি এতিয়া একো কৰিব লগীয়া নাই। কিন্তু আমি যদি মগজ ধিক কৰি বাৰি সাৱধানে চলো তেনেহলে এই মৃত্যুৰ কথা গোপনে ৰাখিব পাৰিলে আমাৰ বহুত লাভ হয়। তেওঁৰ এই আকস্মিক মৃত্যুৰ কাৰণে আমি হয়তো কেইবা লক্ষ ডলাৰো হেৰুৱাব লগীয়া হ'ব

পাৰে। সেই সম্পদ বিনাক্ষেটে এৰি দিবলৈ মোৰ মন নাই। এতিয়া মোৰ কথা মতে তুমি চলিব লাগিব। শুনাচোন বাক, মৃত্যুৰ খবৰ আনে পোৱাৰ আগতে আমাক যথেষ্ট সময়ৰ দৰ্কাৰ হৈছে। তুমি অধৈৰ্য্য নহবা। স্থূহ সবল হোৱা। আনদিনাৰ দৰেই চাকৰটোক মাতি ৰাতিপুৱাৰ চাহ জলপান আনিবলৈ দিয়া। পিচে চাবা যাতে চাকৰটো আহি কেবিনৰ ভিতৰত নোসোমাই। চাকৰ নাকৰ কোনেও ষাতে অকনো সন্দেহ নকৰে সেই বিষয়ে অতি সাৱধান হবা। চাহ-খোৱা পৰ্ব শেষ হলেই যিমান পাৰা সোনকালে আহি মোক কেবিনত লগ ধৰিবাহি। কিন্তু চাবা যাতে আনে যেন ভাবিব নোৱাৰে যে আমি কিবা ষড়যন্ত্ৰ এটাত লিপ্ত হৈছো।”

“মোক অকলে এই কেবিনত এৰি থৈ আপুনি যোৱা। মই ইয়াত অকলশৰে থাকিব নোৱাৰো।”

“তুমি অধৈৰ্য্য হৈছা কৈলেই? মনটো স্থিৰ কৰা। এই বিপদৰ সময়ত ধৈৰ্য্য হেৰুৱালে নহব। আনে যাতে বিচমণ্ডৰ মৃত্যুৰ কথা গম নেশায় সেই বিষয়ে সাৱধান হব লাগিব। আনদিনাৰ দৰেই আজিও যেন তুমি বিচমণ্ডৰ লগত একে টেবুলতে ৰাতিপুৱাৰ চাহ খাইছা তেনেকুৱা দেখুৱাব লাগিব। তেনেকুৱা কৰিলে কোনেও সম্প্ৰতি কথাটো গম নেশাব। হাঁহি মাতি ৰং মনেৰে দৈনন্দিন কাম কৰি যোৱা। তেতিয়া দেখিবা সকলো থিকেই চলিছে। চাবা যাতে উদ্বেজমাই আনৰ মনলৈ সন্দেহৰ ভাব আনিব নোৱাৰে।”

এইদৰে উপদেশ দি এণ্টন কৰ্কে দুৱাৰখন আধামেলা কৰি লাহেকৈ বাহিৰ ওলাল আৰু বাৰান্দাত কোনোবা আছে নেকি চালে। তাত কাকো নেদেখি নিঃশব্দে তাৰ পৰা ওলাই গ’ল।

মেইনাৰে দুৱাৰখন বন্ধ কৰি দিলে। হৈ ধোৱা কথাবোৰ তেওঁ এটা এটাকৈ ভাবিবলৈ ধৰিলে। এৰা, এণ্টন কৰ্কে থিকেই কৈছে। তেওঁ ধৈৰ্য্য ধৰিব লাগিব। এণ্টন কৰ্কে পিচে গোটেই পৰিস্থিতিটো

কেনেকৈ চম্ভালিব সেই কথা তেওঁ একো ভাবিবই পৰা নাই। অৱশ্যে কেইটামান উপদেশ দি গৈছে যেতিয়াই নিশ্চয় এই বিষয়ে কিবা এটা তেওঁ স্থিৰ কৰিছে। গতিকে এণ্টন কৰুৱাৰ দিহা ভৱমামতেই সকলো কাম কৰা উচিত হ'ব। তেওঁলোকৰ জাহাজৰ ভিতৰতে কথা কবলৈ টেলিফোনৰ ব্যৱস্থা আছিলেই। লাহেকৈ তেওঁ টেলিফোনটো উঠাই লৈ বাতিপুৰাৰ চাহ আনিবলৈ চাকৰক আদেশ দিলে।

কোঠালীটোৰ নীৰৱতাই যেন গোটেই পৰিস্থিতিটোকেই ভয়াবহ কৰি তুলিছে। বাহিৰৰ উজ্জল পোহৰ আহি কোঠালীটো তেতিয়াওঁ ভালদৰে জ্বলিকাই উঠাৰ পৰা নাছিল। বিচনাৰ ওচৰতে সৰু লাইটটো তেতিয়াও জ্বলিয়েই আছিল। সেই লাইটটো তেওঁ লুমাই দি গাধোৱা ঘৰৰ লাইটটো জ্বলাই দিলে। তেওঁ স্থিৰ কৰিলে যে কিবা এটা উপায়ে চাহ লৈ অহা চাকৰটোক এনেকুৱাভাৱে বুজাব লাগিব যে বিচমণ্ডে তেতিয়া গা ধোৱা ঘৰত সোমাই হাত মুখহে ধুই আছে। ইয়াকেই ভাবি তেওঁ ওচৰতে খালি হৈ পৰি থকা চকা লগোৱা চকীখন গাধোৱা ঘৰৰ ভিতৰলৈ থেলি লুমাই দিলে। কলৰ পানী খুলি দিলে যাতে তাৰ পৰা শব্দ এটা হৈ থাকে। কলৰ পৰা পৰ থকা পানীৰ শব্দ শুনি তেওঁ তাতে অলপ সময় নীৰৱে থিয় দি থাকিল।

ইতিমধ্যে চাকৰটো অহাৰ শব্দ শুনা গ'ল। সেইয়া সি নিশ্চয় চাহ লৈ আহিছে। অলপ পিচতেই চাকৰটোৱে দুৱাৰত শব্দ কৰি সি অহাৰ জাননী দিলে।

বিচমণ্ডক উদ্দেশ্য কৰি কোৱাৰ বিচিনাকৈ মেইনাৰে টান টানকৈ কথা কবলৈ আৰম্ভ কৰিলে। তেওঁ এনেকুৱা এটা বুজাবলৈ চেষ্টা কৰিছে যাতে গাধোৱা ঘৰত কলৰ পানী পৰি থকা শব্দৰ কাৰণে বিচমণ্ডে শুনিব পৰাকৈহে তেনেকুৱাভাৱে চিঞৰি চিঞৰি কথা কবলগীয়া হৈছে।—তেওঁ কৈ গ'ল—

“বহু কাল, মই জীলা বংটোহে ভাল পাওঁ। মই ভাবোঁ যে

নীলাবঙৰ কাপোৰেহে মোক বেচিকৈ শুৱাই। তোমাক দেখোন এই কথা মই কেবাদিনো কৈছো।”.....

এনেকৈ কোৱাৰ পিচত তেওঁ দুৱাৰখন খুলি সমুখতেই থিয় হ’ল যাতে বাহিৰৰ পৰা চাকৰটোৱে বিচনাখন দেখা নেপায়। ইাঁহ মুখেৰেই চাহ জলপান অনা চকা লগোৱা টেবুলখন তেওঁ চাকৰটোৰ হাতৰ পৰা টানি লৈ আহিল আৰু লগে লগে বিচমণ্ডক উদ্দেশ্য কৰি কোৱাৰ ভাও ধৰি কৈ গ’ল—“চাহ আহিলেই কাল’, তুমি সোনকালে দাঙি ধৰাই আহ। মই বাক চাহৰ টেবুলৰ ওচৰতে আছো।”

হাতেৰে ইংগিত দি তেওঁ চাকৰটোক যাবলৈ নিৰ্দেশ দিলে। তাৰ গতিবিধিৰ পৰা এনেকুৱা লাগিল যে সি যেন তাৰ আকৌ কিবা দৰ্কাৰ হব পাৰে সেই কথা ভাবি তাৰ পৰা যাব খোজা নাই। তাতেই থিয় হৈ থাকি সি মেইমাৰক সুধিলে—“মেমচাহেব, পদাৰ্থকেইখন ডাঙি দিম নেকি?”

“নেলাগে, তুমি সেই বিষয়ে এতিয়া ভাবিব নেলাগে। তোমাক যাবলৈ দিছো নহয়। অ, আমি এতিয়া কোন ঠাই পাইছোহি? নিউইয়ৰ্ক দেখা গৈছেনে বাক?”

“ইয়াৰপৰা উপকূলটো সুন্দৰকৈ দেখা পোৱা গৈছে।” চাকৰ-টোৱে উত্তৰ দিলে। তাৰ পিচত আকৌ সুধিলে “মেমচাহেব, মই ভিতৰলৈ গৈ চাহাবক কিবা সহায় কৰি দিম নেকি?”

“নেলাগে, কিবা দৰ্কাৰ হলে বাক তোমাক আকৌ মাতিম। তুমি এতিয়া যোৱাগৈ।”

কোৱাৰ লগে লগেই তেওঁ দুৱাৰখন বন্ধ কৰি দিলে। বন্ধ দুৱাৰখনত আঁউজি নিজেই অলপ প্ৰকৃতিস্থ হবলৈ বন্ধ কৰিলে। তেওঁ যেন যথেষ্ট দুৰ্বল হৈ পৰিছে। তাতেই অলপ সময় থিয় দি থাকি গাধোৱা ঘৰলৈ গৈ পানীৰ কলটো বন্ধ কৰি দিলে। কেবিনটোৰ পৰা ওলাই তেওঁ দুৱাৰখনত ডলা লগাই চাবিটো হাতত ললে আৰু এণ্টন কৰ্কৰ কোঠালীলৈ গ’ল।

এণ্টন কৰ্কে ইতিমধ্যে মুখ হাত ধুই দাড়ি খুৰাই চিকুন হৈ তেওঁৰ কাৰণে অপেক্ষা কৰি আছিল।

মেইনাৰ সোমাই অহাৰ লগে লগেই পঢ়ি থকা আলোচনী খনৰ পৰা মূৰ ডাঙি এণ্টন কৰ্কে কলে, “অলপ হাঁহি মূৰা হৈ নথকা কেলেই? হঠাতে কোনোবা ইয়াতলৈ সোমাই আহিব পাৰে। আন মানুহে আহি দেখিলে আমি বুজাব লাগিব যে আমি যেন সাধাৰণভাবে কিবা ঘৰুৱা কথাহে পাতি আছো।”

মেইনাৰে সেই কথাত বেচি-গুৰু দিবলৈ চেষ্টা নকৰি অলপ উত্তেজিত হোৱাৰ নিচিনাকৈয়েই স্মিলিলে :—

“আমি এতিয়া কি কৰিম? মইতো একো ভাবিয়েই পোৱা নাই।”

“ভাবিবলৈ আৰু কিটো আছে? মই সকলো থিক কৰি পেলাইছো। আমি এতিয়া এনেকুৱাভাবে অগ্ৰসৰ হব লাগিব যেন কাল্ বিচমণ্ড জীয়াই আছে। বৰ্তমানে সেইটোৱেই একমাত্ৰ উপায়।”

এই কথাৰ কি উত্তৰ দিব বেচৰী মেইনাৰে একো ভাবি নপালে। শূন্য দৃষ্টিৰে এণ্টন কৰ্কলৈ চাই থাকিল মাত্ৰ।

এণ্টন কৰ্কে কৈ গ’ল—“শুনাচোন, তুমি ভয় নেখাবা। সকলোৱেই কাল্ বিচমণ্ডৰ আচৰিত ধৰণৰ ব্যৱহাৰ পান্ধিব কথা জানে। তুমিওতো জানা যে কেতিয়াবা কেতিয়াবা তেওঁ কাকো দেখা নকৰে আৰু কাৰো লগতেই কথা নপতাকৈ কেইবানিনো থাকে। গতিকেই আমি ৰাতি যেতিয়া উপকূলত নামিমগৈ, তাত এনেকুৱাকৈ মানুহক বুজাই দিয় যে কাল্ বিচমণ্ডৰ গা ভাল নহয়। তেওঁ বৰ ক্লান্ত হৈ পৰিছে আৰু সেই কাৰণে কাকো দেখা নকৰে। তেনেকুৱাকৈ মানুহক দেখা নকৰা স্বভাৱ তেওঁৰ দেখোন আগৰ পৰা আছেই। গতিকে সেই বিষয়ে একো ভাবিব লগীয়া নাই। কালিৰ ভিতৰতে মই তেওঁৰ বড়ন উইলখন থিক কৰি পেলাম। উইলখনৰ কাম শেষ হৈ বোৱাৰ পিচত ৰাতি সন্ধ্যাৰ ক্ৰিয়া বন্ধ হৈ বিচমণ্ড

মৃত্যু হ'ল বুলি আমি আনক জানিবলৈ দিম। কেইবাজনো ডাক্তৰৰ লগত মোৰ ভাল চিনাকি আছে। তাৰে এজনৰ পৰা উক্ত কাৰণত মৃত্যু হোৱা বুলি চাৰ্টিফিকেট এখন সংগ্ৰহ কৰিবলৈ মোৰ বিশেষ অনুবিধা নহব। তাৰ বাবে যে যথেষ্ট টকা ফিজ হিচাবে দিব লাগিব সেইটো থিক। উইলখন সম্পূৰ্ণ হলেই দেখিবা যে তুমি আমাৰ দেশৰ ভিতৰতেই অশ্রুতম ঐশ্বৰ্য্যশালী বিধবাকপে পৰিগণিত হবা। লগতে মোৰ বাকী থকা দিন কেইটাৰ কাৰণেও যথেষ্ট ধিনি পাম।”

অজ্ঞপৰা মানুহৰ নিচিনাকৈ মুখখন মেলি মেইনাৰ তাতেই থিয় হৈ থাকিল। একো শব্দই তেওঁৰ মুখৰ পৰা বাহিৰ নহল। তাৰ পিচত কঁপা কঁপা মাতেৰে স্নিগ্ধে, “কিন্তু মৰাশটো ইয়াতে এৰি আমিহে কেনেকৈ চহৰলৈ নামি যাম। মৰাশটো ইয়াতে থাকিলে আমি ধৰা নপৰিম জানো ?”

“তুমি বৰ আকৰী ছোৱালীহে। বিপদৰ সময়ত মানুহৰ উপস্থিত বুদ্ধি থকা দৰ্কাৰ। তোমাৰ স্বামীক আমি লগতেই লৈ যাম। আবকাৰী বিভাগ বা আন বিষয়াও তোমাৰ স্বামীক খামা তালচ কৰিবলৈ নাহে। তেওঁলোকৰ সকলোকেই মই ব্যক্তিগতভাবে চিনি পাওঁ। তদুপৰি কাল' বিচমণ্ডক চিনি নেপাইয়েবা কোনে ? সকলোৱে জানে যে তেওঁ চকা লগোৱা চকীখনতেই দিন কটায়। সেই চকীত বহা অৱস্থাতেই তেওঁক আমি চকীৰে সৈতে লৈ যাম। তেওঁৰ চকুত এজোৰ গগোলচ পিন্ধাই দিম, আক চকু ঢাক খোৱাকৈ টুপীটো টানি দিম। স্নবিধাজনক গাড়ী এখন ধৰব কৰি অনাম। চকীৰ সৈতে বাতে গাড়ীৰ ওপৰত তেওঁক উঠাব পৰা যায় তেনেকুৱা ব্যৱস্থা কৰিব লাগিব। ঘৰ পোৱাৰ লগে লগেই চহৰত থকা তেওঁৰ ঘৰত অকলশৰীয়াকৈ তেওঁক ৰাখিব লাগিব। কোনেও বাতে তেওঁক দেখা কৰিবলৈ আহিব নোৱাৰে তাৰ ব্যৱস্থা কৰিব লাগিব। অতি দৰ্কাৰত কোনোবা আহিলেও তুমি তেওঁক বুজাই মেলি ঘূৰাই পঠিয়াব লাগিব।”

মেইনাৰে কলে—“আপুনি কিন্তু মোৰ লগত থাকিব লাগিব। মই অকলে ইমানবোৰ দায়িত্ব লব নোৱাৰো।”

“মইনো আকৌ কেলেই থাকিব লাগে? তোমাক উৎসাহিত কৰিবলৈ নেকি? ডাক্তৰ আৰু উকীলৰ লগত দিহা পৰামৰ্শ কৰিবলৈ দেখোন মোক যথেষ্ট সময়ৰ আৱশ্যক হ'ব। অ, এতিয়াও পিচে আমাৰ কৰিব লগীয়া বৰ জৰুৰী কাম এটাই বাকী আছে। তেওঁক বিচনাৰ পৰা উঠাই ভাল দৰে কাপোৰ কানি পিন্ধাই চকৌখনত সূন্দৰকৈ বহুৱাই দিব লাগিব। এই কামত পিচে তুমি মোক সহায় কৰিব লাগিব। এই কামত লাগিবলৈ তুমি হয়তো ভাল নেপাবা। তাৰ বাহিৰে কিন্তু আন উপায় নাই। তুমি এতিয়া কেবিনলৈ যোৱাগৈ। মই কেইডালমান বচী বিচাৰি আনোঁগৈ। তাৰ পিচত মই তাতেই তোমাক লগ ধৰিমগৈ।”

‘বচীনো কেলেই?’

“কেলেই? বচী নলগালে নহ'ব নহয়! চকৌখন টানিলৈ ষাওঁতে তেওঁৰ মৰাশটো কেনেবাকৈ বাগৰি পৰিলে সকলো পৰিকল্পনাই মাটি হৈ নেযাব জানো?”

মেইনাৰে একো নেমাতিলে। লাহে লাহে তেওঁ নিজৰ কেবিনলৈ ঘূৰি গ'ল।

বচী বোগাৰ কৰিবলৈ এণ্টন কৰ্ক' তেওঁৰ কোঠালীলৈ আহিল। তাৰ পিচত আৱন্ত হ'ল এণ্টন কৰ্ক'ৰ পৰিকল্পনামতে কাৰ্য্যব্যৱস্থা। সেই সময়খিনি মেইনাৰৰ কাৰণে হৈ পৰিল অতি সংকটজনক। তেওঁ যেন সপোনহে দেখিছে। এক বিৰাট বিভীষিকাই যেন তেওঁক আগুৰি ধৰিছে। এণ্টন কৰ্ক'ৰ কাৰ্য্যব্যৱস্থাৰ তেওঁ নীৰৱ দৰ্শক হৈ থাকিল।

এণ্টন কৰ্ক' বিচমণ্ডৰ মৰাশটো অতি সাৱধানে উঠাই কাপোৰ কানি পিন্ধাই দিলে। খটো চকৌখনত বহুৱাই বচীৰে খুব ভালদৰে চকৌৰ কাঠত বান্ধি দিলে বাতে খটো লৰচৰ নহয়। খটোত এটা

ডাঙৰ কোট পিন্ধাই দি বচীবোৰ ঢাক খুৱাই দিলে যাতে সেইবোৰ কাৰো চকুত নপৰে। ডিঙিটো চকুত আঁউজাই দি ফিটা এডালেৰে লুঙ্গৰবটৈ বান্ধি দিলে। চিন্ধৰ গলবান এখন ডিঙিত মেৰিয়াই দি ফিটাডাল নেদেখা কৰি দিলে। থিকমতে বন্ধা হোৱাৰ পিচত কাপোৰেৰে বচী, ফিটা আদি ঢাক খাইছেনে নাই পৰীক্ষা কৰি সকলো থিক হোৱাৰ পিচত লাহেকৈ চকুত গগোলচ জোৰ পিন্ধাই দিলে। তাৰ পিচত টুপীটো মূৰত পিন্ধাই দি চকু দুটা ঢাক খোৱাকৈ 'অলপ' আগলৈ টানি দিলে। এইদৰে সকলো থিক থাক কৰি দিয়াৰ পিচত প্ৰকৃততেই দেখা গল সেইতো যে মানুহৰ মৰাখ হব পাৰে সেই কথা কোনেও ভাবিবই নোৱাৰিব।

এণ্টন কৰ্কে কৈ গ'ল—“এতিয়া আৰু অধিক দায়িত্ব তোমাৰ মূৰলৈ আহিল। শটো উপকূললৈ অনাৰ লগে লগেই আন মানুহ যাতে ওচৰ চাপিব নোৱাৰে সেই কথা পাহৰি নেযাব। সেই লুবিধা তুমি কাকোৱেই নিদিবা। ঘৰ পোৱাৰ লগে লগেই কোঠালীত সোমাই দুৱাৰ বন্ধ কৰি দিবা আৰু কাকোৱেই দেখা নকৰিবা। তোমাৰ লগতেই বিচমণ্ডৰ কাৰণেও বাস্তিৰ খোৱা আহাৰ যাতে পঠিয়াই সেই কথা মনত ৰাখিবা। দৰ্কাৰ হলে তেওঁৰ আহাৰ পঠিয়াৰ লগে বুলি মনত পেলাইও দিবা। সেই আহাৰ যাতে টেবুলতে পৰি নেথাকে সেই কথাও মন কৰিবা। গতিকে দুয়োজনৰ আহাৰ যিনি তুমিয়েই খাই শেষ কৰি থব লাগিব। খালি খাল দুখনহে যাতে চাকৰ কেইটাই নিয়ে সেই কথা মনত ৰাখিবা।....

“ভদুপৰি টান টানকৈ তুমি কোঠালীৰ ভিতৰতে কথা কৈ থাকিবা। স্তেতিয়াহে বাহিৰত খুঁৰি ফুৰা চাকৰ নাকৰে বুজিব যে তুমি বিচমণ্ডৰ লগত কথা পাতি আছা। তুমি পাহৰি নেযাবা যে বিচমণ্ডৰ বেমাৰহে হৈছে, মৃত্যু হোৱা নাই। গতিকে তেওঁ কথা কব পৰা অৱস্থাতেই আছে। কোঠালীৰ ভিতৰত মানুহৰ মাত কথা শুনিলে চাকৰবোৰে নিশ্চয় সন্দেহ কৰিব। গতিকেই মাত কথা যাতে

নিয়মমতে চলি আছে সেই বিষয়ে ব্যৱস্থা লবা। তুমি এই তিনি সাতধানতা অৱলম্বন কৰিলেই হয়। বাকী সকলো তিনিৰ দাবি মই লৈছো।”

অলপ সংকোচিত হৈ মেইনাৰে সুধিলে—“কিন্তু আমি ভবা মতে যদি সকলো নিয়াবিকৈ হৈ নুঠে তেতিয়া কি হব?”

“সেই বিষয়ে তুমি চিন্তা নকৰিবা। কিবা কাৰণত যদি আমাৰ পৰিকল্পনা ওলট-পালট হৈ যায় আৰু সকলো কথা ওলাই পৰিব লগীয়া অৱস্থা এটাৰ সৃষ্টি হয়, তেনেহলে মোক লগ পোৱাৰ আগতে তুমি কোনো প্ৰশ্নৰেই কাকোৱেই একো উত্তৰ নিদিবা।”

কোমল সুৰেৰে মেইনাৰে কলে, “কেলেই জানো কব নোৱাৰো, ভয়ত মোৰ অৰ্ধ কণ্ঠ শুকাই গৈছে।”

এণ্টন কৰ্ক' নিৰ্ভয় দি কলে “তোমাৰ ভয় লগাটো স্বাভাৱিক। এতিয়া তুমি যোৱা আৰু জাহাজৰ মজিয়াতে অলপ বিশ্রাম লোৱাগৈ। তোমাক যাতে সকলোৱেই আনন্দ মনেৰে চলা ফুৰা কৰি থকা দেখে সেই কথা মনত ৰাখিবা। কিয়নো জাহাজৰ মানুহবোৰে প্ৰত্যেকেই জানে যে নিউইয়ৰ্ক সোনকালে পাবলৈ তুমি অতি আগ্ৰহান্বিত।”

এই আলোচনাৰ পিচত এণ্টন কৰ্ক' কেবিনৰ পৰা ওলাই গ'ল।

নিউইয়র্ক অভিমুখে জাহাজ ধীরে ধীরে আগ বাঢ়িছে। বাধাহীন সলিলবাশি অতিক্রম কৰি গৈ থকা জাহাজৰ বুকুৰ মাজত মেইনাৰ জীৱনৰ পৰাণ চলিছে। মিনিটৰ পিচত ঘণ্টা পাৰহৈ গৈছে। নিউইয়র্ক ওচৰ চাপি আহিছে। লগে লগে মেইনাৰে অনুভব কৰিছে এক বিৰাট অস্থিৰতা। ওলমি থকা বচী এডালত ধৰি তেওঁ যেন শূণ্যত ওপঙি আছে। বচী ডালৰ পৰা হাত এৰি গলে কি হব সেই কথা যেন ভাবিয়েই তেওঁ সঁচকিত হৈ উঠিছে। এণ্টন কৰ্কে কোৱামতে সকলো কাম নিয়াবিকৈ বহলে কি অৱস্থাৰ সন্মুখীন হব লাগিব সেই কথা ভাবি তেওঁৰ গা শিঞৰি উঠিল। বাইন'কুলাৰটো হাতত লৈ এয়েয়ে এবাৰ চালে নিউইয়র্ক দেখা পোৱা হৈছে বেকি। তেতিয়াহে তেওঁ বুজিলে যে জাহাজ নিউইয়র্ক পালেহিয়েই। অলপ পিচতেই উপকূলৰ দাঁতিত জাহাজ লাগিলহি। আবকাৰী বিষয়া, শাস্ত্ৰ আৰু ইন্সপেক্টৰ বিষয়া কেইজনে ইঞ্জিন নাৱে'ৰে আহি ইতিমধ্যে জাহাজৰ ওচৰ পালেহিয়েই।

এতিয়াহে শ্ৰুত পৰীক্ষা আৰম্ভ হ'ব। অলপ ব্যস্তভাবে মেইনাৰ আকৌ কেবিনৰ ভিতৰলৈ সোমাই গ'ল।

খিৰিকীৰে ডুমুকিয়াই চাই তেওঁ দোঁথলে যে বাহিৰত এণ্টন কৰ্ক আৰু জাহাজৰ কেপ্তেইন দুয়ো পাচপট আৰু আবকাৰী বিষয়া সকলৰ লগত কথা-বাৰ্তা হৈ দৰ্কাৰী কাৰ্য্য সমাপন কৰাত ব্যস্ত হৈ আছে।

অলপ পিচতেই এণ্টন কৰ্ক ইমিগ্ৰেচন বিভাগৰ বিষয়াজনক মেইনাৰৰ লগত সাক্ষাতৰ কাৰণে লৈ আহিল। মেইনাৰে কথাটো ভাল পোৱা নাছিল যদিও বিষয়াজনক দেখা কৰিবলৈ তেওঁ অমান্তি হোৱাৰ প্ৰশ্নই উঠিব নোৱাৰে। গতিকেই তেওঁৰ লগত মেইনাৰৰ সাক্ষাত হল। বিষয়াজনক এণ্টন কৰ্ক ইতিমধ্যে নিজৰ চতুৰালিৰ বলত হাতৰ মুঠিলৈ আনি লৈছিল। গতিকেই মেইনাৰৰ লগত তেওঁ সাধাৰণ দুই এটা কথা হে পাতিলে। স্বামীৰ অন্তঃস্থতাৰ কাৰণে দুখ প্ৰকাশো কৰিলে। তাৰ পিচত তেওঁলোকৰ বৈবাহিক জীৱনৰ লুখ কামনা কৰি বিষয়াজন সন্মানসূচক ভংগীৰে এণ্টন কৰ্কৰ লগত তাৰ পৰা ওলাই গ'ল।

বিষয়াজন যোৱাৰ পিচত মেইনাৰে ভাবিলে যে সকলো কাম বোধ হয় সুন্দৰ ভাবেই হৈ যাব। তাৰ অলপ সময়ৰ পিচতেই এণ্টন কৰ্ক তেওঁৰ ওচৰলৈ খুঁৰি আহিল। তেওঁ কলে, “সকলো ব্যৱস্থা লুকলমেই হৈ গৈছে। গোটেই পৰিস্থিতিটোকেই মই আৱদ্ধাধীন কৰি পেলাইছো। নামি যাবলৈ বিভাগীয় বিষয়াজনে আমাক অনুমতি দিছে। আন এটা কথা কবলৈহে মই তোমাৰ ওচৰলৈ আহিলো। কালি ৰাতিপুৱালৈকে আমাৰ বোধ হয় আকৌ দেখাদেখি হোৱাৰ সম্ভাৱনা নাই। উকীলৰ লগত পৰামৰ্শ কৰোতে য়োব হয়তো বহুত পলম হব পাৰে। তথাপিও সেই কাম শেষ কৰিয়েই বিমান সোনকালে পাবো ডাক্তৰ এজন লগত লৈ মই আহিম। এতিয়া যাওঁহে।” এই বুলি কৈ এণ্টন কৰ্ক তাৰ পৰা ওলাই গ'ল।

তেওঁ ওলাই যোৱাৰ পিচত মেইনাৰে অতি অকলশৰীয়া বোধ কৰিলে। এই বিপদত সহায় কৰিবলৈ ইহ জগতত যেন আৰু

কোনো নাই। বেলিঙত ভেজা দি অলপ সময়ৰ কাৰণে তেওঁ তাতেই থিয় দি থাকিল। তাৰ পিচত উত্তৰ ফালে থকা মজিয়াখনলৈ একেধৰে বাহিৰলৈ চাবলৈ ধৰিলে। আকাশস্পৰ্শী অট্টালিকাবোৰেৰে সৈতে ওচৰতে দেখা মিউইয়ৰ্ক চহৰখনলৈ তেওঁৰ ভয় লাগিল। যাম যাম বুলি আশা কৰি থকা সেই চহৰখনলৈ যাবলৈ তেওঁৰ আজি অকনো ইচ্ছা নাই। লাহে লাহে সন্ধিয়া হৈ আহিল। অট্টালিকা-বোৰত বিজুলি বাতি চিকমিকনি দেখা গ'ল। ইতিমধ্যে জাহাজৰ পৰা নামিবৰ সকলো ব্যৱস্থা বিষয়া সকলে কৰি পেলাইছিল। এণ্টন কৰ্কে শেষত কোৱা কথাৰোৰ মেইনাৰৰ মনলৈ বাবে বাবে আহিবলৈ ধৰিলে। তেওঁ কৈছিল—“জাহাজৰ পৰা নামাৰ লগে লগেই তোমাৰ ওপৰত আহি পৰিব এক বিৰাট দায়িত্ব। সেই দায়িত্বৰ গুৰুত্ব অকল তুমিয়েইহে নিয়াবিকৈ বহন কৰিব লাগিব। ইয়াত তুমি আন কাৰো সহায় বিচাৰিবলৈ স্থান নাই।”

আমুসংগিক বহুত চিন্তাই আহি তেওঁক হেঁচা মাৰি ধৰিলে। আক অলপ সময় পিচত কি পৰিস্থিতিৰ সৃষ্টি হয় কোনে জানে বাক ? লাহে লাহে তেওঁ আকৌ কেবিনৰ ভিতৰত সোমালগৈ। বিচমগুৰ যুতদেহ চকীখনত বহুৱাই থোৱা আছে। টুপীটোৰে চকু দুটা পৰ্য্যন্ত ঢাক খাই পৰিছে। চকুত গগোল্‌চ। এক বিৰাট আতংকত মেইনাৰৰ খৰীৰ কঁপি উঠিল। ইতিমধ্যে মিঞা চাকৰ লৰা এটা আহি সেই কোঠালীত সোমাল। তেওঁ সঁচকিত হৈ উঠিল। তেওঁৰ মনলৈ আহিল লৰাটোৱে যেন অতি সন্দেহৰ চকুৰে বিচমগুলৈ চাইছে। নিমিষতেই তেওঁ চকীখনৰ ওচৰলৈ গৈ বিচমগুৰ গাৰ ওপৰত দি থোৱা স্কাৰ্ফৰ মূখৰ ওপৰলৈকে টানি দিলে। বিচমগুৰ কোৱাৰ ভাওঁ ধৰি তেওঁ কৈ গ'ল—

“কাৰ্ল, তুমি কথা নকৰা। বাহিৰত অতিপাত ঠাণ্ডা। স্কাৰ্ফৰ মূখলৈকে টানিলোৱাচোন। ঠাণ্ডা বতাহ আহি গাত লাগিলে তোমাক বৰ অস্বস্তি কৰিব।”

বিচমণ্ডে একো উত্তৰ নিদিয়া কাৰণে চাকৰটোৱে ঘাতে অকনো সন্দেহ কৰিব নোৱাৰে সেই কাৰণে লগে লগেই তেওঁ চাকৰটোক লক্ষ্য কৰি কলে :—“বিচমণ্ডক গাড়ীত উঠাওঁতে তুমি কিম্বা অতি সাৱধান হৈ উঠাৰ লাগিব। তদুপৰি উঠোৱাৰ সময়ত অনাহকত যেন অকনো পলম নহয়। খুব সোনকালে ঘৰলৈ যাবলৈ বিচমণ্ডে ইচ্ছা প্ৰকাশ কৰিছে।.....

*

*

*

তেওঁ দুৱাৰখন বহলকৈ খুলি দিলে। চাকৰটোৱে বিচমণ্ড বহি থকা চকালগোৱা চকীখন লাহে লাহে খেলি জাহাজৰ পৰা নামিবলৈ লগাই দিয়া তন্ত্ৰাৰ ওচৰ পোৱালেহি। মেইনাৰেও চকীখনতে ধৰি লাহে লাহে আগবাঢ়ি গৈ থাকিল। বাওঁতে মজিয়াৰ বাটটোত থকা জাহাজৰ কৰ্মচাৰীসকলে বিচমণ্ডক নমস্কাৰ জনালে। নামি যোৱা বাটটোত বহুত মানুহে অপেক্ষা কৰি আছিল। বিৰাট ঐশ্বৰ্য্যশালী বিচমণ্ডক চোৱাতকৈ বৃদ্ধৰ তৰুণী ভাৰ্য্যা ধুনীয়া মেইনাৰৰ দৰ্শন লাভৰ কাৰণেও কিছুমান মানুহ তাত জমা হৈছিলহি। সেই মানুহৰ চকু তেওঁলোকৰ ওপৰত পৰিল। তাত থকা সকলো দৰ্শকেই নীৰৱ। এই নীৰৱতা মেইনাৰে যেন সহ কৰিব পৰা নাই। সেই কাৰণেই তেওঁ বিচমণ্ডক লক্ষ্য কৰি কলে—“তুমি অকনো চিন্তা নকৰিবা কাল, বাহিৰতে গাড়ীখন বৈ আছে। আমি এতিয়াই ঘৰ পামগৈ। তেতিয়া তুমি বিচিন্তা নকৰিবা বিনামৰাৱে বিচিন্তা কৰিবা।”

চকীখন খেলি খেলি গাড়ীখনৰ ওচৰলৈ লৈ অহা হ’ল। মেইনাৰৰ অনুমান হল যে জাহাজটোৱে যেন গাড়ীখন আক কিছ ওচৰত বন্ধাৰ পাবিলেহেঁতেন। তেওঁৰ এনেকুৱাভাৱ হল,—“সেই মূৰ্খ জাহাজটোৱে ইমান দূৰতে গাড়ীখন বাবিলে কৈলৈই।” তেওঁ কিম্বা খুলি একো নকলে।

চকীখন গাড়ীৰ ওচৰ পোৱাৰ লগে লগেই এটা বন্দুৰৰ দি জাহাজ-

ভাৰটোৱে আহি তেওঁৰ ওচৰত হাজিৰ হৈ কলে “মেমচাহেব, নিউইয়ৰ্ক চহৰলৈ আপোনালোকক স্বাগতম জনাইছো”

দ্রাইভাৰজনে বিনয়ী উত্তৰ মেইনাৰৰ পৰা নেপালে। তেওঁ মাত্ৰ কলে :—“মোৰ স্বামী বৰ অসুস্থ। সোনকালে গাড়ীত চকীখন উঠাই দিয়াৰ ব্যৱস্থা কৰা।”

কিহৰ কাৰণে যেন মেইনাৰে দ্রাইভাৰজনক অকনো ভাল পাব নোৱাৰিলে। দ্রাইভাৰজনেও যেন তেওঁৰ প্ৰতি অকনো শ্ৰদ্ধাৰ ভাৱ নেদেখুৱালে। চকীখনৰ পৰা চাকৰটোক আন্তৰ কৰি পিক্-আপৰ নিচিনা সেই গাড়ীখনৰ পিচকালে পাৰি দিয়া তন্ত্ৰাৰ ওপৰেৰে চকীখন খেলি নি দ্রাইভাৰজনে নিজেই বিচমণ্ডক গাড়ীৰ পিচকালে বহুৱাই দিলে। চকীখন গাড়ীৰ ওপৰত থৈ ককালটো পোনাই বিচমণ্ডৰ ফালে অলপ কেৰাহিকৈ চাই দ্রাইভাৰজনে মেইনাৰক লক্ষ্য কৰি কলে— “বিচমণ্ডৰ চেহেৰাটো দেখোন একেবাৰে কিবা যেন দেখা গৈছে।”

“মই তোমালোকক কৈছোৱেই যে মোৰ স্বামী বৰ অসুস্থ। সেই কাৰণে যিমান পাৰি সোনকালে তেওঁক ঘৰলৈ লৈ যাব লাগে।”

“আপোনালোকে যেনেকৈ কয় থিক সেইমতেই কৰা হব মেম-চাহেব।” এইবুলি দ্রাইভাৰজনে মেইনাৰলৈ চালে আৰু ওচৰতে থকা বেঞ্চ এখনত তেওঁক বহিবলৈ দি গাড়ীৰ পৰা নামি তেওঁ পিচকালৰ দুৱাৰখন বন্ধ কৰি দিলে। নিজৰ চিটলৈ গৈ দ্রাইভাৰে দুৱাৰখন বন্ধ কৰা খবৰ মেইনাৰে শুৱিলে। অলপ পিচতেই গাড়ীৰ ইঞ্জিন চলোৱা খবৰ শুনা গ’ল। লাহে লাহে গাড়ী চলিবলৈ ধৰিলে। এতিয়াহে যেন মেইনাৰে অলপ শান্তিৰ নিশ্বাস পেলালে।

চহৰৰ মাজেৰে গাড়ীখন মন্থৰ গতিৰে আগ বাঢ়িল। বেঞ্চখনতে বহি লৈ চকু দুটা আধামুদা কৰি মেইনাৰে ভাবি গ’ল এটা এটাকৈ হৈ যোৱা ঘটনা সমূহৰ কথা। অলপ পিচতেই চকুমেৰি তেওঁ আগকালে চালে। তেওঁ দেখিলে যে দ্রাইভাৰৰ চিটত থকা আইনাত প্ৰতিকলিত

হোৱা তেওঁৰ চ'বিতোঁলৈ ড্ৰাইভাৰজনে আচৰিত ভাবে মাজে মাজে চাইছে। অৱশেষত চেণ্টেল পাৰ্কৰ পক্ষম এভিনিউৰ পূব কাললৈ আহল বহল এটা ঘৰৰ সন্মুখত গাড়ীখন বলহি।

গাড়ীখন বোৱাৰ পিচত ড্ৰাইভাৰে আহি পিচফালৰ দুৱাৰখন খুলি দিলে। ঘৰৰ প্ৰধান চাকৰটো লগে লগে দৌৰি আহি তেওঁলোকৰ ওচৰত থিয়হৈ নমস্কাৰ জনালেহি। বিচমগুৰু যাতে চাকৰটোৱে ভালদৰে দেখা নেপায় সেইবাবে চাকৰটোৰ সন্মুখতেই মেইনাৰ থিয় হ'ল, আৰু বিচমগুৰু শোৱা কোঠালী ভালদৰে বখা হৈছেনে নাই নুখিলে।

“হয় মেমচাহেব, সকলো ঠিক থাক কৰি ধোৱাই আছে। ইতিমধ্যে আন গাড়ীত আহাজৰ পৰা সকলো বস্তু বাহানি আহি পাইছে। সকলো বিনিকেই মই নিয়াবিকৈ ধৈছে।”

জোৰপূৰ্বক এটা হাঁহি মাৰিবলৈ চেষ্টা কৰি মেইনাৰে কলে “তুমি বেচ হিচাৰি মানুহ দেখিছো।”

ড্ৰাইভাৰজন ভাতেই থিয় হৈ আছিল। সোনকালে চকীখন উলিয়াই নিলেই সি ঘেৰ ভাল পায়।

মেইনাৰে চাকৰটোক পূৰণ কলে—“এই দীঘলীয়া ভ্ৰমণৰ পিচত মোৰ স্বামী অতি ক্লান্ত। ইতিমধ্যে বোধহয় চকীৰ ওপৰতেই তেওঁ শুই পৰিছেই। তেওঁক নজগোৱাকৈ অতি সাৱধানে তুমি চকীখন খেলি শোৱা কোঠালীলৈ নিব পাৰিবানে?”

চাকৰটোৱে নত্ৰভাবে মূৰ দোৱাই সন্মতি জনালে আৰু গাড়ীৰ পৰা চকীখন নমাই অনাত তেওঁক সহায় কৰিবলৈ লগৰে আন এজনক মাতিলে। তাঁহাত দুয়ো অতি সাৱধানে চকীখন গাড়ীৰ পৰা নমালে।

ঘৰত সোমোৱাৰ আগতে মেইনাৰে ড্ৰাইভাৰজনক কলে, “তুমি এতিয়া ঘোৱাগৈ। আৰু কৰবালৈ বাব লগীয়া হলে কাইলৈ তোমাক কম।”

চকীখনৰ পিচকালে আহি চাকৰজনে মেইনাৰক কলে—“ভলৰ তলাঙেই আমি বিচমণ্ডৰ শোৱা কোঠালীটো ধিক কৰিছো। বাতিৰ আহাৰ তালৈকে পঠিয়াম নেকি ?”

“সেই বিষয়ে তুমি এতিয়া ভাবিব নেলাগে। মোৰ স্বামীয়ে এতিয়া একো নেখাই। তেওঁ গৈয়েই শুব। মোৰো খাবৰ মন নাই। বৰ ভাগৰ লাগিছে।” ভাত খাওঁ বুলিলে যে দুজন মানুহৰ ভাত একেলগে খাব লাগিব সেই কথা ভাবিও মেইনাৰৰ মন কোচ খালে।

চাকৰটোৱে কলে—“গৰাকীৰ শুবৰ সময়ত আপোনাক সহায় কৰিবলৈ মই লগুৱাটো পঠিয়াই দিম।”

“সেই বিষয়েও তুমি একো চিন্তা কৰিব নেলাগে। সকলো মই নিজেই কৰিব পাৰিম।”

একো সহায়ৰেই আৱশ্যক নাই বুলি প্ৰত্যেক কথাতেই কোৱাৰ কাৰণে চাকৰটোৱে যেন কিবা এটা সন্দেহ কৰিছে মেইনাৰৰ মনত তেনেকুৱা ভাব হ’ল। তেনেকুৱা কিবা সন্দেহ থাকিলে তাক দূৰ কৰিবলৈ তেওঁ আকৌ কলে—“আজি কিছুদিনৰ পৰা বিচমণ্ডৰ টোপনি ঘৰকৈ কমি গৈছে। গতিকে বিচনাত শুৱাই দিবলৈ চেক্টা কৰি এতিয়া তেওঁক সাৰ পোৱাই নিদিয়াটোৱেই ভাল হব। দৰ্কাৰ হলে মই তোমাক মাতি পঠিয়াম।”

এইদৰে আক কিমান ফাঁকি দিব বাক? মেইনাৰৰ যেন বৈৰ্ঘ্য হেৰাই গ’ল। হুক হুককৈ কান্দি দিবৰ মন গ’ল। লগে লগে তেওঁৰ চকু চলচলীয়া হৈ উঠিল। কিন্তু পিচমূহূৰ্ত্ততেই তেওঁৰ জ্ঞান হল। এইয়া তেওঁ কি কৰিব খুজিছে? যিবা কাৰণত কান্দিছে মানুহে তেওঁক সন্দেহ নকৰিব জানো? গতিকে মূহূৰ্ত্ততে তেওঁ কোনেও বেদেখাকৈ চকুৰ পানী যিদি মচি পেলালে।

শোৱা কোঠালীটো ডাঙৰ ঘৰটোৰ এমূৰে। ইতিমধ্যে চকীখন লাহে লাহে কোঠালীলৈ খেলি নিয়া হৈছিল। ওপৰত স্থান থকা

বিজুলিবাতিৰ পোহৰে যাতে বিচমণ্ডৰ চৌপৰি ভাঙিব বোহাৰে সেই কাৰণে লগুৱাটো আগবাঢ়ি গৈ সেই কেইটা সূমাই হি কম পোহৰৰ লাইট কেইটা জ্বলাই দিলে। সেই লাইট বোৰত ঢাকনি লগোৱা আছিল কাৰণে সামান্য পোহৰহে কোঠালীটোত পৰিছিল।

শোৱা কোঠালীত সোমাই মেইনাৰে এটা হাঁহি মাৰিবলৈ চেষ্টা কৰি লগুৱাটোক কলে—“বহুত ধন্যবাদ। তোমালোক এতিয়া ঘোৱাগৈ।”

চাকৰটোৱে নম্ৰভাৱে কলে—“মেমচাহেব, মই গোটেই ৰাতি সাৰে থাকিম। মালিক অনুস্থ যেতিয়া মোক হয়তো আপোনালোকৰ দৰ্কাৰ হব পাৰে।”

“তুমি সাৰে থাকিব বেলাগে। শোৱাগৈ। আমাক এতিয়া শান্তিৰে অলপ জিৱনিৰ আবশ্যক হৈছে। নিৰিবিলি হলেহে বেচি ভাল পাওঁ। দৰ্কাৰ হলে তোমাক নিশ্চয় মাতিম।”

ইতিমধ্যে বিচমণ্ডৰ চকীখন বিচনাৰ ওচৰলৈ লৈ অহা হৈছিল। লগুৱাটোৰ সৈতে চাকৰটো গ’ল। বাওঁতে চাকৰটোৱে কৈ গ’ল যে তাৰ নাম বাৰ্ণচ। সেই নাম কাঢ়ি মাতিলেই সি আহিব।

“যোৱা বাক বাৰ্ণচ। এতিয়া ইয়াত তোমাৰ আৰু একো কাম নাই।”

মেইনাৰে ততালিকে দুৱাৰখন বন্ধ কৰি দিলে। এতিয়া ঘৰ তেওঁ বহুত নিশ্চিন্ত হ’ল। এতিয়া আন কোনো মানুহ নাই। কোঠালীৰ ভিতৰলৈ কোনো সোমাই অহাৰো সম্ভাৱনা নাই।

তেতিয়াহে মেইনাৰে ঘৰটোৰ ইকালে সিকালে চাবলৈ সকাহ পালে। তেওঁ দেখিলে যে ঘৰটো বিৰাট কাককাৰ্য্য খটোৱা। ভাত অৰুশ্ৰ ৰিলাসৰ সামগ্ৰী। লগে লগে মেইনাৰৰ মনলৈ আহিল যে এই সকলোবোৰৰ অধিকাৰিনী তেওঁয়েই।

ভিতৰৰ পৰা তেওঁ দুৱাৰ খনত ভলা লগাই দিলে। বিচমণ্ডৰ

কাৰণে তেওঁৰ এতিয়াহে অতি দুখ লাগিবলৈ ধৰিলে। তেওঁৰ
 ক্ষন্তেকীয়া বিবাহিত জীৱনৰো ওৰ পৰিল। জীৱনত সৰ্বস্বাস্থ হৈ
 এজন বৃদ্ধৰ ভাৰ্যা হিচাবে পৰিগণিত হোৱাৰ পিচতেই তেওঁৰ জীৱনলৈ
 আহিল আকৌ আন এটা ধুমুহা। নিয়তিৰ নিষ্ঠুৰ আঘাট তেওঁ কিমান
 সহ্য কৰিব বাক ?

মেইনাৰে বিচমণ্ডৰ চকীখন বেৰৰ দাঁতিৰ ফালে খেলি ধলে।
 তাৰ পিচত নিজেও ডাঙৰ আৰামী চকী এখনৰ ওপৰত গাটো এৰি
 দিলে। ঋন্তেক পিচতেই নিদ্ৰা দেবীয়ে তেওঁক আকোৱালি ললে।

পিছদিনা বাতিপুৰা তেওঁ যেতিয়া টোপনিৰ পৰা সাৰ পায় তেতিয়া বেলি বহুত হৈছে। আগদিনা গোটেই দিনটোৰ চিন্তা আৰু বাতিৰ অনাহাৰত যেচৰী ভোকত প্ৰায় কলমলাই আছিল। চাহৰ কাৰণে ঘণ্টা বজাই চাকৰটো মাতিবলৈ তেওঁ প্ৰথমে অলপ ইতঃস্ততঃ কৰিলে। কিন্তু তাকেই নকৰিলেও যে আনে সন্দেহ কৰিব! সেই কাৰণেই তেওঁ কলিং বেলটো বজাই দিলে। বেলটো টিপি দিয়াৰ লগে লগে তেওঁ মৰা অটোলৈ এবাৰ চালে। বিচমগুৰ মূৰত তেতিয়াও টুপীটো আছেই দেখোন। ওচৰলৈ গৈ তেওঁ টুপীটো মূৰৰ পৰা গুচাই দিলে। হাত মোজা ঘোৰ খুলি দিওঁ বুলি ওচৰলৈ গৈ চেকা কৰিলে, কিন্তু হাত দুখন অঠৰ হৈ প্ৰায় বেঁকা হৈ গৈছিল বাবে খুলিব নোৱাৰিলে।

ভাৰ পিচত চকীখন তেওঁ জুহালৰ ওচৰলৈ লৈ গ'ল। জুহাললৈ সুখ কবাই বিচমগুৰ চকীখন বাৰিলে যাতে দুৱাৰৰ ফালে মূতকৰ পিঠিখনহে দেখা যায়। এনেতে বাহিৰৰ পৰা কোনোবা এজনে দুৱাৰত থকু কৰি সোমাই অহাৰ জাননী দিলে।

দুৱাৰখন খুলি মেইনাৰ বাহিৰলৈ ওলাল আৰু চাকৰটোৰ হাতৰ

পৰা চাহৰ ট্ৰেণ নিজেই আনিব খুজিলে। প্ৰভুভক্ত চাকৰজনে যেন গৰাকিয়নীক সেই কাম কৰিবলৈ নিদিবহে। মেইনাৰে কিন্তু ট্ৰেণ আনিহে এৰিলে। লগতে চাকৰটোক কলে—“আজি ৰাতিপুৱাই এণ্টন কৰ্ফ অহাৰ কথা আছে। তেওঁ অহা মাত্ৰেই ইয়ালৈ লৈ আহিবা।”

ডোকৰ জালত ট্ৰেণ থকা গোটেইখিনি জলপানকেই তেওঁ নিমিষতেই ৰাই শেষ কৰিলে। তাৰ পিছত ট্ৰেণ উলিয়াই দুৱাৰৰ বাহিৰলৈ থলে—ৰাতে সেইখনকেই নিবলৈ চাকৰজন আকৌ ভিতৰলৈ আহি এটা সমস্তাৰ সৃষ্টি কৰিব নোৱাৰে। চাহজলপান খোৱাৰ পিচত তেওঁ অলপ প্ৰকৃতিস্থ হ’ল। তদুপৰি কোঠালীৰ ভিতৰত আন বাহিৰা মানুহ নথকা কাৰণেও তেওঁৰ মনটো অলপ পাতল লাগিল। তাৰ পিচত গাধোৱা ঘৰলৈ সোমাই ভালদৰে গা-মূৰ ধুই ওলাই আহি মনটো যথেষ্ট ভাল লগা যেন অনুভৱ কৰিলে। মন কৰকাল লগাৰ পিচত তেওঁ ভাবিলে যে সকলো পৰিকল্পনা বোধ হয় কোনো আউল নলগাকৈয়ে কৃতকাৰ্য্য হব। এটা যেন অতি অসম্ভৱক সম্ভৱ কৰিব পৰা কাৰ্য্যহে তেওঁ কৰিলে।

মিনাটৰ পিচত মিনিট আৰু তাৰ পিচত ঘণ্টা বাগৰি গ’ল। এণ্টন কৰ্ফ কিন্তু নাছিল। পলমটো অহাৰ লগে লগেই কন্স্টেৰ আগতে তেওঁৰ মনলৈ অহা উৎসাহো যেন পুণৰ দমি গ’ল। বাহিৰত হয়তো চাকৰ নাকৰ বোৰৰ মনত সন্দেহৰ উদ্বেক হৈছেই। তদুপৰি ঘোৱা ৰাতি আহিবৰে পৰা তাঁহাতক একো কামতেই লগোৱা হোৱা নাই। এই ব্যৱহাৰে সিহঁতৰ সন্দেহ হয়তো আৰু দৃঢ়তৰ কৰিছে। বিচক্ষণৰ অনুৰূপ বুলি সকলোকে কোৱা হৈছে। শুধাৰিও যদি ডাক্তৰ এজন মাতি পঠিওৱা নহয়, তেনেহলে যবত চাকৰ নাকৰ বোৰে কি ভাবিব বাকি? গতিকে তেওঁ কিবা এটা ব্যৱস্থা কৰিবই লাগিব।

কিংকৰ্ত্তব্যবিশুদ্ধ হৈ তেওঁ এবাৰ বিড়িকীৰ ওচৰলৈ গ’ল।

হাতেৰে পদাধন আডবাই আইনাত মূৰটো গুজি দি বাহিৰলৈ এনেয়ে এবাৰ চালে। হৃদুৰত সোৱা চেণ্টেল পাৰ্কৰন। তাত থকা গছবোৰৰ পাতবোৰ হালধীয়া হবলৈ ধৰিছে। শবৎকালৰ আগমনীৰ এইটোৱে প্ৰথম চিন। শবৎকাল অহাৰ লগে লগে দিনবোৰ চুটি হৈ আহিবলৈ ধৰিব। লাহে লাহে শীতকাল আহি পৰিব। জাৰত গৰম কোট পিন্ধা আৰামৰ কথা ভাবিলেই ভাল লাগি যায়।.....

বাহিৰত কোনোবাই থকাৰি মাৰা শব্দ শুনি সঁক্ৰিত হৈ ভেঙে ঘূৰি চালে। দুৱাৰ মুখতেই ভেঙে চাকৰটোক দেখা পাই আগবাঢ়ি গ'ল আৰু এনে ভাবে থিয় দিলে যাত্ৰে সি চকীখন দেখা নেপায়।

মেইনাৰে ভাবিলে, “তাত চাকৰটো কিমান সময় থিয় হৈ আছিল বাক? ভিতৰত কিবা বস্তু সি দেখিছেনেকি বাক?” এই কথা মনলৈ অহাৰ লগে লগেই ভেঙে আতংকিত হৈ উঠিল। মেইনাৰৰ দৃষ্টিত বেচেৰা চাকৰটোৱে নিজকে দোষী বেন পালে। অতি বিনয়ী হুৰত সি কৈ গ'ল :—

“মই প্ৰথমে দুৱাৰত শব্দ কৰিছিলো। কিন্তু মালিকে নমতাৰ কাৰণে ভিতৰলৈ সোমাই আহিলো।” মেইনাৰে অলপ টান ভাৱতেই তাক শুনিলে “তোমাক কি লাগে? নমতাকৈ কেলেই আহিছা?”

“ডাক্তৰ মাতিবলৈ বাৰ নেলাগে বেকি মেমচাৰেব?”

“সেই বিষয়ে তুমি একো ভাবিব নেলাগে” মেইনাৰে কলে। ভেঙে মনতে ভাবিলে যে এই মানুহজনক ডুবন্তে কোঠালীটোৰ পৰা বাহিৰলৈ পঠিওৱা উচিত হব। নহলে আৰু কি অঘটন ঘটে থক নাই। সেইকাৰণে ভেঙে আকৌ কলে—“মোৰ শ্বামী বখেউ ক্লাস্ত হৈ পৰিছে। ডাক্তৰ বা দৰবতকৈ ভেঙেৰ জিৱনিৰেহে বেচি দৰ্কাৰ হৈছে।”

“ভেবেওক ভেবেহলে শুৱাই দিয়াই ভাল হব বেন পাৰ্চ মেমচাৰেব। এই কাৰ্য্যত আপোনাক বইও সহায় কৰি দিব

পাবো। আহক আমি দুয়ো ধৰি গৰাকাক বিচনাত শুৱাই দিওঁ।” চাকৰটো যেন আগ বাঢ়ি গৈ বিচমণ্ডৰ চকাখনত ধৰিব ধিক তেনেকুৱা যেন অনুমান হ’ল। মেইনাৰৰ চুলিৰ আগেৰে জীৱ গ’ল। তেওঁ ততালিকে বাৰ্ণচৰ আগত থিয় হৈ কলে—“এতিয়া বেলাগে বাক। দৰ্কাৰ হলে ভোমাক মই মাতি পঠিয়াম।”

বাৰ্ণচৰ মনত অৱশ্যে কোনো সন্দেহৰ উদ্ভেক হোৱা নাছিল। গৰাকীৰ এই অদ্ভুত ধৰণৰ নীৰৱতাই যেন তাৰ অন্তৰৰ নিভৃততম কোনত কিবা এক ভাৱৰহে সৃষ্টি কৰিছিল। সেই কাৰণেই কোঠালীটো এৰি ওলাই যাবলৈ তাৰ মনে নকৈছিল। ক্ষণেক নীৰৱে থাকি সি আকৌ কলে—“দ্রাইভাৰজন বাহিৰতে বৈ আছে। তাক কিবা কব লাগিব নেকি?”

“এতিয়া দ্রাইভাৰক একো কব নালাগে।”

অলপ সিকালে গৈ মেইনাৰে এনেকুৱা অক্লী-ভক্লীৰে বুজাই দিব খুজিলে যে বাৰ্ণচ কোঠালীৰ পৰা ওলাই যোৱা উচিত। তেওঁ ইমান সময় মৰাখটো বাৰ্ণচে নেদেখাকৈ ঢাকি ধৰি আছিল। কিন্তু মাজতে অলপ অন্তমনস্ক হল। ফলত চকাখন বাৰ্ণচে সম্পূৰ্ণ দেখিবলৈ পালে। বিচমণ্ডক চকাখনত বহি থকা দেখি বাৰ্ণচ ওচৰলৈ গ’ল। সসজ্জমে মূৰটো দোৱাই সি অতি বিনয়ী শব্দত কৈ গল—“মহাশয়, আপোনাৰ অধীনত কাম কৰা সকলো চাকৰ নাকৰৰ তৰফৰ পৰা আৰু ব্যক্তিগত ভাবেও মই আমাৰ সকলোৰেই আপোনাৰ বিয়াৰ বাবে আন্তৰিক শুভেচ্ছা জনাইছো।”

মেইনাৰৰ বুকুত যেন কোবোবাই ডাঙৰ শিল এটাহে মাৰিবলৈ ওলাইছে তেনেকুৱা লাগিল। ভয়তে বেচেৰীয়ে চকুদুটা মুদি দিলে। নমস্কাৰ জনাই বাৰ্ণচে মূৰ তুলি আকৌ গৰাকীলৈ চালে। বিচমণ্ডে কিন্তু কোনো সহাবিকৈই নিদিলে।

মেইনাৰৰ মূৰত আকাশীশব্দৰ ভাতি পৰা যেন লাগিল। এইয়া যে বিজয় ধ্বংসলীলা। এই ধ্বংসলুপ্ত জাহাৰ লাগিব নেকি?

তথাপি আত্মবিকাৰ অক্লান্ত চেষ্টাত মেইনাৰ ভৱী হল। তেওঁ পুণৰ কলে—“হেৰা বাৰ্ণচ, তেওঁৰ আকৌ টোপনি আহিল। তেওঁক আমনি নকৰিবা। তেওঁ বৰ বেয়াটক শোৱে। চোৱাচোন বাক ডিঙিটো কেনেকৈ বেঁকা কৰি গুই আছে।”

বাৰ্ণচে একো উত্তৰ নিদিলে। ভক্তি-ভাবত মূৰ দোৱাই কোঠালীৰ পৰা লাহে লাহে ওলাই গ'ল।

চাকৰটো ওলাই যোৱাৰ পিচত দুৱাৰখন নিজে নিজে বন্ধ হৈ গ'ল। এইমাত্ৰ সন্মুখীন হোৱা পৰিস্থিতিটোৱে মেইনাৰক আন্তৰীণ কৰি পেলালে। তেওঁৰ প্ৰায় মুৰ্ছা বাবলগীয়া অৱস্থা হ'ল। তেওঁ আক কিমান ধৈৰ্য্য ধৰিব বাক। ঘটনাৰ সোঁত আনফালে ববলৈ ধৰা যেন বোধ হ'ল। সেই সৈতক তেওঁ যেন আক বাধা দিবলৈ অপাৰগ। চিন্তা ভাৱনাত জুৰুলা হৈ কোঠালীটোৰ ভিতৰতেই তেওঁ ইফালে সিফালে ঘূৰি ফুৰিব ধৰিলে। কোঠালীটোত বিৰাজ কৰিছে এক গভীৰ নীৰৱতা। বেৰত থকা ডাঙৰ ঘড়ীটোৰ টিকটিক শব্দৰ বাহিৰে ক'তো কাবো মাতবোল নাই। চকুৰ আগত সেইয়া এটা মৃতদেহ। তেওঁ আজি এক বিৰাট বিপদ আক অনিশ্চয়তাৰ মাজত।

ক্ৰিং ক্ৰিংকৈ বাকি উঠা টেলিফোনৰ শব্দই তেওঁৰ সংজ্ঞা আকৌ ঘূৰাই আনিলে। দৌৰ মাৰি গৈ তেওঁ ফোনটো উঠাই ললে। টেলিফোনত বাৰ্ণচে কলে যে বাহিৰত এখন ডকলোকে তেওঁক লগ ধৰিবলৈ আহিছে। মেইনাৰে মনতে ভাবিলে কোৱা আহিব পাৰে বাক? নিশ্চয় এন্টন ককেই হব। কক' অহাৰ কথা মনত পৰাৰ লগে লগেই তেওঁৰ মনটো অলপ পাতল লাগিল। ইতিমধ্যে কোঠালীৰ বাহিৰৰ পৰা দুৱাৰত কোমোৰাই টোকাৰ মাৰি শব্দ কৰি মানুহ অহাৰ জাৱনী দিলে। বেগাবেনিকৈ ওলাই আহি মেইনাৰে দুৱাৰখন খুলি দিলে। আগন্তুকক দেখি তেওঁ প্ৰায় অচেতন হবলগীয়া হ'ল। এন্টন কক'ৰ পৰিবৰ্তে এইয়া দেখোন

আন আচিনাকি মানুহ এজনহে সোমাই আহিছে। মানুহজনৰ বয়স প্ৰায় ৪০ বছৰ। চুলি দুই এডাল পকিছে। চাৰ্টত লগোৱা টাই ডাল অলপ খহটা ধৰণৰ। দ্বিধাহীন ভাবেই কোঠালীৰ ভিতৰলৈ সোমাই আহি মেইনাৰক এটা নমস্কাৰ জনাই নিজৰ চিনাকি দি তেওঁ কলে—
“মোৰ নাম মাৰ্টিন লোমাৰ।”

মেইনাৰ নিৰ্বাক নিষ্পন্দ হৈয়েই থিয়দি থাকিল। ক’তা, এণ্টন কৰ্কেটো এই মানুহজন পঠিয়াম বুলি কোৱা নাছিল! তেওঁলোকে ক’বা পাৰিকল্পনাত এই ভদ্ৰলোকজনৰ নাম ঘূণাকৰেও উল্লেখ হোৱাই নাছিল দেখোন। গতিকে এণ্টন কৰ্কেই তেওঁক পঠিয়াইছেনে আন কিবা কাৰণতহে আহিছে সেইকথা তেওঁ জানিবলৈ অৱশ্যৰকেই নেপালে।

আগন্তুকজনে নিজে নিজেই কৈ গল—“মই বোধ হয় বৰ সোনকালেই আহি আপোনাক আমনি কৰিলোহি। আপুনি নিশ্চয় এই দীৰ্ঘ ভ্ৰমণত অতিকৈ ক্লান্ত।” কথাকৈ থাকোঁতে তেওঁ মেইনাৰৰ মুখলৈ চাই আছিল। কথাখিনি শেষ কৰি তেওঁ বিচমণ্ডৰ ফালে চালে। মেইনাৰেও সেইফালে চালে। আগন্তুক লাহে লাহে চকীখনৰ ওচৰলৈ গ’ল আৰু নিষ্পন্দ মূত্ৰদেহটোৰ ওচৰত কস্তক থিয় হ’ল। মৰাশটো অলপ সময় নিৰীক্ষণ কৰি উঠি মেইনাৰলৈ চাই আকৌ সুধিলে—“বিচমণ্ডৰ মৃত্যুৰ কথা আপোনালোকে কাকো কোৱা নাই কেলেই?”

মেইনাৰে কিবা ক’ব খুজিছিল। কিন্তু মুখৰ পৰা কোনো কথাই বাহিৰ নহল। তেওঁৰ মৰোবল আৰু শাৰীৰিক শক্তিৰ যেন কোনো সম্বন্ধই নাইকিয়া হৈ পৰিল। এক বিৰাট শূন্যতাৰ মাজত তেওঁ যেন ওপাঙি ফুৰিছে। বিৰাট অসীমৰ মাজত তেওঁ আজি হেৰাই গৈছে। হাজাৰ নিমুস্ত ছুঃস্বপ্নই যেন আবৰি ধৰিছেহি। কিন্তু সকলোবোৰ যেন নিবৰ্ধক আৰু অপদাৰ্থ।

একো উত্তৰ বিদিত্যাকৈ মেইনাৰ থিয় হৈ থাকিল। হাজাৰখন নিচকালে ককালত দি আগন্তুক কোঠালীটোৰ ভিতৰতেই ইফালে

সিকালে খোজ কাঢ়ি ঘূৰি ফুৰিবলৈ ধৰিলে। তেওঁ যেন বিৰাট ঘটনাৰ বহন এটাহে উদ্ঘাটন কৰিলে। তেওঁ যেন এজন অতি হৃদয় ভঙ্গকাৰী বিষয়া। তাৰ পিচত হঠাতে তেওঁ আকৌ এবাৰ মৰাশটোৰ ওচৰলৈ গ'ল আৰু বিচক্ষণৰ কপালত হাত দি চালে। মৃতকৰ শৰীৰটো সাপৰ গাৰ দৰেই ঠাণ্ডা। তাৰ পিচত মেইনাৰলৈ চাই স্থধিলে :—

“এই ঘটনা কেতিয়া হ'ল বাক ?”

“কালি ৰাতিপুৱাই জাহাজতেই এইটো হ'ল ”

“তেওঁৰ কি অস্থি হৈছিল ?”

“যিমানদূৰ সম্ভৱ হৃদযন্ত্ৰৰ ক্ৰীড়া বন্ধ হৈ মোৰ শ্বামীৰ মৃত্যু হৈছে।”

“তেনেহলে এই মৃত্যুৰ কথা আপোনালোকে কলেই গুপ্ত কৰিবলৈ চেষ্টা কৰিছে সেই কথা ভাঙি কবনে ?”

মেইনাৰে ভাবিলে যে সকলো কথা খুলি কোৱাৰ বাহিৰে আন উপায় আৰু নাই। মানুহজনো একেবাৰে বেয়া যেন লগা নাই। এখেত হয়তো এণ্টন কৰ্ক পঠিওৱা ডাক্তৰজনো হ'ব পাৰে। মৃত্যুৰ চাৰ্টিকিৰেটখন লিখিবৰ কাৰণেই হয়তো সকলো কথা এখেতে খবচি মাৰি স্থধিছে। মেইনাৰে এইবোৰ ভাবিলে যদিও খুলি একো কথাৰেই ক'ব নোৱাৰিলে।

তাৰ পিচত লোমাৰেই আকৌ নীৰৱতা ভঙ্গ কৰি স্থধিলে—“মই আপোনাক সহায় কৰিবলৈহে আহিছো। সেইবাবেই আপুনি মোৰ প্ৰশ্নৰ উত্তৰ দিব লাগিব। আপুনি বাক কওকচোন আপোনাৰ শ্বামীৰ মৃত্যুৰ কথা এতিয়ালৈকে আপোনাৰ বাহিৰে আন কোনে জানিছে ?”

“কোনো জনা নাই।”

“মৃতদেহটো এদৈকৈ লৈ আহিবলৈ আপোনাক কোনে সহায় কৰিছে ?”

“মোৰ চাকৰ কেইজনে। জাহিভাবজনেও লাগি ভাগি দিছিল।”

“তেওঁলোকৰ কোনোবাই বিচমণ্ডৰ মৃত্যুৰ কথা জানে নেকি ?”

“কোনেও নেজানে।”

“বিচমণ্ডৰ লগত আন কাকো কথা পাতিবলৈ সুবিধা নিদিয়াকৈ আপুনি কেনেকৈ মৃত দেহটো ইয়ালৈ আনিলে ?”

মেইনাৰৰ গাটো অলপ জিকাৰ খাই উঠিল। কল্লেখক পিচতেই তেওঁ কলে—“মোৰ স্বামী চিৰকগীয়া। চকা লগোৱা চকাখন নহলে তেওঁ কতো চলাফুৰাই কৰিব নোৱাৰে। গতিকেই তেওঁৰ সেই অৱস্থাৰ কাৰণেই মোৰ এই কাৰ্য্যত বেচি দিগ্দ্ভাৰি হোৱা নাছিল। অৱশ্যে আনুষঙ্গিক বহুত অনুবিধাৰ সন্মুখত যে পৰা নাছিলো সিও নহয়।”

“আপুনি কওকচোন বাক তেওঁক জীৱিত বুলি কাকি দি ইয়ালৈ এনেকৈ লৈ অহা আপোনাৰ উদ্দেশ্য কি ?”

“সেই কথা আপোনাক কলেই ?”

আগন্তুক কলে—“মোক তেনেহলে আপুনি ভিতৰলৈ আহিবলৈ দিলে কলেই ?”

“আপুনি আহিব বুলি মই ভবা নাছিলো।”

কোন আহিব বুলি আশা কৰিছিল অনুগ্ৰহ কৰি মোক কবনে ?”

“মোৰ দেউতা এণ্টন কৰ্ক আহিব বুলি ভাবিছিলো।”

“আপোনাৰ স্বামীৰ মৃত্যুৰ কথা আপোনাৰ দেউতাই জানে নেকি ?”

“নেজানে। সেইকাৰণেই তেওঁৰ কাৰণে মই অপেক্ষা কৰি আছিলো। এতিয়া কি কৰা উচিত হব সেই কথা দেউতাক সুধি কৰিম বুলি ভাবি আছিলো।”

“অ, সেইয়েই নেকি ? তেনেহলে এতিয়া আপুনি কি কৰিব বুলি ভাবিছে ?”

“সেইটো আপুৰিহে জানে।”

“মইহে জানো? আপুনি কি কথা কৈছে? সেই কথা মই কেনেকৈ জানিম? মোৰ লগত তাৰ সম্পৰ্কইবা কি আছে?”

উত্তেজিত হৈ মেইনাৰে কৈ গ’ল—“মোক আৰু একো কথা মুখুধিৰ। সেইবোৰ মই একো নেজানো। মই কোনো কথাই নেজানো, মই বৰ ক্লান্ত। আপুনি ইয়াৰ পৰা ওলাই যাওক। সকলো কথা বৰ জটিল হৈ পৰিছে। আপুনি কেনেকৈ মোৰ কোঠালীৰ ভিতৰলৈ সোমাই আহিল? আপোনাক কোনে ইয়ালৈ মাতিছে?.... আপুনি কোন?”.....

মানুহজনে এইবাৰ মুখৰ বৰণ সলনি কৰি কলে—“মই সঁচাকৈয়ে ছদ্মধৰ্ম: যে আপোনাক আমনি কৰিবলৈ মই আহিব লগীয়া হৈছে। পিচে আপোনাক এই ধিনিতে কথা এটা কৈ থব খোজো। আপুনি এই ঘৰ এৰি এতিয়া কলৈকো যাব নোৱাৰিব। মই এতিয়া ডিষ্টিক্ট এটৰ্নীৰ অফিচলৈ সকলো থবৰ দিম।”

“কিন্তু আপুনি কোন? কেলৈই ইয়ালৈ আহিছে?”

“মোৰ নাম মাৰ্টিন লোমাৰ বুলি আগতেই আপোনাক কৈছো। মানহাট্টনত থকা হত্যাকাণ্ড আদি সম্পৰ্কে অনুসন্ধান কৰা ডিটেক্টিভ বিভাগৰ মই কেপ্তেইন।”

ডিটেক্টিভৰ নাম শুনি মেইনাৰৰ মূৰ ঘূৰাই যোৱা যেন লাগিল। গোটেই ঘৰটোৱেই যেন কঁপিবলৈ ধৰিছে। বেববোৰ যেন লৰিবলৈ ধৰিছে। চিলিঙখন আহি যেন এতিয়া মূৰৰ ওপৰতে পৰিবহি। মেইনাৰৰ গা থক্ থক্ কৈ কঁপিবলৈ ধৰিলে। কঁপনিত বাতে বাগৰি নপৰে সেই কাৰণে পালেঙৰ থুৰা এটাত ভালদৰে ধৰি ললে। তাৰ অলপ পিচত মনত যথেষ্ট সাহস গোটাইলৈ আকৌ লোমাৰক সুধিলে :—

“আপুনি কেনেকৈ এই থবৰ পালে? আপুনি মোৰ ইয়ালৈ আহিছেই বা কেলৈই?”

“যোৱা ৰাতি আপোনাৰ স্বামীৰ জঠৰ দেহা আৰু আপোনাৰ অতি আচৰিত ধৰণৰ ব্যৱহাৰ দেখি দ্ৰাইভাৰজনৰ মনত সন্দেহৰ উদ্ৰেক হ’ল। আজি ৰাতিপুৱা আপুনি বেলেগ কাম দিয়ে নেকি স্থিতিবলৈ আহি দেখিলে যে ঘৰৰ চাকৰ নাকৰ সকলোৱেই সেই একে সন্দেহকেই কৰিছে। সেই কাৰণে ইয়াৰ পৰা গৈ তেওঁৱেই এই কথাৰ সন্দেহ মোক দিলে।”

মেইনাৰৰ ডাৰি নিশকতীয়া হৈ আছিল। তেওঁ আৰু থিৰেৰে থিয়দি থাকিব নোৱাৰা হ’ল। লাহেকৈ বিচনাত বাগৰি পৰিল। কোটৰ জেপত দুয়োখন হাত ভৰোৱা অৱস্থাতেই মাৰ্টিন লোমাৰ তাত থিয়হৈ একেধৰে মেইনাৰলৈ চাই থাকিল। তেওঁ মন কৰিলে যে মেইনাৰে দুখ বেজাৰত আত্মসংঘৰ্ষ হেৰুৱাই পেলাইছে।

তাৰ অলপ পিচতেই ছয়োটা ওঠ কামুৰি কান্দোন বন্ধ কৰি মেইনাৰে কবলৈ ধৰিলে :—“মোৰ অজস্ৰ ধন সম্পত্তি আছে। আপোনাৰ পুলিচ বিভাগত থকা ধনৰ পৰিমাণতকৈও অধিক সম্পত্তি আছে।”

লোমাৰে উত্তৰ দিলে—“আপুনি এইবোৰ কি গাইছে ! আপুনি এক বিৰাট ভুল কৰিবলৈ ওলাইছে যেন পাওঁ।”

“ভুল নহয়, আপোনাক তেতিয়া খুজিছো।” তাকেই কৈ মেইনাৰে উচুপি উচুপি কান্দিবলৈ ধৰিলে। তাৰ পিচত ধোকাথুকি মাতেৰে আকৌ কবলৈ ধৰিলে :—“মই আৰু একো কথাকেই ভাবি নোপোৱা হৈছো। মই একোকেই বুজা নাই দেখোন।.....উস, ভগবান.... এইয়া মোৰ কি হ’ল। মোৰ জীৱনলৈ কেতিয়াও এৰেকুৱা অৱসাদ অহা নাছিল। এৰেকুৱা ক্লান্ত হৈ পৰা নাছিলো.....।”

লোমাৰে কলে—“আপুনি যদি সঁচাকৈয়ে জিৰণি বিচাৰিছে, তেনেহলে মোক সকলো কথা সোনকালেই পৰিকাবকৈ কৈ পেলাওক। আপুনি কোৱা কথাই যদি সঁচা হয় তেনেহলে আপোনাৰ ভাৱিব লগীয়া

একোকেই নাই। আৰু যদি আপুনি মিছা কৈছে তেন্তেহলে জীৱনত শাস্তি, জিৰণি এইবোৰ কি বস্তু বুজিবলৈ আৰু সময়কেই নেপাব।”

“কিন্তু আপুনি মোক এইবোৰ কথা ভেনেতুৱা ভাবে কৈছে কৈছে ? মইতো একো দোষ কৰা নাই।”

“সেইটো ভদন্ততহে ওলাব।”

“মই মোৰ স্বামীক কেতিয়াও হত্যা কৰা নাই।” “আপুনি হত্যা কৰা বুলিয়েইবা আপোনাক কোৱে কলে ? সেই কথা দেখোন উত্থাপনেই হোৱা নাই।”

তাৰ পিচত মাৰ্টিন লোমাৰ টেলিফোনটোৰ ওচৰলৈ গ’ল। ডায়েল খন ঘূৰাই দি পুলিচ পৰিদৰ্শক ক’ৰ্ণিং কেনক বিচাৰিলে আৰু তেওঁৰ লগত ভালেখিনি কথা পাতিলে।

*

*

*

টেলিফোন পোৱাৰ প্ৰায় আধাঘণ্টা পিচত পুলিচৰ দল এটাৰ সৈতে পুলিচ পৰিদৰ্শক উপস্থিত হলহি। বিৰাট ঐশ্বৰ্য্যখালা বিচ-মণ্ডৰ কোঠালী মুহূৰ্ত্তৰ ভিতৰতে বাত্ৰা পাৰ্টি বা চাৰ্কাচ কৰা ঠাই বেন লগা হ’ল। চাৰিওফালে চাকৰ নাকৰৰ ঘূৰা কিবা, কুচ কুচনি। চাৰিওফালে অজস্ৰ পুলিচৰ পহৰা। পোচাক পিন্ধা দুজন চিপাহীয়ে ঘৰৰ প্ৰধান দুৱাৰ খনত পহৰা দি থাকিল। বিভাগীয় কটোগ্ৰাফাৰে আৱশ্যকীয় সকলো বস্তুবেই কটো তুলি ললে। লগত অহা ডাক্তৰে বিচমণ্ডৰ জন্মস্থান পৰীক্ষা কৰি চালে। চি, আই, ডি বিভাগৰ সাধাৰণ পোচাকত অহা বিবৰ্ণা সকলে প্ৰথমে কোঠালীটো আৰু তাৰ পিচত গোটেই ঘৰটো তল তলকৈ ভালচা কৰিলে। মেইনাৰৰ হেণ্ডবেগটোও খুব ভাল দৰে পৰীক্ষা কৰি চালে। তাৰ পিচত মানা ভৰহৰ বস্তু জন্ম কৰি জন্মনামা লিখিলে আৰু প্ৰত্যেকতেই বেলেগ বেলেগ লেবেল লগালে।

এখন টেবুলত বহি পৰিদৰ্শক ক’ৰ্ণিং কেন আৰু কেণ্টেইন লোমাবে কিবা কিবি দৰ্কাৰী কাগজ পত্ৰ পঢ়ি চোৱাত ব্যস্ত। যাকে যাকে দুয়ো

বিশেষ মনোযোগেৰে কিবা কিবি আলোচনাও কৰিছে। মেইনাৰলৈ কোনেও কাণবাবেই কৰা নাই। এচুকত বহি লৈ বেচেৰীয়ে ভয়তে কঁপিছে। কিহৰ পৰা কি হলগৈ সেই কথা তেওঁ ভাবি ভাবি অস্থিৰ। তেওঁৰ ভাৱনাৰ আতিশুৰিয়েই হেৰাই গৈছে। মুহূৰ্তৰ ভিতৰতে সকলো হৈ গ'ল। তেওঁ একো উৱাদিহেই নেপালে।

অজপ সময়ৰ পিচত কোনোবা এজনে মেইনাৰক হাতত ধৰি থিয় কৰাই দিলে। লগে লগে কটোগ্ৰাফাৰৰ স্নেপ আৰু ফ্লেচটত কোঠালীটো চিক্ মিকাই গ'ল। বিভিন্ন দিশৰ পৰা কটোতোলাৰ পিচত কোনোবাই তেওঁক পৰিদৰ্শক কেনৰ মুখামুখিকৈ বহুৱাই দিলে। শুভ্ৰ বগা বৰণৰ কাপোৰ পিন্ধা নাৰ্চ এজনীয়ে চকীখনেৰে সৈতে বিচমণ্ডক কোঠালীটোৰ পৰা বাহিৰলৈ লৈ গ'ল। মেইনাৰে নীৰৱ দৰ্শক হৈ শেষ বাৰৰ কাৰণে চালে। চকীখন খেলি নিয়াৰ লগে লগে ডাক্তৰ জনে পুলিচ পৰিদৰ্শকক কলে—“প্ৰাথমিক পৰীক্ষা কৰাৰ পিচত আজি সন্ধিয়াই মই এখন প্ৰতিবেদন পঠিয়াম। তাৰ পিচত মৰণোত্তৰ পৰীক্ষা হোৱাৰ পিচত আন এখন পঠিয়াম।”

মৰাশটো নিয়াৰ লগে লগে কোঠালীটো প্ৰায় জন-শূন্য হৈ পৰিল। পোচাক পিন্ধা পুলিচৰ লোক সকল, ডাক্তৰ, নাৰ্চ আৰু অজ্ঞাত বিষয়া সকল মুহূৰ্তৰ ভিতৰতে কোঠালীৰ পৰা এটা এটাকৈ ওলাই গ'ল। তাত থাকিল এখন চকীত মেইনাৰ আৰু তেওঁৰ সন্মুখত দুখন চকীত পৰিদৰ্শক কেন আৰু কেপ্তেইন লোমাৰ। তেওঁলোকৰ মাজত ব্যৱধান হিচাবে থাকিল সৰু মেজ এখন।

পৰিদৰ্শক কেনে হাত দুখন জপাই লগ লগাই লৈ হাতঘোৰ কৰাৰ নিচিনা কৰি কিলাকুটি ছুটা মেজত ভেঁজা দি নিমাত হৈ মেইনাৰৰ কান্ধেই চাই থাকিল।

মেইনাৰেও পৰিদৰ্শক জনক সূক্ষ্মভাবে লক্ষ্য কৰিলে। মানুহ জনৰ বয়স প্ৰায় পঞ্চাচ বছৰ মান হৈছে। গাৰ গঠন বেচ সুঠাম। চকু দুটা সৰু কিন্তু উজল। চুলি পকিৰলৈ লৈছে। হাতৰ আঙুলিত

সোণৰ আঙঠি এটা জিলিকি আছে। আঙঠি দেখিলে মনত হয় যে সেইটো হয়তো তেওঁৰ বিয়াৰ সময়তেই বৈয়াকৈকে উপহাৰ দিয়া। আঙঠিটোৰ কথা কেই মেইনাবে ভালেখিনি সময় ভাবিলে। সেইটো তেওঁৰ হাতত কিমান দিনৰ পৰা আছে বাক ? হয়তো পোন্ধৰ বছৰ—নতুবা বিশ বছৰ।

পৰিদৰ্শক জনেই প্ৰথমে কথা আৰম্ভ কৰিলে। তেওঁৰ মাতৃ কথা বেচ নত্ৰ আৰু ব্যৱহাৰ বন্ধুৱৎ। তেওঁ কি কৈছে অতি স্নো-যোগেৰে সৈতে শুনিবলৈ মেইনাবে চেষ্টা কৰিলে। কিন্তু মাত্ৰ আধাখিনিহে তেওঁৰ কাণত পৰিল.....“আপোনাৰ বিপক্ষে সাক্ষী হিচাবেহে ব্যৱহৃত হ'ব পাৰে।” তাৰ পিচত আকৌ আন এবাৰ কথাবো আধাখিনিহে তেওঁ শুনিলে.....“উকীল ধৰিব পাৰে।”

মেইনাবে স্টাৰ্লিং কেনৰ চকুলৈ চালে। চকু কেইটাৰ পৰা তেওঁ যেন বুজিলে যে বিষয়া জনক বিশ্বাস কৰিব পৰা হ'ব। তাৰ পিচত কলে—

“এটা চিগাৰেট খাবৰ বৰ মন গৈছে।” জেপৰ ভিতৰত চেপেটা ৰাই যোৱা চিগাৰেটৰ বাঁহটো স্টাৰ্লিং কেনে মেইনাবৰ আগত দিলে। মেইনাবে এটা চিগাৰেট উলিয়াই ললে। বাঁহটোৰ লগতেই চিগাৰেট-টোণ্ড বেচ বেকা হৈ গৈছিল। আঙুলিৰে চেপি চেপি মেইনাবে সেইটো পোন কৰি আকৌ আগৰ নিচিনা কৰিলে আৰু জুইখলাৰ কাঠি এটা জ্বলাই চিগাৰেটো জ্বলালে। বিষয়া দুজনে একেধৰে তেওঁলৈকে চাই থাকিল।

অলপ পিচত পৰিদৰ্শকজনে সুধিলে :—

“আপুনি এতিয়া কিছু হুঁহু হৈছেনে বাক ?”

মেইনাবে মূৰ দুপিয়ালে।

“আমি সোধা কেইটামান প্ৰশ্নৰ উত্তৰ দিবৰে ?”

মেইনাবে আকৌ মূৰ দুপিয়ালে।

“ভেনেহলে কণকচোন আপোনালোকৰ বিয়া হোৱা কিমান দিন হ’ল ?

“মাত্ৰ কেই সপ্তাহ মানহে হৈছে।”

“সঠিককৈ কণকচোন কেই সপ্তাহ হৈছে ?

“মোৰ ঠিক মনত নগৰে। মোৰ মনেৰে জুনৰ শেষৰ নডুবা জুলাই মাহৰ প্ৰথম সপ্তাহতেই হব।”

“বিয়াৰ দিনটো কইনা জনীয়ে ইমান সোনকালে পাহৰি যায়নে ?”

“জাহাজত আহি থকা অৱস্থাতেই আমাৰ বিয়া হৈছিল। তাৰ বহুদিন আগৰে পৰাই আমি জাহাজেৰে আহিয়েই আছিলো। গতিকেই বিয়াৰ তাৰিখটো ক’তো মই লিখি ধোৱা নাই।”

“সেই কথা বন্ধ বা উৎসৱৰ বেলিকা কলেহে খাতে। বিয়াৰ কথা মানুহে এনেকৈ পাহৰে নেকি ?”

মেইনাৰে ভাবিলে যে পৰিদৰ্শকে হয়তো ডেউক বিগাঙত পেলাবলৈহে ওপৰা ওপৰিকৈ এই প্ৰশ্ন কৰিছে। গতিকেই কথাৰ গতি সলনি কৰিবলৈ হঠাতে তেওঁ পৰিদৰ্শকক সুধিলে “আপোনাৰ কেতিয়া বিয়া হৈছিল বাক ?”

‘১৯২৮ চনৰ ৪ জুলাইৰ দিনা। সেই দিনা বুধবাৰ আছিল। সেইদিনা প্ৰায় গোটেই দিনটোৱেই বৰষুণ দি আছিল। মাজতে অৱশ্যে আবেলি কমেও পোহৰ হৈছিল। সেই সুবিধাতেই কটোবোৰ লোৱা হৈছিল।”

মেইনাৰে মনতে ভাবিলে যে পৰিদৰ্শক এটা বিবয়্যত জয়ী হ’ল।

পৰিদৰ্শকে আকৌ সুধিলে—“বিচয়পুৰ জগত আপোনাৰ প্ৰথম সাকাত কেনেকৈ হ’ল ?

“তেওঁ নাৰ্চ এজৰী বিচাৰিছিল। মই সেই কামৰ প্ৰাৰ্থী আছিলো।”

“বিচক্ষণে অতি সম্পত্তিখালী লোক সেই কথা ভেটিয়া জানিছিল নে ?”

“অলপ দিনৰ ভিতৰতেই সেই কথা মই ভাল দৰেই বুজি উঠিলো।”

“মৃতদেহটো জাহাজৰ পৰা ইয়ালৈকে এনেকৈ কাঁকি দি কেলেই লৈ আহিছিল ?” এই প্ৰশ্নটো পৰিদৰ্শকজনে অতি সাধাৰণ ভাবেই নুখিলে। তেওঁ বেদেধুৱালে যে ইয়াত বিশেষ কিবা গুৰুত্ব আছে।

মেইনাৰে একো উত্তৰ নিদিিলে।

পৰিদৰ্শকে কলে—“সেই কথাৰ উত্তৰ নিদিয়ো কেলেই ?”

“এই প্ৰশ্নৰ জবাব মই নিদিওঁ।” এই কথা কওঁতে মেইনাৰে আশা কৰিছিল যে বিষয়াজনে হয়তো জোৰ পূৰ্বক প্ৰকৃত কথা তেওঁৰ পৰা উলিয়াব। তেওঁ কিন্তু আক একো নুখি বেলেগ কথাহে পাতিিলে।

“আগতে আন কাৰোবাৰ লগত আপোনাৰ বিয়া হৈছিল নেকি ?”

“নাই।”

“আপোনাৰ লৰা-ছোৱালী আছে নেকি ?” এই দুটা প্ৰশ্ন কৰাৰ উদ্দেশ্য কি মেইনাৰে একো বুজিব নোৱাৰিলে। পৰিদৰ্শকজনে কথাৰ চলতে আন কিবা বেলেগ সন্দানৰ বাবে চেষ্টা কৰিছে নেকি বাক ?

“স্বামীৰ মৃতদেহটো আপুনি কি কৰিব খুজিছিল ? আগতে ভাল দৰে একো পৰিকল্পনা নকৰাকৈ এইদৰে শটো আনি বিপদত পৰিবলৈ আপোনাক কিহে পাইছিল ?”

মেইনাৰে হাঁহিবলৈ চেষ্টা কৰা যেন দেখা গ’ল। মুখেৰে কিছু একো নকলে।

“আপোনাৰ নিজস্ব কিবা টকা পইচা আছেনে নাই ?”

“নাই।”

“বয়স ?”

“ছোত্ৰিশ।”

“জন্মস্থান ?”

“জাৰ্মানীৰ হামবাৰ্গ চহৰ।”

আপুনি জাৰ্মান দেশীয় ছোৱালী হৈও দেখোন বেচ বঢ়িয়া ইংৰাজী কৈছে। বহুত ধন্যবাদ। এতিয়া বাক কওকচোন আপুনি আগতে কেতিয়াবা আমেৰিকালৈ আহিছিল নেকি ?”

“নাই অহা। এই বাবেই প্ৰথম।”

“আপুনি বাক স্বামীক কলেই হত্যা কৰিলে ?”

হঠাতে বিষয়াজনে এই প্ৰশ্ন স্নিধিলে। এই প্ৰশ্ন শুনি মেইনাৰ বহি থকা চকীখনৰ পৰা উঠিল। তাৰ পিচত থোকাথুকি মাতেৰে কলে—“মই শপত খাই কৈছো, তেওঁক মই কেতিয়াও হত্যা কৰা নাই।”

ভালদৰে বহিবলৈ পৰিদৰ্শকজনে তেওঁক ইংগিত দিলে।

“আপুনি উত্তেজিত নহব। মই অনুমানতহে এই কথা স্নিধিছো। ডাক্তৰৰ পৰা মৰণোত্তৰ পৰীক্ষাৰ প্ৰতিবেদন নোপোৱালৈকে আপোনাৰ স্বামীৰ মৃত্যুৰ কাৰণ কোনেও জনাটো সম্ভৱপৰ নহয়। বিচমণক কোনোবাই হত্যা কৰিছেনে সাধাৰণ ভাবেহে মৃত্যু হৈছে সেই কথা ডাক্তৰৰ প্ৰতিবেদনতেই প্ৰকাশ পাব।”

মেইনাৰ আকৌ চকীখনত বহিল। প্ৰকৃতিস্থ হবলৈ তেওঁ চেষ্টা কৰিলে। তাৰ পিচত পৰিদৰ্শক জনলৈ নোচোৱাকৈয়ে তেওঁ কলে—“মোৰ উকীল সন্মুখত বেধাকিলে আৰু এশাৰ কথাও মই আপোনা-লোকক নকম।”

“আপুনি উকীল ধৰাতো উচিত হব বুলি আমিও ভাবো।”

মেইনাৰে আকৌ কৈ উঠিল—

“তেওঁক মই হত্যা কৰা নাই।”

“সজ্ঞাবে হয়তো তেওঁক আপুনি হত্যা কৰা নাই। তেওঁ হয়তো বিচনাতেই মৰি আছিল। সেই কথাটো আমি এতিয়াও অহাই নাই।

কিন্তু মৃত অৱস্থাত মৰাশটো তেনেকৈ নথৈ এই কাৰ্য্যত লিপ্ত হোৱাতোৱেই আপোনাৰ প্ৰধান দোষ হ'ল। তেওঁক সেই অৱস্থাতেই ভাতে এবিধ লাগিছিল।”

এই বুলি কৈয়েই মেইনাবলৈ নোচোৱাকৈয়ে পৰিদৰ্শক বহাৰ পৰা উঠি কেবিনৰ বাহিৰলৈ গ'ল। মাৰ্টিন লোমাবো চকীৰ পৰা উঠি যাবলৈ ওলাল। তেওঁ ইংগিত দি মেইনাবক কলে যে, তেওঁ যেন লগে লগে আহে। মেইনাবৰ প্ৰতি লোমাবৰ বৰ পুতৌ হ'ল। তেওঁ মেইনাবক কলে—“আপুনি আমাৰ লগত থানালৈ যোৱাটোৱেই ভাল হব। ইয়াত থাকিলে সাংবাদিক আৰু অজ্ঞাত মানুহৰ প্ৰশ্নত আপুনি জীয়াতু ভুগিব লাগিব। তাত এই বিপদে আপোনাক ৰেপায়।”

মেইনাবে বুজিলে যে থানালৈ যোৱাৰ বাহিৰে তেওঁৰ গত্যন্তৰ নইগা। তিকেই দুয়ো লাহে লাহে ঘৰৰ পৰা ওলাই আহি বাহিৰত থকা সেউজীয়া বগৰ পুলিচৰ গাড়ীখনত উঠিলহি।

[এঘাৰ]

পিচদিনাই মেইনাৰক আদালতত হাজিৰ কৰা হ'ল। বিচাৰকে মেইনাৰক সোধিলে তেওঁ উকীল খৰিব নেকি। যদি নিজৰ উকীল নাই তেনেহলে চৰকাৰৰ পক্ষৰ পৰা উকীল দিয়া হব বুলিও জনালে। মেইনাৰে কথাটো ভাবি চাই থিবাং কৰিলে যে এণ্টন কৰ্কক দেখা কৰাৰ আগতে এই বিষয়ে মতামত একো নিদিয়াই ভাল হব। সেই কাৰণে নিজেই উকীল খৰিব বুলি আদালতক জনালে। এণ্টন কৰ্কনো কেতিয়া আহি তেওঁক এই বিপদৰ পৰা বচা কৰেহি সেই কথাৰেই বেচেৰীয়ে ভাবিবলৈ ধৰিলে।

চৰকাৰী পক্ষৰ হৈ সহকাৰী জিলা এটৰ্ণীয়ে যুক্তি-তৰ্ক আগবঢ়াই আদালতক কলে যে বৰ্ত্তমান অৱস্থাত মেইনাৰক জামিনত এৰি দিয়া উচিত নহব। মেইনাৰৰ হৈ কবলৈ কোনো নাছিলেই। গতিকেই তেওঁক হাজোতলৈ প্ৰেৰণ কৰা হ'ল।

ভদ্ৰস্তৰ কাৰণে মেইনাৰক পুনৰ পুলিচৰ তত্ত্বাবধানত ৰাখিবলৈ ইতিমধ্যে আদালতৰ পৰা হুকুম লোৱা হৈছিল। সেইমতেই প্ৰায় এঘণ্টামান পিচতেই বাকী থকা জবানবন্দী লবৰ কাৰণে তেওঁক কীৰ্টিং কেনৰ অফিচলৈ লৈ যোৱা হ'ল। তালৈ গৈ মেইনাৰে গম পালে যে

পৰিস্থিতি তেওঁৰ অনুকূলে নহয়। চাৰিওফালে যেন বিপদৰ সংকেত।

নতুন নতুন ধৰণৰ মানুহ আহি তেওঁৰ ওচৰ চাপিল। পুলিচ বিভাগৰ আঙুলিৰ চাব লোৱা বিষয়া এজনে আহি তেওঁৰ হাতৰ আঙুলিৰ চাব ললে। লগতে বিষয়াজনে কলে যে গতানুগতিক তদন্তৰ কাৰণেহে এই চাব লোৱা হৈছে। আন মানুহ কিছুমানে বৰ ব্যস্ত ভাবে ইফালে সিকালে অহা-যোৱা কৰিছে। ইতিমধ্যে আন দুজন বিষয়া আহি তেওঁক কিবা কিবি নুখি গ'ল। টেলিফোনৰ ক্রিং শব্দই কোঠালীটোত যেন বাগ্‌বন্দৰহে মূৰ্চনা তুলিছে। মেইনাৰ মনলৈ এই আটাইবোৰ কথাই বৰ বিশদূষণ যেন লাগিল। তেওঁ বাক ইয়াত কি কৰিছে? এণ্টন কৰ্ক'নেথাকিলে তেওঁ অকলে কি কৰিব বাক? ফাৰ্লিংকেনৰ টেবুলত বন্ধাই থোৱা কেইবাখনো কটো মেইনাৰে দেখিলে। সেই কটোবোৰ কাৰ হব পাৰে তেওঁ ভাবিলে। কেনৰ লৰা তিবোতাৰেই কটো হব নিশ্চয়। কেনৰ ঘৈণীয়েক জনীকেই যদি এবাৰ লগ ধৰিব পাৰিলেহেঁতেন! তিবোতা মানুহ হিচাবে এই বিপদৰ কথা তেওঁক নিশ্চয় বুজাই কব পৰা গলহেঁতেন আৰু তেওঁ নিশ্চয় সহানুভূতিও দেখুৱালেহেঁতেন।

এইবোৰ ভাব সাগৰত ডুব গৈ থাকোতেই হঠাতে মেইনাৰে দেখিলে যে কোঠালীটো নিজান পৰি গ'ল। সকলো হাই উকমি বন্ধ হৈ গ'ল। মানুহবোৰো কোঠালীটোৰ পৰা ওলাই গ'ল। ওচৰতে বহি থকা গভীৰ চেহেৰাৰ ফাৰ্লিংকেনে মেইনাৰলৈ চাই যুৰি বহিল। কেবাগী এজনে টাইপৰাইটাৰত বগা কাগজ এখন পুৱাই টাইপ কৰিবলৈ সাজু হৈ বল। বিৰিকীৰে চাই মেইনাৰে দেখিলে যে অলপ আতৰত এঘৰ মানুহৰ চোভালত একতী মাইকী মানুহে গা ধোৱা কাপোৰ ভাবত মেলি আছে। মেইনাৰৰ বাহিৰে আনে অৱশ্যে তেওঁলৈ মন কৰা নাছিল।

ফাৰ্লিংকেনে কথা আৰম্ভ কৰিলে “এইফালে চাওকচোন বাক!

কালিৰ পৰা আপোনাৰ বিষয়ে আমি ভালেখিনি কথাই জানিলো। পিচে আপোনাক লুখিবলগীয়া আৰু কেবাটাও প্ৰশ্ন আছে। যি হেতুকেই আপোনাৰ উকীল লগত নাই, ইচ্ছা নহলে আপুনি এই প্ৰশ্নৰ উত্তৰ এতিয়াই নিদিবও পাৰে। সেই স্বাধীনতা আপোনাৰ আছে। আপুনি কালি মোক কৈছিল যে নাৰ্চ হিচাবে জাহাজলৈ আহি বিচমণ্ডৰ লগত আপোনাৰ প্ৰথম সাক্ষাৎ হৈছিল। নহয় জানো ?”

“হয়।”

“তাৰ আগতে বিচমণ্ডৰ নাম শুনিছিল বেকি ?”

“নাই শুনা।”

তেৱেহলে কওকচোন আপুনিবো কি সূত্ৰত জাহাজলৈ আহি আপোনাৰ দেউতাকক তাত পালে ? এইটো বৰ বিশদৰূপে কথা নহয় জানো ?”

“মইতো সেই কথা কোৱা নাই।”

“মই দেখোন কৈছোৱেই আপোনাৰ বিষয়ে আমি ইতিমধ্যে বহুত কথাই জানি পেলাইছো। আপুনি এণ্টন কৰ্কৰ জীয়েক নহয় জানো ?”

মেইনাৰে অলপ ইতস্ততঃ কৰিলে। কেবাগীজনো তেওঁলৈ একেধৰে চাই থকা মেইনাৰৰ চকুত পৰিল। তাৰ পিচত পৰিদৰ্শকৰ কথাৰ উত্তৰ দি কলে—“হয়।”

“তেতিয়াহলে তালৈ আহোতে আপোনাৰ দেউতাক জাহাজত থকা কথাটো আপুনি নেজানিছিল বেকি ?”

“নেজানিছিলো।”

“হয় বেকি ? আচৰিত কথা দেখোন। এতিয়া আৰ এটা প্ৰশ্নৰ উত্তৰ দিয়কচোন। বিচমণ্ডৰ সম্পত্তিৰ ভাগ লবলৈ যে তেওঁৰ বংশধৰ কোনো নাই, সেই কথা আপুনি জাহাজলৈ আহিবৰ সময়ত জানিছিল বেকি ?”

“পৰিদৰ্শক মহোদয়ে মোক ভাল ব্যৱহাৰ দেখুৱা নাই।.... সেইবোৰ কথা আপোনাক কেলেই লাগে ?”

“কেলেই লাগে আৰু কোনটো কথা স্মৃতিৰ লাগে মই ভালদৰে জানো। সেই কাৰণে আপুনি মূৰ ঘূৰাব নেলাগে। আপুনি পোন-পতীয়া উত্তৰ দিব। জাহাজলৈ আহোতে আপুনি কি নাম লৈ আহিছিল কণ্ডকচোন ? এইখিনিতে এটা কথা কৈ থওঁ। আপুনি জনা উচিত যে আপুনি কোৱা প্ৰত্যেকটো কথাৰেই আমি জেৰা কৰিব পাৰো, আৰু সেই কথা প্ৰকৃততে সঁচা নে মিছা তাৰ প্ৰমাণৰ বাবে ইচ্ছামতে যি কোনো প্ৰশ্ন স্মৃতিৰ পাৰো।”

মেইনাৰৰ বুজিবলৈ বাকী নেথাকিল যে পুলিচৰ বিষয়াই ইতিমধ্যে নিশ্চয় জাহাজৰ কৰ্মচাৰী সকলৰ জবানবন্দীলৈ সকলো কথাৰ সন্দেহ লৈ আহিছে। সেই কাৰণে কথা লুকাবলৈ চেষ্টা নকৰি কলে—“মেইনাৰ নামলৈ মই প্ৰথমে জাহাজলৈ আহিছিলো।”

“ধন্যবাদ।”

“মই কেতিয়া দেউতাৰ লগত সাক্ষাৎ কৰিব পাৰিম ?”

“বিমান দূৰ সস্তৰ অতিসোনকালেই। তেওঁ হঠাতে উৰাজাহাজেৰে ফ্লোৰিডালৈ গ’ল। আপুনি সেই কথা নেজানে নেকি ?”

“ইমান সোনকালে যে তেওঁ তালৈ বাৰ সেই কথা নেজানিছিলো।”

ফাৰ্লিংকেৰে এবাৰ কঠোৰ দৃষ্টিৰে মেইনাৰলৈ চাই পিচবুহুৰ্ত্তে স্মৃতিৰে “ঘূৰি অহা প্ৰথমখন উৰাজাহাজতেই তেওঁ এইখিনি আকৌ পাবহি। তেওঁৰ লগত আমি টেলিকোৰেবে যোগাযোগ কৰি আছো। এতিয়া আন এটা কথা কণ্ডকচোন। আপোনাৰ স্বামীয়ে কৰিথৈ যোৱা উইলধনত কি লিখা আছে জানে নে ?”

“নেজানো।”

“তেওঁৰ লগত সেই বিষয়ে কেতিয়াবা কিবা আলোচনা কৰিছিল নে ?”

“নাই কৰা।”

“দেউতাকৰ লগত আপোনাৰ সম্বন্ধ কেনেকুৱা ধৰণৰ আছিল বাক ?

“সাধাৰণ ধৰণৰেই। কিন্তু আপুনি এইটো কি প্ৰশ্ন সূধিছে ?”

“মোৰ মনত অতি আশ্চৰ্য্যৰ উদ্বেগ হোৱাত হে এই কথা সূধিছো। ইমান দিনৰ পিচত যে হঠাতে আপুনি দেউতাকক লগ পালে সেইটোহে আচৰিত কথা। যোৱা চৌত্ৰিশ বছৰত আপুনি তেওঁক বোধকৰো একেৰাৰে দেখাই নাছিল। নহয় জানো ?”

মেইনাৰে একো উত্তৰ নিদিলে।

“আপুনি যদি আপোনাৰ দেউতাক জাহাজত থকাৰ কথা নেজানি-ছিলেই, তেনেহলে কৈলেনো ছদ্ম নাম লৈ তালৈ গৈছিল ?”

এই প্ৰশ্নত মেইনাৰ বঙা চঙা পৰিল। কিন্তু একো উত্তৰ নিদিলে।

“হওক, হওক। ঘটনাচক্ৰতেই বোধকৰো তেনেকুৱা হ’ল। পিচে আপুনি যদি সঁচা কথা নকয়, ঘটনা বেয়াৰ কালেহে ঢাল খাব। আপুনিৱেই দোষী বুলি আমাৰ মনলৈ আহিব। তেতিয়া আপোনাৰহে অস্তিত্ব হব। সেই কাৰণেই খোলা কথা কৰ। কওকচোন বাক কাল বিচমণ্ডক দেখামাত্ৰেই তেওঁৰ লগত বিয়া সোমায় বুলি আপুনি খাটাং কৰি পেলালে নেকি ?”

“অকল মোৰ সিদ্ধান্তৰ ওপৰতেই সেই কথা নিৰ্ভৰ কৰা নাছিল ”

“অ’ সেয়েই নেকি ? ধুনীয়া যুৱতী এজনীয়ে যে কথ কহে এজনক ইমান সহজে ভাল পাই পেলাব পাৰে মই আজিহে বুজিলো।”

“মোৰ স্বামীৰ বয়স হলেও কৃষ্ণই তেওঁক পজু কৰিব পৰা নাছিল। নিজে ডবা মতেহে তেওঁ সকলো কাম কৰিছিল। তেওঁ কৰিব খোজা কামত কোৰেও বাধা দিব নোৱাৰিছিল কিম্বা আন ঘটনাচক্ৰইও তেওঁৰ মনৰ সিদ্ধান্তৰ সলনি কৰিব নোৱাৰিছিল।”

“সেইটো নহয় বুলি মইও অৱশ্যে কোৱা নাই। যি বুজা যায়

তেওঁ বোধ হয় বৰ আচৰিত চৰিত্ৰৰ লোক আছিল। তেওঁক আনে হয়তো বুজাতো কঠিনো আছিল। মহন জানো ?”

“সেই বিষয়ে আপত্তি কৰিব লগীয়া কোনো কথাৰেই মই সন্মুখীন হোৱা নাছিলো। তেখেতৰ স্বভাৱ চৰিত্ৰ আৰু ব্যৱহাৰ মোৰ অনুকুলেহে আছিল।”

“মই এতিয়াহে বুজিছো। আপোনাৰ স্বামী আতি বুদ্ধ আৰু ঐশ্বৰ্য্যশালী আছিল। উচ্চাভিলাষী মূৰতী এজনীৰ কাৰণে সেইটো প্ৰকৃততে বৰ লোভনীয় পৰিবেশেই আছিল।”

“কিন্তু মোৰ স্বামী হয়তো আৰু বহুদিন জীয়াই থাকিলেহেঁতেন।”

“তেনেহলেনো কেলেই তেওঁ মৰি থাকিল ?

“সেই কথা জানিবলৈ মোৰ কোনো উপায়েই নাই।”

“আপোনাৰ ব্যৱহাৰে অৱশ্যে মোক অলপ বিৰক্তিকেই দিছে। মৰণোত্তৰ পৰীক্ষাতনো কি পোৱা হল সেই কথা আপুনি এতিয়ালৈকে মোক সোধা নাই।”

মেইনাৰে একো উত্তৰ নিদিলে। ফাৰ্লিং কেনে আৰু কিবা কয়নেকি বুলি অপেক্ষা কৰি থাকিল।

“মেমচাহেব, আপুনি জাৰেনে যে আপোনাৰ স্বামীক কোনোবাই হত্যা কৰিলে ?”

মেইনাৰৰ মূৰত যেন আকাশী চৰগহে ডাঙি পৰিল। তেওঁ নিৰ্বাক নিষ্পন্দ হৈ বহি থাকিল। কোঠালোটো নিস্তব্ধ। টাইপ ৰাইটাৰৰ খট্ খট্ শব্দ বন্ধ কৰি কেবানী জমেণ্ড মেইনাৰৰ মুখলৈ চালে। বাহিৰত কাপোৰ মেলি থকা তিবোতাজনী ইতিমধ্যে তাৰ পৰা গৈছে। মেলিথৈ যোৱা কাপোৰ কেইখন বতাহত লৰিচৰি আছে।

অৱশেষত মেইনাৰে শোকাভিজুতাহৈ স্তম্ভিলে—“মোৰ স্বামীক কোনোবাই হত্যা কৰিছে ? কোনে ? কোন সেই পাৰণ ? তেওঁক মাৰি কাৰ কি লাভ হব বাক ?”

“মোৰ বোখেৰে সেই প্ৰশ্নৰ উত্তৰ আপুনিহে ভাল দৰে দিব পাৰিব। তেওঁৰ মৃত্যুতনো আপোনাৰ বাহিৰে আৰু আন কাৰ কি লাভ হয়?”

“কিন্তু ই বৰ আচৰিত কথা। জীৱিত কালত তেওঁৰ পৰাতো পাবলগীয়া সকলো যিনিকেই মই পাই আছিলো। আপুনি জানেই যে তেওঁক লগ পোৱাৰ আগতে মই অতি দুখীয়া আছিলো। তেওঁৰ লগত বিয়া সোমাইহে মই ধনৱতী হলো। তাতকৈ মোক আৰু কি লাগিছিল?”

“আপুনি বৰ যুক্তিসন্মত কথা কোৱা নাই যেন পাওঁ” অলপ ইতি কিওৰ শ্ৰবত কেনে কৈ গ’ল।— “আপুনি নিজ মুখেই কৈ গৈছে যে টকাৰ কাৰণেহে আপুনি তেওঁৰ লগত বিয়া সোমাইছিল। আপোনাৰ কপ যৌৱন আছে। এতিয়া আপোনাৰ বয়স মাত্ৰ চৌত্ৰিশ বছৰ। ধনী-মানী, মুক্ত বিধবা এজনীৰ কাৰণে জীৱনত আৰু বহুত উপাদেয় বস্তু আহিব।....মুক্ত স্বাধীন ভাবৰ বিধবা এজনীলৈ....বুজিছেনে? বুদ্ধ স্বামীয়ে আপোনাৰ এই স্বাধীনতা ধৰ্ম্মৰে কৰিলেহেভেন।”

খং আৰু অভিমানত মেইনাৰ মৰ্ম্মাহত হ’ল। বগচণ্ডী মূৰ্ত্তি ধৰি তেওঁ কৈ উঠিল— “আপুনি অতি জঘন্ম কথা কৈছে পৰিদৰ্শক মহোদয়। সেই কথা কেতিয়াও হব নোৱাৰে। মই ইয়াৰ পংকিল-তালৈ কেতিয়াও যোৱা নাই। এই হত্যাকাণ্ডৰ লগত মোৰ কোনো সম্বন্ধ নাই। আপুনি মোক বিশ্বাস কৰক।”

“সেইয়েই নেকি? তেনেহলে আপুনিনো এনেকুৱা জুৱাচুৰি কৰি মৃতদেহটো কেলেই তেনেকৈ আনিছিল সেই কথা বুজাই কবনে?”

“সেই প্ৰশ্নৰ উত্তৰ এতিয়া মই আপোনাক দিব নোৱাৰিম।”

“সেই উত্তৰ আপুনি দিবই লাগিব। এতিয়া নিমিলেও সকলো কথা ভাবিচিন্তি চাই পিচত হলেও সেইটো খুলি কব লাগিব। কবলৈ আপোনাক আমি বাধ্যও কৰিম।”

অলপ প্ৰকৃতিস্থ হৈ যেইবাবে পুনৰ শ্বশিলে—

“যোৰ স্বামীক কেনেকৈ হত্যা কৰিলে কবনে ?”

“ভেঙক বিহ থুৱাই হত্যা কৰা হৈছে। ডাক্তৰৰ প্ৰতিবেদন মতে দেওবাৰৰ দিনা প্ৰত্যুষতেই ভেঙৰ মৃত্যু হৈছে বুলি কোৱা হৈছে। তাৰ পৰা ইয়াকেই বুজা যায় যে শনিবাৰে ৰাতিৰ আহাৰৰ পিচত ভেঙক কোনোবাই বিষ থুৱাইছিল। সেই সময়ত আপুনি কত আছিল কওকচোন।”

কিংকৰ্তব্য বিষয়টোই মেইনাৰে উত্তৰ দিলে “ভেঙৰ লগতে একে কেবিনতেই আছিলো।”

“আপুনি থকা সময়ত বিচমণ্ডে ৰাখিবৰ পৰা আন আহাৰ বা পনীয় কিবা খাইছিলনে ?”

“মই মন কৰা নাছিলো—” মেইনাৰে কলে। তাৰ পিচত হঠাতে কিবা এটা মনত পৰি আকৌ কলে—“হয় হয়। যিমান দূৰ সম্ভৱ ভেঙ কিবা এটা খাইছিল। কিয়নো নিষ্ঠো সন্ধিয়াতেই মই ভেঙৰ কেবিনলৈ যাওঁ। চাকৰটোৱে সদায় সুৰা বা চাহ বিস্কুট কিবা এবিধ আবে। আমি দুয়ো একে লগে তাৰে কিবা এবিধ খাওঁ।”

“সেই দিনা ভেনেহলে আপোনালোকে কি খাইছিল ?

“চাহ খাইছিলো।”

“তাৰ স্বাদ কেনেকুৱা আছিল মনত পৰেনে ?”

“চাহৰ দৰেই লাগিছিল যেন পাওঁ দেখোন।”

“বিস্কুটখিনি কেনেকুৱা পাইছিল ?”

“আন দিনাৰ দৰেই লগা যেন লাগে।”

“ভেনেহলে বিচমণ্ড আৰু আপুনি একে চাহ আৰু বিস্কুটকেই খাইছিল নেকি ?”

“ভেনেদৰে সদায়েই খাওঁ বুলি আপোনাক এবাৰ কলোৱেই দেখোন।”

“আপুনি অৱশ্যে কৈছে। কিন্তু এইটো কথাও থিক যে শনিবাৰে পুৱালি বিচমণ্ডক বিহ থুৱাই হত্যা কৰা হৈছে। বিহেতুকোই একে

বস্তু খোঁজা স্বপ্নেও আপোনাৰ একো নহল তাৰ পৰাই আমি অনুমান কৰিছো যে বিবৰ্ধিনি বাহিৰৰ পৰা খাবলৈ অনা বস্তুত মিহলাই অনা হোৱা নাছিল। গতিকে এতিয়া আপুনি সকলো কথা স্বীকাৰ কৰি পেলোৱাটোৱেই সকলোৰে পক্ষে মঙ্গলজনক বুলি বেভাৰেমে বাক ?”

মেইনাৰে একো উত্তৰকেই দিব নোৱাৰিলে। বেচেৰীয়ে কবই বা কি ? খন্তেক একেধৰে চাই থাকি বহি থকা চকী খনতেই তেওঁৰ চকুটো আধামুদা যেন হল। তাৰ পিচত হঠাতে অন্ত্ৰাণ হৈ মজিয়াত মুখ পাৰি চকীৰ পৰা বাগৰি পৰিল।

[বাৰ]

এণ্টন কক' পিচদিনা ফ্লোৰিডাৰ পৰা উৰাজাহাজেৰে আহি নিউইয়ৰ্ক পালেহি। আহিয়েই তেওঁ খানালৈ গৈ হাজিৰ হ'ল। তাৰ পৰা তেওঁক ফাৰ্লিং কেনৰ অফিচলৈ লৈ যোৱা হ'ল।

এণ্টন কক' গৈ বহিলত অকনো সময় খবচ নকৰি কেনে আৰম্ভ কৰিলে—“কক' ডাঙৰীয়া, আপুনি এতিয়া মোৰ কথা কেইটা মানব উত্তৰ দিয়কচোন। মই শুনিবলৈ পাইছো যে আপোনাক আপোনাৰ গৰাকী বিচৰণে প্ৰথমতে ১৯৩৪ চনতেই মিউনিক চহৰত কামত ভৰ্ত্তি কৰি লয় আৰু তেতিয়াৰ পৰা আপুনি তেওঁৰ অধীনতেই কাম কৰি আছে। কথাটো সঁচানে বাক ?”

“সঁচা।”

“আপোনাৰ দুহিডুৰ লগত আপোনাৰনো কেনেকৈ দেখা সাক্ষাৎ হল কওচোন।”

“হঠাতে আমাৰ দেখা দেখি হ'ল। নাৰ্চ একনৌ লাগে বুলি আমি বহু কাগজে-পত্ৰই জাননী দিছিলো। তাৰ পিচত দেখা যে হঠাতে এদিন তাই আহি আমাৰ ভাহাজত উপস্থিত। তাইক দেখাৰ পিচতো মোৰ এবাবো ঘনত বেৰেলালে যে তাইয়েই মোৰ ছোৱালী।

ভাইৰ চেহেৰা এনেকুৱা সলনি হ'ল আপোনাক কি কম! সেই কথা ভাবিলে মোৰ মটক উপশ্বাসৰ ঘটনা যেমহে লাগে।”

“তেওঁ যে আপোনাৰেই জীয়েক সেই কথানো আপুনি কেতিয়া জানিলেগৈ?”

“বিয়াৰ কেইদিন মান আগতে যাবতীয় দলিল পত্ৰাদি থিক কৰিবৰ সময়তহে সেই কথা জানিলো। বিয়াৰ বিষয়ে কাগজ পত্ৰবোৰতটো আক্ল মিছা কথা লিখিব নোৱাৰি! তেতিয়াহে মেইনাৰে কলে যে তেওঁৰ উপাধি কৰ্ম। তেওঁ যে মোৰে ছোৱালী তাৰ পিচতহে সেই কথা জানিব পাৰিলোঁ। আমাৰ চেহেৰাৰ ইমানখিনি মিল কেনেকৈ হ'বলৈ পালে মই সেই কথা তেতিয়াহে উপলব্ধি কৰিলোঁ।

“তেতিয়া আপোনাৰ মনৰ অৱস্থা কেনেকুৱা হৈছিল?”

“স্বিছেছে আৰু কথাটো! অতি আচৰিত যেন লাগিল। আন আন মানুহৰ নিচিনাকৈ ডেকা কালত মইও দুই এজনী ছোৱালীৰ প্ৰেম পাশত আৱদ্ধ হৈছিলো। তাৰেই এজনী ছোৱালীৰ লগত ছোৱা মোৰ সেই অবৈধ মিলনৰ ফলত মেইনাৰ সংসাৰলৈ আহিল। পিচে মেইনাৰক মই চোৱা-মেলা একেবাৰেই নকৰিলো। কিছুদিন পিচত সেই প্ৰেমিকাৰ ওচৰলৈ অহা-যোৱাও বন্ধ কৰি দিলো। তাৰ কিছুদিন পিচতেই কাৰ্ল বিচমণ্ডৰ লগত মোৰ সাক্ষাৎ হয়। তেওঁৰ অধীনত চাকৰি কৰি মই সন্তুষ্ট হলো আৰু অনতি বিলম্বেই মোৰ জীৱনৰ গতিও আনফালে ঢাল খালে। মেইনাৰ কোনোদিনেই মোৰ সমস্তাক্ষেপে থিয় নহ'লহি।”

“সেয়েই নেকি? পিচে তেওঁক প্ৰথম দেখাৰ সময়ত আপোনাৰ মনৰ অৱস্থানো কেনেকুৱা হৈছিল সেই কথা জানিবলৈ মই এতিয়াও বৰ আগ্ৰহাৱিত হৈ আছো।”

“সঁচাকৈ ক'বলৈ গলে আনন্দত মই আত্মহাৰা হলো। মেইনাৰৰ নিচিনা ধুনীয়া আৰু চতুৰা ছোৱালী এজনীৰ যে মই বাপেক সেই

কথা ভাবিলেই ভাল লগা হ'ল। মেইনাৰক মই প্ৰাণ ভৰি ভাল পাবলৈ ধৰিলো।”

“কামত সোমাবলৈ আহোতে ছদ্ম নাম লৈ-নো কলেই তেওঁ জাহাজলৈ আহিছিল সেই কথা আপোনাৰ জীয়েকে আপোনাক কেতিয়াবা কৈছিল নে?”

“উদ্দেশ্য সিদ্ধিৰ কাৰণে সেই কথা প্ৰকাশ নকৰিবলৈ মেইনাৰ বাধ্য হৈছিল। সেই কাৰণেই যে তাইৰ লগত য়োৰ সম্বন্ধ নাইকিয়া হৈ যাব সেই কথা আপুনি ভবা উচিত নহব। যুদ্ধৰ বিত্তীয়িকাই গ্ৰাস কৰা দেশ এখনত তাইৰ যৌৱনকাল ডোখৰ কটাব লগীয়া হ'ল। খন-জন, আত্মীয়-স্বজন সকলোকে হেৰুৱাই বেচেৰী নিঠকৰা হল।

প্ৰহেলিকাময় জীৱনৰ পৰা উদ্ধাৰ পাবলৈ কৰা সেই চেষ্টাৰ বাবে তাইক আমি দোষাৰোপ কৰা উচিত নহব।”

“কৈ যাওক কৰ্ক ডাঙৰীয়া! শুনিয়েই ভাল লাগিছে।”

‘জগতৰ অগ্ৰাণ্ণ মহিলাই যি কৰে, তাইও তাকেই কৰিছিল। বিয়া কৰাই সুখে সম্ভাষণেৰে থাকিবলৈ তাই ইচ্ছা কৰিছিল। মেইনাৰ চতুৰা আৰু উচ্চাভিলাষী ছোৱালী। কাৰ্ল বিচমণ্ডৰ ব্যৱহাৰ আৰু কথাবাৰ্তী তাইৰ মন আকৰ্ষণ কৰিলে। তদুপৰি বিচমণ্ডৰ বিৰাট ঐশ্বৰ্য্য সম্পত্তিয়েই তাইক বিমোহিত কৰিলে। দ্বিতীয়তে মইও যে বিচমণ্ডৰ চেক্ৰেটৰী আছিলো সেই কথাইও তাইৰ মনৰ ইচ্ছাত ভালেখিনি ইন্ধন যোগালে। তাই স্থিৰ কৰি পেলালে যে এই স্ত্ৰিধা এৰি দিয়া উচিত নহব। তাই কিন্তু মোক সেই কথা প্ৰথমে খুলি কোৱা নাছিল। তাৰ আগতে য়োৰ মনোভাব বুজি লবলৈ পাৰ্য্যমানে চেষ্টা কৰিলে। তাৰ পিচত ঢেগ বুজি মোক সেই কথাৰ ইংগিত দিলে। মইও তাইক সৰ্বাস্তঃকৰণে সমৰ্থন কৰিলো। বেচেৰাক অতীত জীৱনত মই অৱহেলা কৰি যথেষ্ট অজ্ঞানকৰিছিলো। গতিকে এই স্ত্ৰিধাটোৰ পৰা তাইক যে বঞ্চিত কৰা উচিত নহব সেইকথা মই মনতে স্থিৰ কৰি পেলালো।”

“আপুনিৱেই যে মেইনাৰৰ দেউতাক সেই কথা বিচমণ্ডে জানিছিল নে ?”

“নেজানিছিল। বিচমণ্ড স্বভাৱতেই সন্দেহাৱিষ্ট ব্যক্তি। সকলো-কেই তেওঁ সন্দেহৰ চকুৰে চায়। সেই কথা তেওঁক কলে আমি সাজি কোৱা গল্প বুলিহে তেওঁ আখ্যা দিলেহেভেন।

“সেই কাৰণেই হবলা আপুনি জীয়েকৰ মেনেজাৰ হিচাবে থকাটোৱেই ভাল পালে ?”

“মোৰ ছোৱালী যথেষ্ট বুদ্ধিমতী আৰু নিজৰ সকলো কথা সুন্দৰ ভাবেই চম্ভালিব পাৰিব বুলি মই জানিছিলো। তথাপি মই তেওঁৰ সাৱধি হৈ থকাৰ অৰ্থ এইৱেই আছিল যাতে তাই ভুল পথে চালিত নহয়। মই এই কথা স্বীকাৰ কৰো যে ঘটনাৰ সোঁতৰ গতিবিধি লক্ষ্য কৰি মই যথেষ্ট আনন্দ পাইছিলো; আৰু সেই শুভ বিবাহৰ দিন কেতিয়া আহে তাৰ বাবে নীৰৱে আশা কৰি আছিলো।”

“আপোনাৰ গৰাকীয়ে লিখি থৈ যোৱা উইলখনত কি কথা লিখা আছিল আপুনি জানিছিলনে ?”

“জানিছিলো। কাৰণ মইৱেই তেওঁৰ কনকিডেন্চিয়েলচেফ্ৰেটৰীও আছিলো।”

“উইলখনত কি লিখা আছিল তাৰ বিশদ বিৱৰণ দিব পাৰিবনে ?”

“তেওঁৰ প্ৰায় সকলো সা-সম্পত্তি ৰাজহুৱা কামৰ কাৰণেই দি থৈছিল। মাত্ৰ অ’ত ত’ত কেইটামান সৰু স্মৰা বেলেগ ট্ৰাষ্টহে আচুতীয়াকৈ কৰি থৈছিল।”

“আপোনাৰ জীয়েকে এই কথা জানিছিল নে ?”

“বেচেষ্টাৱে নেজানিছিল। তাই মনতে ভাবি থৈছিল যে বিচমণ্ডৰ পৰিবাৰ বেতিয়াই সকলো সম্পত্তি তাইয়ে পাব। গুপ্ত সন্ধানটো দি মই তাইক চিন্তাত পেলাব খোজা নাছিলো। কাৰণ বিচমণ্ডে তাইৰ বাবে নতুন উইল এখন কৰি দিবলৈ ইচ্ছা কৰাৰ কথা মই

জানিছিলো।....কিন্তু এই কথা আপোনাক কেলেই লাগে ? কিহৰ কাৰণে এইবোৰ স্মৃতিছে ?”

“সেইবোৰ সোধাৰ বিশেষ একো কাৰণ অৱশ্যে নাই”—এই বুলি কৈয়েই ফাৰ্জিং কেন ক্ষন্তুক চিন্তাশ্বিত হ’ল। তাৰ পিচত আকৌ কৈ গ’ল—“আগৰ উইলখন থাকিলেও নিউইয়ৰ্কৰ নতুন ফেট আইন মতে ঘৈণীয়েক হিচাবে সম্পত্তিৰ আধাৰিনি তেওঁ দেখোন এয়েয়ে পালেহেতেন।”

“সেই কথা মই নেজানিছিলো।”

“তথাপি আপুনি কওকচোন বাক উইলখনত আপোনাৰ বাবে কিমান সম্পত্তি আচুতীয়াকৈ বখা হৈছিল ?”

“বিশ হেজাৰ ডলাৰ মূল্যৰ সম্পত্তি।”

“বিচমণ্ডৰ পৰম হিতৈষী এই বিষয়াজনৰ কাৰণে সেই সম্পত্তি দেখোন নিচেই অকৰীয়া হব যেন লাগিছে।”

“আপুনি নেভাবিব যে মই বিচমণ্ডৰ জীৱন লৈ খেলা কৰিছিলো। মোৰ নিজৰ অৱস্থা যথেষ্ট স্বচ্ছল। তদুপৰি বেলেগ বেলেগ ব্যৱসায়ৰ লাভৰ অংশ হিচাবে বিচমণ্ডে মোক ভালেখিনি দিছিল। মোৰ বেতনো দিছিল যথেষ্ট সৰহ।”

“কক’ ডাঙৰীয়া ; সঁচাকৈ কওকচোন বিচমণ্ডৰ মৃত্যুৰ বাবে কোন দায়ী বুলি আপোনাৰ মনত ভাব হয় ?”

“সেই বিষয়ে মোৰ একো ধাৰণাই নহয়। তেওঁ বৰ বিত্ত-খিতিয়া স্বভাৱৰ মানুহ আছিল। চাকৰ নাকৰ আৰু কৰ্মচাৰী সকলক বৰ বেয়া ব্যৱহাৰ কৰিছিল। তেওঁৰ চাকৰবোৰৰ ভিতৰতেই কেইবাজনো বৰ দুৰ্ঘট চৰিত্ৰৰ মানুহো আছিল। সম্বন্ধে কুব্যৱহাৰ পাই অহাৰ কাৰণে বিচমণ্ডক হত্যা কৰিবলৈ সিহঁতৰ কোনোবা দুই এজনৰ ইচ্ছা হোৱাটো স্বাভাৱিক।”

“আপুনি দেখিছো নিৰীহ চাকৰ কেইটাক দোষী বনাই খটনাটো তেনেই উজু কৰি পেলাব খুজিছে। এই হত্যাকাণ্ডৰ প্ৰধান

নান্নিকা আপোনাৰ স্তম্ভৰী জীয়েকেই বুলি আপোনাৰ বিশ্বাস নহয়নে বাক ?”

“আপুনি কি কথা কৈছে ? ই কেতিয়াও সম্ভৱ হব নোৱাৰে। মই আপোনাক আগেয়ে কৈছো যে মেইনাৰ অতি চতুৰা ছোৱালী। তাই বিচমণ্ডৰ লগত বিয়া হবৰ বেচি দিনেই ছোৱা নাছিল। বিৰাট কোটিপতিৰ স্ত্ৰী হিচাবে জগতৰ মানুহে যে তাইক ঈৰ্ষাৰ চকুৰে চাব সেই কথা তাই ভালদৰেই জানিছিল। সেই অহংকাৰৰ অধিকাৰিণী হৈ সমগ্ৰ জগতৰ মানুহৰ আগত বুকু ফিন্দাই থিয় হোৱাৰ সুবিধা এটা নলৈ গিৰায়েকক হত্যা কৰি নিজৰ নাক কাটি সন্তানিৰ যাত্ৰা ভংগ কৰিবলৈ মোৰ ছোৱালী কেতিয়াও নেযায়। তাই সিমান বুৰুক নহয়।”

“আপুনি আপোনাৰ ছোৱালীক বচাবলৈ চোৱাটো অৱশ্যে স্বাভাৱিক। পিচে কওকচোন আপুনিবো নিউইয়ৰ্কৰ পৰা ফ্লোৰিডালৈ ইমান দোৰাদোৰিকৈ কেলেই গলগৈ ?”

“বিচমণ্ডৰ একমাত্ৰ বিশ্বাসী কৰ্মচাৰী হিচাবে ভেওঁৰ হৈ কৰিব লগীয়া বহুত জৰুৰী কাম আছিল। গতিকেই মই ইয়াত থকাৰ প্ৰশ্নই উঠা নাছিল।”

“ভেনেহলে আপোনাৰ জীয়েকেনো জাহাজৰ পৰা ইয়ালৈকে মৃতদেহটো ফাঁকি দি কেলেই লৈ আহিছিল ?”

“সেই কথা মই নেজানো। আনৰ মুখে ওলোৱা কথাবোৰহে মই শুনিছো। সেইবোৰ উৰা বাতৰিও হব পাৰে। গতিকে ছোৱালীৰ লগত দেখা সাকাত নোহোৱালৈকে সেই প্ৰশ্নৰ উত্তৰ আপোনাক দিব নোৱাৰিম।”

“কিন্তু আপুনি বুজিছেনে যে আপুনি আইনৰ কবলত পৰিছে, আৰু সেইবাবেই ইচ্ছামতে ঘূৰি ফুৰিবও নোৱাৰিব ?”

“সেই কথা মই বুজিছো। পিচে কেতিয়া মই মেইনাৰক দেখা কৰিব পাৰিম ?”

“কাইলৈ তাৰ বন্দোবস্ত কৰি দিম।”

“ভাইৰ কাৰণে মই উকীল এজম মাতি পঠিয়াব পাৰোনে?”

“তেওঁ যদি ইচ্ছা কৰে তেতিয়াহলে নিশ্চয় পাৰিব।”

“ভাইলৈ মই কিবা বস্তু পঠিয়াব লাগিব বুলি কৈছেনে বাক?”

“আপুনিহে আৰু কি পঠিয়াব? আপোনাৰ শুভেচ্ছাকেই পঠিয়াওক। সেই শুভেচ্ছাত হয়তো আপোনাৰ জীয়েক জয়ীও হ'ব পাৰে।”

*

*

*

*

ফাঁলিং কেনে কোৱামতেই পিচদিনা এণ্টন কৰ্ক'ক মেইনাৰৰ লগত সাক্ষাৎ কৰিবলৈ দিয়া হ'ল। মেইনাৰৰ ওচৰলৈ আহি তেওঁৰ চেহেৰা দেখি কৰ্ক'বৰ আচৰিত হ'ল। এদিনৰ ভিতৰতেই বেচেৰী যথেষ্ট ক্ষীণাই শুকাই গৈছে। গাৰ বৰণ কলা পৰিল। টেবুলৰ ওপৰত কিসাৰুটিৰে ভৰদি বৰ বিষন্নমনে মেইনাৰ চকীখনত বহি আছে। মাজে মাজে কঁপনিত গোটেই গা লৰি উঠিছে। মুখৰ চেহেৰাৰ পৰাই বুজা যায় যে এক বিৰাট মানসিক সংঘাতত বেচেৰীয়ে চাটি ফুটি কৰি আছে। তেওঁৰ লগত কথা আৰম্ভ কৰাৰ আগতেই কৰ্ক' কোঠালীটো অতি স্নানভাবে নিৰীক্ষণ কৰি ললে। চুকে কোমে বা দুৱাৰৰ পিচত আনকি টেবুলৰ খুটা কেইটাও ভালদৰে পৰীক্ষা কৰি ললে। সকলো চাই চিতি যেতিয়া দেখিলে যে কতো একো বাহিৰা বস্তু নাই তেতিয়াহে এটা স্বস্তিৰ নিশ্বাস পেলালে। তেওঁৰেই প্ৰথমে কথা আৰম্ভ কৰি কলে—“চি, আই, ডি বিভাগৰ মানুহে কৰবাত লুকাই মেলি মাইক্ৰফন বা শব্দ গ্ৰাহক আন কিবা যন্ত্ৰপাতি ধোৱা বুলি মই ভাবিছিলো। পিচে দেখিছো তেনেকুৱা একো বস্তু ধোৱা নাই। ইয়াত এতিয়া আন মানুহো নাই। তুমি পিচে এতিয়া মনস্ত সাহস গোটাৰ লাগিব। চহৰৰ আটাইতকৈ ভাল উকীলজনকেই মই বন্দোবস্ত কৰি থৈ আহিছো। অতি সোনকালেই তোমাক জামিনত উলিয়াই নিব পৰা হ'ব।”

“ভেঙঁবিলাকে বিশ্বাস কৰিছে যে মইয়েই বিচমণ্ডৰ হত্যাকাৰিণী। পিচে কওকচোন বাক বিচমণ্ডক কোনে হত্যা কৰিছে। তাৰ কাৰণেই বা কি হব পাৰে ?”

“মোৰ দৃঢ় বিশ্বাস হৈছে যে ভেঙঁৰ কোনোবা এজন চাকৰেই এই কাৰ্য্য কৰিলে। ভেঙঁ সিহঁতক সদায় অতি জঘন্য ব্যৱহাৰ কৰিছিল। গতিকে মই ভাবিয়েই আছিলো যে এনেকুৱা কাণ্ড এটা এদিন নোহোৱাকৈ নৈথাকে। তথাপি হত্যাকাৰীক বিচাৰি উলিয়াবই লাগিব।”

“আপুনি কথা দিয়া মতে ঘৰলৈ মোক লগ ধৰিবলৈ নাছিল কেলেই বাক ?”

“তুমি দেখোন জানাই যে উইলথন লিখিতকৈ থাক কৰি আদালতত দিব লগীয়া হৈ আছিল। তাতেই যথেষ্ট সময় লাগিল। তাৰ পিচত ঘৰলৈ আহি দেখিলো যে চাৰিওফালে মানুহ আৰু অজস্ৰ পুলিচটেকেলা। সেইবোৰ দেখি মোৰ বুজিবলৈ বাকৌ নৈথাকিল যে ঘটনাই নিশ্চয় বেলেগ ৰূপ ধাৰণ কৰিলে। তোমাৰ সম্পত্তিৰ খিক থাক কৰিবলৈও মই যথেষ্ট দৌৰাদৌৰি কৰিব লগীয়া হ'ল। সেই বাবেই ক্লোভিডালৈ উৰাজাহাজেৰে যাব লগীয়াতো পৰিলো। কিন্তু তোমাৰ ওপৰত মই অধিক বিশ্বাসেৰে দায়িত্ব আৰোপ কৰিছিলো বুজিছে মোৰ মনলৈ আহিছে। মোক লগ পোৱাৰ আগতে আনৰ লগত এইবোৰ কথা একেবাৰে নকবা বুলি মই তোমাক বাৰে বাৰে বাখা দিছিলো। কিন্তু তুমি এইবোৰ কি কাৰি পেলালা ?”

“মইনো কি কৰিম ? বাৰ্ণচে যেতিয়া আহি খবৰ পঠিয়ালে যে এজন ভদ্ৰলোকে মোক দেখা কৰিবলৈ আহিছে মই ভাবি ললো যে আপোনাৰ বাহিৰে সেইজন আন কোনো নহয়। সেইবাবেই ভেঙঁক আহিবলৈ দিলো।”

“তথাপি কোনেও আহিছে সেই কথাটো এবাৰো তুমি নুহুখিলা কেলেই ? তুমি ইমান লুপ্তভাৱে মৰামটো জাহাজৰ পৰা আনি এইখিনি পোৱালাহি, কিন্তু এই সাধাৰণ প্ৰশ্ন এটা কৰি মানুহজননো

কোন সেই বিষয়ে জানিবলৈ নিবিচাৰি বিৰাট ভুল এটা কৰি পেলাল।”

“কিন্তু বাৰ্নচে যে নানাবকম প্ৰশ্ন কৰি মোক ব্যতিব্যস্ত কৰি তুলিলে। তেনেকুৱা অৱস্থাত মাইকী মানুহ হিচাবে মোৰ মনোবলেই বা কিমান? পুলিচৰ লোক সকলে মোক বাৰে বাৰে প্ৰশ্ন কৰিলে মৰাশটো কেলেই জাহাজৰ পৰা এনেকৈ ফাঁকি দি অনা হ’ল। মই এই প্ৰশ্নৰ উত্তৰ কি দিম বাক?”

“আটাইতকৈ ডাঙৰ কথাটো এতিয়া হৈছে সেইটোৱেই।” কথাষাৰ কৈ কক্ষ’ অতিকৈ চিন্তান্বিত হ’ল। তাৰ পিচত দুয়োটা ওঠ কামোৰ মাৰি ধৰি তললৈ মূৰ কৰি বহি থাকিল। হঠাতে মূৰটো ডাঙি কিবা এটা আৱিস্কাৰ কৰাৰ ক্ষুণ্ণিত এটা হাঁহি মাৰি মেইনাৰৰ ওচৰলৈ আহি দুয়োখন হাতেৰে ভেঙঁৰ দুবাহুত ধৰি জোকাৰি দি কলে—“সেই কথাটোৰ উত্তৰ দিয়াৰ এটাহে মাত্ৰ উপায় আছে। সেইটোৱেই হৈছে প্ৰকৃত কথাটো পুলচক কৈ দিয়াটো। গতিকেই তুমি ইন্সপেক্টৰক কৈ দিয়া যে এই মৃত্যুৰ কথা তুমি জাহাজতেই গম পাইছিল। বিমচণ্ডে তোমাৰ কাৰণে যে এখন নতুন উইল কৰি গৈছিল সেই কথাও জানিছিলো বুলিয়েই কবা। নতুন উইল খনৰ প্ৰবেচৰ হুকুম হোৱাৰ আগতে বিচমণ্ডৰ মৃত্যু হোৱা কথা ওলাই পৰিলে সকলো পণ্ড হৈ যাব বুলি ভাবি সেই ভয়তেই এই কথা গোপন কৰা হৈছিল বুলি কৈ দিবা।”

“কিন্তু ভেঙঁবিলাকৰ দৃঢ় বিশ্বাস যে মইহে বিচমণ্ডক হত্যা কৰিছো।”

“বিচমণ্ডৰ মৰাশটো জাহাজৰ পৰা তেনেকৈ কঢ়িয়াই অনাৰ বিশ্বাসযোগ্য কাৰণ এটা দেখুৱাব নোৱাৰালৈকে ভেঙঁবিলাকে তেনেকুৱাকৈ ভাবিবই। গতিকে তুমি এতিয়া অধৈৰ্য্য নহবা। তুমিহে বিচমণ্ডক কেতিয়াও হত্যা কৰা নাই। নিউইয়ৰ্কৰ পুলিচ আন্ত পাৰ্শ্বিক। তদন্ত কৰিবলৈ বহুত চতুৰ বিষয়া আছে। গতিকে প্ৰকৃত

হত্যাকাৰীক তেওঁলোকে অনতি বিলম্বেই ধৰা যে পেলাব সেই কথা ধুকপ। তোমাৰ প্ৰতি যে প্ৰকৃততে অগ্নায় কৰা হৈছিল সেই কথা সকলোৱে বুজিব। উইলৰ সম্পত্তি যাতে তোমাৰ বাহিৰে আন কোনোও নেপায় সেইবাবে তোমাৰ উকীল সকলে চেষ্টা কৰিব। তেতিয়া দেখিবা যে পৃথিৱীৰ ভিতৰতেই তুমি এজনী ধনী তিৰোতা হৈ পৰিছা।”

“সেইবোৰ বাক পিচত হব। কিন্তু মোক কেতিয়া ইয়াৰ পৰা এৰি দিব ?”

“সম্পত্তি নিদিয়ৈ বুলি ধৰা। হত্যাকাণ্ডৰ আচামী হিচাবে তোমাক অভিযুক্ত কৰা হৈছে। গতিকে তুমি যদি পুলিচৰ আগত সকলো কথা ভাঙি পাতি বুজাই দিয়া, তেনেহলে তোমাৰ জামিনৰ বাবে মই লাগিম। পুলিচে মোকো হয়তো গ্ৰেপ্তাৰ কৰিব। কিন্তু তোমাক সহায় কৰিবলৈকে মই মুক্ত হৈ থকাটো উচিত নহব জানো ?”

“মোৰ কাৰণে ইমানখিনি কৰিবলৈ ওলোৱাৰ কাৰণে আপোনাক ধন্যবাদ জনাইছো”—মেইনাৰে কলে। মুখত এটা হাঁহি বিৰিঙাই কৰ্কে কলে “দেউতাক হলে এইবোৰ দাঙি ধৰ লগিবই।”

এটন কৰ্কৰ লগত সাক্ষাৎ কৰাৰ পিচত মেইনাৰে মনত যথেষ্ট বল পালে। কৰ্কে থিক কথাই কৈ গ’ল। তেওঁ হত্যাকাৰিনী নহয়েই যেতিয়া অনৰ্থক ভয় কৰাৰ কোনো যুক্তিয়েই থাকিব নোৱাৰে। তদুপৰি কৰ্কে কোৱামতে কাম হলে দেখোন সকলো সম্পত্তি তেওঁ পাবই। গতিকে কোন পথে আগবঢ়া উচিত সেইটো খাটাং কৰি পেলোৱাই ভাল হব।

পিচদিনা ৰাতি পুৱাই ফাৰ্লিং কেনে মেইনাৰক মাতি পঠিয়ালে। এইবাৰ তেওঁ কেনৰ অফিচলৈ বুকু ফিন্দাই সোমাই গ’ল। এইবাৰ যে কাঠে কাঠে পৰিব সেই বিষয়ে তেওঁ নিশ্চিত। দোৰী মহয়েই যেতিয়া কেনৰ প্ৰশ্নত ভয় খাব লগীয়া আছেই বা কি ? তথাপি কেনৰ ওচৰলৈ যাওঁতে মেইনাৰে নিজৰ মনৰ ভাব প্ৰকাশ কৰি

নেদেখুৱালে। জেপৰ পৰা পেকেটটো উলিয়াই ভাজলগা চিগাৰেট এটা কেনে মেইনাৰলৈ আগবঢ়ালে। মেইনাৰে চিগাৰেটটো জ্বলাই ললে। কেনে আৰম্ভ কৰিলে :—

“আজি আপোনাৰ গা-মন ভালনে বাক ?”

“ধন্যবাদ। আজি যথেষ্ট কৰকাল লাগিছে।”

“আপুনি নিশ্চয় বুজিছেই যে সঁচা কথাটো কৈ দিয়াই আপোনাৰ বাবে মঙ্গলজনক হব। ঘটনাই যি ৰূপ লৈছে আপুনি কিন্তু বিপদত পৰিব যেন পাওঁ। আমি পোৱা সাক্ষ্য প্ৰমাণমতে আপুনিৱেই দোষী বুলি সত্যহতে ওলাইছে।”

“প্ৰকৃত কথাটো কবলৈ মই সাজু আছো।” এই উত্তৰত ফাৰ্লিং কেনে আচৰিত হৈ মেইনাৰলৈ কলে—“তেনেহলে গুৰিৰে পৰা সকলো কথা খৰচি মাৰি কৈ যাওক। কণ্ঠতে যথেষ্ট সময় লাগিলেও কোনো কথা নাই।”

খেকাৰি এটা মাৰি মেইনাৰে ডিঙিটো পৰিষ্কাৰ কৰি লৈ কবলৈ আৰম্ভ কৰিলে :—

“শৈশৱ কালত আইয়ে মোক দেউতাৰ কথা সদায়েই কৈছিল। দেউতাই আইক এৰি যোৱাৰ পিচৰ পৰাই অৱশ্যে তেখেতনো ক’ত আছে সেই কথা আইয়ে নেজানিছিল। কিন্তু অৰ্থনৈতিক ক্ষেত্ৰত যে তেখেতে বিৰাট সাকল্য লাভ কৰিছিল সেই কথা আইয়ে মোক প্ৰায়েই কৈছিল। খবৰ কাগজত ওলোৱা নানা তৰহৰ আশ্চৰ্য্যজনক বাতৰিৰ পৰা আইয়ে বুজিছিল যে দেউতাই বিচমণ্ড নামৰ বিৰাট ঐশ্বৰ্য্যশালী লোক এজনৰ লগত বিশেষ গুৰুত্ব থকা কিবা চাকৰিত আছে। দেউতাই কিন্তু আইলৈ সেই বিষয়ে কোনো কথাই জনোৱা নাছিল। ইতিমধ্যে মহামুগ্ধৰ বিভীষিকাই পৃথিৱী আগুৰি ধৰিলে। মহামুগ্ধত মই ধন-জন, আত্মীয়-স্বজন সকলোকে হেৰুৱালো। অকলশৰীয়া অৱস্থাত অৰ্থনৈতিক দুৰ্যোগত পৰি অনুবাদিকাৰ কাম এটাত লোৱালো। ভাত দৰমহা পাইছিলো নিচেই ডাকৰ। ভৱিষ্যত

বুলিবলৈ নাছিলেই। তাতে যুদ্ধৰ পিচত দেশৰ অৱস্থা আছিল অতিকৈ জুকলা। অৱশেষত জীৱিকা নিৰ্বাহৰেই পথ নেদেখি যি কোনো উপায়েই নহওক দেউতাক বিচাৰি উলিয়ামেই বুলি দৃঢ়-প্ৰতিজ্ঞ হলো। দেউতাক পালে মোৰ দায়িত্ব তেখেতে যে লব সেই কথা মই জানিছিলো। ইতিমধ্যে বাতৰি কাকতত দেখিলো যে লাকি নামৰ জাহাজখন নিউইয়ৰ্ক অভিমুখে যাত্ৰা কৰিছে। চাকৰিৰ পৰা কিছুদিনৰ ছুটালৈ জাহাজখন লগ ধৰিবলৈ কেন্চৰ উপকূল পালো গৈ। ওচৰ পাৰ্জবৰ মানুহৰ লগত কথা বতৰা হোৱাৰ পিচত গম পালো যে বিচমণ্ড চাহেবে নাৰ্চ এজনী লব খুজিছে। গতিকেই সেই কামৰ কাৰণে দৰ্খাস্ত এখন দিলো।”

“ভেনেহলে তেতিয়ালৈকে বিয়া সোমাব বুলি আপোনাৰ মনত কোনো ধাৰণাই হোৱা নাছিল নেকি?”

“সেই বিষয়ে একো ভবাই নাছিলো। জাহাজত গৈ কেনেকৈ চাকৰিটো লব পাৰো সেই বিষয়েহে ভাবি আছিলো। কামত সোমোৱাৰ পিচতেই থিৰাং কৰি পেলালো যে মই জাহাজতেই থাকি যাম।”

“কৈ যাওক।”

“এণ্টন কৰ্কনো কেনেকুৱা ধৰণৰ মানুহ সেই কথাটোৰেই প্ৰমাণ চাবলৈ মই কেইবাদিনো যত্ন কৰিলো। তেওঁৰ পৰামো কি সহায় পাম সেই কথা তেতিয়াও একো ভবাই নাছিলো। তথাপি বুজিবলৈ বাকী নেথাকিল যে দেউতাককৈ বিচমণ্ডৰ পৰাহে মোৰ সৌভাগ্যৰ উদয় হোৱাৰ আশা বেচি। বিচমণ্ডৰ ব্যৱহাৰ পাতি বৰ কঠুৱা ধৰণৰ আছিল যদিও মই মন কৰিলো যে তেওঁ বৰ ভাব প্ৰৱণ। কৰ্কশ হৃদয়ৰ অন্তৰালত যে ভালেখিনি কোমলতা আছে সেই কথা মই ভালদৰেই উপলব্ধি কৰিলো। তেওঁ যে মানুহৰ লগত বন্ধুত্ব ভাল পাই সেই কথা বুজিবলৈ বাকী নেথাকিল। গতিকেই মইও তেওঁৰ লগত অতি বন্ধু ভাবেৰেই চলন কৰণ কৰিবলৈ ধৰিলো।

সেই সময়ত যে আমাৰ মাজত ভাল পোৱাৰ উদ্বেগ হৈছিল সি নহয়। সেইটো দেখাত সম্ভৱপৰো নাছিল। ছোৱালীক ভাল পোৱা বয়স তেওঁৰ উকলি গৈছিল। মইও সেই ভাব কেতিয়াও মনলৈ আনিব নুখুজিছিলো। তথাপি মই মন কৰিলো যে আনক কটু ব্যৱহাৰ কৰিলেও বিচমণ্ডে মোক কেতিয়াও ভেনেকুৱা কৰা নাছিল। অতি মৰমৰেই তেওঁ মোক গ্ৰহণ কৰিলে। কোনো কথাতেই কেতিয়াও সামান্য খণ্ডো মোক নকৰিছিল। গতিকেই তেওঁ প্ৰথমে বিয়াৰ প্ৰস্তাৱ দিয়াৰ লগে লগেই মই তাত সম্মতি জনালো। তেওঁৰ পৰা মই এটা ফুটা কড়ি পৰ্য্যন্তও আঞ্জিলৈ হাত কৰা নাই। তেওঁ মোক অন্তৰ ভৰি ভাল পাবলৈ ধৰিলেই যেতিয়া টকা পইচাবে মই কৰিমেই বা কি? গতিকে তেওঁৰ অন্তৰৰ ভাল পোৱাৰ অধিকাৰিণী হৈ মই জানো তেওঁক হত্যা কৰাৰ কথা আপোনালোকে ভাবিব পাৰে?”

“সেই বিষয়ে আমি পিচতো কথা হয়। এণ্টন কৰ্কৰ লগত আপোনাৰনো কেনেকুৱা সম্বন্ধ ঘটিছিল তাকেই সম্প্ৰতি কওকচোন বাক!”

“আমাৰ সম্বন্ধ খুব ভাল ধৰণৰেই আছিল। বিচমণ্ডে যেতিয়া মোক বিয়া কৰাবলৈ ইচ্ছা কৰিলে, তেতিয়া এণ্টন কৰ্ক চিনাক্ত-কৰণৰ কাৰণে সকলো কাগজ পত্ৰ মোৰ পৰা খুজিলে। তেতিয়াই মই নিজৰ পৰিচয় দিবলৈ বাধ্য হলো। সকলো কথা ওলাই পৰিলত কৰ্কও মোক সহায় কৰিবলৈ উঠি পৰি লাগিল।”

“হয় নেকি?.....এতিয়া আপোনাৰ স্বামীৰ মৃত্যুৰ আগতে হোৱা ঘটনাৱলীৰ বিষয়ে দুই এটা কথা কওকচোন বাক!”

“মই শপত খাই কৈছো কেন ডাঙৰীয়া! বিচমণ্ডক কোনোবাই হত্যা কৰা বুলি জানিলে মই কেতিয়াও মৃতদেহটো জাহাজৰ পৰা ভেনেকৈ ফাঁকি দি লৈ নাহিলোহেতেন।”

“আপুনি কি কব খুজিছে? এতিয়াও ফাঁকিৰ জালকেই ভৰি থাকিব নেকি?”

“মই ফাঁকি দিয়া নাই। বিচমণ্ডৰ লগত মোৰ দেখাদেখি হোৱাৰ বহুদিন আগতেই তেওঁ উইল এখন কৰি থৈছিল। বিয়াৰ পিচতেই আহি নিউইয়ৰ্ক পোৱাৰ মাত্ৰ কেইদিনমান আগতে আগৰ উইলখন নাকচ কৰি মোৰ নামে সকলো সম্পত্তি লিখি দি আন এখন উইল তেওঁ কৰিছিল। সেইখন সাক্ষীৰ সন্মুখত তেওঁ চহীও কৰিছিল। প্ৰকৃততে দেউতাৰ বুদ্ধি অনুসাৰেই সেই উইলখন বিচমণ্ডে কৰি দিছিল। দেউতাই মোক কলে যে নিউইয়ৰ্ক পোৱাৰ লগে লগেই প্ৰেব্টৰ কাৰণে আদালতত উইলখন দাখিল কৰিব লাগিব।

“স্বামীৰ মৃত্যুত আন কাৰোবাৰ হাত থাকিব পাৰে বুলি মই ঘৃণাকৰেও ভাবিবই পৰা নাছিলো। স্বাভাৱিক মৃত্যুৰ মুখত পৰা বুলিয়েই ভাবিছিলো। ইফালে তেওঁৰ জীৱিত অৱস্থাতেই উইলখন দাখিল নকৰিলে যে মই অনুবিধাত পৰিয়াল সেই কথাও জানিছিলো। গতিকেই এদিনৰ কাৰণে স্বামীৰ মৃত্যুৰ খবৰ গোপনে ৰাখিবলৈ চেষ্টা কৰিছিলো।”

“মৃতদেহটো তেনেকৈ আনিনো কি কৰিব খুজিছিল?”

“এজন ডাক্তৰ আৰু মৃত্যুৰ কাৰণ লিখাই চাৰ্টিফিকেট এখন ললোহেভেন।”

“আপোনাৰ মতিভ্ৰম হৈছে নেকি বাক? মানুহজন কিমান সময়ৰ আগতে মৰিল সেই কথা ডাক্তৰজনে নেজানিবই নেকি?”

“সেইটো ডাক্তৰজনৰ ওপৰতহে নিৰ্ভৰ কৰে।”

“হৌ, সেইয়ে নেকি? সেই মুৰ্খ ডাক্তৰজনো ক'ত পায় বুলি আশা কৰিছিল?”

“দেউতাই এই কাৰ্য্যত সহায় কৰিলেহেভেন।”

“তাৰ মানে মৃত্যুৰ কথা তেখেতেও জানিছিল নেকি?”

“দেউতাই নেজানিছিল। তথাপি বিপদৰ কথা জানিলে দেউতাই মোৰ উদ্ধাৰৰ কাৰণে সকলো কৰিলেহেভেন। যি কোনো উপায়ে এই বিপদৰ পৰা তেওঁ মোক বচালেহেভেন।”

“সেই কাৰণেই মাৰ্টিন লোমাৰ সোমাই যোৱাৰ সময়তো আপোনাৰ দেউতাক অহা বুলিয়েই ভাবি আছিল নেকি ?”

“হয়।”

তাৰ পিচত ভালেখিনি সময় দুয়ো নাৰে থাকিল। টেবুলখনলৈ চাই ফাৰ্লিং কেনে কিবা ভাবি বহি ব'ল। কথাবোৰ কৈ ঘাওঁতে যেন কৰবাত কিবা অলপ খোকোজা লাগিছে মেইনাৰৰ তেনেকুৱা লাগিছিল। কিন্তু প্ৰকৃততে কি হৈছিল সেই কথা তেওঁ যেন নেজানে। অৱশেষত ফাৰ্লিং কেনেই কথা আৰম্ভ কৰি কলে :—
“উইল সম্বন্ধে যি কৈছে সেই কথা প্ৰকৃততে সঁচানে বাক ? নে আক বেলেগ কিবা কবলগীয়া আছে ?”

“মই সঁচা কথাই কৈছো।”

“কথা বতৰাৰ পৰাতো আপোনাক ষথেষ্ট চতুৰা মহিলা যেনেই লাগে। বহুত বাহিৰা কথাও আপুনি জানে যেন অনুমান হয়। পিচে উইল যে আদালতত দাখিল নহলেও তামাদি নহয় সেই কথা নেজানে নেকি ?

“আপুনি কি কৈছে ?”

“আইনৰ কথা কেই কৈছো। উইল কৰা লোকজন আক তিনিজন সাক্ষীয়ে চহী কৰিলেই উইলখন কাৰ্য্যকৰী হয়।”

“আপোনাৰ কথা মই একো বুজা নাই।”

“বুজিবলৈনো থাকিলেই কিটো ? বিচমণ্ডে উইল কৰাই নাছিল। এই বিষয়ে আমি তদন্ত কৰিলোৱেই। বিচমণ্ডৰ উকীল কিংবা ষেংকাৰ কোনোৱেই এই উইলৰ কথা একো নেজানে। গতিকে আপোনাৰ ইমান গোৱা বোৱাবোৰ এনেয়ে গ'ল।”

অজানিত ভাবেই মেইনাৰে হাত দুখন ডাঙি ডিঙিটো মোহাবিলে। কিবা কিছুমান কথা যেন তেওঁ মনত পেলাবলৈ চেষ্টা কৰিছে তেনেকুৱা যেন লাগিল। তাৰ পিচত অলপ উত্তেজিত হুবেৰে কবলৈ ধৰিলে :—
“সেইটো কেতিয়াও হব নোৱাৰে। সি অসম্ভৱ। এই উইলখন

এতিয়াও আছে। এই বিষয়ে মই দেউতাৰ লগত প্ৰায়েই কথা হৈছিলো। মোৰ স্বামীৰ প্ৰাইভেট চেক্ৰেটৰী হিচাবে তেওঁ বিচমণ্ডৰ সকলো কথাৰে খবৰ পাইছিল। দেউতাক স্নুথিলেই আপুনি সেই কথা জানিব পাৰিব। দেউতাৰ উপদেশ মতেহে মই স্বামীৰ মৃত্যুৰ কথা গোপন কৰিছিলো”....এই বুলি মেইনাৰে উচুপিবলৈ ধৰিলে।

“হয় নেকি ? আচল কথা এতিয়াহে ওলাইছে। হেৰি, আপুনি কান্দিছে কেলেই ? নেকান্দিব। অলপ প্ৰকৃতিস্থ হবলৈ চেষ্টা কৰক। আপোনাৰ দেউতাক দেখোন অতি চতুৰ ব্যক্তি। আইন সম্বন্ধীয় কথা তেওঁ নজনা নহয়। পিচে কেলেই সেই ভুলটো কৰিলে ?....উস আপুনি নেকান্দিবচোন ! ঘটনাটো কেথেকৈ হল কওকচোন বাক ! নহলে আপোনাৰ দুৰ্বলতাৰ আশ্ৰয়লৈ আনে হয়তো আপোনাক প্ৰভাৱগাহে কৰিব।”

“মই আপোনাক সঁচা কথাই কৈছো। তাৰ বাহিৰে আপোনাক কবলগীয়া আৰু একো নাই....দেউতাক মই কেতিয়া দেখা কৰিব পাৰিম বাক ?”

“অধৈৰ্য্য নহবচোন। দেউতাকৰ লগত দেখা কৰাৰ সুবিধা মই আপোনাক দিম। আপুনি অলপ বিত্ৰাম লৈ কিছু স্থান হওক। সকলো কথা আকৌ ভাবি চাওক-লগতে মই আন এটা প্ৰশ্নও সুধিম। সেই প্ৰশ্নৰ উত্তৰ থিক কৰি থওক।

“কি প্ৰশ্ন সুধিব ?”

“আপুনি স্বামীক কেলেই হত্যা কৰিলে ?”

এই প্ৰশ্নত মেইনাৰে আত্মসংযম হেৰুৱাই পেলালে। বণ-চণ্ডী মূৰ্ত্তি ধৰি দুয়োহাত ডাঙি ইন্সপেক্টৰক মাৰিবলৈ খেদি আহিল।

“বব, আপুনি ইমান উত্তেজিত হৈছে কেলেই” বুলি ইন্সপেক্টৰে দুবাহুত ধৰি কোনোৰকমে মেইনাৰক আকৌ বহুৱাই ধলে। ধং, অভিমান আৰু উত্তেজনাৰ বশৱৰ্ত্তী হৈ মেইনাৰে থক থককৈ কঁপিবলৈ ধৰিলে। সেই অৱস্থাতেই ভালেখিনি সময় তেওঁ তাত বহি থাকিল।

অলপ সময় পিচত মেইনাৰক পুনৰ হাজোতলৈ প্ৰেৰণ কৰা হ'ল। ডাক্তৰে পৰীক্ষা কৰি টোপনি অহা দৰব এটা খাবলৈ দিলে। দৰবৰ বৰি কেইটা খোৱাৰ লগে লগেই সকলো দুখ ভাগৰ পাহৰি বেচেৰীয়ে নিদ্ৰা দেৱীৰ কোমল কোলাত আশ্ৰয় ললে।

ৰাতিপুৱা সাৰ পাই মেইনাৰে যথেষ্ট স্নান বোধ কৰিলে। আগ-দিনাৰ উত্তেজনা যেন বহুত কমিছে। গতিকেই ইন্সপেক্তৰে সোধা প্ৰশ্নৰ উত্তৰত মেইনাৰে কলে যে দেউতাকক দেখা কৰাৰ আগতে তেওঁ কোনো কথা আৰু নকয়।

নানান কথাই মেইনাৰৰ মনলৈ আহিল। এণ্টন কৰ্ক' হয়তো সকলো কথা পুলিচক ভাঙি পাতি বুজাই দি মেইনাৰক মুক্ত কৰি নিবলৈ সক্ষম হব। কিন্তু তেওঁতো মেইনাৰক প্ৰভাৱণাও কৰিব পাৰে। তেতিয়া কি হব বাক ?

ফাঁ লং কেনে কথা দিয়া মতেই আবেলি মেইনাৰক বাহিৰা মানুহ দেখা কৰা কোঠালীলৈ লৈ যোৱা হ'ল। এণ্টন কৰ্ক' ইতিমধ্যে তাত আহি বহি আছিলেই। মেইনাৰে মন কৰিলে যে শব্দ গ্ৰাহক কিবা বস্তু এটা কোঠালীটোত লুকুৱাই ৰখা হৈছে বুলি এণ্টন কৰ্ক' যথেষ্ট বত্বৱান হৈ তল তলকৈ চাৰিওফালে চাইছে।

এণ্টন কৰ্ক'ই প্ৰথমতে কথা আৰম্ভ কৰি কলে :—“তোমাৰ কাৰণে এটা বৰ সুখৰ খবৰ আনিছো। আজি আবেলিয়েই উকীলে তোমাৰ জামিনৰ দৰ্খাস্ত দিব। নিম্ন আদালতে জামিন নিদিলে জজৰ ওচৰত দৰ্খাস্ত দিয়া হব। পিচে মই কোৱা মতে কালি সকলো কাম কৰিছাতো ?”

“হয়।”

“তোমাক বৰ উত্তেজিত যেন দেখিছো কিয় ? কি হৈছে ?”

“কি হৈছে তাকেইতো ভাবিছো। নতুন উইল দেখোন কবাই হোৱা নাই। উকীল সকলেও হেনো এই বিষয়ে একো বেজানে।”

“সেই কথাও তুমি বিশ্বাস কৰিছানে বাক ? কোনখন উইলৰ কথানো তুমি কৈছা ? এখন নহয় কেইবাখনো উইল কৰাই আছে দেখোন ।”

সৰ্বশেষত কৰা উইলখন । সেই উইলখনকেইটো দাখিল কৰিব লাগে বুলি আপুনি মোক কৈছিল ।”

“সেই উইলখনৰ কথাকেই বা কৈলেই ।”

“মোক আপুনি পাগল কৰিব খুজিছে নেকি ? সেই বিষয়ে কি কৰা হ’ল মই জানিব খুজিছো । আপুনি শিকোৱা মতে মই সকলো কথাকেই কালি কৈছো ।”

“ববা, শুনাচোন । মই কোৱা সকলো কথা তুমি আকৌ অন্ধভাবে অশুসৰণ কৰিছা নেকি ?”

“ধিক তেনেকুৱাই । আপোনাৰ প্ৰত্যেকটো কথা বিশ্বাস কৰো কাৰণে আপুনি শিকোৱামতেই মই সকলো কথা কৈছো ।”

“সেইটো পিচে তুমি ভাল কৰা নাই । মোকেই বা তুমি বিশ্বাস কৰিবা কৈলেই ?”

“সেইবোৰ কথা এতিয়া আলোচনা কৰিলে আৰু কিবা লাভ আছে বুলি আপুনি ভাবে নেকি ? আপুনি মাত্ৰ এটা কথা মোক খুলি কওক । কোনো এজন উকীলেই এই নতুন উইলখনৰ কথা নেজানো বুলি কয় কৈলেই ?”

“এতিয়া দেখিছো আটাইতকৈ ডাঙৰ প্ৰশ্নটোকেই তুমি কৰি পেলালা । এতিয়া দেউতাক-জীয়েকৰ মাজত বুজা-পৰাৰ অভাব পৰিলক্ষিত হোৱা যেন দেখিছো । মৰমৰ জীয়েকে দেউতাকক অবিশ্বাস কৰিবলৈ আৰম্ভ কৰিছে ।”

“সেই কথা মই কোৱা নাই ।”

“অবিশ্বাস কৰিছো বুলি তুমি অৱশ্যে কোৱা নাই । কিন্তু আও-পকীয়াভাবে তাৰেই তুমি অৱতারণা কৰিছা যেন পাওঁ । নানাৰকম সন্দেহজনক প্ৰশ্নই তোমাক জাউৰি দি থৰিছে বুলি মোৰ অনুমান

হৈছে। সেইটো অৱশ্যে ভালবেই লক্ষণ বুলি মই কওঁ। এই অৱস্থাত আমাৰ আতৰা-আতৰি হোৱাই ভাল।”

“কৰ্ফ ডাঙৰীয়া! আপুনি পাগল হৈছে নেকি? কিহৰ কাৰণে আপুনি এইখন বলকিছে?”

“কিহৰ কাৰণে বুলি সুধিছা? এনেয়ে। কোনো কাৰণবশতঃ নহয়। মই জয়ী হৈছো। সকলো কথাৰ মই ভেদ ভাঙি দিছো।”

“আপুনি কিহত জয়ী হ’ল?”

আকৰী ছোৱালী! এইমাত্ৰ মই তোমাক বৰ দৰ্কাৰী প্ৰশ্ন এটা কৰিছিলো। তুমি কিন্তু তাৰ উত্তৰ দিব নোৱাৰিলা। সেই কাৰণে আকৌ তোমাক সুধিছো। কোৱাচোন বাক তুমি মোক কেলেই বিশ্বাস কৰিছা? আৱস্তানিৰে পৰা কি বিশ্বাসত তুমি মোৰ ওচৰত আত্মসমৰ্পণ কৰিলা বাক?”

মেইনাৰৰ মুখ কেঁহৰাজ বটা বেন হ’ল। একো উত্তৰ বিচাৰি নেপাই তেওঁ মেজৰ চুক এটাতেই ঘোৰকৈ খামোচ মাৰি ধৰিলে।

“কিছুমান সবল স্বভাৱৰ মানুহে যাকে তাকে অতি সহজতেই বিশ্বাস কৰি পেলায়। কিন্তু তুমিতো তেনেই আকৰী ছোৱালী নাছিল। তেনেহলে তুমি মোক কেলেই বিশ্বাস কৰিছিল।? তত্পৰি চিঠি খেলত পোৱাৰ নিচিনাকৈ অচিনাকি এজন মানুহে বিৰাট ধন-দৌলত একেবাৰিৰ ভিতৰতে তোমাৰ আগত ডাঙি ধৰিব খুজিছিলেই বেনিৰা, সেই দান ইমান সহজে তুমি হাত পাতি ললা যে সি বেন তোমাৰ প্ৰাপ্য হে আছিল! সেইটো জানো সম্ভৱ হব পাৰে?”

“মই সেই আটাইবোৰ কিবা সপোন দেখা বেনহে পাইছিলো। সেই সপোনে মোৰ কালহে মাতি আনিলে।”

“সঁচাকৈয়ে তুমি কালৰ কু-গৰাহতেই পৰিছিল। নহলে বাতৰি কাগজৰ এটা ভানৱী পঢ়ি জানো কোনোবাই কম সময়ৰ ভিতৰতেই বিৰাট ঐশ্বৰ্য্য সম্পত্তিৰ অধিকাৰী হব পাৰে। পৰীৰ দেখৰ সাধুকথাতেহে ভেবেকুৱা ঘটনা পোৱা যায়। ধন সম্পত্তি পাবলৈ হলে

বহুত বছৰৰ যত্ন লাগিব। অক্লান্ত পৰিশ্ৰম, বিচক্ষণ বুদ্ধি আৰু অজস্ৰ নিদ্ৰাবিহীন বজৰী কটাইহে মানুহে ধন গোটাৰ পাৰে। তুমি কিন্তু সেইবোৰ একোকেই কৰা নাই। তেনেকুৱা কৰিব পৰা ছোৱালীও তুমি নহয়। মোৰ বছ বছৰৰ পৰিকল্পনা কাৰ্য্যত ৰূপান্তৰিত কৰিবলৈ তোমাক মই শিখণ্ডী হিচাবেহে হাতত ৰাখিছিলো। এজন কোটিপতিৰ সম্পদৰাজিয়ে বিনা কষ্টে আন এজনে পাব নোৱাৰে সেই কথা তুমি নিশ্চয় ভালদৰেই জানা। এই কথাবোৰ ভাবি নেচাই তুমি মূৰ্খতাৰেহে চিনাকি দিছিল।”

একেলেথাৰিয়েই কৰ্কে কথাখিনি কৈ শেষ কৰিলত মেইনাৰে মাত লগালে—

“বিনা দোষত মোৰ এতিয়া মৃত্যুদণ্ড হব। বিজুলী চকীত বছৰাই মোৰ জীৱনৰ অন্ত পেলাব।”

“মই দিয়া জাননীৰ উত্তৰ দি জুৰাবীৰ দৰে তুমি এটা সুবিধাহে লব খুজিছিল, নহয় জানো? জাহাজত দেখোন তুমি বিচৰামতে সকলো সুখ শান্তিকেই উপভোগ কৰিলা। এতিয়ানো আৰু 'কিহৰ কাৰণে আপত্তি কৰিছা?”

“কক' ডাঙৰীয়া! আপুনি ভাবে নেকি যে মই অকলে কাঁচি কাঠত উঠিম? আপোনাকো এই জালৰ পৰা সৰকি যাবলৈ নিদিওঁ। আপোনাৰ জাননা পঢ়ি কেনেকৈ আহি আপোনাৰ লগত মোৰ চিনাকি হল, কেনেকৈ আপুনি এই পৰিকল্পনা কৰিলে ইত্যাদি সকলো কথা মই পুলিচক কৈ দিম।”

“তুমি বিহকেই নোকোৱা সি মোৰ পৰিকল্পনাৰ একো হানি বিধিনি কৰিব নোৱাৰে। তুমি এতিয়া মোৰ হাতৰ পুতলা। মইযে তোমাৰ দেউতা এই কথা দলিল পত্ৰবোৰেই প্ৰমাণ কৰিব।”

“আপুনি কি কৈছে?”

“ভোলবীয়া জী হিচাবে আন কাকো নলৈ ছামবাৰ্গৰ ছোৱালী এজনীকো মই কেলেই বিচাৰিছিলো বুলি ভাবিছা? তুমি কথা-মূৰ্খ।

শুনা; হামবাৰ্গৰ ছোৱালা বিচৰাৰ এইয়েই কাৰণ আছিল যে বোমাবৰ্ষণৰ পিচত হামবাৰ্গৰ ঘৰ বাৰী, অকিচ কাছাৰী সকলো পুৰি চাৰখাৰহৈ গৈছে। তাৰ পৰা কোনো কাগজ পত্ৰ আৰি তুমি মই কোৱা কথাবোৰ মিছা বুলি প্ৰমাণ কৰিব নোৱাৰিবা। গতিকে পত্ৰ বোৰেই তাৰ প্ৰমাণ কৰিব। মোৰ সেই ছোৱালীয়ে এতিয়া কাঁচি কাঠত প্ৰাণ আহুতি দিব; আৰু সকলো ঐশ্বৰ্য্য সম্পত্তিৰ অধিকাৰী হম মই।”

“মোৰ এতিয়াও মৃত্যু হোৱা নাই যে আপুনি আশা কৰা মতেই জয়ী হব।”

“তোমাৰ অৱশ্যে মৃত্যু হোৱা নাই। পিচে মোৰ কথাখিনি শেষ কৰিবলৈ দিয়া। তোমাৰ দেউতা হিচাবে মই যিহ্ন বিদিত্বও পাৰিলোহেতেন। পিচে তাকেই কৰিলো প্ৰধানতঃ দুটা কাৰণত। প্ৰথম, বিচমণ্ডৰ মৃত্যুৰ তদন্তৰ সময়ত হত্যাকাণ্ডৰ আচামীৰ শোকবিহ্বল দেউতাক হিচাবে পুলিচৰ পৰা মই ভালখিনি সহামুভূতি পাম। দ্বিতীয়তে, তোলনীয়া জী হিচাবে লোৱা কাৰণে তুমিও মোৰ ওপৰত অধিক বিশ্বাস কৰিলা। এই পৰিকল্পনা ফলৱতী কৰাত মোৰ ওপৰত তোমাৰ বিশ্বাস থকাটো অতি আৱশ্যকীয় কথা আছিল।”

ভেনেকুৱা উইল যদি নাছিলেই, তেনেহলে আপুনি কৈছেই...?” উদ্ভেজনাৰ মেইনাবে বাকীখিনি কব নোৱাৰিলে। লগে লগে এণ্টন কৰ্কে মাত দিলে—

“কল্লেখ কৰা। বিচমণ্ডে প্ৰকৃততে তোমাৰ কাৰণে নতুন উইল এখন কৰি থৈ গৈছেই। সেই উইলখন তোমাৰ উকীলৰ হাতত দিবলৈ ভেঙে মোক কৈছিল। মই কিন্তু উকীলক উইলখন দিয়া নাই। দিয়াৰ অৱশ্যে বিশেষ কিবা দৰ্কাৰ আছিল বুলিও মই নেভাবো। সেইখন মোৰ লগতেই আছে।” এই বুলি কৰ্কে চোলাৰ বুকুৰ জেপত হাতদি এনেকুৱা ইংগিত দি বুজালে যে উইলখন তাতেই থোৱা হৈছে। তাৰ পিচত আকৌ কৈ গ’ল—“উইলখন যদি কেতিয়াবা

উলিয়াই দিব লগীয়া অৱস্থা এটাৰ সৃষ্টি হয়, তেনেহলে সময়ত সেইখন উলিয়াই নিদিয়াৰ ব্যাখ্যা হিচাবে মই ইয়াকে দিম যে আন কিছুমান বিপদৰ পৰা তোমাক বচাবলৈহে মই উইলখন লুকুৱাই থৈছিলো। আন এটা অতি আৱশ্যকীয় কথাও তুমি জানানে নেজানা কব নোৱাৰো। আমেৰিকাৰ আইনমতে হত্যাকাৰীয়ে মৃতকৰ সা-সম্পত্তি লাভ কৰিব নোৱাৰে। পঙ্গু বৃদ্ধ এজনৰ স্ত্ৰী হিচাবে বিচমগুৰু হত্যা কৰিবলৈ • তুমি যে অতি মাত্ৰাই আগ্ৰাহান্বিতা হবা সেই কথা সকলোৱেই বিশ্বাস কৰিব। কিয়নো সেই হত্যাকাণ্ডৰ পিচত তুমি হৈ উঠিবা অজ্ঞান ধন সম্পত্তিৰ গৰাকিনী। তদুপৰি মৃত্যুৰ পিচৰ পৰা সংঘটিত হোৱা তোমাৰ কাৰ্য্যৱলায়ে এই কথাৰ প্ৰমাণত সহায় কৰিব। হত্যাকাণ্ডৰ অপৰাধত দোষী বুলি সাব্যস্ত হোৱাৰ পিচত তোমাৰ নামে কৰি থৈ যোৱা উইলখন নাকচ হোৱা বুলি আইনমতে বিবেচিত হব। তেতিয়া মোৰ পৰিকল্পনাৰ সুবৰ্ণ ফুল জাতিস্বাক্ষৰ হৈ ফুলি উঠিব। বিচমগুৰুৰ সম্বন্ধীয় হিচাবে তেওঁৰ সা-সম্পত্তি সকলো মইয়েই পাম।”

“আপুনি বিচমগুৰুৰ সম্বন্ধীয় কেনেকৈ হ’ল ?”

“মই তেওঁৰ দূৰ সম্পৰ্কীয় ভতিজাক হওঁ। মোৰ লগত থকা বিচমগুৰুৰ দলিল পত্ৰবোৰেও এই কথাৰ প্ৰমাণ কৰিব। বিচমগুে যে একাধিকবাৰ এই কথা স্বীকাৰ কৰি গৈছে তাৰ লিখিত প্ৰমাণে মোৰ হাতত আছে। বিচমগুে যে মোক ভাল পাইছিল সেইটো নহয়। তেওঁৰ প্ৰতি মোৰো অকনো ভাল ভাব নাছিল। কিন্তু আইনে সেইবোৰৰ বিচাৰ নকৰে। ওচৰ সম্বন্ধীয় জনেই মৃতকৰ সম্পত্তি পায়।”

এণ্টন ককে কৈ গ’ল—“বিচমগুে যাতে মোৰ কাৰণে মাত্ৰ বিশ হেজাৰ ডলাৰৰ সম্পত্তি এৰি বাকীৰ্শ্বিন ৰাজহুৱা কামৰ বাবে উইল কৰি থৈ যায় মোৰ পৰিকল্পনাৰ কৃতকাৰ্য্যতাৰ কাৰণে সেইটো মই বিচাৰিছিলো। সেইমতেই কৰাও হৈছিল। তেওঁৰ স্ত্ৰী হিচাবে অৱশ্যে যৌতুকৰ বস্তুবিধি তুমি পালাহেভেন। কিন্তু বিচমগুৰুৰ হত্যা-

কাৰিণী হিচাবে তুমি সেইখিনিও নোপোৱা। সেই কাৰণেই তোমাৰ কাৰণে বেলেগ এখন উইল কৰি থৈ যোৱাটো মই বিচাৰিছিলো। হত্যাকাৰিণী হিচাবে উইলৰ সম্পত্তি তুমি নোপোৱা; আৰু তেতিয়া-হলে ময়েই সকলোখিনি পোৱাটো খাটাং।”

“আপুনি পশুতকৈও অধম। নহলে ইমান ভাললৈ কেতিয়াও নামিব নোৱাৰে।”

“আৰু শুনা, উইলখন বেজিষ্টী কৰিব লাগিব বুলি কোৱাৰ অৰ্থ এইয়েই আছিল যাতে তোমাৰ পৰা মই অধিক সহায় পাওঁ।”

“মোৰ এতিয়াও মৃত্যু হোৱা নাই। যথেষ্ট সময় মোৰ হাতত আছে। বহুত আগতেই আপুনি সকলো বিষ উদ্গাৰণ কৰিলে। এই সকলো কথা মই পুলিচক কৈ দিম। আপোনাৰ জাননী পাই লিখা চিঠিৰ উত্তৰত আপোনাৰ পৰা পোৱা চিঠিও মই পুলিচক দেখুৱাম। আৰু....”

“কিন্তু তুমি জানানে যে বহুদিন আগতেই অশ্রাৱ কাগজৰ লগত সেইখন চিঠি পাই মই তাক পুৰি পেলালো। কাগজত দিয়া জাননীৰ লগত মোক কোনেও জড়িত কৰিব নোৱাৰে। কিয়নো জাননীৰ খবৰবোৰৰ তলত কাৰো নাম দিয়া নাছিলো। তদুপৰি হামবাৰ্গৰ পৰাহে মই সেইখন কাগজ দিয়াইছিলো। হামবাৰ্গলৈ পিচে যোৱা বহুবছৰ মই যোৱাই নাই। এইবোৰ কথা কোনে প্ৰমাণ কৰিব? আৰু আন কিবা ভয় দেখুৱাবা নেকি?”

“নিশ্চয় দেখুৱাম। সেই উপায় মই উলিয়ামেই। আন পিনে আপোনাৰ চক্ৰান্তত মোৰ যদি মৃত্যুদণ্ডও হবলগীয়া হয়, সেই পাপৰ ধনেৰে আপোনাৰ কিবা লাভ হব নেকি?”

“পাপৰ কথাকৈ তুমি মোক বিচলিত কৰিব খুজিছা নেকি? যদি সেইয়েই হয় তেনেহলে তোমাক জখানুৰ্খৰে আখ্যা দিম।

“আপুনি যি বিচাবে মই সকলো দিম। কিন্তু মোক মৃত্যুদণ্ডৰ পৰা অব্যাহতি দিয়ক। মোক মুক্ত হবলৈ দিয়ক। সকলো ধৰ

সম্পত্তি আপোনাৰেই হ'ব। প্ৰকৃত দোষী চাকৰটোৰ নাম আপুনি কৈ দিয়ক। তাৰ শাস্তি হওক।”

“তোমাৰ মূৰত গোবৰ আছে বুলিহে মই ক'ব খোজো। নিৰীহ সেই চাকৰ কেইটাই এনেকুৱা হত্যাকাণ্ড এটা কৰিব পাৰে বুলি তুমি ভাবা নেকি ?”

“ভেনেহলে কোনে বিচমণ্ডক মাৰিলে ?”

“তুমি এতিয়াও সেই কথা ধৰিব পৰা নাইনে ?”

“মই একোকেই বুজি পোৱা নাই। কোন বাকু সেই পাষণ্ড ?”

“সেইজন আৰু কোন হ'ব ? স্বয়ং মই। এণ্টন ককেই তোমাৰ স্বামীৰ হত্যাকাৰী। স্বাভাৱিক কাৰণত বিচমণ্ডৰ মৃত্যুহোৱা সময়লৈ মই কেলেই বৈ থাকিম ? তাৰ কাৰণে হয়তো পাচ বছৰ বা দহ বছৰো বৰলগীয়া হলহেতেন। সেই কাৰণেই মই বিচমণ্ডক হত্যা কৰিলো। তোমাৰ অজুহাতত এই কাম কৰিবলৈ মোৰ বেচ সুবিধা হ'ল।

“কিন্তু আপুনি কেলেই এইবোৰ কথা মোক কৈছে ? আপোনাৰ মগজৰ বিকৃতি ঘটিছে নেকি ?”

“নাই ঘটা। তোমাক সকলো ঘটনা বিবৰি কোৱাটো মোৰ পৰিকল্পনাৰেই এটা অঙ্গহে। তোমাৰ ওপৰত এই কথাৰ প্ৰতিক্ৰিয়া এনেদৰে হ'ব যে সি তোমাৰ যথেষ্ট অজ্ঞান কৰিব। পুলিচেও ভেজিয়া তোমাৰ বিপক্ষে অধিক সম্বল গোটাই মোকদ্দমা আৰু কটকটীয়া কৰিবলৈ বিচাৰিব। ভেজিয়া তোমাক বচাবলৈ মই আপ্ৰাণ চেক্টা চলাম। তোমাৰ মৃত্যুদণ্ড হৈ যোৱাৰ কেইমাহমান পিচলৈকে শোকবিহ্বল পিতৃৰ ডাও ধৰি অকলে কটাম। তাৰ পিচত আৰম্ভ হ'ব মোৰ জীৱনৰ জয়যাত্ৰা। অহোপুকুৰাৰ্ধ কৰি উপাৰ্জন কৰা সম্পদৰাজি মনৰ সুখেৰে উপভোগ কৰিম। ঘৰ সম্পদ, কমতা সকলোৰেই অধিকাৰী হৈ মই বিৰাট প্ৰতিপত্তিশালী লোক হিচাবে পৰিগণিত হম।’

“কিন্তু মই এতিয়াও জীৱিত। জীয়াই থাকিবলৈ মই ইচ্ছাও কৰো। ধন-সম্পত্তিৰ কাৰণে মই অকনো লোভ কৰা নাই। মোক এতিয়া লাগে মাত্ৰ স্বাধীনতা। এই কুটবুদ্ধিৰ কবলৰ পৰা উদ্ধাৰ পাব পাৰিলেই মই ভগবানৰ ওচৰত কৃতজ্ঞ হম। লগতে আপোমাৰ পাপ কাৰ্য্যৰ কথা মই জগতত প্ৰচাৰ কৰিম। সকলোৱেই তেতিয়া চিনি পাব আপুনি মানুহজন কেমেৰুৱা……। অ, আপুনি হাঁহিছে কেলেই?”

“তোমাৰ বুদ্ধিৰ সীমাবদ্ধতাই মোক আমোদ দিছে। সেই কাৰণেই হাঁহিছো! তোমাৰ লগত খেলা কৰিবলৈ বেচ ভাল লাগে দেও! তুমি যদি আইন-আদালতলৈ গুৱ কৰাই তেনেহলে তোমাৰ নিজৰ অৱস্থা কি হ'ব ভাবি চাইছানে নাই?”

“কিন্তু মই যদি আপুনি কোৱা সকলো কথা পুলিচৰ আগত কৈ বহুত ভেদ কৰি দিওঁ তেতিয়া কি কৰিব?”

“তেতিয়াও কোনেও মোৰ চুলি এডালো লবাব নোৱাৰে। মোৰ গৰাকীৰ সৌজঘাত মই সম্প্ৰতি এজন লেখত লবলগীয়া ধনী মানুহ। তেওঁৰ অবিহনে মোৰ যথেষ্ট ক্ষতি হৈছে বুলিহে ভাবো। কিন্তু নো বিচমণ জীয়াই থাকিলে মোৰ প্ৰতিপত্তি হয়তো আৰু বাঢ়িলহেভেন। তেওঁৰ ধন-সম্পত্তি নেপালেও মোৰ অধিক ক্ষতি নহয়। কিন্তু তুমি বিপথে পৰিচালিত হৈছিল। তোমাৰ নিচিনা ৰূপ-বৌৱণ সম্পন্ন নাৰী এগৰাকীয়ে আলৰ, পত্নী, বৃদ্ধ এজনত বিয়া সোমোৱাতো নিজৰ সন্মান হানিকৰ কামহে।”

“সেই পথ লোৱা মইয়েই প্ৰথম মহিলা নহয়।”

“কিন্তু সম্প্ৰতি চলি থকা এই নাটিকাৰ নাৱিকা তুমিয়েই। তোমাৰ ব্যৱহাৰ পাতি আৰু কাৰ্য্যৱলীয়ে তুমি ভাল চৰিত্ৰৰ ছোৱালী বহুত বুলিহে প্ৰমাণ কৰাত সহায় কৰিব। মই তোমাৰ তুলনাত যথেষ্ট শক্তিশালী পুৰুষ। কিন্তু মোৰ হাতত তুমি এজনী নগ্না মহিলা।”

ধিক সেই সময়তেই বাহিৰৰ দুৱাৰত কোনোবাই টুকুৰিয়াই শব্দ কৰিলে।

দুৱাৰখন লাহেকৈ মেল খালে। চকীদাৰ জন সোমাই আহি বাতৰি দিলেহি, “আপোনালোকক সাক্ষাৎ কৰিবলৈ দিয়া সময় পাৰহৈ গৈছে। অনুগ্ৰহ কৰি ওলাই যাওক।”

এণ্টন কৰ্ক'ৰ্জ'বৎ হাঁহি এটা মাৰি মেইনাবলৈ চাই কলে “তুমি চিন্তা নকৰিবা। যিমান সোনকালে পাৰি সকলো ব্যৱস্থা মই কৰিম।” চকীদাৰ জনৰ আগত এইদৰে আনধৰণৰ কথাৰ অৱতাৰণা কৰি এণ্টন কৰ্ক' লাহে লাহে কোঠালীটোৰ পৰা ওলাই গ'ল।

নিমাত হৈ মেইনাব তাতে বহি বস। সময় পৃথিৱীখন যেন লৰিবলৈ ধৰিছে। প্ৰবল ভূমিকম্পত যেন বসুমতী ফাঁট মেলিব....।

পোন্ধৰ

মেইনাবক পুনৰ আগৰ ঠাইলৈ লৈ যোৱা হ'ল। তাত গৈ একো অস্বাভাৱিক পৰিস্থিতি এটা তেওঁ নেদেখিলে। কিবা এটা অভূতপূৰ্ব ঘটনা যেন ইতিমধ্যে ঘটি গৈছিল সেই কথাৰ একো চিন মোকামেই নাইকিয়া হৈ গৈছে। মেইনাবৰ মন এক বিৰাট উদাসীনতাই আবৰি ধৰিলে। এণ্টন কৰ্কক পুলিচে তেতিয়ালৈকে গ্ৰেপ্তাৰ কৰা নাছিল। শোক-পীড়িত দেউতাকৰ ভাও দেখুৱাই মুক্ত আকাশৰ বায়ু সেৱন কৰি কৰ্কে বাহিৰত নিজ ইচ্ছাই ঘূৰি ফুৰিলে। তেওঁ এনেকুৱা ভাব দেখুৱাইছে যে জীয়েক বন্দী হৈ থকাৰ কাৰণে তেওঁৰ মনত অকনো যেন লুপ্ত নাই। নহলে তেওঁৰ জীৱনত আন অশান্তি একো যেন নাছিলেই। জীয়েকে কৰা এই বদনামী কামটোৱে তেওঁৰ সন্মান যেন যথেষ্ট লাঘব কৰিলে। কথাবাৰ্ত্তাবোৰত তেওঁ তেনেকুৱা ভাব এটা আনক দেখুৱালে। তথাপি যেন জীয়েকৰ সকলো দোষ পাহৰি গৈ তেওঁ মেইনাবক খালাচ কৰিবলৈ আহিবলৈ আপ্ৰাণ চেষ্টা কৰিছে।

মেইনাবে বিজেও বুজিছে যে এতিয়া যদি তেওঁ আগতে কোৱা কথা অদল বদল কৰি এণ্টন কৰ্কক দোষী বুলি পুলিচৰ আগত

কয়, কোনেও হয়তো তেওঁক বিশ্বাস নকৰিব। কিয়নো আগতে একো নেজানো বুলি তেওঁ সকলোকেই কৈছেই। আদালতত বিচাৰ হোৱাৰ আগতেই তেওঁ যে দোষী সেই কথা যেন প্ৰমাণ হৈ গ'ল। তাৰ যেন অশ্ৰুধা হবই নোৱাৰিব। ভয়ত মেইনাৰৰ অণ-কণ শুকাই গ'ল। ভীতি বিহ্বলা হৈ বন্ধ কোঠালীটোত বেচেৰীয়ে ইকালে সিকালে ঘূৰি ফুৰিবলৈ ধৰিলে। তেওঁ ভাবিলে যে প্ৰকৃত ঘটনাটো ব্যক্ত নকৰিলে হয়তো তেওঁ উদ্ধাৰ নেপাব। গতিকে সকলো কথা স্বীকাৰ কৰিব লাগিব। তেওঁ কোৱা কথাবোৰ পুলিচে তদন্তৰ দ্বাৰা নিশ্চয় প্ৰমাণ কৰিব আৰু তেতিয়া হলেই এণ্টন কৰ্ক এই হত্যাকাণ্ডত জড়িত হৈ পৰিব। কৰ্ক নানাৰকম গল্প তৈয়াৰ কৰিলেও পুলিচে সকলো ভেদ নিশ্চয় ভাঙিব পাৰিব। ধন-সম্পত্তিৰ লোভত অন্ধ হৈ মুৰ্খামি কৰিলে যদিও সেই কাৰণে তেওঁ মৃত্যু বৰণ কেতিয়াও নকৰে। কোঠালীটোত ঘূৰি ঘূৰি মেইনাৰে এইবোৰকেই ভাবি গ'ল।

ফাঁজিং কেনক দেখা কৰিব খুজিছো বুলি মেইনাৰে পহৰাক ধৰা দিলে। তেওঁক নিবলৈ লগে লগে কেনে গাড়ী এখন পঠিয়াব বুলি মেইনাৰে আশা কৰিছিল। কিন্তু কেনে উত্তৰ দিলে যে তেওঁক দেখা কৰিবলৈ মেইনাৰে কিছু সময় অপেক্ষা কৰিব লাগিব। কিন্তু গধূলিলৈকে কেনৰ পৰা কোনো ধবৰেই নাছিল। তেতিয়া আকৌ এবাৰ মেইনাৰে কেনক মনত পেলাই দিয়ালে। কেনে উত্তৰত কৈ পঠিয়ালে যে তেওঁ সেই কথা পাহৰি যোৱা নাই। ইন্সপেক্টৰৰ এই আচৰিত ব্যৱহাৰত মেইনাৰৰ আৰু ভয় লাগিল। আবেলিৰ পিচত সন্ধিয়া আছিল। একাৰ নমাৰ পিচত ক্ৰমান্বয়ে ৰাতি হৈ আহিল। মেইনাৰক কিন্তু মাতি পঠিওৱা নহল। লাহে লাহে ৰাতি গভীৰ হৈ আহিল। ৰাতিৰ নিশ্চক্ৰতাই মেইনাৰৰ মনত এক বিৰাট সন্দ্ৰাসৰ সৃষ্টি কৰিলে। বহুধৰণৰ দুঃচিন্তা, ভয় আৰু হতাশা এই দুৰ্য্যোগৰ ৰাতি সদায় আছে। তেওঁকো এইবোৰে আগুৰি ধৰিলে। নিজে যে নিৰ্দোষী আৰু নিৰ্দোষীৰ শাস্তি যে নহয় সেই কথা জানিও বেচেৰায়ে

মনটোক বুজাব নোৱাৰা হ'ল.... জীৱাই থকাৰ এক অদ্ভুত আকাংখাই মেইনাৰক উত্তেজিত কৰি তুলিলে। বন্দীশালৰ সকলো খাটিয়াখনৰ ওপৰত দীঘল দি পৰি মেইনাৰে মুক্ত আকাশৰ সপোন দেখিলে। উস্! সঁচাকৈ কিমান ভাল লাগিব সেই স্বাধীনতা! তাত পুলিচ নাই। ডিটেক্টিভ নাই, ফাৰ্লিং কেনৰ শ্ৰেণী নাই, ধন দৌলতৰ লোভ নাই। তেওঁ ধীৰে ধীৰে হাতৰ তলুৱা ছুথনেৰে নিজৰ মুখখন অলপ মোহাৰিলে। চকুদুটা এবাৰ ডাঙৰকৈ মেলি দিয়ে আৰু কেতিয়াবা আকৌ জপাই দিয়ে। থহটা কনুলখনৰ তলত ভৰি দুখন কেতিয়াবা দীঘলকৈ মেলি দিছে, কেতিয়াবা আকৌ হাত ভৰি কোছাই শুই পৰিছে... তেওঁৰ মনলৈ যেন এটা অসীম সাহসৰ ভাব আহিল। তেওঁ আজিও জীৱন্ত। জীৱাই থকাৰ স্পৃহা তেওঁৰ আছে।

এইবোৰ দুৰ্ভাৱনাৰ মাজতেই বাস্তিটো পাৰ হ'ল। নিশা টোপনি খব কমেই হ'ল। বাস্তিপুৱা মেইনাৰে নিজকে যথেষ্ট শেঁতা যেন দেখিলে। আন দিনাতকৈ মনোবলো যেন বহুত কমি গৈছে। তথাপি এই মুহূৰ্ত্ত তেওঁ জয়ী হবই লাগিব। মিচেই পুৱাতেই কেনক লগ পাম বুলি তেওঁ আকৌ থবৰ পঠিয়ালে। দুপৰীয়াৰ আগে আগে ফাৰ্লিং কেনে মেইনাৰক মাতি পঠিয়ালে। তেওঁ কেনৰ অফিচলৈ গ'ল। বাটত তেওঁ ভাবি গৈছে যে এইবাৰ তেওঁ অকলশৰীয়া। এণ্টন কৰ্কৰ বিপক্ষে উঠিছে যেতিয়া আন কোনো প্ৰাণীৰ পৰা এতিয়া সত্য পোৱাৰ আশা নাই।

তেওঁ কেনৰ অফিচ পালেগৈ। কোনোও তেওঁলৈ ঘূৰিয়েই নাচালে। সকলোৱেই যেন তেওঁক অকনো সহানুভূতিকৈই নেদেখুৱালে। বিষয়টিতে তেওঁ চকৌ এখনত বহি পৰিল।

অলপ কঠুৱা মাতেৰেই কৰে শ্ৰুতি—“আপুনি যাক দেখা কৰিব খুজিছিল যেনো?”

যেনো হাঁহি এটা বিৰিঙাই মেইনাৰে কলে—“আপোনাৰ আগত মই প্ৰকৃত ঘটনাটোৰ কথা কবলৈ আহিছো।”

“আকৌ এইবাৰ কি গল্প তৈয়াৰ কৰি আনিছে ?”

“নতুন গল্প নহয়, সকলো সঁচা কথাহে কম। বিয়া দোষত মই কাঁচী কাঠত কেতিয়াও মুঠো।”

মেইনাৰৰ জ্বানবন্দী কাগজ এখনত লিখিবলৈ কেনে কেবাগী জনক ইংগিত দিলে। তাৰ পিচত তেওঁ এটা চিগাৰেট জ্বলাই মুখত দিলে। এইবাৰ কিন্তু মেইনাৰক তেওঁ চিগাৰেট নেৰাচিলে।

মেইনাৰে কৈ গল :—“বিনা কাৰণত মোক এই হত্যাকাণ্ডত লিপ্ত কৰোৱা হৈছে। এই হত্যাকাণ্ডৰ সকলো পৰিকল্পনা এণ্টন কৰ্কে’ বহুত দিন আগৰে পৰা কৰি আছিল।”

“আপোনাৰ দেউতাকৰ কথা কৈছে নেকি ?”

“তেওঁ মোৰ দেউতা নহয়।”

“বেচটো! নতুন কথা এটা এইবাৰ আকৌ কৈছে। আপোনাৰ দেউতাকনো কোন ভেনেহলে ?”

“তেওঁ মোক ভোলনীয়া জী হিচাবেহে লৈছিল। হামবাৰ্গৰ খবৰ কাগজ এখনত ওলোৱা জাননী এখন পঢ়ি দৰ্শাস্ত্ৰ এখন দিয়াৰ পিচত সেই সূত্ৰতহে তেওঁৰ লগত মোৰ সাক্ষাৎ হয়।”

“আপোনাৰ এই নতুন গল্প কোৱাৰ প্ৰচেষ্টা লাভজনক নহব বুলি মই ভাবো।” ব্যজ শব্দত পৰিদৰ্শকে কলে।

“আপুনি মোক বিশ্বাস কৰক। এইবাৰ সকলো সঁচা কথা মই আপোনাক কম। বিচমগুৰু হত্যা কৰি তেওঁৰ ধন সম্পত্তি লাভৰ কাৰণে এণ্টন কৰ্কে’ এই গোটেই ষড়যন্ত্ৰটো কৰিছিল। তেওঁৱেই মোৰ স্বামীক হত্যা কৰিলে। তাৰ পিচত যুভমেহটো ভেমেকুৱা অৱস্থাত ঘৰলৈ আনিবলৈ মোক বাধ্য কৰালে। মই তেওঁৰ হাতৰ পুতলাহে আছিলো।”

“কৈ যাওক। আপুনি পিচে কি উদ্দেশ্যেৰে এই গল্প শ্ৰুতি কৰিছে ?”

“গল্প নহয়, আপুনি শুনি যাওক। এণ্টন কৰ্কে’ই এই হত্যাকাণ্ডৰ

বাবে জগৰীয়া। তেওঁক আপোনালোকে গ্ৰেপ্তাৰ কৰিবই লাগিব। তেওঁৰ পৰিবৰ্ত্তে মোক মৃত্যুৰ মুখলৈ ঠেলি পঠিয়াব বোৱাৰে। মই একো দোষণীয় কামেই কৰা নাছিলো। সম্পত্তিলাভৰ আশাত বন্ধলোকৰ বিয়া সোমোৱা মইয়েই একমাত্ৰ বাৰী নহয়। তেনেকুৱা ঘটনা সদায় হৈয়েই থাকে। ভদ্ৰুপৰি সেই ধন সম্পত্তিও মই এতিয়া নিবিচাৰো।”

“আপুনি যদি একেবাৰতেই কথাটো কৈ পেলালেহেতেন, তেনেহলে এই আওপকীয়া কাহিনী সমূহ বুজিবলৈ মোৰ বেচি দিগদাৰ নহলহেতেন—” পৰিদৰ্শকে কলে।

“ইন্সপেক্টৰ চাহেব, আপুনি শুনি যাওক। মোক অপৰাধী কৰিবৰ কাৰণেই কৰ্ক মোক ভোলনীয়া জী কৰি ললে; আৰু বিচমণ্ডক বিয়া কৰাবলৈ জোৰ কৰিলে। সেই কথা তেওঁ কালি মোক কৈছে। তেওঁ সকলো দোষ স্বীকাৰ কৰিছে। গোটেই ষড়যন্ত্ৰটো তেওঁৰ পৰিকল্পনা মতেই হৈছে। মোক এইবোৰ কথা কোৱাটোও তেওঁৰ পৰিকল্পনাৰ এটা অংগই হেনো আছিল। কিন্তু কিহৰ কাৰণে এই স্বীকাৰোক্তি কৰিলে, সেই কথাটোহে মই বুজিব পৰা নাই।”

“সকলো কথাই বৰ আচৰিত যেন লাগিছে। আপোনাকনো তেওঁ কোৱা ভোলনীয়া জী কৰি ললে?”

“কেন্দ্ৰত প্ৰথমে তেওঁক যেতিয়া লগ পালো বিক ভাৰ লগে লগেই।”

“ভাৰ আগতে তেনেহলে কৰ্ক কেতিয়াও দেখা নাছিল?”

“নাই দেখা। তেওঁ দিয়া জাননীখনৰ উত্তৰহে দিছিলো।”

“ভাৰ পিচতেই তেওঁ আপোনাক ভোলনীয়া কৰি ললে? এই প্ৰস্তাৱ দিয়াৰ আগতে আপোনাৰ লগত কেইবাৰ তেওঁৰ দেখা দেখি হৈছিল?”

“দুবাৰ।”

সেই ছুৰাৰতেই তেনেহলে আপোনাক তেওঁৰ বুকুৰ কটুৱ কৰি পেলালেনে? আচৰিত কথা দেখোন! এটা সাধাৰণ জাননী দি তেওঁ আপোনাক পালে। তাৰ পিচতেই কথা দিলে যে তেওঁৰ গৰাকীয়ে আপোনাক বিয়াও কৰাব। তাৰ পিচতে তেওঁৱেই সেই গৰাকীক হত্যা কৰিলে, আৰু সৰ্বশেষত হত্যাকাণ্ডৰ আচাৰী কৰিলে আপোনাক! তাতকৈ আচৰিত কথা হল যে সেই সকলোবোৰ কৰি উঠি তেওঁ আপোনাৰ আগত সকলো কথা স্বীকাৰ কৰিলে। মই একো বুজিব পৰা নাই সঁচাকৈ কণ্ডকচোন মেমচাহেব; কি উদ্দেশ্যেৰে এই নতুন জাল আপুনি ওৰিছে?

“মই জানো যে মই কোৱা কথা অতি আচৰিত যেন লগাতো শ্বাভাৱিক। মই হয়তো নিয়াৰিকৈ সকলো কথা কব পৰা নাই। কিন্তু তথাপি মই কোৱা কথা সকলো সঁচা। আপুনি বিশ্বাস কৰক।”

“আপোনাৰ দেউতাক কোন সেই কথাৰ প্ৰমাণ দিব পাৰিব নে?

“হামবাৰ্গৰ বোমবাৰ্গৰ সময়ত মোৰ মা-দেউতাই জীৱন আহুতি দিলে।”

“তেতিয়াহলে আপুনি দেখোন দিছেই কৈছিল যে দলিল পত্ৰৰ পৰাই প্ৰমাণ হব যে আপুনি কৰ্মৰ জীয়েক। সেই কথাৰ উত্তৰ কি দিব এতিয়া?”

“সেই দলিল পত্ৰবোৰ কৰ্কট জাল কৰিছে। তেওঁ মোক ভোলনীয়া জী কৰিছে লৈছিল।”

“কিন্তু সেই কাগজ পত্ৰবোৰ যে হামবাৰ্গৰ অফিচৰ চৰকাৰী নথিৰ হুবহু প্ৰতিলিপি। ১৯৩৪ চনৰ পৰা এণ্টন কৰ্কটো তালৈ যোৱাই নাই।”

“কাৰোবাক ভেটা দি সেই কাগজ পত্ৰবোৰ অৰাইছে।”

“কোনে আনি দিছে?”

“মই নেজানো।”

“আপুনি দেখিছো অভিযোগটো আনৰ গালৈ খেলিদি নিজে দোষমুক্ত হবলৈ বিচাৰিছে। কিন্তু আপোনাৰ কাহিনী বিশ্বাস যোগ্য নহয়।”

“মোৰ কথাবোৰ পৰিস্কাৰকৈ বুজাই দিবলৈ দিয়ক। মই নিঃসহায় বমণী। আপুনি মোৰ প্ৰত্যেকটো কথা তেনেকৈ উৰাই দিলে মোৰ কি উপায় আছে বাক ! আপুনি থিৰাং সিদ্ধান্ত কৰিয়েই পেলাইছে যে মইয়েই এই দোষৰ অপৰাধী। তেনেকুৱা একপক্ষীয় সিদ্ধান্ত কৰিলে মইয়েইবা আপোনাক কেনেকৈ বুজাম ?”

“তেনেহলে আপুনি ক'ব খুজিছে যে আপোনাৰ দেউতাকেই বিচমণ্ডক মাৰিলে !”

“তেওঁ মোৰ দেউতা নহয়।”

“মোৰ প্ৰশ্নৰ উত্তৰ দিয়ক।”

“দিছো। এণ্টন কৰ্কে মোৰ স্বামীক হত্যা কৰিছে। তেওঁয়েই মোক আচামী কৰি গ্ৰেপ্তাৰ কৰাইছে। মোৰ মৃত্যুদণ্ড হৈ ৰোৱাৰ পিচত তেওঁয়েই বিচমণ্ডৰ সকলো সম্পত্তি পাব। কিয়নো তেওঁ কয় যে তেওঁ হেনো বিচমণ্ডৰ দূৰ সম্পৰ্কীয় ভতিজাক। আপুনিহো পিচৰ কথাবোৰ জানেই।”

“আপুনি পিচে আন এটা কথা কওকচোৰ। এণ্টন কৰ্কে যাতে এই ঘটনাৰ কথা বতি মুহূৰে সেই কাৰণে টকা পৰচাৰ লোভ দেখুৱাই তেওঁৰ মুখ বন্ধ কৰিবলৈ আপুনি কেতিয়াবা চেষ্টা কৰিছিল নেকি বাক ?”

“সেইটো মই কেতিয়াও ক'ব নাই। কৰিমইবা কলেই ? বহুতো বিচমণ্ডক হত্যা ক'ব নাই ! হত্যা কৰিছে এণ্টন কৰ্কে।”

হাততুখন জোৰকৈ লৈ জাঁৰ্জি কেনে ভবিৰ ওপৰত ভৰ দি চকীখনত গাটো এৰাব লবাই ললে। তাৰ পিচত পুনৰ কৈ গল ; “জীৱনৰ গতি কেতিয়াবা বৰ বিচিত্ৰ হয় হৈ উঠে। আপোনাৰ জীৱনৰ বিচিত্ৰতাকেই মন কৰকচোৰ বাক ! শৈশৱতেই আপোনাৰ দেউতাকে

আপোনাক এৰিলে। তেওঁ সেই কাম অৱশ্যে ভাল কৰ নাছিল। গতিকেই তেওঁৰ প্ৰতি যে আপোনাৰ অন্তৰত বেয়া ভাব এটা থাকিব সি স্বাভাৱিক। কিন্তু বহুদিনৰ পিচত আপোনালোকৰ পুনৰ যেতিয়া দেখাদেখি হল, তেতিয়া আগৰ পাপৰ প্ৰায়শ্চিত্ত স্বৰূপে আপোনাৰ দেউতাকে আপোনাৰ উপকাৰ কৰিবলৈ যতপৰোনাস্তি চেষ্টাত লাগিল। তাৰ কলত ধন ঘটা সেই ব্যৱসায়ত তেওঁ হৈ পুৰিল আপোনাৰ প্ৰধান সহকাৰী। সেই কথাৰ প্ৰমাণ মই বেলেগে দিব লাগিব নেকি ?”

আচৰিত হৈ মেইনাৰে পৰিদৰ্শকলৈ চাই থাকিল।

“টেপ্ৰেকৰ্ডাৰ ছুটা এইকালে আনা।” এই বুলি ষ্টাৰ্লিং কেনে কেবাগীজনক কোৱাত তেওঁ সেইটো আনি টেবুলৰ ওপৰত থলে। টেপ্ৰেকৰ্ডাৰ ছুটাৰ ওপৰত হাতেৰে থপৰিয়াই কেনে কলে—“এইটো আপোনালোকৰ জাহাজতেই আছিল। কেনেকৈ মোৰ হাতত পৰিলহি জানেনে ?”

হতভম্বৰ দৰে মেইনাৰ নিমাত হৈ থাকিল।

“আপোনাৰ দেউতাকে আপোনাক বিপদৰ পৰা উদ্ধাৰ কৰিবৰ কাৰণে এই ৰেকৰ্ডাৰটো জাহাজৰ পৰা আনিবলৈ গৈছিল। আমি কিন্তু লগে লগে চোৰাংচোৰা পঠিয়াইছিলো। জাহাজৰ পৰা ৰেকৰ্ডাৰটো লৈ আহোতেই আমাৰ মানুহে তেওঁক ধৰিলে। ধৰা পৰিলত মেচিনটো তেওঁ পানীলৈ দলি মাৰি পেলাবলৈ যত্ন কৰিছিল।”

“মই এইবোৰ একো বুজিব পৰা নাই।”

“এটা এটাকৈ কবলৈ দিয়ক। সকলো বুজিব। প্ৰথমতে আন ধৰণৰ ৰেকৰ্ডিং এটাকে বজাই শুনাওঁ আহক। আপোনাৰ দেউতাকক প্ৰশ্ন কৰাৰ সময়ত তেওঁ কোৱা কথাবোৰো আমি ৰেকৰ্ড কৰি থৈছো। তেওঁ পিচে আপুনি কোৱাৰ ওলোটাটোহে কবলৈ যিচাৰে।”

এইবুলি কৈ তেওঁ টেপ্ৰেকৰ্ডাৰটোৰ চাবি ফুৰাই দিলে। শব্দটো বেচ স্পষ্ট ভাবেই শুনা গৈছে। চকু মুদিলে এবেকুৱা লগে বেন জীৱন্ত

মানুহেহে আগত বহি কথা পাতি আছে । বেকৰ্ডত বাজিবলৈ ধৰিলে :
 —“মই এই কথা বুজিবই পৰা নাই ।” বেকৰ্ডিঙত কোৱা এই কথা-
 ৰিনি এটন কৰ্কেই কোৱা বুলি মাতটোৰ পৰা যেইনাৰে বুজিলে ।
 “মোৰ ছোৱালীজনীয়ে নিশ্চয় বৰ ভয় খাই আছে । তেওঁ যে সকলো
 কথা মোক খুলি নকব সেইটো অস্বাভাৱিক নহয় । শৈশৱকালটো
 অতি দুখ কষ্টৰ মাজেৰে কটাবলগীয়া ছোৱাত মোৰ প্ৰতি যে তেওঁৰ
 স্বাভাৱিক আকৰ্ষণ কম হব সেই কথা মই কৰিব কোনেও নোৱাৰে ।
 সঁচাকৈয়ে মই তেওঁক বৰ অনাদৰ, অঘত্বত পেলাই ৰাখিছিলো ।” সেই
 পাপৰ যে কেনেকৈ প্ৰায়শ্চিত্ত কৰিব পৰা যাব সেই কথা মই এতিয়াও
 ভাবি পোৱা নাই ।”

তাৰ পিচত বেকৰ্ডিঙত ফাৰ্লিং কেমৰ মাত শুনা গল । বেকৰ্ড
 বাজি গল :—“কফ’ ডাঙৰীয়া । আপোনাৰ লগত ছোৱা মোৰ এই
 কথা বাৰ্তা অতি গোপনীয় । আন কোনেও ইয়াৰ সন্দেহ নপাব ।
 আজি আবেলি আপুনি মোৰ প্ৰায়বোৰ প্ৰশ্নৰেই উত্তৰ দিছে । মাত্ৰ
 কেইটামান কথাহে পৰিষ্কাৰকৈ বুজি লবলৈ বাকী থাকিল । কিন্তু
 সেই কেইটা কথাই আপোনাৰ জীয়েকৰ অন্তায়ও কৰিব পাৰে ।

“আপুনি কৈছিল যে জাহাজ আহি পাৰত লগাৰ লগে লগেই
 আপুনি ক্লোবিডালৈ যাত্ৰা কৰিলে । তালৈ যোৱাৰ কাৰণো আপুনি
 আমাক বাধ্য কৰি বুজাই গৈছে । পিচে আপুনি যোৱাৰ পিচত
 আমি আপোনাৰ থকা ঠাইলৈ গৈছিলো । তাত আপোনাৰ নামে
 অহা চিঠি পত্ৰবোৰৰ মাজত জাহাজৰ পৰা পঠিওৱা চিঠি এখন আমাৰ
 হাতত পৰিল । আমি পঢ়ি চাই দেখিলো যে তাত এই দৰে লিখা
 আছে :—

“পূজনীয় দেউতা,

আমাৰ মাজৰ দেৱা-পাওনাৰ সকলো লেঠা মাৰি আপোনাৰ নামে
 দুখ ছোৱাৰ ডলাবৰ চেক এখন চিঠিৰ লগতে পঠিৱালো । এই খনখিনি
 দিয়াৰ কাৰণ হল যে মোৰ আমি আক ইহজগতত নাই । এই খনখিনি

পাই আপোনাৰ মন প্ৰকৃতিস্থ হব বুলিয়েই মই ভাবো। হৈ যোৱা সকলো ঘটনা সময়ৰ সৌতন্ত বিলীন হৈ যাব। এই ধনখিনিৰে জীৱনৰ বাকী কেইটা দিন আপুনি সুখে সন্তোষেৰে অতিবাহিত কৰিব পাৰিব। ইতি

“আপোনাৰ মৰমৰ দুহিত্ৰী”

“এই চিঠিৰ লগতে আপুনি লিখি দিয়া চেকখনো আছিল। তাত ঘোঁৱা শুকুৰবাৰৰ তাৰিখ দিয়া আছিল। এই বিষয়ে কিবা তথ্য আপুনি মোক দিব পাৰেনে বাৰু কৰ্ফ’ডাঙৰীয়া ?”

টেপৰেকৰ্ডাৰটো এইখিনিতেই বন্ধ হৈ যোৱা যেন লাগিছিল। কিয়নো তাৰ পিচত ভালেখিনি সময় কোনো মাত কথাই বাহিৰ নহল। পিচে ৰেকৰ্ডাৰটোলৈ চাই মেইনাৰে দেখিলে যে সেইটো ঘূৰিয়েই আছে। তাৰ মানে ৰেকৰ্ডাৰৰ কথা শেষ হোৱা নাই! তাৰ ক্ষন্তেক পিচতেই আকৌ ৰেকৰ্ডাৰত এণ্টন কৰ্ফ’ৰ মাত শুনা গল—“মই ভাবো যে”.....খিক সেইখিনিতে যেচিনটো বন্ধ কৰি দি ফাৰ্মিং কেনে মেইনাৰলৈ চাই কলে—“অলপ আগতে মই আপোনাক সুধিছিলো, আপুনি কেতিয়াবা টকা পয়চাৰ লোভ দেখুৱাই এণ্টন কৰ্ফ’ক এই ঘটনাৰ বিষয়ে নীৰৱে ৰাখিবলৈ যত্ন কৰিছিল নেকি ? আপুনি কিন্তু একো উত্তৰ নিদিলে। সেই কথা মই আকৌ সুধিছো। কওকচোন বাৰু আপোনাৰ কি কবলগীয়া আছে ?”

হাঁ কৰি মুখ মেলি মেইনাৰে টেপৰেকৰ্ডাৰটোৰ ফালেহে চাই থাকিল। একো শব্দই মুখৰ পৰা বাহিৰ নহল।

“আপুনি এতিয়াও দোষ অস্বীকাৰ কৰিব খোজে নেকি ? আপুনি যে কৰ্ফ’ক দুখ হেজাৰ ডলাৰ ভেটী দি ঘটনাৰ কথা কাকো নকবলৈ ধৰিছিল সেই কথাও মানি নলয় নেকি ?”

মেইনাবক শোকে দুখে আৰু অধিকভাৱে হেঁচা মাৰি ধৰিলে। কঁপা কঁপা মাত্বেৰে চকুপানী মচি মচি তেওঁ কবলৈ ধৰিলে :—

“আমাৰ প্ৰথম দেখা দেখিব পিচতেই এণ্টন কৰ্ফ’ এই কাগজ

মোৰ পৰা লিখাই লৈছিল। তেওঁ মোক কৈছিল যে মই যাতে পিচত বিশ্বাসঘাটকতা নকৰো সেই কাৰণেহে গ্যাৰাণ্টি হিচাবে তেওঁ এই কাগজখন লিখাই লৈছিল। তেওঁক যদি মই প্ৰতিশ্ৰুতি দিয়ামতে দুশ হেজাৰ ডলাৰ নিদি ঠগিবলৈ যত্ন কৰো তেতিয়াহে এই কাগজখন ব্যৱহাৰত লগাব বুলি মোক কৈছিল।”

“সেইয়ে নেকি ? মই আকৌ ভাবিছিলো যে তেওঁ বিচমণ্ডৰ সকলো সা-সম্পত্তিকেই হাত কৰিব খুজিছিল নেকি !”

“অৱশ্যে সেইটো নোহোৱা নহয়। এতিয়াতো সেইটোৱেই হৈছে গৈ। প্ৰথমে কিন্তু সেই কথা তেওঁ মোক কোৱা নাছিল। তাৰ পিচত তেওঁ কৈছিল যে মোৰ স্বামীয়ে তেওঁক দিব খোজা বিশ হেজাৰ ডলাৰৰ পৰিবৰ্তে মই তেওঁক দুশ হেজাৰ ডলাৰ দিয়াৰ প্ৰতিশ্ৰুতি তেওঁ বিচাৰিছে।”

“আপুনি কৈছে যে সেই চিঠিখন লিখাৰ সময়ত আপুনি ফ্ৰান্সতহে আছিল। পিচে কেনেকৈনো তেওঁৰ নিউইয়ৰ্কৰ ঠিকনাটো জানিলে ?”

“সেই ঠিকনাটো তেনেকৈ লিখিবলৈ তেওঁ কৈছিল।”

“তাৰ পিচত দ্বিতীয়বাৰৰ কাৰণে আপুনি যেতিয়া তেওঁক লগ পালে তেতিয়া আন এখন চিঠি লিখি আপোনালোকে দেনা-পাওনাৰ সমিল মিল কৰিলে। সেই চিঠিৰ তলত আপুনি নাম লিখিলে, “মেইনাৰ কৰ’ বিচমণ্ড”; “অৰ্থাৎ আপুনি কৰ’ৰ জীয়েক আৰু বিচমণ্ডৰ স্ত্ৰী। সেই সময়ত দেখোন বিচমণ্ডৰ লগত আপোনাৰ একো সম্বন্ধই হোৱা নাছিল।

“কিন্তু এই চিঠিখনৰ একো অৰ্থ নাই। গ্যাৰাণ্টি হিচাবেহে এইখন দিয়া হৈছিল।”

কেনে আকৌ টেপৰেকৰ্ডাৰটোৰ চাবি পকাই বজাই দিলে। তাত কেনৰ মাত শুনা গল—“এই বিষয়ে অলপ বহলাই কওকচোন কৰ’ ডাঙৰীয়া !”

তাৰ পিচত কৰ’ৰ মাত প্ৰতিধ্বনিত হল—“মোৰ মনেৰে এটা

ভীষণ বুজা পৰাৰ অভাব হৈ পৰিছে। বিচমণ্ডৰ মৃত্যুৰ পিচত যে অজস্ৰ ধন-দৌলতৰ গৰাকীয়ে নী হব, সেই কথা মোৰ ছোৱালীক মই প্ৰায়েই কৈছিলো। দেউতাক হিচাবে সেই কথা ভবা বা তেওঁৰ আগত উল্লেখ কৰাটো একো অস্বাভাৱিক নহয়। মোৰ গৰাকীয়েও পিচে মেইনাৰৰ নামে নতুন উইলখন কৰি থৈ যাবলৈ বৰ আগ্ৰহ কৰিছিল। মেইনাৰেও ইতিমধ্যে তাকেই লৈ নানাৰকম কল্পনাৰ বংঘৰ সজালে। তাইৰ মনৰ অৱস্থা তেনেকুৱা নহবই বা কিয় ? সিটো কম ধন-দৌলতৰ কথা নহয় ! এই দুৰ্ঘটনাটো হোৱাৰ কেইদিনমান আগতেও আমি এই বিষয়ে কথা-বতৰা পাতিছিলো। সেইদিনা অৱশ্যে অদৰ্কাৰী কথা দুটা মানেই মই মেইনাৰক কৈ পেলাইছিলো। সেই কথা পিচে মই কওঁ বুলি কোৱা নাছিলো। মই মেইনাৰক কলো যে তেওঁ মোতকৈ বহুত গুণে ভাগ্যৱতী। আজীৱন গাথা খাটনি দি মই যি গোটালো তাৰ সহস্ৰ গুণ তেওঁ এবাতিভেই পালে। তাৰ পিচত সেই বিষয়ে আমি আক একো কথাই পতা নাছিলো। আপুনি বোধ হয় নেজানে যে মেইনাৰ বৰ বহল মনৰ ছোৱালী। মোতকৈ সহস্ৰগুণে ধনী বোলা কথাযাৰৰ কাৰণেই বোধ হয় তেওঁ মোলৈ দুষ্ট হেজাৰ ডলাৰৰ চেকখন পঠিয়াই দিলে। তাৰ বাহিৰে সেইখন পঠিওৱাৰ অশু একো কাৰণ থাকিব নোৱাৰে।”

“কিন্তু কৰ্ক ডাঙৰীয়া, মই ভাবো যে বিচমণ্ডক হত্যা কৰি উঠি আপোনাৰ পৰা যাতে বহুশতটো ওলাই নপৰে সেই কাৰণেহে আপোনাক সেই ধন দিয়া হৈছিল। নহয় জানো ?”

“আপোনাৰ এই জঘন্য মতামতত মই পদাঘাত কৰো।” অলপ খণ্ডেৰে এটন কৰ্ক কোৱা শুনা গ’ল।

“কৰ্ক ডাঙৰীয়া। হত্যাৰ কাণ্ড এটা সংঘটিত হৈ গৈছে। তাৰ তদন্তত আমি ব্যস্ত। আপোনাৰ মনৰ অৱস্থাও আমি খুবুজা নহয়। তথাপি সঁচা কথাটো আমি বাহিৰ কৰিবই লাগিব। কিন্তু আপোনাৰ ছোৱালীৰ হেণ্ড বেগৰ ভিতৰত বিষ মিহালি গুৰি কিছুমান যে পোৱা

গৈছে, সেই বিষয়ে আপোনাৰ কবলগীয়া কি আছে বাক ? মৰণোত্তৰ পৰীক্ষাত ওলাই পৰিছে যে বিষ খুৱাইহে বিচমগুৰু হত্যা কৰা হৈছে।”

“সেইটো পৰোক্ষ প্ৰমাণহে।”

“আপুনি যিমানেই প্ৰতিৰক্ষা নিদিয়ক কৰ্ক ডাঙৰীয়া, ডাক্তৰে অভিমত দিছে যে সাংঘাতিক ধৰণৰ উগ্ৰ বিষ মিহলাই বিচমগুৰু খুওৱা হৈছিল। বিষখিনি ইমান চোকা আছিল যে মাত্ৰ একোটা-মানেই মৃত্যু ঘটালে। এইটো সহজেই বুজিব পৰা যায় যে নাৰ্চ হিচাবে কাম কৰা সময়তে মেইনাৰে লগত নিশ্চয় এই বিষখিনি আনিছিল। সেইটো একো অস্বাভাৱিক নহয়। কিয়নো ডাক্তৰ বা নাৰ্চ সকলে দৰব হিচাবে ব্যৱহাৰ কৰিবলৈ বিষ লগত ৰাখিব পাৰে। নতুবা কৰবাৰ পৰা চুৰি কৰি আনিবলৈও সুবিধা পায়। হয়তো তেওঁ বাৰমুডাৰ পৰাই কেনেৱাকৈ এই বিষ আনিছিল। আন এটা কথা কওকচোন বাক ! বিচমগুৰু পৰিবাৰ আৰু বিনাসী চাকৰ কেইটাৰ বাহিৰে আন কোন বাহিৰা মানুহে বিচমগুৰু শোৱা কেবিনলৈ অহা-যোৱা কৰিবলৈ সুবিধা পাইছিল ?”

“বাহিৰা মানুহ কোনো ভাত সোমাবলৈ সুবিধা নাছিল।”

“সেই কথাটোকেই মই জানিব খুজিছিলো কৰ্ক ডাঙৰীয়া।”

এইখিনি বেকৰ্ডত বাজি উঠাৰ পিচতেই ফাৰ্লিং কেনে টেপ-বেকৰ্ডাৰটো পুনৰ বন্ধ কাৰ দিলে। তাৰ পিচত আনটো টেপবেকৰ্ডাৰ চলাই দিবলৈ কেনে কেবানীজনক ইংগিত দিলে। এইটোৰ বেকৰ্ডত বা আৰু কি বাজি উঠে সেই কথা ভাবি মেইনাৰৰ অন্তৰ কঁপি উঠিল। কৰ্কে ভেনেহলে এনেয়ে তেওঁক সম্ভাৱ্য বিপদৰ কথা কোৱা নাছিল। টেপবেকৰ্ডাৰত বাজি উঠা কথাবোৰৰ পৰা আদালতে ইয়াকেই বুজি উঠিব যে মেইনাৰেই প্ৰকৃততে দোষী।

ইতিমধ্যে কেবানীজনে টেপবেকৰ্ডাৰটোৰ চাৰি পকাই দিলে। কাল’ বিচমগুৰু মাত্ৰ বেকৰ্ডত শুনিবলৈ পোৱা গ’ল। “আপুনি

বুজিছেনে বাক চেক্রেটৰী চাহেব ? নিউইয়ৰ্কলৈ গৈ পায়ৈই মোৰ মানুহ হুশুহ লগ কৰি ঘিমান সোনকালে পাৰে এই কথাবোৰৰ এটা স্ত-বন্দোৱস্ত কৰি পেলাব লাগে। কামটো যাতে অতি সোনকালে হয় তাকেইহে মই বিচাৰো।”

“আপুনি কোৱামতেই কাম হব ডাঙৰীয়া। সেই বিষয়ে অৱশ্যে দৌৰাদৌৰি নকৰিলেও হয়। তথাপি হাতত থকা কাম সোনকালে কৰি পেলোৱাই ভাল। বিয়াৰ পিচত দেখিছো আপোনাৰ উদম আৰু মনোবল যথেষ্ট বাঢ়িছে।”

চেক্রেটৰীৰ সেই উদ্ভৱত বিচমণ্ডে হঠাৎ শব্দ ৰেকৰ্ডত শুনিবলৈ পোৱা গ’ল। মেইনাৰৰ অন্তৰত সেই হাঁহিৰ শব্দই প্ৰতিধ্বনি তুলি গ’ল।

“শুনকচোন চেক্রেটৰী চাহেব। আজি কালি ডেকা ছোৱালী বোৰ বৰ আচৰিত ধৰণৰ হ’ল। মই বুঢ়া হলো কাৰণেহে তেনেকুৱা লাগে নেকি অৱশ্যে কব নোৱাৰো। পিচে সেই কথা ভাবি ভাবি মই অন্তই কৰিব নোৱাৰো দেখোন। তাই প্ৰকৃততে সাধু প্ৰকৃতিবেই ছোৱালীনে মোৰ সম্পত্তিৰ আশাত মোৰ মৰণ কামনা কৰিহে বৈ আছে মই একোকেই বুজিব পৰা নাই।” সেই বুলি কৈয়েই বিচমণ্ডে হাঁহিছিল। সেট হাঁহি ৰেকৰ্ডত স্পষ্টহৈ ফুটি উঠিল। মেইনাৰৰ অন্তৰ কঁপি গ’ল।

“এতিয়া নতুন উইলখনৰ কথা কেই ক’ওঁ বাক। সেই বিষয়ে যাতে পিচত গৈ মই আন দিগদাৰিত পৰিব নেলাগে সেইটো আপুনি চাব। আগৰ উইলকেখন আপুনি পুনৰ বেলেগে লিখিব লাগিব। মোৰ পৰিবাৰে যাতে মোৰ আটাইখিনি ধন সম্পত্তি অকলে নেপায় সেই কথাটোৰ কিবা এটা বন্দোৱস্ত কৰিব লাগে। মই হলো বিৰাট ধন দৌলতৰ অধিকাৰী। সকলো এই ছোৱালীজনীয়ে অকলেনো ইমানবোৰ সম্পদ কি কৰিব ? তথাপি বুজন ধৰণৰ অংশ এটা যাতে তেওঁ পায় সেই ব্যৱস্থা মই কৰি দৈ যাম। মেইনাৰ ছোৱালীজনীও

হল বেচ ভাল। মোৰ ঘৰবাৰী, মণিধুকুতা আৰু অলঙ্কাৰ ণীতি এইবোৰ তেওঁ পাবই। তাৰ বাহিৰেও কেইলক্ষমান ডলাৰ দি গলেই যথেষ্ট হব বুলি মই ভাবো। এইখিনিয়েই যথেষ্ট নহব জানো ?”

“আপুনি সঁচাকৈয়ে অতি জ্ঞানী আৰু সুবিচাৰক। সেইখিনিয়েই তেওঁৰ কাৰণে যথেষ্ট হব বুলি মোৰো বিশ্বাস।”

দুয়োজনে হাঁহাৰ শব্দ বেকৰ্ডত শুনা গ’ল। তাৰ পিচত কল্লেখক নীৰৱতা। তাৰ পিচত বিচমণ্ডৰ মাত পুনৰ শুনা গল—“সেইটো বাক বুজা গৈছে। তেনেহলে এক লক্ষমান দিলেই নহব জানো ?”

“আপুনি কিন্তু এইমাত্ৰ দুইলক্ষ বুলিহে কৈছিল।”

“কৈছিলো নেকি ? তেনেকৈ কোৱা মোৰ দেখোন মনতেই নপৰে। একলক্ষ দিলেই যথেষ্ট নহব জানো ! সিওতো কম সম্পত্তি নহয়। পিচে এই সকলোখিনি বন্দোৱস্তত যাতে একো আটন বিষয়ৰ খুটিনাতি নেথাকে সেইটো চাব। কালিকোনিয়ালৈ যাত্ৰা কৰাৰ আগতেই মই এই কাগজ পত্ৰবোৰত চহী কৰি থৈ যাম ! আপোনাৰ বিষয়ে কি ব্যৱস্থা কৰা যাব কৰ্ফ’ ডাঙৰীয়া ?”

চেফ্ৰেটবীয়ে একো উত্তৰ নিদিলে। বিচমণ্ডে কৈ যোৱা শুনা গল “আপোনাৰ উচ্চাভিলাষ বৰ কম। পিচে আপুনি অতি ভাল মানুহ আৰু মোৰ একমাত্ৰ ওচৰ সম্বন্ধীয়া। মই সদায় আপোনাৰ ওপৰতেই ভৰসা কৰি আহিছো। পিচে আপোনাবোৰ বয়স হৈ আহিছে। আপোনাৰ কাৰণে ভবাটোও মোৰ অন্তিম কৰ্ত্তব্য। তেন্তে আপোনাক কিমান অংশ দিয়াটো আপুনি বিচাবে ?”

“আগৰ উইলথনত মোক বিশহেজাৰ ডলাৰ দিম বুলি আপুনি লিখিছিল।”

“সেইখিনি আপোনাৰ কাৰণে যথেষ্ট হব জানো ?”

“আপুনি স্থিতিছে যদি ক’ওঁ বাক। সেই ধন তাকৰ হব যেন লাগিছে।’

তেনেহলে আপুনি কিমান বিচাবে ?”

ককে গল খেৰৰি মাৰি ডিঙিটো পৰিস্কাৰ কৰি লোৱা শব্দ বেকৰ্ডত শুনা গ'ল। তাৰ পিচত অতিকীণ আৰু ভীৰুৰ দৰে কলে “এশ।”

“এশ কি ? এশ ডলাৰ ?” হাঁহিত বুঢ়া ঘেন বাগৰি পৰিব। তাৰ পিচত আকৌ সোধা শুনা গল—“নকয় কেলেই ? এশ ডলাৰ নে এশ হেজাৰ ডলাৰ ?”

“এশ হেজাৰ।”

“এতিয়াহে আচল কথাটো কৈছে, নহয় জানো ? আপুনি জীৱনত আজি প্ৰথম বাৰৰ কাৰণে মৰসাহ কৰি কথা কলে যেন পাওঁ। গতিকেই আপোনাৰ এই আগ্ৰহত মই চেচা পানী নেঢালো। আপোনাক এশ নহয় তিনিশ দিম বাক।”

খিক এইখিনিতেই দুৱাৰত শব্দ হোৱা শুনা গ'ল। বুঢ়াই স্তম্ভিলে— “কোনে শব্দ কৰিছে।”

“চাহ আনিছে বোধ হয়, বেকৰ্ডাৰটো বন্ধ কৰিম নেকি ?” “কৰক। পিচে আপুনি কথাবোৰ নেপাহৰিব...”

এইখিনি আধাকোৱা হওঁতেই বেকৰ্ডাৰটো বন্ধ কৰি দিয়া শব্দ শুনা গল।

উশাহ বন্ধ কৰি একেধৰে মেইনাৰে বেকৰ্ডৰ কথাবোৰ শুনি গৈছিল। এই বেকৰ্ড খিনি কিহৰ বাবে কৰাই থোৱা হৈছিল সেই কথা তেওঁ বুজি নাপালে। ফাৰ্মি কেনেও তেওঁক আচল কথাটো বুজাই নিদিলে। কেনে ইতিমধ্যে আকৌ আগৰ বেকৰ্ডাৰটো চলাই দিলে। কেইটামান শব্দ হোৱাৰ পাছত তাত কেনৰ মাত শুনা গল— “টেপবেকৰ্ডিঙত উল্লেখ কৰা নতুন উইলধনৰ কথা আপোনাৰ জীয়েকক কেতিয়াবা কৈছিল নে বাক ?

“কেলেই নকয় ?”

“সেইকথা খিনি তেওঁ কেনেদৰে ললে ?”

“তেওঁ কেনেদৰে ললে স্তম্ভিছে ? তেওঁ—মানে—কি বুজিলে।

কম ? তেওঁ হতাশ হ'ল ।...আগৰ উইলখনত যে তেওঁৰ নামে সকলো
স্বা-সম্পত্তি লিখি দিয়া হৈছিল সেই কথাটোহে তেওঁ বাবে বাবে
কৈছিল । বিচমণ্ডে পিচে তেওঁক কি কৈ গৈছে মই নেজানো । সেই
বিষয়ে তেওঁৱেই মোতকৈ ভালদৰে জানিব ।”

“এই নতুন উইলখনৰ পৰাত্তো আপোনাবো যথেষ্ট লাভ হ'ল ।
নহয় জানো ?”

“নিশ্চয় ।”

“সেই বিষয়বোৰৰ কাৰণেই নিউইয়ৰ্ক আহি পোৱাৰ লগে লগেই
আপুনি উকীল মুক্তিয়ার সকলৰ লগত কথা হবলগীয়া নাইছিল
জানো ?”

“হয় ।”

“তেনেহলে কাকো লগ নধৰিলে কৈছে ?”

“মই সুবিধা কৰিবই নোৱাৰিলো ।”

“কফ' ডাঙৰীয়া । সঁচা কথাটো নকয় কৈছে ? আপুনি মুক্তি-
সংগত উত্তৰ দিব পৰা নাই । মেইনাবক বচাবৰ কাৰণেই ইচ্ছাকৃত
ভাবে আপুনি সেইটো কৰা নাছিল জানো ? পিচৰ উইলখন লিখি
ধিক থাক কৰাৰ আগতেই একো নভবা নিচিন্তাকৈয়ে বিচমণ্ডক
মেইনাৰে মাৰি পেলালে আৰু সেই কথা গুপ্তে ৰাখিবলৈ আপোনাব
জীয়েকে দুশহেজাৰ ডলাৰৰ চেক এখনো দিলে । সি়েই দেখোন
সকলো কথা প্ৰমাণ কৰে ।”

“সেই কথা সঁচা নহয় ।”

“তেনেহলে চোৰবদৰে ৰাতি সেই টেপৰেকৰ্ডাৰটো আনিবলৈ
কৈছে গৈছিল ? বেকৰ্ডাৰটো আপুনি কোলেই নৈস্ত পেলাই দিব
খুজিছিল ? বিচমণ্ডে দিয়া তিনিশ হেজাৰ ডলাৰ আপুনি, কৈছে
নললে ? কফ' ডাঙৰীয়া ! ঘটনা সম্পৰ্কে আমি ৰোগাব কৰা সাক্ষ্য
প্ৰমাণ বোবলৈ ভালদৰে মনদি চাওকচোন বাক ! দেখা যাব যে
মেইনাবক বচাবৰ কাৰণে আপুনি অহোপুৰুষাৰ্থ কৰিছে ।”

“আপোনাৰ সিদ্ধান্ত ভুল বুলি মই কওঁ।”

এইখিনিতেই কেনে ৰেকৰ্ডাৰটো বন্ধ কৰি মেইনাৰৰ ফালে চাই স্থধিলে—“এই বিষয়ে আপুনি কি কয় মেমচাহেব! এই সাক্ষ্য প্ৰমাণবোৰ মিছা বুলি কব খোজে নেকি?”

“এই সকলো কথা মই অস্বীকাৰ কৰিছোঁ। একেবাৰে শেষ-লৈকেও সেই একেটা কথাকেই মই কয়। মোক সকলো স-সম্পত্তি দিম্ব বুলি উল্লেখ কৰা উইল এখন অৱশ্যে আছিল। কিন্তু আনখনৰ কথা মই একোকেই নেজানো। মোৰ দৃঢ় বিশ্বাস যে মোৰ স্বামীয়ে সেইখন কেতিয়াও লিখোৱা নাছিল।”

“তেনেহলে কোনে কৰালে?”

“সেই কথা মই নেজানো। ৰেকৰ্ডত ওলোৱা মাতটো মোৰ স্বামীৰ মাত যেনেই লাগে। কিন্তু মোৰ মনত সন্দেহৰ ভাব এটা হৈছে যে সেইয়া যেন তেখেতৰ কণ্ঠস্বৰ নহয়।”

“মেমচাহেব! অলপ দিনৰ ভিতৰতেই আদালতত আপোনাৰ বিচাৰ হব। নবহত্যাৰ অপৰাধত আপোনাৰ বিপক্ষে অভিযোগ অন্য হব। গতিকে আপুনি কেমেধৰণৰ প্ৰতিৰক্ষা দিয়ে সেই বিষয়ে এতিয়াৰ পৰাই থিক কৰক। ভাল উকীল এজনো ধৰক। ৰিচমণ্ডৰ উকীল সকলে আপোনাৰ হৈ হাজিৰ হোৱাহি নাই কলেই বাক?”

“সেই সকলোবোৰ কৰ্কে কৰাৰ কথা আছিল।”

“তেনেহলে এতিয়াও মোক প্ৰকৃত কথাটো নকওঁ বুলিয়েই ভাবি আছে নেকি মেমচাহেব...?”

“মোক বিশ্বাস নকৰে কিয়? মই কোৱা সকলো কথা দেখোন আপুনি হোৱাই-নোহোৱাই উৰাইছে দিছে।”

“কাৰণ প্ৰকৃত বহুস্তটো উদঘাটন কৰাতো মোৰ কৰ্ত্তব্য।”

“কিন্তু আপুনিয়েই যদি মোক বিশ্বাস নকৰে, তেনেহলে বিচাৰৰ সময়ত জুৰিৰ সভা সকলোও দেখোন মই কোৱা কথা বিশ্বাস নকৰিব।”

“সেই কাৰণেই মই বাৰে বাৰে কৈ আছো যে আপুনি দোষ

স্বীকাৰ কৰক। সকলো দোষ স্বীকাৰ কৰি আদালতৰ সন্মুখত কমা
ভিক্ষা কৰাৰ বাহিৰে আপোনাৰ আন একো উপায় নাই বুলিহে
মই ভাবো।”

উদাসভাবে মেইনাৰে শূন্যলৈ চালে। তেওঁ কেনৰ কথাৰ একো
উত্তৰ দিব নোৱাৰিলে। বেচেৰীৰ চকুপানীৰ নিজৰা বৈ গ'ল। সৰ্ব-
শৰীৰ যেন দুখ বেদনাত ছাটিকুটি কৰিছে। তেওঁ অতিৰিক্ত অৱশ্য হৈ
পৰিছে। তথাপি মেইনাৰৰ যেন আজি আৰু একোঁলৈকে ভয় নাই।
জগতৰ সকলো বিপদ-বিঘিনি আহিও তেওঁক যেন লৰাব নোৱাৰে।
অনাহাৰ, অমিত্ৰা, শীত, বা চিন্তাইও যেন তেওঁক আজি অসুস্থ আনি
দিব নোৱাৰে। তেওঁৰ মনত খেলালে যে তেওঁ এতিয়াও জীয়াই
আছে। মৃত্যু হোৱা নাই। তেওঁ কাণেৰে যেন মানুহৰ মাত কথা
সকলো শুনিছে। কিন্তু তথাপি তেওঁ যেন আজি এক ধুমুহাৰ
সন্মুখত। প্ৰলয়ংকাৰী আৰু বীভৎস এক বিভীষিকাই যেন তেওঁক
আগুৰি ধৰিছে।

আৱদ্ধ কৰি বখা কোঠালীটোলৈ মেইনাৰক পুনৰ প্ৰেৰণ কৰা
হ'ল। মনত এইবোৰ ভাবচিন্তা লৈ সৰু খাটিয়াখনত শুই পৰাৰ
কিছুসময় পিচত নিদ্ৰাদেৱীয়ে আকোৱালি লৈ ক্ষন্তেক সময়ৰ কাৰণে
তেওঁৰ অশাস্ত মনক জিৰণি দিলে।

হাজোতৰ মেট্ৰন গৰাকীয়ে মন্তব্য কৰিলে যে মেইনাৰ নিশ্চয়
দোষী হ'বই লাগিব। নহলে ইমান নিশ্চিন্ত হৈ তেওঁ কেতিয়াও
টোপনি যাব নোৱাৰে। গভাইত দাগী আৰু দোষী চোৰেহে ইমান
নিশ্চিন্ত হৈ টোপনি যাব পাৰে।

পিচদিনা গোটেই দিনটো মেইনাৰক অকলশৰে থাকিবলৈ দিয়া
হ'ল। অকলশৰীয়া সেই কোঠালীটোত বেচেৰী নিঃশব্দে বহি
থাকিল। তেওঁক সহায় কৰিবলৈ সংসাৰত আৰু কোনো নাই।
আজিৰ এই বিপদত এবাৰি আঁঠে দেহি আৰু এটি হুন্নীয়াহ মেইনাৰে
বিচাৰিছিল। কিন্তু দুখে ভবা জীৱনত মাত এবাৰি মাঙিবলৈকো

তেওঁৰ আত্মীয় স্বজন কোনো নাই। সেই নিস্তৰ্দ্ধতা যেন মহাশ্মশানৰ নিস্তৰ্দ্ধতাহে। নিজৰ উশাহ-নিশাহৰ শব্দৰ বাহিৰে ক'তো টোকৰ এটাও শুনিবলৈ পোৱা নগল। এই নীৰৱতাই মেইনাৰক আৰু বেচি ভীতি-বিহ্বলা কৰিলে। এই দুৰ্য্যোগৰ সময়ত ভগবানক প্ৰাৰ্থনা কৰি হয়তো মনত অলপ শান্তি পোৱা গলহেতেন। কিন্তু জীৱনৰ কঠোৰ সংগ্ৰামত জ্বলা-কলা হৈ মেইনাৰে ভগবানকো বিশ্বাস নকৰা হৈ পৰিছিল। গতিকে সেই ভয়াবহ নীৰৱতাৰ মাজত থকাৰ বাহিৰে আন উপায় আৰু বেচৰীৰ নাছিল।

আবেলি হৈ যোৱাৰ পিচত সন্ধ্যাৰ আগে আগে তেওঁক বাহিৰা মানুহ দেখা কৰা কোঠালীটোলৈ পুনৰ লৈ যোৱা হ'ল।

তাত এণ্টন কৰ্ক' আগৰে পৰা বহি আছিল। তেওঁক দেখা স্বৰ্কেও মেইনাৰে মনোভাবৰ একো সালসলনি কৰি নেদেখুৱালে। তেওঁৰ উপস্থিতিলৈ মেইনাৰে যেন কোনো গুৰুত্বই দিয়া নাই। প্ৰকৃততে মেইনাৰৰ মনত খং বা ক্ৰোধ নাইকিয়া হৈ গৈছে। সকলো যেন এক বিৰাট উদাসীনতাই আবৰি ধৰিছে। অশ্রুমনস্ক ভাবেই তেওঁ কৰ্ক'ৰ মুখামুখি হৈ বহিল আৰু কৰ্ক' প্ৰথমে কথা আৰম্ভ কৰিব বুলি অপেক্ষা কৰি ব'ল। এণ্টন কৰ্ক'ই কবলৈ ধৰিলে—

“কৌলিং কেনক মই এইমাত্ৰ লগ পালো। তেওঁৰ আগত সকলো কথা ভাঙি পাতি কৈ তুমি যি মুখামিৰ পৰিচয় দিলা তাৰ কাৰণে তোমাক ধন্যবাদ দিবলৈহে আজি মই আহিছো। তুমি বোধ হয় বুজিব নোৱাৰিলা যে মোৰ ওপৰত দোষাৰোপ কৰিবলৈ গৈ মোক তুমি উপকাৰহে কৰি দিলা।”

মেইনাৰে একো নেমাতিলে।

কৰ্ক' কৈ গ'ল—“মই তোমাৰ পৰা বিদায় লবলৈহে আহিলো। অনাভিলম্বেই জুৰিব সন্মুখত আদালতত তোমাৰ বিচাৰ হ'ব। তোমাক যে দোষী সাব্যস্ত কৰিব তাত কোনো সন্দেহ নাই। ডেতিয়াহলে লগত সাকী এজন নৰখাকৈ তোমাৰ লগত মোক দেখা কৰিবলৈও

নিদিৰ। আন মানুহ সমুখত ৰাখিনো আৰু কি দৰ্কাৰী কথা-বতৰা পাতিম।”

মেইনাৰে স্মৃথিলে—“টেপৰেকডাৰত উল্লেখ কৰা উইলধনৰ বিষয়ে দেখোন মই একো বুজিবই পৰা নাই।”

এণ্টন কৰ্কে দুই ওঠত হাঁহি বিৰিঙাই কলে—“সেই বিষয়ে জনাব পিচত তুমি যে আচৰিত হ'বা মই জানিছিলোৱেই। তুমি জানাই যে হত্যাকাণ্ডৰ কাৰণ নিৰ্গয়ৰ সময়ত আচামীৰ উদ্দেশ্য আৰু মনোভাবৰ কথা আদালতে প্ৰথমেই বিচাৰ কৰিব। আদালতৰ সেই বিচাৰত স্মৃতি কৰিবৰ কাৰণেই মই এই অভিনয় বুজিব অৱতারণা কৰিছিলো। বহুদিন আগতেই মই এইখিনি বেকৰ্ড কৰি থৈছিলো। সেইয়া যে বিচমণ্ডৰ মাত নহয় তুমি জানানে? মইয়েই বিচমণ্ডৰ মিচিনাকৈ স্তম্ভৰকৈ সেই মাত উলিয়াইছিলো।”

“সেইয়া বিচমণ্ডৰ মাত নহয় বুলি মই বুজিছিলোৱেই।”

“কিন্তু তুমি স্বীকাৰ কৰিবলৈ বাধ্য যে অবিকল বিচমণ্ডৰ মাতকেই মই ৰাখিব কৰিছিলো। পিচে পুলিচকেইজনে বেকৰ্ডাৰটো বিচাৰি উলিয়ালেগৈ। টনা-আজোৰাত পানীত নপৰাকৈ ভাগ্যেহে বেকৰ্ডাৰটো ৰ'ল।”

“এনেকুৱা অসৎ উপায় অৱলম্বন কৰি টকা ঘটিবলৈ আপোনাৰ লাজ নেলাগেনে?”

“তুমি তেনেই আকৰী ছোৱালী। জীৱনটো মিচেই কল্বেকীয়া। থকা দিন কেইটা আনন্দ উপভোগৰ মাজত কটোৱাই শ্ৰেয়ঃ।”

“মই আপোনাৰ সেই বড়মুখৰ মাজত নাই। মোক কমা কৰক। আপুনি যি কয় মই তাকেই কৰিম, কিন্তু মোক বাচি থাকিবলৈ দিয়ক।”

“সেইবোৰ ভাৱপ্ৰৱণতাৰ মাজত লোমাইনো কি লাভ?”
“কীৰ্জি কেবল লগত হয়তো মই বুৰকাষি কৰিছিলো। কিন্তু আপুনি বুজা উচিত হ'ব যে মোৰ উকীলে আপোনাৰ ক্ষেত্ৰত সেই ভুল নকৰে।”

“তুমি ৰোধকৰো জনাই নাই যে কেইবাজনো নিৰ্ভৰযোগ্য সাক্ষী যথেষ্ট টকা পইচা খৰচ কৰি মই হাত কৰি থৈছোঁ। তেওঁলোকৰ এজনে সাক্ষ্যত প্ৰমাণ কৰিব যে ১৯৪৬ চনৰ পৰা তুমি বেডট নামৰ মহিলা এগৰাকীৰ লগত কেট্‌চত বাস কৰিছিল। সাক্ষীয়ে আৰু প্ৰমাণ কৰিব যে বহুবছৰ ধৰি তুমি হামবাৰ্গলৈ যোৱাই নাই। তেতিয়াহলে অহোপুৰুষাৰ্থ কৰিও তুমি আদালতক বুজাব নোৱাৰিবা যে হামবাৰ্গৰ বাতৰি কাকত এখনত ওলোৱা জাননীৰ সূত্ৰতহে তোমাৰ লগত মোৰ প্ৰথম সাক্ষাৎ হৈছিল।”

‘কিন্তু মই কাম কৰা প্ৰকাশক কোম্পানীৰ মানুহে মোৰ লগত কেতিয়াও বিশ্বাসঘটকতা নকৰিব বুলি মোৰ দৃঢ়বিশ্বাস।”

“তেওঁবিলাকে ফ্ৰান্সিন মেইনাৰ নামৰ ছোৱালী এজনীৰ কথাহে কব। মিচ্ কৰ্কৰ কথা তেওঁলোকে একোকেই নেজানে।”

“মোৰ দেহৰ গঠনৰ পৰাই তেওঁলোকে মোক চিনি পাব।”

‘সেইটো অৱশ্যে হয়। তথাপি ইয়াৰ অগ্ৰ এটা দিশো আছে। মোৰ সাক্ষ্য প্ৰমাণক সন্দেহ কৰিবলৈ কিবা স্থল নেথাকিলে তুমি ধিমান নকলেও তোমাৰ কথা কোনেও বিশ্বাস নকৰিব। কিন্তু মই এনেকুৱা নিৰ্ভৰযোগ্য সাক্ষ্য প্ৰমাণ দিম যে তাত অকনো খুত নেথাকিব। তেনেকুৱা নিৰ্ভৰযোগ্য সাক্ষী তুমি পাবাই বা ক’ত? তদুপৰি মৰাশটো তেনেকৈ কঢ়িয়াই অনোৱাৰ বিশ্বাসযোগ্য উত্তৰকেই বা তুমি কি দিবা? তোমাৰ বেগত পোৱা বিষৰ গুৰিবোৰৰ কথাই বা তুমি কি বুলি বাখ্যা কৰিবা! এইটোও পাহৰি নেযাবা যে ইতিমধ্যে এই মোকদ্দমাৰ কথা চাৰিওফালে বহুল ভাবে প্ৰচাৰ হৈ গৈছে। সকলোৱেই মনোযোগেৰে এই মোকদ্দমাৰ বিচাৰৰ বাবে অপেক্ষা কৰিছে। জগতৰ মানুহে তোমাক আজি কপট, নিষ্ঠুৰ হত্যাকাৰিণী বুলি পৰিগণিত কৰিছে।”

মেইনাৰে প্ৰায় চিঞৰিয়েই কলে—“আপুনি ইয়াৰ পৰা গুচি যাওক। এতিয়াই মোৰ চকুৰ আগৰ পৰা আতৰ হওক। আপোনাক

বিশ্বাস কৰাৰ বাবে মই আজি অতিকৈ লজ্জিত।” এইবুলি কোৱাৰ পিচতেই অৱশ্যেই মেইনাৰ চকীখনত আঁউজি বহি পৰিল।

“তেনেহলে বিদায়হে” এই বুলি কেৰাহীকৈ মেইনাৰলৈ চাই এণ্টন কৰ্ক লাহে লাহে কোঠালীটোৰ পৰা ওলাই গ’ল।

মেইনাৰ আকৌ নিজৰ কোঠালালৈ ঘূৰি গ’ল। এক ঘিৰাট অৱসাদে তেওঁক আবৰি ধৰিছে। এই কপট জালৰ পৰা ওলাই যাবলৈ উপায় নাইকীয়া হৈ পৰিছে। কিবা কাৰণবশতঃ মৃত্যুদণ্ডৰ আদেশ নহলেও আজীৱন কাৰাবাসৰ হুকুম যে হব সি নিশ্চয়। কাৰাগাৰত ভালদৰে চলন ফুৰণ কৰিলে ভাল স্বভাৱ চৰিত্ৰৰ কাৰণে হয়তো শেষৰ ফালে কিছুদিনৰ শান্তিৰ পৰা বেহাই পাব। কিন্তু আজীৱন কাৰাবাসৰ লগত সিনো কেইদিন? তেওঁৰ বয়স এতিয়া চৌত্ৰিশ বছৰ হলেই। কাৰাগাৰৰ পৰা ওলাই অহাৰ সময়ত তেওঁ দেখোন বুঢ়ী হবগৈ। ভবিষ্যত বুলিলেই তেওঁৰ জীৱনত সেইটোহে আছে। এই কথা ভাবি ভাবি অৱসাদ আৰু ক্লান্তিত মেইনাৰ বিচনাত বাগৰি পৰিল।

তাৰ পিচত ভৱিৰ পৰা মুজা দুপাত খুলিলে। পাতল কোমল স্তন্যবোৰে মেইনাৰৰ ভৰিত নিমজ দাগ বহুৱাই থৈছে। এনেকুৱা ধুনীয়া মিহি মুজা তেওঁনো জীৱনত আৰু কেতিয়া পিন্ধিবলৈ পাব। অতি মৰমেৰে মুজা জোৰকেই মেইনাৰে হাতেৰে মোহাৰিবলৈ ধৰিলে। বিলাসী জীৱনৰ লামগ্ৰী হিচাবে এই বন্ধ কাৰাগাৰত মুজা জোৰ হে তেওঁৰ লগত আছে। পিন্ধা কানি কাপোৰবোৰো মলিন হৈ পৰিছে। এই মুজাজোৰেই বেন তেওঁৰ জীৱনৰ লগত এটা বোগসূত্ৰ.....জীৱন আৰু.....

এইদৰে ভাবি ভাবি অজানিতেই দুই হাতেৰে মুজা দুপাত তেওঁ টানিবলৈ ধৰিলে। নাইলনৰ মুজাবোৰ দীঘল হৈ গ’ল। কিন্তু নিচিঙিল। আকৌ দুবাৰমান তেওঁ টানি চালে। আগতকৈ দীঘলহে হৈ গৈছে, তথাপি ছিঙি যোৱা নাই। মেইনাৰে ভাবিলে যে এই

মুজাজ্জোৰ দেখোন ৰচি হিচাবেই ব্যৱহাৰ কৰিব পৰা যায়। দুয়োপাত্ত মুজা একেলগে বান্ধি দীঘলীয়া কৰি লৈ ওপৰৰ এঠাইত গাঠি লগাই লব পাৰিলেই দেখোন কামটো হৈ যায়.....!

গাঠিটো নিশ্চয় বেচ ভালকৈ লগাব লাগিব.....তেতিয়া এই সকলো কেলেকাৰীৰ হাত সাৰিব পৰা যাব।...লাজ অপমানৰ বোজা ববলৈও তেতিয়া নেলাগিব। কোনো প্ৰশ্ন, কোনো সাক্ষীৰেই তেতিয়া অকনো আবশ্যক নহব।

কব নোৱাৰাকৈয়ে মেইনাৰে চুহাতেৰে গোটেই শৰীৰটোত হাত ফুৰাই চালে। এই ধুনীয়া শৰীৰ লৈ তেওঁ আক বাচি নেখাকিব। ধুনীয়া গছ গছনি, নীলিম সাগৰ, বাধাহীন উন্মিমালা, বিখাল সোণালী বালিৰ দলিচা আৰু উপকূলৰাজি একোকেই তেওঁ পুনৰ দেখা নেপাব। সেই কথা ভাবিলে মনটো কিবা লাগি যায়। তেওঁ কান্দিছে নেকি বাক ? কেলৈই কান্দিব ! কান্দিবলৈতো একো হোৱা নাই ! এই অযথা কান্দোনৰ বাবে মেইনাৰৰ নিজৰ ওপৰতেই খং উঠিল। অন্তৰৰ নিভৃত্তমত কোনৰ পৰা মেইনাৰক যেন কোনোবাই কৈছে—
“জীৱন আৰু মৰণ একেই বস্তু। তাৰ কোনো প্ৰভেদ নাই। গতিকে মৰণলৈ ভয় কিহৰ ? সেইবাবেই আক পলম কৰাৰ কোনো কাৰণেই থাকিব নোৱাৰে.....।”

তেওঁ শোৱাৰ পৰা উঠিল আৰু বিৰিকীৰ ওচৰলৈ গৈ কোঠালী-টোৰ কালে কোনোবা আহিছে নেকি ভুমুকিয়াই চালে। বাৰন্দাৰ কিছু আন্তৰত মেটন গৰাকীক মেইনাৰে দেখিলে। তেওঁ সেই কালেই আহি আছে। অজানিতেই তেওঁ গাঠি দি দীঘল কৰি থোৱা মুজাবোৰ কাপোৰৰ ভলত লুকাই ললে। লৌহ কপাটৰ মাজেৰেই দুয়ো ছন্বোকো চালে। তাৰ পিচত মেটন গৰাকীয়ে চাৰিটোৰে ডাঙৰ তলাটো খোলা খক শুভা গ’ল। মেটন গৰাকীয়ে মেইনাৰক কলে—“আপোনাক লগ ধৰিবলৈ কোনোবা মানুহ এজন আহিছে।”

“এণ্টন কৰ্ফ আকৌ অহা নাইতো ?” সঁচকিত্তা হৈ মেইনাৰে
স্থধিলে।

“কৰ্ফ নহয়।”

“তেনেহলে কোন আহিছেনো ?”

“মই কেনেকৈ জানিম ? আপুনি ওলাই আহক।” সপোন
দেখা মানুহৰ দৰে বাৰন্দাৰে গৈ তেওঁ কোঠালীটোৰ ওচৰ পালে।
অলপ পিচতেই দুৱাৰখন মেল খালে আৰু মেটন গৰাকীয়ে ঠেঙক
ভিতৰলৈ খেলি দিলে। কোঠালীটোত সোমাইয়েই মেইনাৰে এজন
অচিনাকি পুৰুষক দেখিলে। এইজন কোন হ'ব পাৰে বাক ? কৰবাত
যেন কেতিয়াবা মানুহজন দেখিছিল ভেনেকুৱা যেন লাগিছে সোধোন।
মানুহজনেই তেওঁক প্ৰথমে মেইনাৰ বুলি মাত দিলে। এই মাতটো
যেন অতিকৈ চিনাকি !

তেওঁ অতি আচৰিত হ'ল। প্ৰায় হতভম্বৰ দৰেই তেওঁ স্থধিলে
—“আপুনি,.....আপুনি কোন ?”

“মেইনাৰ, মই জুলিয়াচ। মই তোমাৰ জুলিয়াচ।”

মেইনাৰে ভাবিলে তেওঁতো আৰু কাকো আজি বিচৰা নাই !
শাস্তিৰে মৰিবলৈহে তেওঁ দিব গঢ়ি আছে !

মেইনাৰে তেওঁৰ কথা বিশ্বাস কৰিব পৰা নাই যেন অনুমান কৰি
আগন্তুকজনে পুনৰ কবলৈ ধৰিলে,—“মেইনাৰ, সঁচাকৈয়ে মট
জুলিয়াচ। সৌমান্দৰ যুদ্ধত মোৰ মৃত্যু হোৱা বুলি ধৰব ওলাইছিল।
প্ৰকৃততে গুলী লাগি মোৰ অৰ্ধমৰ্দ্দ হৈছিল। চিকিৎসালয়ত থকাৰ
পিচত আৰোগ্য হৈ ওলাই আহিয়েই তোমাক বিচাৰিলো। কিন্তু
তোমাৰ ধৰব কোনেও দিব নোৱাৰিলে। আমাৰ পৰিয়ালৰ আন
কাকোকেই বিচাৰি নোপালো। ধ্বংস লীলাৰ স্মৃতি বিজড়িত জাৰ্মান
দেশত থাকি অকনো ভাল বেলাগিল। সেই কাৰণে বহু বহু
আগতেই আমেৰিকালৈ আহি উইচ্কনচিৰত বসতি কৰিলোহি।
মোক বিশ্বাস কৰা মেইনাৰ !”

মেইনাৰৰ অন্তৰ গ'লি গ'ল। আনন্দাশ্ৰু নৈ বৈ গ'ল। আধা ভগা মাতেৰে মেইনাৰে কলে—“তুমি সঁচাকৈয়ে জুলিয়াচ....তুমি জুলিয়াচ ?”

“হয়, মই জুলিয়াচ। তোমাক সহায় কৰিবলৈ আহিছো।”

“জুলিয়াচ! মই বৰ জঘন্য ষড়যন্ত্ৰ এটাৰ মাজত ডুব খাই গলো। এই জালৰ বান্ধোনৰ পৰা যে কোনোবাই মোক মুকলি কৰি নিব পাৰিব সেই আশা মই এৰি পেলাইছো।”

“তুমি তেনেকৈ নকৰা।”

“মোৰ বাইদেউ আৰু ভাগিনটি নমৰি মই মৰাহলেহে ভাল আছিল।”

“মেইনাৰ! তাঁহাতৰ মৃত্যুৰ পিচত মইও সেই কথাই বহু দিনলৈ ভাবিলো। দিন গৈ অহাৰ লগে অৱশ্যে মোৰ মনলৈ ভালেখিনি স্থিৰতা আহিছে। সেই স্মৃতিয়ে মোক এতিয়া কষ্ট দিব নোৱাৰে।”

“তোমাৰ মনৰ এনেকুৱা পৰিবৰ্ত্তন কেনেকৈ হ'ল বাক ?”

“এইবাৰ কিন্তু মোৰ মনৰ পুনৰ সলনি নহয়। সেই কথা তুমি বুজা যেন।”

“তুমি মোক কেনেকৈ বিচাৰি উলিয়ালা ? মোকতো মেইনাৰ নামেৰে এতিয়া কোনেও নেজানে ?”

“প্ৰায় সকলোবোৰ ৰাতৰি কাকততেই তোমাৰ ছবি বাহিৰ হৈছিল। ছবিটো দেখিয়েই মই তোমাক চিনি পালো, আৰু লগে লগেই ইয়ালৈ আহিছো।”

“তুমিতো মোক বহুদিন আগৰে পৰাই জানা। মই দোষী বুলি তুমি ভাবিব পাৰা জানো ?”

“ভাবিব পাৰো জানো ?”

জুলিয়াচে মূৰ জোকাৰি কলে যে তেওঁ সেই কথা কেতিয়াও ভাবিবই নোৱাৰে। তাৰ পিচত আকৌ কৈ গল :—

“ক'ত কি হৈছে মই একো ধৰিবই পৰা নাই। যদি প্ৰকৃততে

ভেনেকুৱা এটা ঘটনা হৈছিলেই ভেনেংলে ভাঙেইবা কি হ'ল ? মহামুৰব আমানুখিক ঘটনাৱলী আৰু সমূহীয়া নবহত্যাৰ পিচত এজনক মাৰিলে কোনোবা জানো দোষী হব পাৰে ! যুদ্ধৰ সময়তেই মোৰো সকলো আত্মীয়-স্বজন হেৰুৱালো। তুমি মোৰ খুলশালী ছোৱালী ; আৰু মোৰ আপোন মানুহৰ ভিতৰত জীয়াই থকা প্ৰাণী একমাত্ৰ তুমিয়েই। গতিকে সকলো শক্তি প্ৰয়োগ কৰি এই অপৰাধৰ পৰা তোমাক বচাবলৈ মই যৎপৰোনাস্তি চেষ্টা কৰিম।”

মেইনাৰে যেন আত্ম বিশ্বাস হেৰুৱাই পেলাইছে। তেওঁ যেন ভবিষ্যতক বিশ্বাস কৰিবলৈ অক্ষম। সেই কাৰণেই জুলিয়াচৰ কথাত তেওঁ উদাসৰ হাঁহিহে এটা মাৰিলে। তাৰ পিচত বেচ টপকৈ ঢেক্‌ঢেক্‌কৈ হাঁহিবলৈ ধৰিলে।

“তুমি ভেনেকৈ হাঁহিছা ক'লেই ?”

“তুমি যে মোক বন্ধা কৰিবলৈ আহিছা সেই কথা ভাবিয়েই মোৰ হাঁহি উঠি গ'ল। সেই চেষ্টাৰ কিবা ফল হব বুলি ভাবিছা নেকি ? সেইবোৰত মোৰ আৰু কোনো বিশ্বাস নাই। তুমি যে মোক লগ ধৰিবলৈ আহিলা সেইয়েই মোৰ বাবে যথেষ্ট। বিচাৰত মোক দণ্ডবিধানেই কৰক কিম্বা খালাচেই দিয়ক সেই বিষয়ে মই ভাবি আৰু মূৰ ঘোলা নকৰো।”

“তুমি পিচে মিছাকৈয়ে ধৈৰ্য্য হেৰুৱাইছা। এনেকুৱা বিপদত মনস্থিৰ কৰি ৰাখিব লাগে।”

“হামবাৰ্গ চহৰত মই আছিলো বুলি আদালতত প্ৰমাণ কৰিবলৈ মোক অন্ততঃ এজন বিশ্বাসযোগ্য সাক্ষীৰ দৰ্কাৰ হৈ পৰিছে। ভেতিয়া হলেই কৰ্কৰ বড়বন্ধ চূড়মাৰ হৈ যাব। পিচে সেই বিষয়েও মই উদাসীন। মোক হয়তো খালাচকেই কৰি দিব। কিম্বা ভাঙেইবা কি হব ? মানুহৰ আগত মূৰ দেখুৱাবলৈ মোৰ আৰু মন নাইকিয়া হৈছে।”

“সেই কথা মই অৱশ্যে বুজিছো।”

“যি ধন সম্পত্তিৰ কাৰণে এই আচৰিত ভাও লৰা লগীয়া হৈছিল,

সেইবোৰলৈ মোৰ আৰু কোনো আকাঙ্ক্ষাই নাই। শেষত এণ্টন কৰ্কৰ কি হ'ব গৈ সেই বিষয়েও মই একো ভবা নাই। কিন্তু মোৰ অন্তৰৰ ভিতৰত এটা উৎস যেন ভাগি গৈছে। সেই কাৰণেহে মোৰ মনটো অলপ চঞ্চল হোৱা যেন লাগিছে। তাক যেন আকৌ নতুন ৰূপ দিম।”

“সকলো অতিক্ৰম কৰি তোমাৰ দিন ভালৰ ফাললৈ আহি আছে। তোমাৰ মানসিক সম্ভাৰ এতিয়াও মৃত্যু হোৱা নাই। তুমি অধৈৰ্য্য নহবা।”

“কিন্তু আদালতে মোক মুক্তি দিলেও এই কেলেকাৰী কাহিনী মানুহৰ মুখে মুখে যে প্ৰচাৰ হৈ থাকিব!”

“মইনাৰ, আমেৰিকাখন বৰ ডাঙৰ দেশ। ইয়াত এইবোৰ কথাৰ মানুহ ব্যস্ত নেথাকে। অতি সহজেই ইয়াৰ মানুহে এই সকলো পাহৰি যাব। ভেটিয়া নিজ মনে তুমি চলাফুৰা কৰিব পাৰিবা। এই অভিযোগৰ পৰা যে তুমি খালাচ পাবা মই ভালদৰেই জানো। মোকৰ্দ্দমা শেষ হোৱাৰ পিচত তুমি দেখোন মোৰ লগতেই উইচ্‌কনচিনলৈকে আহিব পাৰা। তাত প্ৰাচ্যুটিক কেণ্ট্ৰী এটাত মই বৰ ভাল কাম এটা কৰি আছো। তোমাৰ বাইদেউৰ মৃত্যুৰ পিচত মই পুনৰ্বিবাহো কৰোৱা নাই। সেই বিষয়ে মই এতিয়ালৈকে একো ভবাও নাছিলো।”

“তেনেহলে এতিয়া সেই কথা তুমি কেনেকৈ ভাবিছা।”

“কিয়নো আমি দুয়ো লগতহে আমাৰ ব্যক্তিগত নিৰ্জনতা দূৰ কৰিবলৈ চেষ্টা কৰিব পাৰো। তোমাক যে মই অন্তৰৰ ভালপোৱা দিব পাৰিম সেই কথা মই নকওঁ। কিন্তু সম্ভৱতঃ আমি প্ৰত্যেকেই জীয়াই থাকিবলৈ কিবা এটা প্ৰেৰণা হয়তো পাম। সেই বিষয়ে অৱশ্যে মই তোমাক কোনো প্ৰশ্নকেই নকৰো। সম্প্ৰতি তোমাৰ জীৱনৰ এই দুৰ্যোগৰ কাহিনীকেই তুমি মোক ক'ব পাবা আৰু সকলো কথা মই ধৈৰ্য্য সহকাৰে শুনিম।”

“জীৱনত আকৌ কাৰোবাক যে বিশ্বাস কৰিব পাৰিম সেই কথা মই ভাবিবই নোৱাৰা হৈছে।”

“তোমাৰ সেই বিশ্বাস যে ভুল সেই কথা প্ৰমাণ কৰাটোকেই মোৰ জীৱনৰ অগ্ৰতম লক্ষ্য এটা কৰি লব লাগিব বেন পাইছে।”

“জুলিয়াচ, তুমিনো মোক কলেই পাবলৈ বিচাৰিছা বাক ?”
এতিয়া মই আৰু গাভৰু হৈ থকা নাই। ভিত্ততা আৰু দাবিদ্যাটো মোৰ জীৱন আৱৰি ধৰিছে। মোক আদালতে খালাচ দিলেও সেই ধন সম্পত্তি মই আৰু চুব নোৱাৰিম।”

“মই তোমাৰ ধন-সম্পত্তি বিচৰা নাই সোণ ! সঁচাকৈ কবলৈ গলে অকলশৰীয়া হৈ আৰু জীৱন ৰাপন কৰিব খোজা নাই।”

মুখামুখিকৈ বহি দুয়ো তাত এইদৰে কথাবাত্তা পাতি থকা সময়তেই কোঠালীটোৰ দুৱাৰখন খুলি ফাৰ্জিং কেন সোমাই আহিল। জুলিয়াচ উঠি থিয় দিলে। ইম্পেক্টেৰে মেইনাৰলৈ চাই কলে—“আপোনা-লোকৰ কথাত বাধা দিবলগীয়া হোৱাৰ কাৰণে মই নিজেই দুৰ্বীত। কিন্তু ইকালে আন কেইবাটাও নতুন কথা বাহিৰ হৈছে। ঘটনাই অগ্ৰকণ লৈছে। আপুনি এতিয়া মোৰ লগত অকিচলৈ আহিব লাগিব।”

একে উশাহেই মেইনাৰে নুখিলে—“কলেই !”

কেনে মেইনাৰলৈ চাই হাঁহিলে। এই হাঁহিত বেন সৌহাৰ্দ্যৰ ভাব এটা আছে। তাৰ পিচত ভেঙু কলে—“আপোনাক দিবলগীয়া থবৰ বহুতো আছে। সেই কাৰণে মই নিজেই আপোনাক নিবলৈ আহিছো।”

মেইনাৰে জুলিয়াচৰ চকুলৈ চালে। ভেঙুৰ চকুৰ দৃষ্টিতো বেন মেইনাৰে আশাৰ সঞ্চাৰ এটা দেখিবলৈ পালে। তাৰ পিচত জুলিয়াচক কেনৰ লগত চিনাকি কৰি দি কলে—“এইয়া মোৰ ভিনদেশী জুলিয়াচ ক্লেব। তেখেত উইচ্‌কনচিনত থাকে। তেখেতে ইতিমধ্যে বৃদ্ধ ক্ষেত্ৰত প্ৰাণ বিসৰ্জকৰ দিয়া বুলিহে মই ভাবি আহিলো।

ৰাতৰি কাকতত প্ৰকাশ হোৱা মোৰ ছবি দেখি মোক সহায় কৰিবলৈ আহিছে। তেখেতকো লগত লৈ যাব পাৰোনে বাকু ?”

“নিশ্চয় পাৰিব। তেখেতক মই ইতিমধ্যে লগ পাইছিলোৱেই। মোৰ গাড়ী বাহিৰতেই আছে। আমি এতিয়া ঘোঁৰাহে ভাল হব।”

বাহিৰত ৰখাই ধোৱা গাড়ীখন কলা বঙৰ সাধাৰণ গাড়ী যেনেই দেখা গৈছিল। কিন্তু গাড়ীখনৰ ওপৰত এটা চাইৰেণ লগোৱা আছিল আৰু উজ্জল বিশেষ ধৰণৰ লাইট এটা বন্ধা আছিল। এই দুটা বস্তুৰ কাৰণেই আন গাড়ীৰ লগত এইখন গাড়ীৰ পাৰ্থক্যটো ওলাই পৰিছিল। নিউইয়ৰ্ক চহৰৰ আলিত এই গাড়ীখন গলে আন সকলো গাড়ীয়েই বাট এৰি আগবাঢ়ি যাবলৈ দিছিল।

গাড়ীখন গৈ পুলিচ থানা পালেগৈ। তেওঁলোক থানাৰ ভিতৰত বহিলগৈ। লগে লগে থাকী পোচাক পিন্ধা চিপাহী এজনে এণ্টন কৰ্কক থানাৰ সেই কোঠালোটোলৈ লৈ আহিল।

অতি বিস্ময় সহকাৰে মেইনাৰে এণ্টন কৰ্কলৈ চালে। তেওঁৰ পিন্ধা কাপোৰকানি আগৰ দৰেই পৰিপাটি যেনেই লাগিছিল। পিচে কৰখাত ঘেন কিবা এটা বিশৃঙ্খলতাই ঠাই পাইছে। তেওঁৰ চকু কেইটা বৰ নিস্তেজ ঘেন দেখা গ’ল। সেই নিস্তেজ চকুৰেই তেওঁ এবাৰ মেইনাবলৈ চালে। তাৰ পিচতেই কেনলৈ চাই কাৰো লগত একো কথাবস্তবা নপতাকৈয়ে চকী এখনত বহি পৰিল। চিপাহী জন অলপ পিচলৈ গৈ দুৱাৰৰ ওচৰত থিয় দিলে

কেনেই প্ৰথমে কথা আৰম্ভ কৰি কলে—“কৰ্ক ডাঙৰীয়া, আপোনাক প্ৰশ্ন কৰিবলৈ কেলেই ইয়ালৈ অনা হৈছে সেই কথাৰ কাৰণ বিচাৰি আপুনি বাবে বাবে মোক দাবী জনাই আছে। সেই কথাৰ উত্তৰ এতিয়া মই আপোনাক ইয়াতেই দিম।”

কৰ্ক উত্তৰ দিলে—“মই মনোযোগেৰে আপোনাৰ বক্তব্য শুনিম ?” এইদৰে কৈ তেওঁ এটা কাঠ হাঁহি মাৰিলে। তাৰ পিচত গাটো

অলপ লবাই চকীখনত আৰামকৈ বহি ললে। ইতিমধ্যে কেনে খবতকীয়া ভাবে কিছুমান কাগজ-পত্ৰৰ ফাইল চাৰলৈ ধৰিলে।

ফাইলবোৰ চোৱা হ'লত ইন্সপেক্টৰে মূৰ ডাঙি চাই আকৌ কবলৈ ধৰিলে—“কৰ্ফ’ ডাঙৰীয়া, বিচমণ্ডৰ পত্নীয়ে আমাক কেইটামান কথা কোৱাৰ পিচত আমি গতানুগতিক ভাৱেই হামবাৰ্গৰ পুলিচ বিভাগলৈ তাৰ যোগে খবৰ দিলো, আৰু মেইনাৰ নাথৰ ছোৱালী এজনীৰ চিনাক্ত কৰণ সম্বন্ধে প্ৰতিবেদন বিচাৰিলো। তাৰ পুলিচে উত্তৰত জনালে যে সেই মামৰ ছোৱালী এজনী আজি কেইমাহমান আগলৈকে প্ৰকাশক কোম্পানী এটাত অনুবাদিকাৰ কাম কৰি আছিল। বাতৰি কাকত এখনত বিয়া বিষয়ৰ জাননী এখন ওলোৱাৰ কেইমাহমান পিচতেই ছোৱালীজনী অন্তৰ্ধান হৈছে।”

এই কথা শুনিও কৰ্ফ’ৰ মুখৰ চৰিৰ কোনো সঁজ-সলমি হোৱা দেখা নগল। সেই কাঠ হাঁহিটো তেওঁৰ ওঁঠত বিৰিঙিয়েই আছিল।

“তাৰ পিচত আমি বিচমণ্ডৰ পত্নীৰ ফটো এখন বেডিয় ফটোগ্ৰাফ যোগে হামবাৰ্গলৈ পঠিয়ালো। হামবাৰ্গৰ প্ৰকাশক কোম্পানীৰ মালিকে সেই ফটোখন মেইনাৰৰ ফটো বুলি চিনাক্ত কৰিলে।”

কৰ্ফ’ মূৰ জোকাৰি কলে—“এই কাৰণতেই জবানবন্দী লবৰ কাৰণে মোক ইয়ালৈ ধৰি অনাৰ কোনো যুক্তিযুক্ততা মই দেখা নাই।”

মেইনাৰ বিশ্বাসাভিভূতা হৈ কৰ্ফ’লৈ চাই আছিল। কৰ্ফ’ৰ এই উত্তৰ শুনি তেওঁ কেনলৈ চালে। দুয়োজন মানুহে যেন যুধায়ে গিছি লৈছে মেইনাৰে তেনেকুৱা অনুমান কৰিলে। কেনে অশ্ৰুমনস্কভাবে টেবুলত থকা কাগজ-পত্ৰবোৰ লিৰিকি বিদাৰি আছিল—যেন সেই কাগজবোৰ অৱকাৰীহে। তাৰ পিচত তেওঁ কৈ গ’ল—

“অকল সেইয়েই বহয় কৰ্ফ’ ডাঙৰীয়া; আপোনাক ইয়ালৈ অনাৰ আৰু বহুত কাৰণ আছে। আপোনাৰ লগত আমি টেল বেকৰ্ডিং কিছু পাইছিলো। তাৰে এখন বেকৰ্ড’ৰ দাঁত আপোনাৰ।

আনখন বেকৰ্ডৰ মাত আপুনি বিচমণ্ডৰ বুলি কৈছিল। কিন্তু বিচমণ্ডৰ পৰিধাৰে কয় যে সেইয়া তেখেতৰ স্বামীৰ মাত নহয়।” এইবুলি কৈ জিজ্ঞাসু দৃষ্টিৰে কেনে কৰ্কলৈ চালে।

কৰ্ক নিমাত হৈয়েই থাকিল। তেওঁ হাত দুখন জোৰকৈ লৈ চকী খনতেই বহি থাকিল। কাঠৰ পুতলাৰ দৰে স্থিৰ হৈ এক উদাসীন দৃষ্টিৰে তেওঁ বেবলৈ চাবলৈ ধৰিলে।

• কেনে কৈ গ’ল—“তদন্তৰ সময়ত পুলিচে বিচমণ্ড ডাঙৰীয়াৰ নিজা গলৰ টেপ বেকৰ্ডিং এখন জয় কৰিলে। এখন ভোজ মেলত ভাষণ দিওঁতে বিচমণ্ডে কোৱা কথাৰ সেই টেপ বেকৰ্ডিং ৰাখি ধোৱা হৈছিল। এই দুয়োখন বেকৰ্ডকেই আমি মাত-কথা বিশেষজ্ঞ এজনলৈ পৰীক্ষাৰ কাৰণে পঠিয়াইছিলো। পৰীক্ষকে বিচমণ্ডৰ পত্নীৰ কথাকেই সমর্থন কৰি অভিযন্তা দিছে যে আপোনাৰ লগত পোৱা বেকৰ্ডখনৰ মাত বিচমণ্ডৰ নহয়। সেইটো মাত আপুনিয়েই কেবিকেচাৰ কৰি উলিয়াইছিল। বিশেষজ্ঞ সকলে আদালতত এই কথা প্ৰমাণ কৰিব।”

এণ্টন কৰ্ক বহা ঠাইতে ঘেঁৰ জয় পৰি গৈছে মুহূৰ্ত্তৰ কাৰণে তেনেকুৱা দেখা গ’ল। ক্ষন্তেক পিচতেই আকৌ স্থিতিৰ হৈ কেনক কলে :—“আইন আদালতত সদায়েই এজন বিশেষজ্ঞৰ কথা মিছা বা ভুল বুলি আন এজন বিশেষজ্ঞই অভিযন্তা দিয়ে। এটা পক্ষই যদি মানুহৰ মগজৰ বিকৃতি আছে বুলি মনোবৈজ্ঞানিক এজনক সাক্ষী হিচাবে আনি হাজিৰ কৰে, আনটো পক্ষই আন এজন বিশেষজ্ঞ আনি তাৰ থিক ওলোটোটোহে প্ৰমাণ কৰে। গতিকেই কিয় দিলেই আপোনাৰ বিশেষজ্ঞৰ কথা ওলট-পালট কৰিবলৈ মই আক বহুতো বিশেষজ্ঞ পাম।”

কেনে ওঠ-ছুটা কামুৰ খুব নিবিড়চিন্তে কৰ্ক কোঁৱা কথাবাবৰ তাৎপৰ্য্য ভালদৰে ভাবি চালে। তাৰ পিচত অলপ গভীৰ ভাবে কলে “আইনৰ বেলিকা বহুত গণ্ডগোলীয়া কথাৰ সৃষ্টি হয় সঁচা।

কিন্তু মাত-বোল আৰু শব্দাদি চিনাক্ত কৰণৰ সময়ত সেই আহুকাল-বোৰ বহুত কম হয়। কিয়নো এই বিষয়টোৰ নিষ্পত্তি কৰিবলৈ বিজ্ঞান সন্মত বহুত তথ্য আছে।”

তাৰ পিচত ফাইলত থকা কাগজপত্ৰ কিছুমান পঢ়ি চাই কেনে আকৌ কৈ গ’ল—“বেলেগ বেলেগ মানুহৰ মাত কথাও বেলেগ বেলেগ শব্দ, স্ত্ৰ আৰু স্পন্দন বাহিৰ হয়। এজন মানুহৰ মাত কথা ‘দান এজন মানুহৰ মাত কথাৰ লগত কেতিয়াও একে নহয়। আৰু কালি এই মাত কথাৰ পাৰ্থক্য বাহিৰ কৰিবলৈ বৈজ্ঞানিক বহুত পন্থা বাহিৰ হৈছে। এনেকুৱা কিছুমান পদ্ধতি বাহিৰ হৈছে যে মানুহৰ কথা বাৰ্তাবোৰৰ ফটো পৰ্য্যন্ত লৈ সেইবোৰ কাডিঅ’লজিৰ নিচিনাকৈ চাৰ্ট এখনত উঠাব পৰা যায়। এই পদ্ধতিৰেই বিচমণ্ড আৰু আপোনাৰ গলৰ মাত কথা মিলাই চোৱাত দেখা গল যে দুয়োখন টেপৰেকৰ্ডিং একেজন মানুহৰ গলৰ নহয়।”

নিজকে আৰু কিছু গহীন যেন দেখুৱাই কেনে কৈ গল—“মোকদ্দমা এটা সজাই পৰাই অভিযোগ পত্ৰ দিবৰ সময়ত পুলিচৰ কাৰণে পৰোক্ষ আৰু বিজ্ঞান সন্মত সাক্ষ্য অতি মূল্যবান অস্ত্ৰ। জুৰিৰ সভ্যসকলে অৱশ্যে ঘটনা দেখা সাক্ষীহে বেচিকৈ বিচাৰে। সেই বিষয়েও আমি থিক কৰি ধৈছে। ঘটনা দেখা সাক্ষীও আমি একাধিক জন পাইছো।”

মুখত এটা বন্ধুৰ হাঁহি লৈ তেওঁ মেইনাবলৈ চাই নুখিলে—
“আপোনাৰ এজন বন্ধু আছে নহয়?”

মেইনাব আচৰিত হৈ নুখিলে—“আপুনি কি নুখিছে?.....যোৰ এজন বন্ধু আছে?”

কেনে এই কথাৰ একো উত্তৰ নিমিলে। তেওঁ দুৱাৰ মুখত থিয় হৈ থকা চিপাহীটোক কিবা এটা ইঙ্গিত দিলে যাত্ৰ। চিপাহীটো বাহিৰলৈ ওলাই গ’ল। অলপ পিচতেই বিচমণ্ডৰ জাহাজত কাম কৰা জেমাইকান চাকৰ এটাক কোঠালীটোৰ ভিতৰলৈ লৈ আহিল। তাক

তাৰ দেখি মেইনাৰ অতি আচৰিত হ'ল। এই চাকৰজনৰ নাম আছিল জন টমাচ।

টমাচক তাত দেখি কৰ্ক'ৰ মুখৰ চেহেৰা কেইবাজ এটা ঘেন হ'ল। চকীখনতেই গাটো লবাই তেওঁ হেলনীয়াহৈ বহিল।

কেনে টমাচলৈ চাই কলে—“তুমিতো এই ঘটনা সম্বন্ধে নিজে জনা কথা কেইটামান কম বুলি নিজেই আগবাঢ়ি আহিছিল। তুমি কোৱা কথাখিনি আমাৰ সকলোৰে আগত আকৌ কোৱাচোন বাক !”

টমাচে কেনলৈ চাই একেলোখাৰিয়ে এইদৰে কৈ গ'ল—

“শনিবাৰে ৰাতি দহ বজাৰ অলপ আগতে মোৰ গৰাকী ৰিচমণ্ড আৰু মেমচাহেবৰ বাবে আন দিনাৰ দৰেই মই চাহ বান্ধিছিলো। চাহ কৰা কোঠালীটোলৈ কৰ্ক' সোমাই আহিল। তেওঁৰ ঘেন কিবা কথাত খং উঠি আহিছে তেনেকুৱা দেখা গৈছিল। তেওঁ মোক কলে যে চাহৰ বং কম হোৱাৰ কাৰণে ৰিচমণ্ডে সদায় খং কৰে। সেই কাৰণেই চাহৰ বং থিক হৈছেনে নাই নিজেই পৰীক্ষা কৰি চাবলৈ আহিছে। ডাঙৰ ঘিটো কাপত মোৰ গৰাকীয়ে সদায় চাহ খাইছিল সেই কাপটোতেই কৰ্ক' চাহ কিছু ঢালিলে। চাহৰ কাপ প্লেট বত আছিল, সেইখিনি যাতে মই নেদেখো তেনে ভাবে তেওঁ মোক আৰ কৰি থিয় হ'ল। মই বুজিলো যে তেওঁনো কি কাম কৰিছে সেইটো মই চোৱাতো তেওঁ ভাল নেপায়। কিন্তু তথাপি অলপ একাষৰীয়াতৈ থিয় হৈ মই সকলো চাই থাকিলো। জেপৰ পৰা তেওঁ কিবা এটা বাহিৰ কৰিলে। কাপটোত সেইটো তেওঁ পেলাই দিলে। তাৰ পিচত চামুচেৰে চাহখিনি লবাই দিলে। তাৰ পিচত কলে যে চাহ খিনিৰ বং এইবাৰ থিক হৈছে। তেতিয়া চাহখিনি ৰিচমণ্ডক দিবলৈ লৈ যাবলৈ মোক আদেশ দিলে।”

ইঙ্গপেৰে তেওঁক নুখিলে—“কৰ্ক'ৰ সেই কাৰ্য্যত তুমি সন্দেহাৱিত হোৱা নাছিল। জানো ?”

চাকৰটোৱে মূৰ জোকাৰি কলে—“তোতয়া মই একো সন্দেহকেই

কৰা নাছিলো দেউতা। আগতেও ভেনেকুৱা দুই এটা ঘটনা ঘটিছিল। কেতিয়াবা কেতিয়াবা গৰাকীয়ে দৰব নোখোৱা হয়। তেতিয়া কৰ্কেই সেই দৰব গৰাকীৰ পানীৰ লগত মিহলাই দিছিল। কিন্তু যেতিয়া এই হত্যাকাণ্ডৰ কথা মই খবৰ কাগজত পঢ়িলো তেতিয়াহে সেই কথা মোৰ মনত খেলালে।”

“কিন্তু তুমি এই কথা ব্যক্ত কৰিবলৈ ইমান প্ৰথম ফিৰিয়া কলেই?”

চাকৰটোৱে নম্ৰ প্ৰাৰে কলে—“ভয়তে মই এই কথা কোৱা নাছিলো। বৰ আচৰিত ধৰণৰ ঠাই এখনত মই আছিলো। পুলিচলৈও ভয় কৰিছিলো। কিন্তু অৱশেষত মই আহি সকলো কথা কবলগীয়া যে হব সেই কথা মই জানিছিলো। সেই কাৰণেই আপোনালোকৰ ওচৰ পাইছোহি।”

“টমাচ, তুমিনো কিহৰ কাৰণে মোৰ এই মহান উপকাৰ কৰিবলৈ আহিলা?” মেইনাৰে তাক সুধিলে।

চাকৰটোৱে নম্ৰভাবে কলে—“এদিনাখন ভাত খোৱা খাল এখনেৰে গৰাকীয়ে মোক মাৰিছিল। ডাক্তৰিনত মূৰ স্তমাই লেতেৰা হোৱা জখলা কুকুৰ এটাৰ নিচিনাই হৈ পৰিছিল মোৰ অৱস্থা। কিন্তু সেই অৱস্থাত আপুনি মোৰ গাত হাত বুলাই মোক মৰম কৰিছিল। মানুহ হিচাবে আপুনি মোক ব্যৱহাৰ কৰিছিল। সেই কথা ভাবিলে এতিয়াও মোৰ আনন্দত চকুপানী ওলায়।”

কেনে জিজ্ঞাসু দৃষ্টিৰে চাকৰটোক সুধিলে—“বিচমণ্ডৰ মূৰ্ছাব পিচত কৰ্কে সন্দেহজনক ভাবে চলাফুৰা কৰিছিল নেকি বাক?”

“ভেঙে মোক বৰ মৰমেৰে ব্যৱহাৰ কৰিছিল। মাকে সময়ে টকা পইচাও দিছিল। ভেনেকুৱা ভাল ব্যৱহাৰ ভেঙে আগতে কেতিয়াও মোক কবাই নাছিল।”

“ধন্যবাদ, তোমাক আৰু আন সুখিবলগীয়া কথা নাই।” ইংগিতৰে ইংগিত দিয়াত টমাচক ভাব পৰা বাহিৰলৈ লৈ যোৱা হ’ল।

মেইনাৰে সি যোৱালৈকে চাই থাকিল। তেওঁ মুখেৰে কিবা এটা কব খুজিছিল। কিন্তু একো কথাই বাহিৰ নহল।

কৰ্ক' কাঠ হাঁহি এটা মাৰি কলে—“ইন্সপেক্টৰ চাহেব! এই বোৰ লৰা-ধেমালী যেনহে লাগিছে। জেৰা কৰিলে এই মানুহজনে কি কবগৈ আপুনি জানিছেনে বাক! তেওঁ নিজেই কৈ গৈছে যে গৰাকীয়ে দৰব নেথালে মই নিজে দৰব মিহলাই প্ৰায়েই থুৱাইছিলো। গতিকে কোনদিনা চাহৰ লগত দৰব মিহলাই দিয়া হৈছিল সেই কথা তেওঁ নিভুল ভাবে কব পাৰিব জানো?”

কেনে কৰ্ক'ৰ কথালৈ কাণযাৰেই নিদিলে।

তাৰ পিচত কিবা এটা মনত পৰাৰ দৰে কেনে কৈ উঠিল—“এৰা এতিয়াহে মনত পৰিছে। বৰদেই অলপ। তেওঁ বহাৰ পৰা উঠিল আৰু টেপৰেকৰ্ডাৰটো আনি কৰ্ক'ৰ আগত থৈ কলে, “আপুনি টেপ-ৰেকৰ্ডিঙৰ কথাবোৰ বৰ ভাল পায়, মহম্মদে? আপোনাক ইয়াৰ কেইখনমান ৰেকৰ্ড বজাই শুনাওঁ বৰদেই? মহিলা সকলক বখা হাজোতত এই ৰেকৰ্ডিংবোৰ লোৱা হৈছিল। এই ৰেকৰ্ডিংৰ কথা বতৰা বিচমণ্ডৰ পত্নী আৰু আপোনাৰ মাজতেই যে হৈছিল সেই বিষয়েও প্ৰমাণ কৰিবলৈ মই সাক্ষী ৰাখি থৈছো।”

কৰ্ক' চকীৰ পৰা উঠি থিয় দিলে। তাৰ পিচত কলে—“ই অসম্ভৱ! এই কথা হবই নোৱাৰে। আপোনালোকে বিৰাট জুৱাচুৰি খেলিছে।”

“কেমেকৈ অসম্ভৱ হব কৰ্ক' ডাঙৰীয়া? আপুনি ভাবিছে আপুনিৱেই বেছি চালাক। বিচমণ্ডৰ পত্নীৰ লগত হাজোতত কথা কোৱাৰ আগতে কোঠালীটোত কববাত লুকাই ধোৱা মাইক্ৰফন আছেনে নাই আপুনি খুব ভালদৰে পৰীক্ষা কৰি চোৱা নাছিল জানো? পিচে ইলেকট্ৰনিক্চৰ ব্যৱহাৰৰ কথা আপুনি যে ভালদৰে নেজানে সেই কথাৰ প্ৰমাণ পোৱা গ'ল। বিজনেচৰ সূত্ৰত কাম কৰা কৰ্কট্ট মাইক্ৰফন এটা আমি ব্যৱহাৰ কৰিছিলো। ওচৰৰ আনটো কোঠালীত

এই মাইক্ৰফোনটো আবিধোৱা আছিল। এতিয়া বাক মই বেকৰ্ডখিনি আপোনাক বজাই শুনাম।”

বেকৰ্ডিং মেচিনটো বাজিবলৈ ধৰিলে। তাত মেইনাৰ আৰু কৰ্কৰ মাজত হোৱা কথোপকথন বাজি উঠিল।

কৰ্কৰ মুখ শেঁতা পৰিল। ভৰি দুখন দুৰ্বল হৈ কঁপি উঠিল। চকীখনত ডেঙু আঁউজি বহি পৰিল।

“আপুনি আৰু শুনিব খুজিছে নেকি কৰ্ক ডাঙৰীয়া? বজাবলৈ এতিয়াও ভালেখিনি বাকী আছেই।”

কৰ্কৰ মূৰ জোকাৰিলে। কেনে বেকৰ্ডাৰটো বন্ধ কৰি দিলে। বেকৰ্ডাৰটো বন্ধ কৰাৰ লগে লগে কৰ্ক এটা পৈশাচিক হাঁহি মাৰিলে।

কেনে স্তম্ভিলে—“এই পৰিবেশটো বৰ আচৰিত যেন লাগিছে নেকি কৰ্ক ডাঙৰীয়া?”

“ঘটনাক্ৰমৰ যোগসূত্ৰৰ কাৰণেহে মোৰ হাঁহি উঠিছে। ধ্বংসপ্ৰাপ্ত নগৰ এখনৰ আভি-গুৰি নথকা এজনী সামান্য ছোৱালী, নগৰ নিগ্ৰো চাকৰ এটা, এটা সাধাৰণ চিপাহী, এই আটাইবোৰেই এজন শ্ৰেষ্ঠ মানুহৰ জীৱন নষ্ট কৰিবলৈ ওলাইছে।”

কেনে একো উত্তৰ নিদিলে। ডেঙু চিপাহীটোক ইংগিত এটা দিলে মাত্ৰ। চিপাহীটোৱে কৰ্কক কোঠালীটোৰ পৰা বাহিৰলৈ লৈ গ’ল। কৰ্কক কোনো আপত্তি নকৰিলে।

ওচৰে চকী এখনত বহি বিস্ময় বিমুগ্ধ হৈ জুলিয়াচ ক্ৰেইনে সকলো শুনি আছিল। আনন্দ দমাব নোৱাৰি ডেঙু কৈ উঠিল—“মেইনাৰ, তুমি এতিয়া মুক্ত। বুজিহানে নাই! তুমি আজিৰ পৰা মুক্ত।”

মেইনাৰে কেনলৈ চালে। বেচেৰী ভেতিয়াও কিংকৰ্ত্তব্যবিমূঢ়া হৈয়েই আছিল। ডেঙু কেনক স্তম্ভিলে—“ইমান ঝা-ববব, সাক্ষ্য প্ৰমাণ আৰু টেপবেকৰ্ডিং আপোনাৰ হাতত থকা সত্ত্বেও আপুনি নোক এই দৰে প্ৰশ্ন কৰি জলাকলা কৰিছিল কেলেই বাক?”

“আপোনাৰ কোৱা কথাৰ লগত কৰ্কে কোৱা কথা মিলাই চাবৰ দৰ্কাৰ হৈ পৰিছিল। আপুনি এই হত্যাকাণ্ডত কৰ্মৰ সহযোগী হয়নে নহয় এই কথাৰ প্ৰমাণ কৰিবলৈ মই সেই পন্থা অৱলম্বন কৰিছিলো।”

মেইনাৰে আগ্ৰহেৰে স্নিধিলে—“তেনেহলে মই এতিয়া মুক্ত নেকি ইন্সপেক্টৰ চাহেব ?”

এবা, আপুনি হত্যাকাণ্ডৰ অপৰাধৰ পৰা মুক্ত। কিন্তু মৰাশটো ফাঁকিদি বে-আইনী ভাবে কঢ়িয়াই অনা দোষৰ অভিযোগ আপোনাৰ ওপৰত এতিয়াও আছে। বদমাচ মানুহ এজনৰ লগত পৰিছে আপুনি এই কাৰ্য্যত লিপ্ত হবলগীয়া হৈছিল কাৰণে বিচাৰকে হয়তো আপোনাক মৰমেৰে চাব।”

“কিন্তু তাৰ পিচত মোৰ কি হব ?” মেইনাৰে স্নিধিলে।

“সেই বিষয়ে মই একো কব নোৱাৰো।”

জুলিয়াচে মৰমেৰে মেইনাৰৰ বাহুত ধৰি কলে :—“তাৰ পিচত তুমি আক মই...।”

“আজীৱনলৈ নহয় জানো ?”

“তুমি যদি সেইটোকেই ইচ্ছা কৰা তেনেহলে.....

লিখকৰ অন্যান্য কিতাপ

১। আদালতৰ কাহিনী—আদালতত বিচাৰহোৱা লোমহৰ্ষক
হত্যাকাণ্ড, ছোৱালা অপহৰণ আদি মোকদ্দমাৰ বিৱৰণ ঠিকাত পাব।
দাম—চাৰি টকা।

২। ভুতৰ দেশত—ভূত প্ৰকৃততে আছে জানো? প্ৰকৃত
বহন্য সেই প্ৰশ্নটোতহে আছে। দাম—১'৫০ টকা।

৩। আদালতৰ কথা (ছপা হৈ আছে)।

আদালতত দৈনিক কি ঘটে? পুলিচ, কেবাণী, উকীল, মহৰী
আদিৰ জীৱননো কেনেকুৱা? সাক্ষীক জেৰা কৰা নিয়মেই বা কি?
দাম—৩৫০ টকা। (অসমৰ সকলো দোকানতেই পাব)
